

MIKOŁAJ WOŹNIAK, KONRAD FALKOWSKI

RELACJE UNII EUROPEJSKIEJ I CHIŃSKIEJ REPUBLIKI LUDOWEJ W 2024 ROKU PODSUMOWANIE

INSTYTUT NOWEJ EUROPY 2025

O NAS

Instytut Nowej Europy jest ośrodkiem badawczym (think tankiem) prowadzącym działalność analityczną w zakresie polityki międzynarodowej, gospodarki, bezpieczeństwa oraz nowych technologii, ze szczególnym uwzględnieniem procesu integracji europejskiej i roli Polski w tym procesie.

Misją Instytutu jest tworzenie merytorycznych podstaw i animowanie dyskusji o przyszłości Europy w zmieniającym się ładzie światowym oraz globalnym wyścigu technologicznym; wzmocnienie i usprawnianie instytucji krajowych oraz unijnych; a także oddziaływanie na kształt i kierunek polskiej polityki europejskiej i zagranicznej. Nieodłącznym elementem tej misji jest podnoszenie świadomości społecznej o procesach zachodzących w integrującej się Europie.

INE realizuje swoją misję poprzez kreowanie nowych rozwiązań dla polityk publicznych, tworzenie platformy wymiany myśli dla naukowców, publicystów i komentatorów, a także zwiększanie dostępu społeczeństwa do wiedzy eksperckiej.

Publikujemy raporty, pogłębione analizy eksperckie, jak również komentarze bieżące. Tworzymy centra kompetencji oraz programy analityczno-badawcze (Europa, Indo-Pacyfik, Bezpieczeństwo, Trójmorze). Współpracujemy z polskimi i zagranicznymi ośrodkami eksperckimi.

AUTOR

Mikołaj Woźniak - Absolwent stosunków międzynarodowych II stopnia na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jego zainteresowania badawcze koncentrują się wokół polityki zagranicznej współczesnych mocarstw, ich wpływu na obecne stosunki międzynarodowe oraz rozwoju systemu międzynarodowego po zakończeniu zimnej wojny.

AUTOR

Konrad Falkowski - Student Stosunków międzynarodowych oraz Wschodoznawstwa na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jego zainteresowania skupiają się głównie na kwestiach geopolitycznych związanych z obszarem postradzieckim, ze szczególnym uwzględnieniem Ukrainy, Azji Centralnej oraz Kaukazu.

Redakcja i korekta: Zofia Komarowska

Projekt graficzny: Zespół INE

Grafiki: Canva

© Copyright by Institute of New Europe

Spis treści

WSTĘP..... 4

PRZEGLĄD WYDARZEŃ UE-CHINY 2024..... 8

STYCZEŃ..... 8

LUTY 17

MARZEC 29

KWIECIEŃ 42

MAJ..... 57

CZERWIEC 73

LIPIEC 86

SIERPIEŃ 106

WRZESIEŃ..... 118

PAŹDZIERNIK 135

LISTOPAD 152

GRUDZIEŃ 170

**UNIA EUROPEJSKA, CHIŃSKA REPUBLIKA LUDOWA I ROK 2024: PRZEGLĄD ZMIAN NAPIĘĆ
I PERSPEKTYW 186**

WSTĘP

Rok 2024 charakteryzował się dalszym pogłębianiem złożoności i dynamiki relacji UE-Chiny. Trwa dalsza ewolucja postrzegania Chin w kategorii zagrożenia gospodarczego dla wybranych branż, co najlepiej widać w kontekście ceł na samochody elektryczne z Chin (choć nie wszystkie państwa UE, był za tym pomysłem). W 2024 roku UE, pod przewodnictwem Komisji Ursuli von der Leyen, kontynuowała politykę „de-riskingu”, mającą na celu zmniejszenie strategicznych zależności od Chin, przy jednoczesnym unikaniu całkowitego „decouplingu”. Widoczne są wzmożone działania Unii na rzecz ochrony własnego rynku i przeciwdziałania praktykom, które uznaje za nieuczciwe, takie jak subsydia państwowe dla chińskich przedsiębiorstw w różnych sektorach, od fotowoltaiki i turbin wiatrowych po stal i samochody elektryczne.

Jednocześnie, 2024 rok uwidacznia, jak Chiny umiejętnie wykorzystują wewnętrzne różnice i konflikty w obrębie UE. Poprzez liczne spotkania i rozmowy dyplomatyczne, Chiny próbują wywierać spójność unijnej polityki zagranicznej. Istotnym spotkaniem była wizyta przewodniczącego KPCh Xi Jinpinga we Francji, Serbii i na Węgrzech. Warto także, zwrócić uwagę na wizyty europejskich oficjeli w Chinach. Mieliśmy też wizyty ministra spraw zagranicznych Wang Yi w Europie. W sprawie wizyt i rozmów obu przedstawicieli ChRL, zapraszam do naszej innej analizy - Zagraniczne wizyty Xi Jinpinga i Wang Yi - <https://ine.org.pl/zagraniczne-wizyty-xi-jinpinga-i-wang-yi-map/>

Złożoność relacji pogłębia również chińska „prorosyjska neutralność” w kontekście wojny w Ukrainie, na co wskazuje coraz więcej państw UE. Jest to kluczowy temat, szczególnie dla państw wschodniej flanki NATO i przebiegała się podczas spotkań czy debat.

W raporcie analizie został poddany przegląd wybranych wydarzeń miesiąc po miesiącu w 2024 roku, co pozwala na uchwycenie narastających napięć, perspektyw oraz strategicznych działań podejmowanych przez obie strony. Mamy nadzieję, że nasza praca pozwoli na przybliżenie perspektyw obu państw na wzajemne relacje.

Życzę dobrej lektury i zapraszam do współpracy.

Łukasz Kobierski

Prezes Zarządu Instytutu Nowej Europy

OPIEKUN MERYTORYCZNY PROJEKTU

Łukasz Kobierski - Współzałożyciel INE, stypendysta szkoleń z zakresu bezpieczeństwa na Daniel Morgan Graduate School of National Security w Waszyngtonie, ekspert od stosunków międzynarodowych. Absolwent Uniwersytetu Warszawskiego oraz Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Praktykant m.in. w Departamencie Polityki Bezpieczeństwa Międzynarodowego MON oraz Departamencie Analiz Strategicznych BBN. Dyrektor Programu Indo-Pacyfik.

RAPORT W SKRÓCIE

1

Unia Europejska postrzegała Chiny głównie jako okazję gospodarczą, zwłaszcza po ich przystąpieniu do Światowej Organizacji Handlu (WTO) w 2001 roku. W 2003 roku relacje między UE a Chinami zostały podniesione do strategicznego partnerstwa. Bazowało ono na wspólnych priorytetach, takich jak handel, technologia satelitarna czy umacnianie euro wobec dolara. Liczono, że pogłębiająca się współpraca gospodarcza przyczyni się do liberalizacji politycznej Chin. To założenie okazało się błędne.

2

W *Strategii współpracy z Chinami* (2007-2013) uznaje się rosnącą potęgę Chin i podkreśla się znaczenie ich zrównoważonego rozwoju dla interesów Unii. *Agenda strategiczna współpracy UE-Chiny 2020* (2013) kładła nacisk na wspólną odpowiedzialność w promowaniu pokoju i rozwoju oraz podkreślała „zasady równości, szacunku i zaufania” jako fundament współpracy. W 2016 roku Unia Europejska w komunikacie *Elementy do nowej strategii UE wobec Chin* przyjęła bardziej pragmatyczne podejście do relacji z Pekinem. Podkreślono konieczność równowagi między korzyściami politycznymi a ekonomicznymi. Oczekiwano także od Chin większej odpowiedzialności i zaangażowania w ramach porządku międzynarodowego.

3

W *Strategicznej perspektywie UE-Chiny* (2019) nastąpiła kluczowa zmiana – Bruksela zaczęła postrzegać Chiny w trzech wymiarach. Po pierwsze, jako partnera negocjacyjnego, z którym należy dążyć do równowagi interesów. Po drugie, jako konkurenta ekonomicznego, zwłaszcza w obszarze technologii. Po trzecie, jako systemowego rywala, który promuje alternatywny model zarządzania. Dokument wykazywał potrzebę elastycznej i pragmatycznej strategii unijnej, aby bronić zarówno swoich interesów, jak i wartości.

4

Rozpoczęta w 2022 roku pełnoskalowa wojna na Ukrainie znacznie pogorszyła stosunki między Unią Europejską a Chinami. Prorosyjska „neutralność” Chin oraz ich pogłębiający się sojusz z Moskwą doprowadziły do strategicznego zwrotu w polityce UE wobec Pekinu. Unia zaczęła mocniej podkreślać konflikt interesów, postrzegając Chiny jako część autorytarnego bloku przeciwnego Zachodowi.

5

Unia Europejska stara się zmniejszyć zależność gospodarczą od Chin, unikając powtórek z uzależnienia od rosyjskich surowców. Stąd też ogłoszona przez Ursulę von der Leyen

konceptcja „zmniejszania ryzyka” (*derisking*). Polityka ta polega na dywersyfikacji łańcuchów dostaw oraz ograniczeniu ryzyka strategicznego, w opozycji do pełnego rozłączenia gospodarczego (*decouplingu*). Handel między Unią Europejską a Chinami osiągnął szczyt w 2022 roku, po czym w 2023 roku nastąpił gwałtowny spadek importu chińskich towarów o ponad 100 mld euro. Mimo napięć w 2024 roku, wymiana handlowa — jak wskazują dane strony chińskiej/chińskie — wzrosła o 1,6%. Oznacza to, że *derisking* nie spełnia oczekiwanych rezultatów.

6

W 2024 roku pojawiło się wiele punktów zapalnych, które zaostrzyły relacje między Brukselą a Pekinem. Do najważniejszych z nich należą: spór o chińskie samochody elektryczne (EV), dochodzenia przeciwko chińskiemu importowi, sankcje unijne wobec chińskich firm i osób wspierających Rosję w wojnie przeciwko Ukrainie, afery szpiegowskie, czy też protajwańskie nastawienie władz Litwy oraz Czech.

7

Istotną kwestią były także wizyty zagraniczne oficjeli państw UE i Chińskiej Republiki Ludowej, ujawniające pewną asymetrię. Podczas gdy liderzy państw europejskich odbywali liczne wizyty dyplomatyczne w Chinach, Xi Jinping odwiedził wyłącznie trzy kraje w Europie, z czego jedno z nich funkcjonuje poza strukturami UE. Przewodniczący ChRL pojawił się w 2024 roku jedynie we Francji, Serbii oraz na Węgrzech. Celem tych wizyt było pogłębianie podziałów w Unii i osłabianie determinacji decydentów europejskich wobec polityki *deriskingu*. Głosowanie nad cłami na chińskie EV pokazało, że choć podziały w UE istnieją, Pekin nie osiągnął pełnego sukcesu w blokowaniu europejskich działań ochronnych. W przypadku podróży liderów państw Unii Europejskiej, wizyty do Państwa Środka odbyli: Mark Rutte, Olaf Scholz, Andrzej Duda, Viktor Orbán, Giorgia Meloni, Pedro Sánchez oraz Sergio Mattarella.

8

W wyniku ubiegłorocznych wyborów Ursula von der Leyen ponownie została przewodniczącą Komisji Europejskiej. Mając już doświadczenie w relacjach z Chinami, skompletowała skład Komisji wraz z politykami o ostrzejszym podejściu do Pekinu. Wśród nich znalazła się m.in. Kaja Kallas – znana z jastrzębiej postawy wobec Rosji, a teraz również Chin. Objęła ona funkcję szefowej dyplomacji unijnej. Do grona Komisji dołączyli także Maros Šefčovič, Teresa Ribera oraz Henna Virkkunen – również zwolennicy twardej linii wobec Pekinu.

9

Strategia Unii Europejskiej wobec Chin wymaga aktualizacji. Coraz częściej mówi się o modelu „współistnienia przy jednoczesnym ograniczaniu ryzyka”. W związku z nim należy wyróżnić trzy kluczowe priorytety nowej polityki Unii wobec Chin. Po pierwsze, spójność i koordynacja działań – UE musi aktywnie zapobiegać próbom poróżnienia wewnętrznego przez Pekin. Po drugie, bezpieczeństwo ekonomiczne – dalsza ochrona europejskiego rynku, w tym kontrola inwestycji high-tech poza UE. Po trzecie, budowanie partnerstw – UE chce wzmocnić relacje z innymi gospodarkami, takimi jak Indie, Japonia, Korea Południowa czy państwa ASEAN, by ograniczyć zależność od Chin.

10

Wyczekiwany szczyt UE–Chiny może nie przynieść przełomu w relacjach unijno-chińskich, a raczej prowadzić do kolejnych napięć. Istnieje możliwość, że UE utrzyma swoje stanowcze stanowisko. Relacje Unii Europejskiej z Chinami ewoluują z partnerstwa w kierunku rywalizacji. Jednak obecna sytuacja na arenie międzynarodowej, szczególnie w kontekście administracji Donalda Trumpa, może zdeterminować podejście von der Leyen względem Państwa Środka. Kluczowe pozostają następujące kwestie: czy Unii Europejskiej uda się zachować jedność wobec Pekinu i czy Chiny nadal będą skutecznie rozgrywać wewnętrzne podziały w Europie?

11

Z analizy stosunków między Brukselą a Pekinem w 2024 roku wynika, że Unia Europejska dąży do większej niezależności, nadal pozostając w pułapce gospodarczych i politycznych zależności wobec Chin. Nowy skład Komisji Europejskiej zapowiedział ostrzejszą politykę wobec Pekinu, choć jej skuteczność będzie zależała od jednności krajów członkowskich, a także od dynamiki geopolitycznej, to znaczy od tego, jak bardzo jednolite będzie podejście państw członkowskich do relacji z Chinami oraz rozwój wydarzeń na arenie międzynarodowej, takich jak wojna na Ukrainie czy prezydentura Trumpa.

PRZEGLĄD WYDARZEŃ UE-CHINY 2024

STYCZEŃ

2.01. Chińsko-holenderskie tarcia o mikroczipy

Z początkiem roku rząd holenderski wprowadził nowe obostrzenia dotyczące handlu zaawansowanym sprzętem do produkcji mikroczipów firmy ASML z Chińską Republiką Ludową. ASML, światowy lider w branży półprzewodników, był powodem wielu napięć w relacjach holendersko-chińskich w 2023 roku¹. Jak podaje firma: „Licencja na dostawę systemów litograficznych NXT:2050i i NXT:2100i w 2023 r. została niedawno częściowo cofnięta przez rząd holenderski, wpływając na niewielką liczbę klientów w Chinach”². Strona chińska uznała to za cios wymierzony w swoje interesy i otwarcie skrytykowała decyzję rządu Królestwa Niderlandów. Głos w tej sprawie zabrał rzecznik chińskiego MSZ Wang Wenbin. Stwierdził on, że Holandia powinna „zachować bezstronność, szanować zasady rynkowe i prawo, podejmować praktyczne działania mające na celu ochronę wspólnych interesów obu krajów i ich firm oraz zachować stabilność międzynarodowych łańcuchów dostaw”³.

5.01. Chińskie dochodzenie antydumpingowe dotyczące importowanej brandy z UE

Chiny wszczęły dochodzenie antydumpingowe w sprawie brandy importowanej z Unii Europejskiej. Decyzja ta była odpowiedzią na skargi krajowego stowarzyszenia producentów napojów alkoholowych. Procedura ma na celu zbadanie, czy cena importowanego alkoholu jest niższa od wartości rynkowej. Rzecznik Komisji Europejskiej potwierdził, że śledztwo obejmuje wyroby spirytusowe pochodzące z win destylowanych z UE, głównie z Francji⁴. Chińskie ministerstwo handlu podało, że analiza będzie skoncentrowana na okresie od października 2022 roku do września 2023 roku i obejmie również szkody przemysłowe z lat

¹ P. Uznańska, Europejski front starcia o chipy. Holandia w antychińskiej koalicji, Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia, 4.09.2023 <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2023-09-04/europejski-front-starcia-o-chipy-holandia-w-antychinskiej> [dostęp: 8.03.2025].

² Beijing criticises Netherlands' move to block ASML exports to China, Reuters, 2.01.2024, <https://www.reuters.com/technology/asml-says-dutch-government-revoked-some-export-license-2024-01-01/> [dostęp: 8.03.2025].

³ J. Pollard, China Tells Dutch 'Be Impartial' After Chip Giant's Export Ban, Asia Financial, 2.01.2024, <https://www.asiafinancial.com/dutch-block-asml-from-shipping-top-chip-machines-to-china> [dostęp: 8.03.2025].

⁴ C. Hall, D. Vidalon, China targets EU brandy in tit-for-tat anti-dumping probe, Reuters, 5.01.2024, <https://www.reuters.com/world/china/china-launches-anti-dumping-investigation-brandy-imported-european-union-2024-01-05/> [dostęp: 8.03.2025].

2019-2023. Przewidziana data zakończenia postępowania to 5 stycznia 2025 roku, z możliwością wydłużenia o pół roku w szczególnych okolicznościach⁵. Działanie Chin jest postrzegane jako reakcja na unijne dochodzenie antysubsydjne Unii Europejskiej dotyczące chińskich dotacji dla producentów pojazdów elektrycznych⁶. UE rozpoczęła je w październiku, obawiając się skutków chińskich praktyk handlowych dla europejskich przedsiębiorstw. Sygnalizowano wówczas również konieczność zmniejszenia zależności od handlu z Chinami, zwłaszcza w sektorze technologicznym. Ze swojej strony Chiny podjęły kroki antydumpingowe w sprawie importowanego alkoholu z Unii, mimo faktu, że wartość tego importu jest niewielka w porównaniu do eksportu pojazdów elektrycznych z Chin do UE. Podczas grudniowego szczytu UE–Chiny obie strony deklarowały chęć zrównoważonego handlu, jednak rzeczywistość wskazuje na rosnące trudności we wzajemnych relacjach, mimo oficjalnych zapowiedzi współpracy.

10.01. Finlandia i Chiny – dyskusja o uszkodzonym rurociągu

Prezydent Finlandii Sauli Niinistö poinformował, że 10 stycznia przeprowadził rozmowy z prezydentem Chin Xi Jinpingiem. Tematem przewodnim spotkania były ubiegłoroczne zniszczenia gazociągu Balticconnector, łączącego Finlandię i Estonię. Fińska policja wskazała jako głównego podejrzanego kontenerowiec NewNew Polar Bear, pływający pod banderą Hongkongu,⁷. Początkowo nie dało się określić powodu zniszczenia. 8 października 2023 roku w pobliżu gazociągu odnaleziono dużą kotwicę, prawdopodobnie należącą do chińskiego statku. Śledczy ustalili, że rura pękła wskutek ciągnięcia kotwicy po dnie morskim. Oświadczenia zarówno z fińskiej, jak i chińskiej strony wskazały na konstruktywny dialog między decydentami obu państw. Jednak tylko w fińskim komunikacie wspomniano o uszkodzeniu gazociągu. Status chińskiej propozycji pomocy z listopada ubiegłego roku pozostaje niejasny⁸.

⁵ China launches anti-dumping probe into imported EU brandy, Euractiv, 6.01.2024, <https://www.euractiv.com/section/eu-china/news/china-launches-anti-dumping-probe-into-imported-eu-brandy/> [dostęp: 8.03.2025].

⁶ M. Gwyn Jones, China to investigate EU brandy imports in new anti-dumping probe, Euronews, 5.01.2024, <https://www.euronews.com/my-europe/2024/01/05/china-to-investigate-eu-brandy-imports-in-new-anti-dumping-probe> [dostęp: 8.03.2025].

⁷ China, Finland Held 'Constructive' Talks on Damaged Gas Pipeline, Voice of America, 10.01.2024, <https://www.voanews.com/a/7434006.html> [dostęp: 8.03.2025].

⁸ D. Onyango, Finland and China Discuss Pipeline Damage in "Constructive" Talks, Chinese Ship Remains Suspect, Pipeline Journal, 15.01.2024, <https://www.pipeline-journal.net/news/finland-and-china-discuss-pipeline-damage-constructive-talks-chinese-ship-remains-suspect> [dostęp: 8.03.2025].

Liderzy obu krajów poruszyli podczas spotkania także temat Ukrainy. Xi Jinping podkreślił wówczas, że „w obliczu obecnie złożonej i trudnej sytuacji międzynarodowej Chiny wyrażają chęć zacieśnienia współpracy z Finlandią, aby zwiększyć stabilność w niespokojnym świecie”⁹.

11-12.01. Premier Belgii w Pekinie

Na zaproszenie¹⁰ premiera Chin Li Qianga, szef rządu Belgii Alexander De Croo odbył oficjalną dwudniową wizytę w Pekinie. Był on pierwszym w tym roku europejskim politykiem, który oficjalnie odwiedził Chińską Republikę Ludową. Wizyta związana była z trwającą od 1 stycznia belgijską prezydencją w Radzie Unii Europejskiej. Jak podały chińskie media, spotkanie było postrzegane jako „kontynuacja intensywnych kontaktów na wysokim szczeblu między Chinami a Unią”, a także początek nowych inicjatyw mających na celu pogłębienie współpracy i złagodzenie napięć¹¹. Podobne stanowisko przedstawił chiński minister spraw zagranicznych Wang Yi, mówiąc o „nowych perspektywach”, „nowym początku” oraz „nowej podróży” w nawiązaniu do przyszłych relacji Chin zarówno z Belgią, jak i całą Unią Europejską¹².

Z kolei przewodniczący Chińskiej Republiki Ludowej Xi Jinping, nie zmieniając ogólnej narracji o współpracę, skupił się na metaforze „mostów” i ich budowania. Podczas rozmowy z belgijskim premierem oznajmił, że „w obliczu zmieniającej się i niestabilnej sytuacji międzynarodowej Chiny i Europa muszą budować więcej »mostów«”¹³. Lider ChRL w ten sposób chciał zachęcić premiera Belgii, ale i szerzej – głowy państw całej Unii Europejskiej, do powzięcia współpracy z Chinami, a nie doszukiwania się różnic czy wrogości.

⁹ A. Kauranen, L. Lee, Finnish, Chinese presidents discussed pipeline damage, Finland says, Reuters, 10.01.2024, <https://www.reuters.com/world/europe/finnish-chinese-presidents-discussed-pipeline-damage-finland-says-2024-01-10/> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁰ Belgian Prime Minister Alexander De Croo to Visit China, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 10.01.2024, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xw/wsrc/202405/t20240530_11335413.html [dostęp: 8.03.2025].

¹¹ X. Liu, Ch. Zhang, Belgian PM starts China visit, begins refreshed China-EU interactions, „Global Times”, 11.01.2024, <https://www.globaltimes.cn/page/202401/1305231.shtml?id=11> [dostęp: 8.03.2025].

¹² C. Gijs, China's Xi vows to build 'bridges' with Europe despite political strains, Politico, 13.01.2024, <https://www.politico.eu/article/china-xi-vows-build-bridges-europe-despite-political-strains-taiwan-elections/> [dostęp: 8.03.2025].

¹³ Xi, Belgian PM meet in Beijing, agreeing to enhance ties, The State Council The People's Republic of China, 12.01.2024, https://english.www.gov.cn/news/202401/12/content_WS65a12474c6d0868f4e8e304b.html [dostęp: 8.03.2025].

Premier De Croo oświadczył, że Belgia sprzeciwia się „*decouplingowi* i zrywaniu kontaktów”, zachęcając jednocześnie chińskie firmy do współpracy. Wyraził także nadzieję na pogłębianie wymiany kulturowej z Chinami. Podczas rozmowy z chińskim premierem stanowczo pokreślił jednak że Chiny powinny wstrzymać się ingerencji w wewnętrzne sprawy Belgii. W przeciwnym wypadku, ChRL może spodziewać się podobnych praktyk ze strony belgijskiej¹⁴. De Croo wyrażając swoje nadzieje na możliwość utrzymywania debaty z chińskim rządem podkreślał konieczność obustronnego poszanowania. – „stuprocentowe, wzajemne poszanowanie systemów politycznych – i to szanowania bez ingerencji”¹⁵. Jego słowa odnosiły się do niedawnej afery szpiegowskiej w Belgii¹⁶.

13.01. Unia Europejska gratuluje tajwańskim wyborcom

13 stycznia Unia Europejska wydała oświadczenie, w którym „z zadowoleniem przyjęła wybory”¹⁷ na Tajwanie i pogratulowała tajwańskim wyborcom demokratycznego sukcesu. W krótkiej notce opublikowanej na stronie Europejskiego Biura Gospodarczo-Handlowego na Tajwanie nie odniesiono się jednak do charakteru tajwańskich wyborów, ani do nazwiska zwycięzcy. Podkreślono natomiast, że „pokój i stabilność w Cieśninie Tajwańskiej są kluczem do regionalnego i globalnego bezpieczeństwa i dobrobytu”¹⁸. Unia wyraziła także zaniepokojenie rosnącymi napięciami w regionie i sprzeciw wobec „jednostronnych prób zmiany status quo”¹⁹.

14.01. Francja i Niemcy gratulują tajwańskim wyborcom

¹⁴ I. Uddin, China always regards Europe as its partner: President Xi, Anadolu Ajansı, 12.01.2024, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/china-always-regards-europe-as-its-partner-president-xi/3107456#> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁵ C. Gijs, Belgium's PM to China: Respect our political system — 'without interference', Politico, 12.01.2024, <https://www.politico.eu/article/belgiums-pm-to-china-respect-our-political-system-without-interference/> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁶ C. Clapson, Criminal investigation into former Vlaams Belang MFP's contacts with Chinese spy, VRT NWS, 11.01.2024, <https://www.vrt.be/vrtnews/en/2024/01/11/belgium-politics-vlaams-belang-creyelman-criminal-investigation/> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁷ Taiwan: Statement by the Spokesperson on the elections, European Economic and Trade Office in Taiwan, 13.01.2024, https://www.eeas.europa.eu/eeas/taiwan-statement-spokesperson-elections-0_en?s=242 [dostęp: 8.03.2025].

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Ibidem.

Dzień po unijnym oświadczeniu gratulacje wystosowały Francja²⁰ i Niemcy²¹. Oba komunikaty są do siebie zbliżone pod względem konstrukcji i treści. Francja i Niemcy pochwaliły „mocno zakorzenioną” na Tajwanie demokrację, gratulując zarówno wyborcom, jak i kandydatom tajwańskich wyborów. W swoich oświadczeniach państwa określiły Tajwan jako „bliskiego partnera”, wyrażając chęć dalszej współpracy. Odwołując się do „polityki jednych Chin”, Francja i Niemcy zwróciły uwagę na znaczenie „pokoju i stabilności” w regionie Cieśniny Tajwańskiej oraz konieczność „utrzymania status quo”. Gratulacje zakończyły się wyrazami nadziei na wznowienie dialogu pomiędzy zwaśnionymi stronami w regionie.

17.01. Premier ChRL Li Qiang w Irlandii

„Istnieje ogromny potencjał dla naszej współpracy²²” – stwierdził premier Chińskiej Republiki Ludowej Li Qiang podczas wizyty w Dublinie 17 stycznia. Prezes Rady Ministrów Irlandii Leo Varadkar oznajmił, że jego kraj pragnie „silnej i konstruktywnej relacji” z Państwem Środka, jednocześnie podkreślając istnienie kwestii spornych. Jedną z nich jest przestrzegania praw człowieka w Chinach. Irlandia wyraziła zaniepokojenie sytuacją w Sinciang, Tybecie, Hongkongu, Makau oraz procesem prodemokratycznego potentata medialnego z Hongkongu — Jimmy’ego Lai. Varadkar dodał również, że stosunki irlandzko-chińskie muszą opierać się na zaufaniu i szacunku oraz „na naszych wartościach i systemie wielostronnym”²³, w którym uczestniczą zarówno Irlandia, jak i Chiny. Irlandzki premier podkreślił, że Chiny odgrywają kluczową i „niezbędną”²⁴ rolę w rozwiązywaniu globalnych wyzwań. Li Qiang zadeklarował, wprowadzenie jednostronnej polityki bezwizowej wobec Irlandii, aby ułatwić wymianę personelu między krajami²⁵. Niezwykle istotnym, z perspektywy Irlandii, punktem wizyty było ogłoszenie przez Vadarkara ponownego otwarcia Chin na irlandzką wołowinę. Eksport tego produktu został zawieszony w ubiegłym roku

²⁰ Taiwan – Elections, Ministry for Europe and Foreign Affairs of the French Republic, 14.01.2024, <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/asia-and-oceania/news/article/taiwan-elections-14-01-2024> [dostęp: 8.03.2025].

²¹ Statement by the Federal Foreign Office on the elections in Taiwan on 13 January 2024, Federal Foreign Office, 14.01.2025, <https://www.auswaertiges-amt.de/en/newsroom/news/2640284-2640284?isLocal=false&isPreview=false> [dostęp: 8.03.2025].

²² S. Hui, China and Ireland seek stronger ties during Chinese Premier Li Qiang’s visit, Associated Press, 17.01.2024, <https://apnews.com/article/ireland-china-premier-li-qiang-visit-1e83a301266f166c15a92893306276b5> [dostęp: 8.03.2025].

²³ Ibidem.

²⁴ Ibidem.

²⁵ China to grant Ireland unilateral visa-free treatment, Xinhua, 17.01.2024, <https://english.news.cn/20240117/21a89c1ee06b49908257c92099580d8f/c.html> [dostęp: 8.03.2025].

w wyniku odkrycia nietypowej odmiany BSE (gąbczasta encefalopatia bydła, czyli potocznie choroba szalonych krów) u jednej z krów podczas kontroli²⁶.

21.01. Wizyta delegacji litewskiej na Tajwanie.

21 stycznia do Tajpej przybyła litewska delegacja, w której skład weszli Matas Maldekis — szef Tajwańskiej Grupy Przyjaźni, oraz trzech wicemarszałków parlamentu – Vytautas Mitalas, Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė i Julius Sabatauskas. Była to pierwsza delegacja zagraniczna od przeprowadzonych wyborów na Tajwanie z 13 stycznia bieżącego roku²⁷. Podczas sześciodniowej wizyty delegaci spotkali się z prezydentką Tsai Ing-wen²⁸, wiceprezydentem i przyszłym prezydentem-elektem Lai Ching-te²⁹, ministrem spraw zagranicznych Josephem Wu oraz przewodniczącym tajwańskiego parlamentu Yu Shyi-kunem³⁰. Rozmowy koncentrowały się na zagrożeniach związanych z autorytarną ekspansją i próbach ingerencji Chin w rozwijające się relacje litewsko-tajwańskie.

Obie strony podkreśliły wspólne wartości, takie jak demokracja, wolność, prawa człowieka i praworządność. Zwróciły również uwagę na owocną współpracę w sektorach półprzewodników, ultraszybkich laserów oraz biotechnologii. Minister Wu i członkowie delegacji omówili także kwestie współpracy na rzecz Ukrainy, relacji gospodarczych i handlowych Tajwanu z Europą, bezpieczeństwa w regionie Indo-Pacyfiku, przeciwdziałania zagrożeniom totalitarnym oraz zwalczania dezinformacji. Obie strony wyraziły nadzieję na dalszy rozwój i umacnianie partnerstwa między Tajwanem a Litwą w oparciu o już istniejące solidne fundamenty.

24.01. Obecność niemieckich firm w Chinach

²⁶ C. McQuinn, D. Stauton, Irish beef exports to China to resume immediately, „The Irish Times”, 17.01.2024, <https://www.irishtimes.com/ireland/2024/01/17/irish-beef-exports-to-china-to-resume-immediately/> [dostęp: 8.03.2025].

²⁷ MOFA welcomes visit by Lithuania parliamentary delegation, „Taiwan Today”, 22.01.2024, <https://www.taiwantoday.tw/Politics/Top-News/247618/MOFA-welcomes-visit-by-Lithuania-parliamentary-delegation-> [dostęp: 8.03.2025].

²⁸ President Tsai meets Lithuania-Taiwan Parliamentary Friendship Group, Office of The President Republic of China (Taiwan), 25.01.2024, <https://english.president.gov.tw/NEWS/6669> [dostęp: 8.03.2025].

²⁹ Lai Ching-te receives delegation from Lithuanian Parliament; hopes to build resilient democratic partnership, Asian News International, 25.01.2024, <https://www.aninews.in/news/world/asia/lai-ching-te-receives-delegation-from-lithuanian-parliament-hopes-to-build-resilient-democratic-partnership20240125134242/> [dostęp: 8.03.2025].

³⁰ Foreign Minister Wu hosts banquet for Lithuanian parliament's Taiwan Friendship Group delegation; Taiwan and Lithuania jointly pledge to bolster democratic resilience, Ministry of Foreign Affairs Republic of China (Taiwan), 25.01.2024, https://en.mofa.gov.tw/News_Content.aspx?n=1328&s=116497 [dostęp: 8.03.2025].

Zgodnie z wynikami sondażu³¹ przeprowadzonego przez Niemiecką Izbę Handlową w Chinach rośnie liczba niemieckich firm wycofujących się z tego rynku. W ciągu ostatnich czterech lat odsetek ten wzrósł ponad dwukrotnie, osiągając 9%. Według Niemieckiej Izby Handlowej niemieckie przedsiębiorstwa mierzą się z szeregiem wyzwań, takich jak rosnąca konkurencja ze strony lokalnych firm, nierówny dostęp do rynku czy ryzyko geopolityczne. Badanie wykazuje, że 2% ankietowanych w okresie od 5 września do 6 października ubiegłego roku rozpoczęło swoją działalność w Chinach, a 7% rozważa taki krok. Z drugiej strony, aż 54% niemieckich firm biorących udział w sondażu planuje zwiększyć inwestycje, aby utrzymać konkurencyjność na chińskim rynku.

24.01. Plany bezpieczeństwa gospodarczego Unii Europejskiej a relacje z Chinami

24 stycznia Komisja Europejska pod przewodnictwem Ursuli von der Leyen zaprezentowała w Brukseli strategię mającą na celu wzmocnienie bezpieczeństwa gospodarczego Unii Europejskiej³². Plany te stanowią odpowiedź na rosnące zagrożenia związane z intensyfikacją rywalizacji geopolitycznej, zwłaszcza w kontekście rosyjskiej agresji na Ukrainę oraz ekonomicznej rywalizacji między Chinami a Stanami Zjednoczonymi.

W ramach strategii Komisja zaproponowała zmiany w ustawie dotyczącej monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), nakładając na państwa członkowskie obowiązek dokładnego sprawdzania i blokowania inwestycji stanowiących potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa UE³³. Monitorowanie obejmie wszystkie przypadki, w których inwestor jest kontrolowany przez zagraniczną spółkę działającą na terenie Unii. Dodatkowo Komisja zaapelowała o większą koordynację w zakresie kontroli eksportu produktów, które mogłyby zostać wykorzystane przez zagraniczne służby wojskowe lub wywiadowcze. W strategii Komisji pojawiły się również zalecenia skierowane do instytutów badawczych o większe uwzględnienie kwestii bezpieczeństwa w pracach nad kluczowymi technologiami, zwłaszcza przy udziale w nich państw trzecich. Wystosowana

³¹ S. Marsh, More German firms leave China or consider exit – survey, Reuters, 24.01.2024, <https://www.reuters.com/world/china/more-german-firms-leave-china-or-consider-exit-survey-2024-01-24/> [dostęp: 8.03.2025].

³² T. Moller-Nielsen EU reveals new economic security plan to resist 'fierce' Chinese tech competition, Euractiv, 25.01.2024, <https://www.euractiv.com/section/economy-jobs/news/eu-reveals-new-economic-security-plan-to-resist-fierce-chinese-tech-competition/> [dostęp: 8.03.2025].

³³ P. Blenkinsop, EU lays out economic security plans, with mind on China, Reuters, 24.01.2024, <https://www.reuters.com/markets/europe/eu-draws-up-economic-security-plans-with-mind-china-2024-01-24/> [dostęp: 8.03.2025].

została także propozycja wprowadzenia 12-miesięcznego okresu monitorowania ryzyka wycieku strategicznych technologii, takich jak sztuczna inteligencja, półprzewodniki, obliczenia kwantowe czy biotechnologia. Pozostałe założenia strategii obejmowały wzmocnienie konkurencyjności UE, dywersyfikację rynków dostaw i eksportu, promowanie badań oraz inwestycji w kluczowe technologie, a także zacieśnianie współpracy z sojusznikami³⁴.

Niektórzy unijni dyplomaci wyrazili obawy dotyczące trudności we wdrażaniu unijnych środków. Podstawowym wyzwaniem w tej sprawie jest koordynacja działań. Państwa członkowskie różnią się w podejściu do kontroli eksportu i inwestycji, traktując te kwestie jako element indywidualnej polityki zagranicznej. Choć w strategii nie zostały wymienione konkretne państwa, pojęcia takie jak „wiarygodni partnerzy”, „państwa budzące obawy” oraz „zmniejszanie ryzyka” odzwierciedlają politykę Unii dążącą do ograniczenia ekonomicznej zależności od Chin, zwłaszcza w kontekście bliskich relacji z Federacją Rosyjską. W odpowiedzi na te działania Chińska Izba Handlowa wyraziła swoje zaniepokojenie³⁵.

29.01. Rozwój relacji fińsko-chińskich po wyborach prezydenckich w Finlandii

Fiński dziennik „Helsinki Times”, w ramach trwających w Finlandii wyborów prezydenckich, przedstawił dwa scenariusze rozwoju relacji Finlandii z Chińską Republiką Ludową, zależnie od wyniku drugiej tury wyborów — zwycięstwa Pekki Haavisto lub Alexandra Stubba³⁶. W pierwszym przypadku, Finlandia najprawdopodobniej przyjmie ostrożne podejście do Chin.. W trakcie swojej kampanii wyborczej, Haavisto zaznaczał konieczność zrozumienia złożoności relacji między Finlandią, Unią Europejską a Chinami. Podkreślał również znaczenie stosunków USA-Chiny i ich implikacje dla Finlandii i UE. Jego zdaniem pogarszające się relacje między supermocarstwami utrudniają zwalczanie globalnych wyzwań. Z kolei w przypadku wygranej Stubba, potencjalna polityka fińskiego prezydenta wobec ChRL byłaby

³⁴ G. Dominguez, With China in mind, EU aims to toughen rules on foreign trade and investment, “The Japan Times”, 25.01.2024, <https://www.japantimes.co.jp/news/2024/01/25/world/politics/eu-economic-security-measures-china/> [dostęp: 8.03.2025].

³⁵ EU unveils economic security plans with eye to China, “Deutsche Welle”, 24.01.2024, <https://www.dw.com/en/eu-unveils-economic-security-plans-with-eye-to-china/a-68069666> [dostęp: 8.03.2025].

³⁶ The Finnish Presidential Election and the Future of Finland-China Relations: Pekka Haavisto vs. Alexander Stubb, „Helsinki Times”, 29.01.2024, <https://www.helsinkitimes.fi/finland/finland-news/politics/24838-the-finnish-presidential-election-and-the-future-of-finland-china-relations-pekka-haavisto-vs-alexander-stubb.html> [dostęp: 8.03.2025].

bardziej asertywna. Stubb wyraził także zaniepokojenie wzrostem cyfrowego autorytaryzmu oraz wpływem postępu technologicznego na procesy demokratyczne.

LUTY

6.02. Chińskie szpiegostwo w Holandii

6 lutego 2024 roku Holandia oskarżyła Pekin o przeprowadzanie akcji cyberszpiegowskich w holenderskich strukturach wojskowych. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez holenderskie agencje wywiadowcze, cyberszpiegowskie, wspierani przez Chiny, w 2023 roku uzyskali dostęp do sieci wojskowej Królestwa Niderlandów³⁷. Władze holenderskie określiły to zajęcie mianem „trendu chińskiego szpiegostwa politycznego przeciwko Holandii i jej sojusznikom”³⁸. Po raz pierwszy także publicznie oskarżono Chińczyków o cyberszpiegostwo w Holandii – co związane jest ze wzrostem napięć w zakresie bezpieczeństwa narodowego obu państw. Zdaniem holenderskiej minister obrony Kajsy Ollongren „istotne jest zapewnienie, że tego typu działania szpiegowskie ze strony Chin będą stanowić ogólną wiedzę, ponieważ wspomaga to międzynarodową odporność na cyberszpiegostwo”³⁹. Ministerstwo Obrony Holandii oświadczyło, że Chińczycy od dłuższego czasu próbowali przeprowadzić kampanię cyberszpiegowską w kraju. Holenderska służba wywiadu wojskowego i bezpieczeństwa (MIVD) odkryła zaawansowane chińskie złośliwe oprogramowanie, które umożliwiło przeprowadzenie powyższej operacji. Oprogramowanie zostało wykorzystane w systemach Fortigate firmy Fortinet, której oficjalna siedziba znajduje się w Kalifornii⁴⁰.

Następnego dnia Pekin odpowiedział na oskarżenia Holendrów, potępiając je jako „bezpodstawne”⁴¹. Chińska ambasada w Hadze zapewniła, że Chińska Republika Ludowa „zawsze stanowczo sprzeciwia się cyberatakom we wszelkich formach i zwalcza je zgodnie z prawem”, jednocześnie podkreślając, że „Chiny sprzeciwiają się wszelkim złośliwym spekulacjom i bezpodstawnym oskarżeniom”⁴². Zdaniem Pekinu zagrożenia cyberbezpieczeństwa to „wspólne wyzwanie wszystkich krajów”⁴³.

³⁷ J. Pearson, A. Deutsch, Chinese spies hacked Dutch defence network last year - intelligence agencies, Reuters, 6.02.2024, <https://www.reuters.com/technology/cybersecurity/china-cyber-spies-hacked-computers-dutch-defence-ministry-report-2024-02-06/> [dostęp: 8.03.2025].

³⁸ Ibidem.

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ Netherlands accuses China of cyber spying after security service makes malware discovery, NL Times, 6.02.2024, <https://nltimes.nl/2024/02/06/netherlands-accuses-china-cyber-spying-security-service-makes-malware-discovery> [dostęp: 8.03.2025].

⁴¹ As Netherlands accused Chinese hackers of spying, Beijing slams 'groundless' claims, Hong Kong Free Press, 7.02.2024, <https://hongkongfp.com/2024/02/07/as-netherlands-accused-chinese-hackers-of-spying-beijing-slams-groundless-claims/> [dostęp: 8.03.2025].

⁴² Ibidem.

⁴³ Ibidem.

7.02. Przyszła wizyta Olafa Scholza w Chinach

Kancelarz Niemiec Olaf Scholz, zgodnie z doniesieniami prasowymi, planuje udać się z delegacją biznesową do Chin w dniach 15-16 kwietnia 2024 roku, aby spotkać się z przewodniczącym ChRL Xi Jinpingiem⁴⁴. Komitet Niemieckiego Biznesu Azji i Pacyfiku (ang. *The Asia-Pacific Committee of German Business*) oraz Federacja Niemieckiego Przemysłu – BDI (ang. *Federation of German Industries*) wysłały zaproszenia do firm, aby dołączyły do Scholza w przyszłej podróży. Nazwy tych firm oraz ich liczba są na chwilę obecną nieznane. Ostatni raz Scholz odwiedził Xi w Pekinie na początku listopada 2022 roku⁴⁵. Scholz nalegał wtedy, aby Xi nakłonił Rosję do zakończenia inwazji na Ukrainę, twierdząc, że Pekin jako główne mocarstwo ponosi za to odpowiedzialność. Można podejrzewać, że wątki wojenne znów zostaną poruszone przez kanclerza Niemiec. Oprócz nich należy się spodziewać kwestii związanych z bilateralnymi stosunkami gospodarczymi i handlowymi na linii Berlin-Pekin.

13.02. UE zaproponowała sankcje na chińskie firmy pomagające Rosji

W połowie lutego Unia Europejska ogłosiła zamiar nałożenia nowych sankcji na firmy i kraje wspierające Rosję w jej agresji na Ukrainę poprzez obchodzenie zachodnich restrykcji⁴⁶. Po raz pierwszy zaplanowano wprowadzenie sankcji na firmy pochodzące z kontynentalnych Chin. Oprócz nich na celowniku UE znalazły się Turcja, Indie oraz Serbia. Kwestia nowych sankcji wiąże się z planowaną 13. rundą restrykcji UE przeciwko Rosji, które są wprowadzane od 2022 roku. Unia zamierzała wprowadzić je w życie do 24 lutego, czyli do drugiej rocznicy pełnoskalowej agresji Rosji na Ukrainę. Bruksela w ramach tej rundy planowała nałożyć restrykcje na cztery chińskie firmy. Doniesienia w tej sprawie potwierdził jeden z urzędników unijnych: „W kolejnej rundzie wystąpią chińskie firmy i podmioty z innych krajów trzecich, które są zaangażowane we wspieranie Rosji w obchodzeniu sankcji”⁴⁷.

⁴⁴ German Chancellor Scholz to travel to China in April, Reuters, 7.02.2024,

⁴⁵ M. Bogusz, L. Gibadło, Współpraca mimo wszystko. Wizyta Scholza w Chinach, Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia, 7.11.2022, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2022-11-07/wspolpraca-mimo-wszystko-wizyta-scholz-w-chinach> [dostęp: 8.03.2025].

⁴⁶ J. Hanke Vela, *EU proposes sanctions on Chinese firms for helping Russia*, Politico, 13.02.2024, <https://www.politico.eu/article/eu-proposes-sanctions-on-chinese-firms-for-helping-russia/> [dostęp: 8.03.2025].

⁴⁷ S. Amaro, *European Union is considering sanctions on Chinese firms for aiding Russia's war machine*, CNBC, 13.02.2024, <https://www.cnbc.com/2024/02/13/eu-considering-sanctions-on-chinese-firms-supporting-russias-war-machine.html> [dostęp: 8.03.2025].

Chińczycy byli już ostrzegani przez Unię Europejską, że jeśli chińskie firmy podejrzane o handel towarem o podwójnym zastosowaniu z Rosją będą kontynuować ten proceder, UE będzie zmuszona powziąć odpowiednie działania w tej sprawie. Kwestia ta została poruszona podczas szczytu UE-ChRL w grudniu ubiegłego roku, na którym przewodniczący Rady Europejskiej Charles Michel przedstawił Xi Jinpingowi listę chińskich firm, które mogą zostać objęte zachodnimi sankcjami⁴⁸.

18.02. Spotkanie Wang Yi-Joseph Borell

16 lutego miało miejsce spotkanie Josepha Borella, wysokiego przedstawiciela Unii Europejskiej ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z Wangiem Yi. Nawiązywało ono do szczytu UE-Chiny, który odbył się w grudniu ubiegłego roku w Pekinie⁴⁹. Głównym celem ich spotkania było podjęcie dyskusji na temat bilateralnych relacji pomiędzy UE a Chińską Republiką Ludową. Wang Yi podkreślał, że obecna sytuacja międzynarodowa jest dynamiczna i niepewna. Powinno to zatem motywować obie strony do zwiększenia współpracy w obszarach strategicznym, gospodarczym, handlowym, ekologicznym i cyfrowym. Według Wanga Yi strony powinny również zintensyfikować współpracę w zakresie zmiany klimatu oraz sztucznej inteligencji. Wspomniał on również, że Chiny są skłonne współpracować z UE w celu promowania globalizacji gospodarczej, która ma przynosić korzyść wszystkim. Podkreślił przy tym, że strony powinny szanować swoje podstawowe interesy i obawy, a także budować partnerstwo na myśli „win-win”. Do innych poruszonych kwestii należał również temat wojny rosyjsko-ukraińskiej⁵⁰.

Josep Borell wyraził oczekiwania Unii Europejskiej wobec Chin w kwestii zaprzestania wspierania Federacji Rosyjskiej. Starał się również zachęcić chińską stronę do zaangażowania się w ukraińską formułę pokojową poprzez dołączenie się do Światowego Szczytu Pokojowego. Podkreślił także determinację Unii we wspieraniu Ukrainy zarówno militarnie, jak i cywilnie. Oprócz kwestii europejskich, poruszono temat bezpieczeństwa na Bliskim Wschodzie, a dokładniej konflikt izraelsko-palestyński. Borell wyraził silne zaniepokojenie

⁴⁸ S. Lau, *EU puts list of Chinese firms with Russia links on Xi's table*, Politico, 7.12.2023, <https://www.politico.eu/article/eu-china-summit-list-chinese-firms-russia-links-xi-jinping/> [dostęp: 8.03.2025].

⁴⁹ Szczyt UE-Chiny, 7 grudnia 2023, Rada Europejska/Rada Unii Europejskiej, 7.12.2023, <https://www.consilium.europa.eu/pl/meetings/international-summit/2023/12/07/#:~:text=szczyt%20UE%E2%80%93Chiny%20odby%C5%82%20si%C4%99,towarzyszy%C5%82%20wysoki%20przedstawiciel%20Josep%20Borrell.> [dostęp: 8.03.2025].

⁵⁰ China ready to promote equal, orderly multipolar world with EU: FM, Xinhua, 18.02.2024, <https://english.news.cn/20240218/3ba6b265e6c04f368e12973e5fde5bbe/c.html> [dostęp: 8.03.2025].

sytuacją humanitarną w strefie Gazy oraz konsekwencjami panującego tam kryzysu, z jakimi zmaga się cały region. Podkreślił potrzebę obniżenia napięć regionalnych i promowania międzynarodowych wysiłków na rzecz rozwiązania dwupaństwowego. Borrell oświadczył, że UE wspiera rozwój stosunków z Chinami oraz wymianę gospodarczą i handlową. Opowiadał się także za właściwym zarządzaniem różnicami między obiema stronami i sprzeciwił „oddzieleniu współpracy” od Chin. „Stosunki między UE a Chinami rozwijają się dobrze, a współpraca może i powinna być wzmacniana, pomimo konkurencji”⁵¹ – powiedział. Dodatkowo podtrzymał stanowisko Unii w kwestii Tajwanu i popierając politykę „jednych Chin”, podkreślając przy tym, że UE pragnie zachować pokój i stabilność w regionie. Wyraził również nadzieję, że w przyszłości odbędzie się dialog pomiędzy UE a Chinami w kwestii praw człowieka⁵².

17.02. Spotkanie Wang Yi-Stephane Sejourne

„Chiny i Francja, niezależne państwa o wpływie globalnym, powinny współpracować na rzecz budowy wielobiegunowego świata, który będzie pokojowy, stabilny, równy i uporządkowany” – stwierdził Wang Yi podczas spotkania 17 lutego z francuskim ministrem spraw zagranicznych Stephanem Sejourne⁵³. Wydarzenie to odbyło się w 60. rocznicę nawiązania stosunków dyplomatycznych pomiędzy oboma krajami. Jak podkreślił Wang, przełamało to lód zimnej wojny oraz skierowało arenę międzynarodową na właściwe tory dialogu i współpracy. Zaznaczył przy tym, że oba państwa powinny rozpocząć kolejne 60 lat stosunków z pozytywnym i „podnoszącym na duchu” nastawieniem. Oświadczył również, że Chiny są skłonne utrzymać relacje z Francją na wysokim poziomie oraz poczynić przygotowania do następnego spotkania w ramach trzech mechanizmów dialogu: strategicznego, gospodarczego/finansowego oraz dialogu dotyczącego wymiany międzyludzkiej. Jego zdaniem, 60. rocznica nawiązania stosunków dyplomatycznych oraz Rok Kultury i Turystyki⁵⁴ stanowią okazję do ożywienia współpracy kulturalnej, a także do zrozumienia przyjaźni między narodami obu państw. W związku z tym zasugerował zwiększenie liczby lotów łączących Chiny z Francją. Wang Yi wyraził również wsparcie dla organizacji

⁵¹ China: High Representative/Vice-President Josep Borrell meets Director/Foreign Minister Wang Yi, Delegation of the European Union to the People's Republic of China, 16.02.2024,

⁵² Ibidem.

⁵³ China, France should join hands to build a multipolar world: Chinese FM, Xinhua, 18.02.2024, <https://english.news.cn/20240218/1efdfb623fb94f4b96150d311370e995/c.html> [dostęp: 8.03.2025].

⁵⁴ China – Launch of the Franco-Chinese Year of Cultural Tourism, Ministry for Europe and Foreign Affairs of the French Republic, 5.01.2024, <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/china/news/article/china-launch-of-the-franco-chinese-year-of-cultural-tourism-5-jan-2024> [dostęp: 8.03.2025].

przyszłych igrzysk olimpijskich w Paryżu. Dodatkowo zauważył, że pragmatyczna współpraca pomiędzy stronami przynosi rezultaty, takie jak program „od francuskich gospodarstw na chińskie stoły”⁵⁵, który promuje eksport francuskich produktów rolnych wyższej jakości do Chin. Wyraził nadzieję, że strona francuska zapewni uczciwe, przejrzyste i solidne środowisko biznesowe dla rozwoju chińskich przedsiębiorstw we Francji, a także odegra konstruktywną rolę w kształtowaniu zdrowych i stabilnych stosunków pomiędzy Chinami a Unią Europejską.

Stephane Sejourne podkreślił znaczenie 60. rocznicy bilateralnych stosunków, zaznaczając przy tym, że Francja jest chętna usprawnić i rozszerzyć współpracę z Chinami w wielu obszarach. Wymienił m.in. handel, gospodarkę, stosunki kulturalne, turystykę, sektor nowej energii oraz przeciwdziałania zmianom klimatu i ochronę bioróżnorodności. Strona francuska wyraziła swoje przywiązanie do polityki „jednych Chin”, podkreślając przy tym swoją strategiczną niezależność i sprzeciw wobec działań prowadzących do oddzielenia lub zerwania łańcuchów dostaw. Podczas rozmów, obie strony wymieniły także poglądy na szereg kwestii międzynarodowych oraz regionalnych⁵⁶.

17.02. Spotkanie Wang Yi-Olaf Scholz

17 lutego, z pozdrowieniami od chińskich przywódców oraz gratulacjami z okazji 60. rocznicy Konferencji Bezpieczeństwa w Monachium, Wang Yi rozpoczął spotkanie z kanclerzem Niemiec Olafem Scholzem. Podczas tego wydarzenia strona chińska podkreśliła gotowość do współpracy z Niemcami w celu zapewnienia większej stabilności na świecie. W obliczu obecnych wyzwań międzynarodowych, takich jak liczne punkty zapalne czy spowolnienie globalnej gospodarki, Wang zadeklarował, że Chiny, jako odpowiedzialne mocarstwo, podejmą działania na rzecz stabilizacji sytuacji na arenie międzynarodowej. W ramach tej strategii, Pekin wesprze Niemcy w ich zaangażowaniu w sprawy międzynarodowe i regionalne. Wang Yi przypomniał również, że w tym roku przypada 10. rocznica utworzenia wszechstronnego partnerstwa strategicznego między Chinami a Niemcami. Podkreślił konieczność obustronnego przeglądu dotychczasowych osiągnięć i na ich podstawie pogłębić i wzmocnić współpracę w przyszłości. Dodatkowo zaznaczył, że Chiny koncentrują się

⁵⁵ Ibidem.

⁵⁶ China, France should join hands to build a multipolar world: Chinese FM, “China Daily”, 18.02.2024, <https://global.chinadaily.com.cn/a/202402/18/WS65d10ba0a31041d387d6e0d6.html> [dostęp: 8.03.2025].

na promowaniu wysokiej jakości modernizacji, co ma stworzyć nowe możliwości na globalnym rynku, w tym również niemieckim⁵⁷.

W odpowiedzi Scholz zapewnił, że Niemcy są gotowe do rozpoczęcia w tym roku rozmów na wysokim szczeblu z Chinami. Podkreślił, że niemiecka gospodarka jest silnie powiązana z procesami globalizacji, a jej rozwój korzysta na wolnym handlu. Dodatkowo, wyraził sprzeciw wobec protekcyjizmu, separacji i zerwania łańcuchów przemysłowych oraz dostaw. W kontekście obecnej sytuacji międzynarodowej, Scholz zadeklarował, że Niemcy są skłonne do współpracy z Chinami, aby wspólnie przyczynić się do budowania większej stabilności na świecie⁵⁸.

17.02. Spotkanie Wang Yi z Radosławem Sikorskim

Na prośbę ministra spraw zagranicznych Polski, Radosława Sikorskiego 18 lutego odbyło się jego spotkanie z chińskim odpowiednikiem, Wangiem Yi⁵⁹. Jak podaje chińskie MSZ, Wang stwierdził, że chińsko-polskie stosunki rozwijają się w sposób stabilny od 75 lat, stając się coraz dojrzsze i bardziej odporne. Podkreślił, że obie strony powinny kontynuować współpracę w duchu wzajemnego szacunku i zaufania, aby wzmocnić i pogłębić korzystną współpracę. W szczególności ma to wesprzeć Organizację Narodów Zjednoczonych w jej kluczowej roli w przeciwdziałaniu hegemonicznej polityce siłowej. Wang wyraził uznanie dla postępującego rozwoju gospodarczego w Polsce i oznajmił, że Chiny wspierają ją w rosnącej roli na arenie międzynarodowej oraz regionalnej. Chińska Republika Ludowa wyraziła gotowość do jak najszybszego podjęcia współpracy z Polską na ramach posiedzeń Wspólnego Komitetu Ekonomicznego, Komitetu Współpracy Naukowo-Technologicznej czy też Komitetu Współpracy Międzyrządowej Chiny-Polska. Wang podkreślił, że Polska jest „liderem” współpracy z Chińską Republiką Ludową spośród państw Europy Środkowo-Wschodniej oraz, że jest ważnym kierunkiem dla pociągów towarowych na trasie Chiny-Europa. Celem Chin jest wzmocnienie połączeń z Polską, aby wspólnie budować Inicjatywę Pasa i Szlaku oraz promować Nowy Jedwabny Szlak.

⁵⁷ German Chancellor Olaf Scholz Meets with Wang Yi, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 18.02.2023, https://www.mfa.gov.cn/eng/wjb/zzjg_663340/xos_664404/xwlb_664406/202302/t20230219_11027150.html [dostęp: 8.03.2025].

⁵⁸ Chinese FM stresses mutual understanding, support with Germany, Xinhua, 19.02.2024, <https://english.news.cn/20240219/952efe96b72942728e85c0b872386e05/c.html> [dostęp: 8.03.2025].

⁵⁹ China to enhance mutually beneficial cooperation with Poland: FM, Xinhua, 19.02.2024, <https://english.news.cn/20240219/c3fc978b920b4be788d7e4c4c4a4fb85/c.html> [dostęp: 8.03.2025].

Sikorski wspomniał, że Polska należy do grona pierwszych krajów, które nawiązały relacje dyplomatyczne z Chinami. Zapewnił także, że jego kraj dalej będzie realizować politykę „jednych Chin”. Oznajmił również, że Polska oczekuje wsparcia Chin w reprezentacji regionu Europy Środkowo-Wschodniej w sprawach międzynarodowych. Dodatkowo polskie MSZ poinformowało, że strony omówiły perspektywy zakończenia wojny na Ukrainie oraz planowaną wizytę prezydenta Andrzeja Dudy w Chińskiej Republice Ludowej⁶⁰.

⁶⁰ Minister Sikorski uczestniczył w Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa, Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polski, 18.02.2024, <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/minister-sikorski-uczestniczyl-w-monachijskiej-konferencji-bezpieczenstwa> [dostęp: 8.03.2025].

17.02. Chiny oferują wsparcie Węgrom w kwestiach bezpieczeństwa

17 lutego w Budapeszcie miało miejsce spotkanie premiera Węgier Viktora Orbana z chińskim ministrem ds. bezpieczeństwa publicznego Wang Xiaohongiem. Zdaniem Lili Bayer z „The Guardian” chiński przedstawiciel złożył węgierskiemu premierowi „wysoce nietypową” propozycję⁶¹. Poza standardowymi hasłami dotyczącymi znaczenia bilateralnych stosunków pomiędzy Węgrami i Chinami, ich strategicznego poziomu, oraz rozwijania przyjaźni chińsko-węgierskiej, Wang wyraził swoje nadzieje na pogłębianie współpracy na rzecz zwalczania terroryzmu, przestępczości międzynarodowej oraz budowania potencjału w zakresie bezpieczeństwa i egzekwowania prawa w ramach Inicjatywy Pasa i Szlaku. Zaznaczył, że „egzekwowanie prawa i współpraca w zakresie bezpieczeństwa” miałyby stać się nowym punktem odniesienia w stosunkach dwustronnych na linii Pekin-Budapeszt⁶².

Jak zauważają reporterzy z agencji Reutera, zapewnienia Chińczyków odnoszące się do problematyki bezpieczeństwa pojawiają się w związku z dążeniem Orbana do potwierdzenia swojej niezależności względem państw Europy Zachodniej i Unii Europejskiej⁶³. Ciekawym spostrzeżeniem podzielił się również sam premier Węgier, mówiąc na spotkaniu, że „szacunek odchodzi w przeszłość w dyplomacji międzynarodowej; jednakże w stosunkach między Węgrami a Chinami szacunek ten zawsze miał miejsce i nadal budujemy naszą przyszłą współpracę w oparciu o długoletnią przyjaźń”⁶⁴.

18.02. Wizyty Wanga Yi w Hiszpanii

18 lutego minister spraw zagranicznych Chin Wang Yi spotkał się ze swoim hiszpańskim odpowiednikiem, Jose Manuelem Albaresem w Kordobie, w Hiszpanii. Podczas rozmów Chiny zgodziły się na zniesienie zakazu importu hiszpańskiej wołowiny, który nałożyły w 2000 roku na UE z powodu wystąpienia kilku przypadków gąbczastej encefalopatii bydła,

⁶¹ L. Bayer, China offers to deepen security ties with Hungary, „The Guardian”, 19.02.2024, <https://www.theguardian.com/world/2024/feb/19/china-offers-to-deepen-security-ties-with-hungary-orban> [dostęp: 8.03.2025].

⁶² Hungary ready to deepen friendship with China: Orban, Xinhua, 18.02.2024, <https://english.news.cn/europe/20240218/51fa37b8bb974d0c8a86e0b449193905/c.html> [dostęp: 8.03.2025].

⁶³ L. Lee, R. Woo, In unusual move, China offers to back Hungary in security matters, Reuters, 20.02.2024, <https://www.reuters.com/world/unusual-move-china-offers-back-hungary-security-matters-2024-02-19/> [dostęp: 8.03.2025].

⁶⁴ Prime Minister Viktor Orbán had talks with Chinese Minister of Public Security, The Official homepage of Prime Minister Viktor Orbán, 16.02.2024, <https://miniszterelnok.hu/en/prime-minister-viktor-orban-had-talks-with-chinese-minister-of-public-security/> [dostęp: 8.03.2025].

znanej jako choroba „szalonych krów”⁶⁵. To oświadczenie pojawiło się w kontekście trwających protestów rolników. Uważają oni, że surowe przepisy, wysokie koszty oraz tani import powodują nierentowność. Dodatkowo uczestnicy spotkania potwierdzili swoje stanowisko w kwestii konfliktu izraelsko-palestyńskiego, zgadzając się poprzeć rozwiązanie dwupaństwowe w celu zakończenia konfliktu.

Kolejnym spotkaniem Wanga Yi w Hiszpanii była wizyta 19 lutego u króla Hiszpanii Filipa VI, podczas której podkreślał gotowość Chin do współpracy z UE w praktykowaniu multilateralizmu, promowaniu równego i uporządkowanego wielobiegunowego świata oraz inkluzywnej globalizacji gospodarczej⁶⁶. Dodał także, że Chiny uważają UE za istotnego gracza w układzie wielobiegunowym i wspierają integrację, rozwój i wzrost UE. „Dopóki Chiny i UE będą wzmacniać solidarność i współpracę, dopóty nie dojdzie do konfrontacji blokowej” – stwierdził Wang⁶⁷.

Ostatnim spotkaniem Wanga Yi w Hiszpanii było spotkanie z premierem Hiszpanii, Pedro Sanchezem, które miało miejsce 19 lutego w Madrycie⁶⁸. Sanchez podkreślił, że Hiszpania wysoko ceni sobie partnerstwo strategiczne z Chinami i docenia ich pozytywny wkład w ułatwianie wymiany gospodarczej i kulturalnej pomiędzy obydwojoma krajami. Dodał także, że Hiszpania jest gotowa kontynuować współpracę z Chinami, aby w pełni wykorzystać potencjał wzajemnych relacji. Strona hiszpańska podziękowała Chinom za wsparcie ich wysiłków na rzecz ochrony integralności terytorialnej Hiszpanii, dlatego też Sanchez potwierdził zdecydowane utrzymanie się Hiszpanii przy polityce „jednych Chin”.

21.02. Nowe sankcje UE na Chiny

⁶⁵ China Agrees to Lift Ban on Spanish Beef Imports, Voice of America, 18.02.2024, <https://www.voanews.com/a/china-agrees-to-lift-ban-on-spanish-beef-imports/7492701.html> [dostęp: 8.03.2025].

⁶⁶ Spanish King Felipe VI receives China's top diplomat, CGTN, 20.02.2024, <https://news.cgtn.com/news/2024-02-20/Spanish-King-Felipe-VI-receives-China-s-top-diplomat-1rlcJTCIzm8/p.html> [dostęp: 8.03.2025].

⁶⁷ China ready to work with EU to uphold free trade, multilateralism, foreign minister says, Reuters, 20.02.2024, <https://www.reuters.com/world/china-ready-work-with-eu-uphold-free-trade-multilateralism-foreign-minister-says-2024-02-20/> [dostęp: 8.03.2025].

⁶⁸ China, Spain to lift bilateral ties to higher level: Chinese FM, „China Daily”, 20.02.2024, <https://www.chinadaily.com.cn/a/202402/20/WS65d437dea31082fc043b81df.html> [dostęp: 8.03.2025].

Unia Europejska 21 lutego 2024 roku wdrożyła w życie nowy – 13. już – pakiet sankcji przeciwko Rosji i podmiotom wspierającym Federację Rosyjską w omijaniu tych sankcji⁶⁹. Nowy pakiet zakazuje działalności na terenie UE blisko 200 podmiotom i osobom oskarżonym o pomoc Moskwie w zdobywaniu broni lub udział w porwaniach ukraińskich dzieci. Po raz pierwszy ograniczenia nałożono także na chińskie firmy. W ten sposób, trzy firmy z kontynentalnych Chin – Guangzhou Ausay Technology Co Limited, Shenzhen Biguang Trading Co Limited i Yilufa Electronics Limited – oraz jedna z Hong Kongu – RG Solutions Limited – zostały objęte nowym pakietem sankcji. Przedsiębiorstwa z Chin, ale również z krajów takich jak Indie, Iran, Kazachstan czy Singapur, zostały ukarane sankcjami w związku z zarzutami eksportu do Rosji towarów podwójnego zastosowania, które mogłyby zostać wykorzystane w wojnie z Ukrainą⁷⁰. Warto dodać, że podczas zeszłorocznego szczytu UE-ChRL, Chiny przekonały Europę do usunięcia firm z czarnej listy sankcyjnej, zapewniając, że eksport zostanie wstrzymany⁷¹. Jak widać, Unia wybrała jednak zdecydowany krok w kierunku egzekucji sankcji na podmiotach wspierających Rosję. Można się spodziewać, że trend ten zostanie podtrzymany.

26.02. Chiny odpowiadają na nowe unijne sankcje

Na odpowiedź Pekinu — odnośnie nowych sankcji wprowadzonych przez Unię Europejską, Stany Zjednoczone i Wielką Brytanię — trzeba było czekać kilka dni. 26 lutego chińskie ministerstwo handlu oświadczyło, że Chiny zdecydowanie sprzeciwiają się decyzji nałożenia sankcji na ich firmy z powodu związków z Federacją Rosyjską. Ministerstwo ogłosiło także, że „Chiny będą zdecydowanie chronić uzasadnione prawa i interesy chińskich przedsiębiorstw”⁷². Wystosowano ostrzeżenie względem Unii Europejskiej, że umieszczanie chińskich przedsiębiorstw na listach sankcyjnych będzie mieć „negatywny wpływ na stosunki handlowe i gospodarcze między Chinami a UE”. Pekin stwierdził, że taka polityka ze strony

⁶⁹ J. Payne, A. Gray, G. Baczynska, EU approves new sanctions package against Russia, Reuters, 21.02.2024, <https://www.reuters.com/world/europe/eu-approves-13th-sanctions-package-against-russia-eu-sources-2024-02-21/> [dostęp: 8.03.2025].

⁷⁰ S. Shamim, Why has the EU sanctioned Indian, Chinese companies for Russia links?, Al Jazeera, 29.02.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/29/why-has-the-eu-sanctioned-indian-chinese-companies-for-russia-links> [dostęp: 8.03.2025].

⁷¹ F. Bermingham, EU agrees to blacklist Chinese firms for first time in latest Russian sanctions package, “South China Morning Post”, 21.02.2024, <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3252736/eu-agrees-blacklist-chinese-firms-first-time-latest-russian-sanctions-package> [dostęp: 8.03.2025].

⁷² China hits back at US, EU, UK for Russia-related curbs on its companies, Reuters, 26.02.2024, <https://www.reuters.com/world/china/china-opposes-us-sanctions-chinese-companies-russia-related-reasons-2024-02-26/> [dostęp: 8.03.2025].

Europy „narusza konsensus i ducha spotkania przywódców Chin–UE” z grudnia zeszłego roku⁷³.

Chiński tygodnik propagandowy „Global Times”, powołując się na opinie chińskich ekspertów, wskazuje, że unijne sankcje nałożone na firmy z Chin i Indii za handel z Rosją nie przyniosą znaczących zmian. Zdaniem Wanga Yiwei, dyrektora Instytutu Spraw Międzynarodowych na chińskim Uniwersytecie Renmin, „unijne sankcje powstały pod presją Waszyngtonu i Kijowa, ponieważ Stany Zjednoczone chcą, aby UE wzięła na siebie odpowiedzialność za dostarczania większej pomocy dla Ukrainy oraz żeby kładły większą presję na Rosję”⁷⁴. W podobnym tonie wypowiedział się Li Haidong, profesor na Chińskim Uniwersytecie Spraw Zagranicznych. W jego opinii „nakładanie sankcji na przedsiębiorstwa z Chin, Indii i innych krajów nie pomoże Ukrainie uzyskać żadnych korzyści, a jedynie wpłynie na stosunki UE z poszczególnymi krajami”⁷⁵. Dodał także, wskazując na desperację Zachodu w swoich działaniach, że „obecna sytuacja na polu bitwy rozczarowuje Zachód, a nakładanie sankcji na firmy innych krajów, które prowadzą normalne interesy z Rosją, nie pozwolą Zachodowi całkowicie zmienić pesymistycznej sytuacji dla Kijowa”⁷⁶.

⁷³ S. Lau, China warns EU, UK of 'negative impact' after firms blacklisted, Politico, 26.02.2024, <https://www.politico.eu/article/china-warns-eu-uk-negative-impact-after-unprecedented-sanctions/> [dostęp: 8.03.2025].

⁷⁴ S. Yang, X. Qi, EU sanctions against Chinese, Indian firms over trade with Russia 'can't help Ukraine win war', "Global Times", 22.02.2024, <https://www.globaltimes.cn/page/202402/1307527.shtml> [dostęp: 8.03.2025].

⁷⁵ Ibidem.

⁷⁶ Ibidem.

27.02. Wywiad z Justinem Yifu Lin

27 lutego na łamach tygodnika „Polityka” został opublikowany wywiad z Justinem Yifu Linem⁷⁷. Jest on chińskim ekonomistą, byłym wiceprezesem i głównym ekonomistą Banku Światowego, dyrektorem Instytutu Nowej Ekonomii Strukturalnej i honorowym dziekanem Narodowej Szkoły Rozwoju na Uniwersytecie Pekińskim oraz doradcą w Radzie Państwa ChRL. Urodził się na Tajwanie, lecz jako zawodowy oficer armii Republiki Chińskiej uciekł w 1979 roku do kontynentalnych Chin, gdzie następnie studiował.

Jacek Żakowski, który ten wywiad przeprowadził, wypytywał Lina o kwestie związane z relacjami Zachodu z Chinami, wojną na Ukrainie i Tajwanem. Padły również pytania dotyczące *stricte* stosunków Chińskiej Republiki Ludowej z Europą. Pierwszym pytaniem, jakie Żakowski zadał, było: czy „będziemy do siebie strzelali?”. Lin odpowiedział, że „Chiny nie mają konfliktów z Europą”. Zaznaczył, że konflikt Chin z USA nie oznacza przeniesienia się go na Europę. Mimo tego, że większość państw europejskich należy do NATO, „[d]la Europejczyków rosnące w siłę Chiny są szansą, a nie zagrożeniem. Przecież nie mamy żadnych fundamentalnych sporów”. Lin wspomniał również o specjalnym wysłanniku Chin, który w 2023 roku przeprowadził swoje *tournee* po Europie. Zdaniem Lina uregulowanie kwestii wojny na Ukrainie „wymaga koronkowej dyplomacji. Dlatego chiński specjalny wysłannik był w Moskwie, Kijowie i europejskich stolicach. Ale nic dobrego się nie stanie, dopóki Amerykanie i Europejczycy nie zrezygnują z militarnego pokonania Rosji. Chiny namawiają wszystkich do negocjacji”. Żakowski zapytał, czy owe negocjacje miałyby mieć miejsce w Pekinie, na co Lin odpowiedział: „Chętnie. Ale Europejczycy i Amerykanie nie będą chcieli, żeby te rozmowy były sukcesem Chin”. Dalsza część rozmowy dotyczyła możliwości wpływu Chin na Rosję, chińskiego spojrzenia na rolę Państwa Środka w systemie globalnym, kwestii Tajwanu oraz perspektyw rozwoju Chińskiej Republiki Ludowej.

27.02. Rola Grecji we współpracy gospodarczej UE-ChRL

Ambasador Chińskiej Republiki Ludowej w Grecji – Xiao Junzheng – po 5. Forum Bałkanów i Morza Czarnego podkreślił znaczenie wzmocnionej współpracy gospodarczej między Europą a Chinami. W niedawnym wywiadzie dla chińskiej agencji prasowej „Xinhua” położył nacisk na współpracę ponad konkurencję. Jego zdaniem „istnieją nierozwiązane problemy dotyczące

⁷⁷ J. Żakowski, Sztuka czekania „Polityka”, 10.2024 (3454), 27.02.2024, <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/swiat/2246545,1,czemu-chiny-nie-docisna-putina-czy-bedzie-wojna-o-tajwan-wplywow-chinski-ekonomista-dla-polityki.read?src=mt> [dostęp: 8.03.2025].

handlu między Chinami a Unią Europejską, ale współpraca między obiema stronami jest znacznie ważniejsza niż konkurencja, a konsensus znacznie przewyższa różnice”. Zauważył również znaczenie Grecji w całym procesie bilateralnych relacji Chin z Unią Europejską. Podkreślił, że sukcesem współpracy na linii Pekin-Ateny w formacie Inicjatywy Pasa i Drogi jest przede wszystkim port w Pireusie⁷⁸.

MARZEC

4.03. Li Hui i dyrektorzy Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych

Pod koniec lutego 2024 roku ogłoszono, że specjalny przedstawiciel ChRL ds. eurazjatyckich— Li Hui — ponownie przeprowadzi swoje *tournee* po europejskich stolicach. Najpierw udał się do Rosji, a następnie do krajów Unii Europejskiej, odwiedzając w międzyczasie także Ukrainę.⁷⁹ Jedną z pierwszych wizyt w ramach jego misji były spotkania z unijnymi oficjeli wyższego szczebla. 4 marca w Brukseli Li rozmawiał z dyrektorem zarządzającym ds. Azji i Pacyfiku Niclasem Kvarnströmem oraz dyrektorem zarządzającym ds. Rosji, Partnerstwa Wschodniego, Azji Środkowej, Współpracy Regionalnej i OBWE Michaeliem Siebertem z Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych. Przedstawiciele UE i Chin dyskutowali na temat toczącej się na Ukrainie rosyjskiej agresji. Strona europejska oczekiwałaby od Chińczyków, posiadających status Stałego Członka Rady Bezpieczeństwa ONZ, aby ci odegrali „konstruktywną” rolę w zakończeniu tej wojny. Reprezentanci UE naciskali na chińskiego wysłannika, by jego kraj wezwał Rosję do natychmiastowego i bezwarunkowego zaprzestania działań zbrojnych oraz wycofania się rosyjskich sił z całego terytorium Ukrainy, które zostało usankcjonowane w prawie międzynarodowym⁸⁰. Z kolei Li zaznaczył, że Chiny stanowczo sprzeciwiają się włączeniu przez UE chińskich przedsiębiorstw do najnowszej listy sankcji wobec Rosji (szerzej na ten temat

⁷⁸ Greece plays central role in EU-China economic cooperation, ambassador says, „Kathimerini”, 27.02.2024, <https://www.ekathimerini.com/economy/1232710/greece-plays-central-role-in-eu-china-economic-cooperation-ambassador-says/> [dostęp: 8.03.2025].

⁷⁹ L. Zhou, China's Ukraine peace envoy to make second visit to Europe and Russia to promote talks, „South China Morning Post”, 28.02.2024, <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3253546/chinas-ukraine-peace-envoy-make-second-visit-europe-and-russia-promote-talks> [dostęp: 8.03.2025].

⁸⁰ Ukraine: EEAS Senior Officials meet Chinese Special Envoy, European External Action Service, 5.03.2024, https://www.eeas.europa.eu/eeas/ukraine-eeas-senior-officials-meet-chinese-special-envoy_en [dostęp: 8.03.2025].

w poprzednim „Przeglądzie”⁸¹), wzywając UE do anulowania wpisu chińskich przedsiębiorstw i „powrotu na właściwą drogę dialogu i konsultacji z Chinami”⁸².

Warto dodać, że dzień później, tj. 5 marca, Li Hui prowadził rozmowy z głównym doradcą ds. polityki zagranicznej przewodniczącego Rady Europejskiej Simonem Mordue. W czasie spotkania poruszane były analogiczne tematy i kwestie, jak w przypadku rozmów z dyrektorami ESDZ⁸³.

6.03. Węgiersko-chińskie patrole policji

W połowie lutego minister bezpieczeństwa publicznego Chin Wan Xiaohong spotkał się z premierem Viktorem Orbanem oraz ministrem spraw wewnętrznych Sandorem Pinterem. Wan oprócz porozumień handlowych i inwestycyjnych zaoferował stronie węgierskiej pogłębienie współpracy w obszarach zwalczania terroryzmu, przestępczości międzynarodowej, budowaniu potencjału w zakresie bezpieczeństwa i egzekwowaniu prawa. Umowa została przyjęta przez ministrów obu państw⁸⁴. „W przyszłości policja obu krajów będzie mogła wspólnie pełnić obowiązki patrolowe, przyczyniając się tym samym do usprawnienia komunikacji pomiędzy obywatelami a władzami obu krajów, poprawiając bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny” – tak Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Węgier określiło treść porozumienia. Na podstawie tego, chińscy wraz z węgierskimi funkcjonariuszami policji będą wspólnie wykonywać obowiązki patrolowe. Celem umowy, jak doniosło na początku marca MSZ Węgier, jest poprawa bezpieczeństwa w najważniejszych ośrodkach turystycznych obu państw w okresach szczytu sezonu turystycznego, a także podczas wydarzeń przyciągających tłumy.

⁸¹ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Luty 2024], Instytut Nowej Europy, 11.03.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzeń-ue-chiny-luty-2024/> [dostęp: 8.03.2025].

⁸² Special Representative of the Chinese Government on Eurasian Affairs Li Hui Holds Talks with Officials of the European External Action Service, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 5.03.2024, https://www.mfa.gov.cn/eng/xw/wjbxw/202405/t20240530_11343936.html [dostęp: 8.03.2025].

⁸³ Special Representative of the Chinese Government on Eurasian Affairs Li Hui Holds Talks with Chief Foreign Policy Advisor to the President of the European Council Simon Mordue, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 6.03.2024, https://www.mfa.gov.cn/eng/xw/wjbxw/202405/t20240530_11343938.html [dostęp: 8.03.2025].

⁸⁴ C. Balázs, Hamarosán kínai rendőrök is járőrözhetnek Magyarországon, Telex, 6.03.2024, <https://telex.hu/belfold/2024/03/06/kinai-rendorok-magyarorszagon-belugyminiszterium> [dostęp: 8.03.2025].

Działania podejmowane przez rząd Węgier są kontynuacją polityki prowadzonej przez Viktora Orbana, systematycznie zabiegającego o bliskość Rosji oraz Chin⁸⁵. Węgry jako pierwszy kraj Unii Europejskiej przyłączyły się do chińskiej inicjatywy Pasa i Szlaku, poprzez którą Pekin chce zwiększać swoje wpływy. Chiny planują na Węgrzech kilka miliardowych projektów, w tym linię kolejową czy fabryki samochodów elektrycznych. Ponadto Węgry zyskują dla Chin na znaczeniu ze względu na możliwość pośredniego wpływu na decyzje podejmowane przez UE⁸⁶. Współpraca węgiersko-chińska budzi wątpliwości w Europie i widziana jest jako zagrożenie dla bezpieczeństwa. Obecność chińskiej policji stwarza ryzyko nie tylko w kwestii suwerenności Węgier, ale również struktury organizacji, w jakie wchodzi⁸⁷. Tym działaniem rząd węgierski zezwala na wjazd na swoje terytorium osobom jednoznacznie powiązanym z władzami Chińskiej Republiki Ludowej, co w konsekwencji otwiera drzwi do całej strefy Schengen. W związku z tą sytuacją Parlament Europejski omówi „działalność chińskiej policji w Europie” podczas sesji plenarnej 10 kwietnia w Brukseli.

6.03. Li Hui w Polsce

Kolejnym przystankiem Li Huia była Warszawa, gdzie 6 marca spotkał się z polskim wiceministrem spraw zagranicznych, Władysławem Bartoszewskim. Tematy rozmów dotyczyły wojny na Ukrainie i bezpieczeństwa regionalnego. Ze swojej strony wiceminister Bartoszewski wyraził zainteresowanie działaniami ChRL na rzecz przywrócenia pokoju w Europie oraz podkreślił, że Polska liczy na kontynuację w aktywności dyplomatycznej Chin w tej kwestii. Istotnym punktem wypowiedzi Bartoszewskiego było stwierdzenie, iż „wsparcie dla ofiary napaści jest nie tylko prawem, ale obowiązkiem wszystkich członków społeczności międzynarodowej, zwłaszcza stałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ”, co pokrywa się z przekazem europejskich dygnitarzy, z którymi Li rozmawiał wcześniej⁸⁸.

Specjalny wysłannik Chin przedstawił wysiłki swojego kraju na rzecz promowania rozmów pokojowych dotyczących trwającej wojny na Ukrainie – bądź też zgodnie z chińskim

⁸⁵ E. Zgut-Przybylska, The worrying Chinese projects in Orban's Hungary, EU Observer, 20.03.2024, <https://euobserver.com/opinion/158244> [dostęp: 8.03.2025].

⁸⁶ D. von Kalus, Wenn die chinesische Polizei legal in der EU patrouilliert, „Die Welt”, 15.03.2024, <https://www.welt.de/politik/ausland/article250367428/Ungarn-Wenn-die-chinesische-Polizei-in-der-EU-patrouilliert.html> [dostęp: 8.03.2025].

⁸⁷ Z. Kassai, Admission of Chinese police officers to Hungary raises questions of sovereignty, 24.hu, 18.03.2024, <https://24.hu/belfold/2024/03/18/chinese-police-officers-in-hungary-sovereignty/> [dostęp: 8.03.2025].

⁸⁸ Wiceminister Władysław Bartoszewski przyjął specjalnego wysłannika rządu Chin ds. Eurazji, Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polski, 6.03.2024, <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/wiceminister-wladyslaw-bartoszewski-przyjal-specjalnego-wyslannika-rzadu-chin-ds-eurazji> [dostęp: 8.03.2025].

nazewnictwem „kryzysu na Ukrainie” – prowadzonych w ciągu ostatnich dwóch lat. Podkreślił również, że przedłużająca się wojna („kryzys”) nie leży w interesie żadnej ze stron, a celem Chin jest współpraca ze społecznością międzynarodową, w tym także z Polską, aby jak najszybciej uspokoić sytuację i przywrócić pokój⁸⁹.

9.03. Li Hui w Niemczech

9 marca w Berlinie Li Hui spotkał się z sekretarzem stanu spraw zagranicznych RFN Thomasem Baggerem⁹⁰. Specjalny wysłannik Chin podkreślił w swoim przekazie, że przedłużający się konflikt na Ukrainie nie leży w interesie żadnej ze stron. Co więcej, zapewniał swojego rozmówcę, że Chiny są gotowe współpracować z Niemcami w celu zwołania konferencji pokojowej z równym udziałem wszystkich stron, aby utorować drogę do jak najszybszego zawieszenia broni i zaprzestania działań wojennych, jednocześnie podkreślając pozycję Niemiec w tej geopolitycznej układance. Potencjalna konferencja pokojowa miałaby mieć miejsce w Szwajcarii⁹¹. Zgodnie z informacjami podanymi przez rzecznika niemieckiego MSZ, Sebastiana Fischera, strona niemiecka powtórzyła Chińczykom, że stanowisko Pekinu w sprawie konfliktu na Ukrainie ma znaczący wpływ na rozwój relacji zarówno na linii Berlin-Pekin, jak i Bruksela-Pekin. Niemcy z zadowoleniem przyjmują wszelkie dotychczasowe wysiłki Chińskiej Republiki Ludowej na rzecz pokoju. Jednak jednocześnie zostały wyrażone wyraźnie obawy dotyczące współpracy chińsko-rosyjskiej, w tym dostaw towarów podwójnego zastosowania i uchylania się od sankcji przez chińskie firmy. Podsumowując wizytę chińskiego dyplomaty, Fischer określił atmosferę rozmowy jako konstruktywną.⁹²

11.03. Li Hui we Francji

⁸⁹ Special Representative of the Chinese Government on Eurasian Affairs Li Hui Holds Talks with Secretary of State of the Ministry of Foreign Affairs of Poland, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 8.03.2024,

https://www.fmprc.gov.cn/eng/gjhdq_665435/3265_665445/3210_664710/3212_664714/202403/t20240308_11256347.html [dostęp: 8.03.2025].

⁹⁰ Special Representative of the Chinese Government on Eurasian Affairs Li Hui Holds Talks with State Secretary of the Federal Foreign Office of German, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 10.03.2024, https://www.fmprc.gov.cn/eng/gjhdq_665435/3265_665445/3296_664550/3298_664554/202403/t20240311_11257178.html [dostęp: 8.03.2025].

⁹¹ Bundesregierung: Gespräche mit Chinas Ukraine-Unterhändler über Friedenskonferenz, NTV, 11.03.2024, 11.03.2024, <https://www.n-tv.de/ticker/Bundesregierung-Gespraechе-mit-Chinas-Ukraine-Unterhaendler-ueber-Friedenskonferenz-article24796877.html> [dostęp: 8.03.2025].

⁹² Regierungspressekonferenz vom 11. März 2024, Die Bundesregierung, 11.03.2024, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/aktuelles/regierungspressekonferenz-vom-11-maerz-2024-2264516> [dostęp: 8.03.2025].

Finałowym przystankiem Li Huia w jego drugiej podróży po Europie był Paryż. 11 marca spotkał się on z zastępcą dyrektora generalnego ds. politycznych i bezpieczeństwa w Ministerstwie Europy i Spraw Zagranicznych Francji, Jonathanem Lacôte⁹³. Wysłannik chiński powtarzał słowa o pilnej potrzebie zaprowadzenia pokoju na Ukrainie, nadal określając trwającą wojnę „kryzysem”. Podkreślił znaczenie oraz pozycję zarówno Chin, jak i Francji na globalnej arenie międzynarodowej, zauważając przy tym, że obydwa kraje powinny wzmacniać dialog i współpracę oraz dążyć do kształtowania „pokoju, stabilnego, równego i uporządkowanego wielobiegunowego świata”. Dodał również, że Chińska Republika Ludowa jest gotowa do dalszego utrzymywania dialogu z Paryżem w kontekście Ukrainy. Z kolei przedstawiciel francuskiego MSZ podkreślił, że wojna na Ukrainie ma wpływ na bezpieczeństwo europejskie i porządek międzynarodowy. Zdaniem Lacôte, na Francji i Chinach, będących stałymi członkami Rady Bezpieczeństwa ONZ, spoczywa większa odpowiedzialność i obowiązek wspólnego przyczyniania się do rozwiązania konfliktu na terytorium Ukrainy. Co więcej, zaznaczył, że Francja jest gotowa kontynuować komunikację z Chinami w tej sprawie na wszystkich poziomach⁹⁴.

11.03. Unijno-chińskie konsultacje w sprawie bezpieczeństwa i obronności

11 marca w Pekinie odbyły się XIV konsultacje dotyczące bezpieczeństwa i obrony pomiędzy Unią Europejską a Chińską Republiką Ludową⁹⁵. Stronę europejską reprezentowała Benedikta von Seherr-Thoss, dyrektor ds. bezpieczeństwa i pokoju w Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych, stronę chińską zaś – Yao Qin, zastępca szefa Biura Międzynarodowej Współpracy Wojskowej. Jak podaje Europejska Służba Działań Zewnętrznych, strony wymieniły opinie dotyczące bezpieczeństwa regionalnego w Europie, skupiając się w szczególności na dwóch kwestiach: nielegalnej agresji Rosji na Ukrainę oraz wsparciu militarnym udzielanym Rosji przez Koreę Północną. Unia Europejska podkreśliła swoje wsparcie dla Ukrainy we wszystkich działaniach mających na celu jej zwycięstwo, jednocześnie zaznaczając, że poszanowanie zasad Karty Narodów Zjednoczonych,

⁹³ Special Representative of the Chinese Government on Eurasian Affairs Li Hui Holds Talks with Official in Charge of the Ministry for Europe and Foreign Affairs of France, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 13.03.2024, https://www.mfa.gov.cn/eng/xw/wjbxw/202405/t20240530_11343948.html [dostęp: 8.03.2025].

⁹⁴ D. Dmytriieva, China vows to cooperate with France on war in Ukraine, RBC-Ukraine, 13.03.2024, <https://newsukraine.rbc.ua/news/china-vows-to-cooperate-with-france-on-war-1710318736.html> [dostęp: 8.03.2024].

⁹⁵ Security and Defence: The European Union and China hold their 14th consultations, European External Action Service, 11.03.2024, https://www.eeas.europa.eu/eeas/security-and-defence-european-union-and-china-hold-their-14th-consultations_en [dostęp: 8.03.2025].

suwerenności oraz integralności terytorialnej Ukrainy pozostaje fundamentalne dla wszelkich ustaleń. Zwróciła również uwagę, że stanowisko Chin w kwestii agresji rosyjskiej ma wpływ na stosunki między UE a Chinami. Poruszono także kwestie bezpieczeństwa regionalnego na Morzu Czerwonym oraz w regionie Indo-Pacyfiku, w tym na Morzu Południowochińskim oraz na Tajwanie. UE wyraziła zaniepokojenie rosnącymi napięciami w tych obszarach, podkreślając jednocześnie swoje zaangażowanie w promowaniu bezpieczeństwa i stabilności we współpracy z partnerami w regionie Indo-Pacyfiku. Strona europejska poinformowała, że mimo rozbieżności poglądów i różnic w ocenach strategicznych i bezpieczeństwa, zarówno UE, jak i Chiny doceniły szczere dyskusje prowadzone podczas konferencji.

Narracja chińska przedstawiła informacje w sposób syntetyczny, informując, że obie strony wymieniły poglądy na temat kwestii będących przedmiotem ich wspólnego zainteresowania, przede wszystkim stosunków i współpracy obronnej między Chinami a UE oraz sytuacji międzynarodowej i regionalnej⁹⁶.

11.03. Szwecja w NATO a kwestia Chin 11 marca, podczas ceremonii zawieszenia flagi Szwecji przy głównej siedzibie NATO w Brukseli, premier Szwecji Ulf Kristensson udzielił wywiadu dla „POLITICO”, w którym podzielił się swoimi spostrzeżeniami na temat bezpieczeństwa regionu bałtyckiego⁹⁷. Wydarzenie odbyło się w związku z wejściem Szwecji do NATO, co oznaczało złamanie jej 200-letnią neutralności militarnej. „Europa musi być świadoma obaw Stanów Zjednoczonych dotyczących bezpieczeństwa, a także zrozumieć, jaki rodzaj zagrożenia stwarzają dziś Chiny” – powiedział Kristensson. Stwierdził również, że Europa powinna ograniczać zależność od Chin w strategicznych sektorach, w szczególności wojskowości, a także zmniejszać wpływ chińskiego handlu towarami i surowcami. Celem tego działania ma być przede wszystkim dostosowanie się do działań USA, które cechują się większym zdystansowaniem od Chin niż gospodarki europejskie. Ma to zdaniem premiera Szwecji przekonać przyszły rząd USA do nierezygnowania z zaangażowania się w struktury NATO, a także pozostania gwarantem bezpieczeństwa w Europie. Ulf Kristensson uważa, że państwa europejskie powinny zwiększać swoją świadomość o Chinach, Pacyfiku oraz o zagrożeniu, jakie to państwo stanowi dla innych krajów azjatyckich. Zaznaczył również,

⁹⁶ W. Li, China, EU hold defense and security policy dialogue, China Military, 12.03.2024, http://www.81.cn/ChinaMilitary/rdxw_208665/16293345.html [dostęp: 8.03.2025].

⁹⁷ S. Lau, Sweden's PM: Europe needs to talk China, defense spending to keep US support on Ukraine, Politico, 11.03.2024, <https://www.politico.eu/article/sweden-prime-minister-ulf-kristensson-nato-europe-china-defense-spending-support-ukraine/> [dostęp: 8.03.2025].

że jeśli Europa chce utrzymać zaangażowanie USA w Europie, musi zaangażować się w kwestie bezpieczeństwa USA. Za przykład dostosowywania się Europy do amerykańskiego podejścia do Chin, Kristenson podał unijną strategię zmniejszania ryzyka. Stwierdził, że „im bardziej demokracje na całym świecie mogą się jednoczyć, spotykać, a czasem współpracować, a czasem także kwestionować chińskie działania, tym lepiej”⁹⁸. Oprócz kwestii chińskiej, premier Szwecji podkreślił także znaczenie swojego kraju w zapewnianiu bezpieczeństwa państw bałtyckich, skrytykował podejście papieża Franciszka do wojny ukraińsko-rosyjskiej oraz przedstawił wkład, jaki Szwecja wnosi do NATO⁹⁹.

⁹⁸ Ch. N. Albrechtsen, Sweden's PM: Europe needs to be less dependant on China, ScandAsia, 12.03.2024, <https://scandasia.com/swedens-pm-europe-needs-to-be-less-dependant-on-china/> [dostęp: 8.03.2025].

⁹⁹ Y. Liu, 瑞典总理：欧洲需了解「中国构成什么样的威胁」, China Times, 12.03.2024, <https://www.chinatimes.com/cn/realtimenews/20240312002645-261601?chdtv> [dostęp: 8.03.2025].

12.03. Mercedes Benz chce zniesienia cła na chińskie samochody elektryczne

„Taka jest gospodarka rynkowa. Pozwólmy konkurencji działać” – takimi słowami prezes marki Mercedes-Benz, Ola Källenius, wezwał Unię Europejską do obniżenia ceł na chińskie samochody elektryczne w wywiadzie udzielonym dla „Financial Times” 12 marca¹⁰⁰. Jego zdaniem, takie działanie ma zmusić europejskich producentów do produkcji lepszych pojazdów. Powoływał się przy tym na sposób funkcjonowania gospodarki rynkowej, która – jak stwierdził Källenius – doprowadziła do wzrostu dobrobytu w Chinach, wyciągając setki milionów ludzi z ubóstwa. Według niego, UE powinna nie zwiększać, a zmniejszać cła na chińskich producentów pojazdów elektrycznych, m.in. na firmę BYD. Aktualnie chińskie samochody objęte są w Europie stawką cła na poziomie 10%, czyli niższą niż 15-procentowa opłata nałożona na europejskie samochody sprzedawane w Chinach. Dodatkowo, w UE prowadzone jest śledztwo sprawdzające, czy Pekin subsyduje chińskich producentów samochodów w celu podcinania pozycji europejskich rywali. Śledztwu, jak i zwiększeniu ceł, sprzeciwiają się przede wszystkim niemieckie marki Mercedes-Benz oraz Volkswagen. Związane jest to najprawdopodobniej z faktem, że Chiny odpowiadają za ponad jedną trzecią światowej sprzedaży Mercedes-Benz¹⁰¹. Ponadto, Mercedes-Benz podpisał umowę z BYD na wykorzystanie ich akumulatorów do produkcji pojazdów elektrycznych. W opozycji do strony niemieckiej stoją m.in. Renault oraz Jeep, które domagają się od Unii podjęcia kroków ku zapobieganiu hegemonizacji europejskiego rynku motoryzacyjnego przez chińskich producentów.

18.03. Planowana podróż Xi Jinpinga do Francji

Na początek maja planowana jest podróż lidera Chińskiej Republiki Ludowej, Xi Jinpinga, do Paryża¹⁰². Celem jej jest spotkanie z jego francuskim odpowiednikiem, Emmanuelem Macronem, który rok wcześniej odbył wizyty w Pekinie i Kantonie, podczas których podwoił swoje wysiłki na rzecz strategicznej autonomii Unii Europejskiej¹⁰³. Podczas tej podróży

¹⁰⁰ P. Cambell, P. Nilsson, Mercedes-Benz boss urges Brussels to cut tariffs on Chinese EVs, „Financial Times”, 12.03.2024, <https://www.ft.com/content/acbba7e2-6aa9-4662-bba8-0a0d1eece581> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁰¹ G. Glover, Europe shouldn't be afraid of Chinese electric cars, says Mercedes-Benz CEO, Business, Insider, 12.03.2024 <https://www.businessinsider.com/china-electric-cars-mercedes-benz-ola-kallenius-european-union-tariffs-2024-3?IR=T> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁰² C. Caulcutt, S. Lau, China's Xi Jinping to visit France in early May, Politico, 18.03.2024, <https://www.politico.eu/article/china-xi-jinping-visit-france-early-may-macron-paris/> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁰³ Ł. Maślanka, Rozpoznanie walką: autonomia strategiczna UE w polityce Francji, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 23.03.2021, https://www.pism.pl/publikacje/Rozpoznanie_walka_autonomia_strategiczna_UE_w_polityce_Francji [dostęp: 8.03.2025].

Macron przyjął łagodne — w porównaniu do swoich unijnych partnerów — stanowisko wobec Pekinu, sugerując, że Bruksela powinna mniej ingerować w chińską politykę. Spotkanie Xi-Macron ma stanowić pierwszy tego typu wyjazd przywódcy Chin do Europy od czasu pandemii. Termin podróży zbiega się z 60-leciem nawiązania stosunków dyplomatycznych pomiędzy Francją a ChRL, w celu podkreślenia rangi spotkania¹⁰⁴. W styczniowej wiadomości wideo upamiętniającej ten jubileusz, Xi wyraził nadzieję,

że stabilność relacji francusko-chińskich będzie odpowiedzią na globalne niepewności. Podkreślił również, że przemysł oraz czysta energia to potencjalne obszary współpracy. Źródła dyplomatyczne przytoczone przez agencję Reutera podają, że do głównych tematów rozmów należały kwestie handlu¹⁰⁵ (będące obecnie w cieniu słabnących relacji UE-ChRL, wyrażonych poprzez unijne „ograniczanie ryzyka”) francuskich dotacji konsumenckich na pojazdy elektryczne czy chińskiego dochodzenia antydumpingowego dotyczącego w 99,8% francuskiego brandy. Wizyta Xi Jinpinga ma być podstawą dialogu na najwyższym szczeblu, podczas którego oczekuje się podjęcia przez Chiny stanowiska w sprawach Ukrainy, Cieśniny Tajwańskiej oraz Morza Południowochińskiego. Przekazano również, że celem Chin jest przekonanie Europy do zezwolenia Rosji na dołączenie do stołu podczas przyszłych rozmów pokojowych.

19.03. Chiński plan przyciągania inwestycji zagranicznych w kontekście handlowych relacji UE-Chiny

19 marca Rada Państwa Chińskiej Republiki Ludowej opublikowała nowy, 24-punktowy plan¹⁰⁶ działania mający na celu promocję inwestycji zagranicznych, ze szczególnym uwzględnieniem kluczowych branż, takich jak zaawansowane chipy oraz biofarmaceutyka¹⁰⁷. Obiecane zostały zwolnienia celne oraz działania przeciwko praktykom dyskryminującym, na które skarżą się zagraniczne firmy i środowiska biznesowe. Według chińskich danych rządowych, w 2023 roku bezpośrednie inwestycje zagraniczne spadły do najniższego

¹⁰⁴ China's president to visit France in attempt to repair trust with EU, Radio France Internationale, 21.03.2024, <https://www.rfi.fr/en/international/20240321-china-s-president-to-visit-france-in-attempt-to-repair-trust-with-eu> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁰⁵ Y. Lun Tian, L. Chen, J. Irish, Trade will be high on agenda during Xi's visit to Paris in May, sources say, Reuters, 20.03.2024, <https://www.reuters.com/world/trade-will-be-high-agenda-during-xis-visit-paris-may-sources-say-2024-03-20/> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁰⁶ 国务院办公厅关于印发《扎实推进高水平对外开放更大力度吸引和利用外资行动方案》的通知, The State Council The People's Republic of China, 19.03.2024, https://www.gov.cn/zhengce/content/202403/content_6940154.htm [dostęp: 8.03.2025].

¹⁰⁷ A. Huld, China Issues 24 New Measures to Attract Foreign Investment, China Briefing, 20.03.2024, <https://www.china-briefing.com/news/foreign-capital-in-china-action-plan-attract-fdi/> [dostęp: 8.03.2025].

poziomu od 30 lat¹⁰⁸, a nowe inwestycje spadły do 33 mld dolarów — o 82% mniej niż w 2022 roku¹⁰⁹. Wprowadzane przez Unię Europejską działania ku zmniejszeniu ryzyka spowodowały rekordowo wysokie obawy upolitycznienia środowiska biznesowego w Chinach – informuje Izba Handlowa Unii Europejskiej w Chinach. Z przeprowadzonego przez Izbę Handlową badania wynika, że około trzy czwarte z 1700 członków izby dokonało przeglądu swoich łańcuchów dostaw, z czego w zeszłym roku 21% przeniosło większość swojej produkcji do Chin, a 12% poza nie. Izba poinformowała, że rynek chiński stał się mniej przewidywalny i niezawodny, co szkodzi wydajności i innowacyjności europejskich przedsiębiorstw w zlokalizowanych Chinach. Zagraniczne firmy działające w Chinach w ostatnich latach mierzą się także z szeregiem wyzwań. Należą do nich spowolnienie wzrostu gospodarczego, surowe restrykcje związane z COVID-19, napięcia geopolityczne między USA a Chinami oraz naruszenia bezpieczeństwa narodowego.

19.03. Hsiao Bi-khim w Czechach

19 marca w Czechach miała miejsce wizyta tajwańskiej wiceprezydent-elekt, Hsiao Bi-khim, która w maju 2024 roku oficjalnie obejmie tę funkcję¹¹⁰. Zgodnie z przekazem rzecznika MSZ Tajwanu, Jeffa Liu, wiceprezydent-elekt udała się do Pragi, aby odwiedzić „przyjaciół”, zanim oficjalnie zostanie nadana jej funkcja. W stolicy Czech Hsiao została przyjęta przez przewodniczącego czeskiego senatu, Miloša Vystrčila. Na swoim profilu na portalu X opublikował on post, w którym stwierdził, że całe spotkanie z nowo wybraną wiceprezydent Tajwanu było możliwe dzięki seminarium „Wzmocnienie partnerstwa i współpracy między Tajwanem a Czechami”, zorganizowanemu przez czeski think-tank Sinopsis¹¹¹.

Obecność Hsiao w Czechach oraz jej przyjęcie przez jednego z ważniejszych polityków czeskich nie mogły zostać pominięte przez Chińską Republikę Ludową, która wyraziła swoje niezadowolenie z powstałego incydentu. Rzecznik chińskiego ministerstwa spraw zagranicznych, Lin Jian, powoływał się na przyjętą przez Czechy zasadę „jednych Chin”

¹⁰⁸ I. Kawate, S. Tabeta, Foreign direct investment in China falls to 30-year low, „Nikkei Asia”, 19.02.2024, <https://asia.nikkei.com/Economy/Foreign-direct-investment-in-China-falls-to-30-year-low> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁰⁹ EU firms in China forced to focus on risks over business, lobby group says, Al. Jazeera, 20.03.2024, <https://www.aljazeera.com/economy/2024/3/20/eu-firms-in-china-forced-to-focus-on-risks-over-business-lobby-group-says> [dostęp: 8.03.2025].

¹¹⁰ Vice President-elect Hsiao in the Czech Republic: MOFA, Focus Taiwan, 19.03.2024, <https://focustaiwan.tw/politics/202403190008> [dostęp: 8.03.2025].

¹¹¹ Post Miloša Vystrčila na platformie X, 18.03.2024, https://x.com/Vystrcil_Milos/status/1769757595655401977 [dostęp: 8.03.2025].

oraz zwrócił uwagę na to, że ChRL zdecydowanie sprzeciwia się jakimkolwiek oficjalnym interakcjom pomiędzy Tajwanem (tzw. „zbuntowaną prowincją”) a państwami utrzymującymi stosunki dyplomatyczne z Chinami. Oznajmił, że „to uroczyste zobowiązanie, jakie czeski rząd poczynił w wielu oficjalnych dokumentach, w tym we wspólnych oświadczeniach i wspólnym komunikacie rządów Chin i Czech, do utrzymywania polityki jednych Chin, poszanowania suwerenności i integralności terytorialnej Chin oraz uznania, że Tajwan jest niezbywalną częścią Chin”¹¹². Wezwał także władze czeskie, aby wywiązywały się ze swoich zobowiązań w tej kwestii i „natychmiast zaprzestały rażących posunięć”¹¹³, które nadszarpują jej wiarygodność oraz stosunki z Chińską Republiką Ludową.

23.03. Hsiao Bi-khim na Litwie

Przyszła wiceprezydent Tajwanu 23 marca odwiedziła Litwę, gdzie spotkała się z dwoma kandydatami na prezydenta tego kraju: Dainiusem Žalimasem z Partii Wolności, należącej do bloku rządzącego, oraz Giedrimasem Jeglinskasem z opozycyjnego Związku Demokratów W imię Litwy¹¹⁴. Jak zauważył litewski dziennikarz Marius Laurinavičius, wiele spotkań Hsiao Bi-khim w Wilnie nie zostało upublicznionych. Sam natomiast uczestniczył w omawianym spotkaniu pomiędzy wiceprezydent-elekt Tajwanu a dwoma kandydatami na prezydenta Litwy, czym podzielił się w swoim poście na Facebook’u¹¹⁵. Podkreślił on, że owe spotkanie nie tylko utwierdziło protajwańskie stanowisko obecnie rządzącej opcji, ale również ukazało proces zmiany podejścia do Tajwanu stronnictwa opozycyjnego. W czasie swojej wizyty, Hsiao wygłosiła wykład na spotkaniu w Instytucie Stosunków Międzynarodowych i Nauk Politycznych w Wilnie oraz spotkała się z wieloma „przyjaznymi wobec Tajwanu” politykami na litewskiej scenie. Laurinavičius zadał prowokacyjne pytanie skierowane do litewskich polityków: „Dlaczego dotąd żaden oficjalny przedstawiciel Litwy nie odważył się publicznie ogłosić spotkania, które miało miejsce?”. W odpowiedzi na własne pytanie przywołał przypadek czeskiego przewodniczącego senatu, który upublicznił swoje zdjęcie z Hsiao Bi-

¹¹² Q. Wang, China calls for Czech Republic to honor its pledges, „China Daily”, 20.03.2024, <https://www.chinadaily.com.cn/a/202403/20/WS65fa355ea31082fc043bd9e6.html> [dostęp: 8.03.2025].

¹¹³ Ibidem.

¹¹⁴ Vice President-elect Hsiao makes low-key visit to Lithuania, Focus Taiwan, 23.03.2024, <https://focustaiwan.tw/politics/202403230009> [dostęp: 8.03.2025].

¹¹⁵ Post Mariusa Laurinavičiusa na platformie Facebook, 22.03.2024, https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0vMSsHcxWg61DfCSZpUFdHYdEhWtc2XG749W2ZqzVPx1VDnVV52AAAb6bLsf66Yvkl&id=100009358171717&rdid=2pm9LXB61FvhI0cb# [dostęp: 8.03.2025].

kim. Na koniec wbił przysłowiową szpilkę w polityków ze swojego kraju, pisząc: „Ale litewscy politycy pewnie będą musieli nauczyć się odwagi od swoich czeskich kolegów...”¹¹⁶.

Laurinavičius w wywiadzie dla „Voice of America” stwierdził, że omawiana wizyta „to dobry znak dla obu krajów, ponieważ pokazuje, że niektóre partie polityczne mogły zmienić swoje stanowisko w sprawie współpracy Litwy z Tajwanem”¹¹⁷. Chińska Republika Ludowa nie wydała oświadczenia, w którym – podobnie jak w przypadku Czechów – wzywałaby do przestrzegania polityki „jednych Chin”. Może to być spowodowane brakiem oficjalnego prezentowania się litewskich polityków z przyszłą wiceprezydent Tajwanu, jak to zrobił przewodniczący czeskiego senatu. Warto wspomnieć, że Hsiao Bi-khim odwiedziła także Polskę¹¹⁸ oraz Parlament Europejski, gdzie nawiązała kontakt z europosłami, w tym z pierwszym wiceprzewodniczącym PE, Othmarem Karasem¹¹⁹.

27.03. Mark Rutte w Chinach

W ostatnim czasie, stosunki pomiędzy Holandią a Chińską Republiką Ludową nie należą do najlepszych. Szczególnie perspektywy konfliktu o podłożu technologicznym, czy w związku z aferami szpiegowskimi (szerzej o tym w lutowym „Przeglądzie”¹²⁰). Wizytę premiera Holandii Marka Ruttego w Pekinie 27 marca należy zatem postrzegać jako próbę zniwelowania narastających napięć w relacjach dwustronnych. Rutte wybrał się do Chin wraz z ministrem ds. handlu zagranicznego i współpracy rozwojowej Królestwa Niderlandów, Geoffrey’em van Leeuwenem. Przeprowadzili oni około 45-minutową rozmowę z przywódcą Chin, podczas której przedstawiono najbardziej krytyczne kwestie odbijające się na stosunkach obu państw¹²¹. Jednym poruszonych tematów była kwestia firmy ASML i ograniczeń na eksport zaawansowanych technologii półprzewodnikowych do Chin,

¹¹⁶ Ibidem.

¹¹⁷ W. Yang, Taiwan's VP-Elect Reaffirms Ties With Europe in Diplomatic Tour, Voice of America, 27.03.2024, <https://www.voanews.com/a/taiwan-s-vp-elect-reaffirms-ties-with-europe-in-diplomatic-tour/7545708.html> [dostęp: 8.03.2025].

¹¹⁸ Vice President-elect Hsiao meets with Czech Senate president and Lithuanian Seimas speaker, visits Poland, Ministry of Foreign Affairs Republic of China (Taiwan), 24.03.2024, https://en.mofa.gov.tw/News_Content.aspx?n=1328&sms=273&s=116902 [dostęp: 8.03.2025].

¹¹⁹ T. Liu, VP-elect Hsiao visits European Parliament, „Taipei Times”, 25.03.2024, <https://www.taipeitimes.com/News/front/archives/2024/03/25/2003815425> [dostęp: 8.03.2025].

¹²⁰ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd wydarzeń UE-Chiny [luty 2024], Instytut Nowej Europy, 11.03.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzen-ue-chiny-luty-2024/> [dostęp: 8.03.2025].

¹²¹ Mark Rutte tells Chinese president that he sees options for more business in meeting, NL Times, 27.03.2024, <https://nltimes.nl/2024/03/27/mark-rutte-tells-chinese-president-sees-options-business-meeting> [dostęp: 8.03.2025].

ogłoszonych na początku marca 2023 roku¹²². Jak podaje „Reuters”, holenderski premier „zbagatelizował” konflikt między Holandią a Chinami o technologie półprzewodnikowe. Ponadto, Rutte nie udzielił odpowiedzi na pytania dotyczące polityki rządu wobec Licencji dla ASML na dalsze dostarczanie narzędzi dla chińskich klientów, zgodnie z oczekiwaniami Waszyngtonu. Stwierdził natomiast, że jeśli zachodzi potrzeba wprowadzenia ograniczeń (takich jak powyższej omawiane), to Holandia dba o to, aby „nigdy nie były one skierowane konkretnie do jednego kraju i zawsze miały ograniczony wpływ”¹²³.

Przewodniczący Xi Jinping, odnosząc się do kwestii półprzewodników i handlu, wyraził swoje obawy i ostrzegł holenderskiego premiera, że „sztuczne wznoszenie barier technologicznych oraz zrywanie łańcuchów branżowych i dostaw doprowadziłoby jedynie do podziałów i rywalizacji”. Następnie, w bardziej stanowczych słowach, dodał: „Żadna siła nie byłaby w stanie zatrzymać tempa rozwoju technologicznego i postępu Chin”¹²⁴. Xi pośrednio nawiązywał w ten sposób do trwającej „wojny o chipy” pomiędzy USA a Chinami. Chińczycy często starają się uwypuklić w tym temacie szkodliwy i manipulacyjny wpływ Stanów Zjednoczonych na inne państwa, w tym Holandię. „Global Times” skomentował tę kwestię w następujący sposób: „Oczywiście nie można zaprzeczyć, że Chiny i Holandia znajdują się pod presją ze strony Stanów Zjednoczonych. W każdym razie wojna technologiczna zainicjowana przez USA przeciwko Chinom wywarła znaczący wpływ na wspólne interesy globalnego łańcucha przemysłowego i stała się problemem globalnym”.

Innym drażliwym tematem podczas spotkania była kwestia chińskiego cyberszpiegostwa w Holandii. Rutte zapytany o to oznajmił: „Oczywiście Holandia bardzo otwarcie przypisała to Chinom. Był to atak na holenderskie Ministerstwo Obrony, który zidentyfikował nasz MIVD [ang. *Military Intelligence and Security Service*] i który również przypisał to Chinom.

¹²² T. Sterling, K. Freifeld, A. Alper, Dutch to restrict semiconductor tech exports to China, joining US effort, Reuters, 9.03.2023, <https://www.reuters.com/technology/dutch-responds-us-china-policy-with-plan-curb-semiconductor-tech-exports-2023-03-08/> [dostęp: 8.03.2025].

¹²³ R. Woo, E. Cao, Dutch PM downplays conflict over ASML after meeting with China's Xi, 27.03.2024, <https://www.reuters.com/world/dutch-pm-set-high-stakes-china-talks-chip-export-policy-2024-03-27/> [dostęp: 8.03.2025].

¹²⁴ P. Haeck, S. Lau, Don't meddle with our tech access, China's Xi warns Dutch PM Rutte, Politico, 27.03.2024, <https://www.politico.eu/article/dont-meddle-with-our-tech-access-chinas-xi-warns-dutch-pm-rutte/> [dostęp: 8.03.2025].

Więc tak, oczywiście, omawiałem to”. Chińczycy na ten temat nie wypowiadali się w żaden inny sposób, niż dalsze negowanie jakiegokolwiek powiązania z tym cyberatakiem¹²⁵.

Van Leeuwen w swoim poście na portalu X z zadowoleniem stwierdził, że udało się „omówić także tematy, w których nie od początku się zgadzaliśmy, takie jak dostęp do rynku, równe warunki działania dla przedsiębiorstw i wrażliwe technologie”¹²⁶.

KWIECIEŃ

1.04. Szef francuskiej dyplomacji w Chinach

Pierwszy dzień kwietnia minister spraw zagranicznych Francji Stéphane Séjourné spędził na rozmowach ze swoim chińskim odpowiednikiem, Wangiem Yi, oraz premierem Chińskiej Republiki Ludowej, Li Qiangiem. Podczas spotkania z Wangiem Séjourné stwierdził, że Chiny „odgrywają kluczową rolę w (...) poszanowaniu prawa międzynarodowego, w tym dotyczącego suwerenności Ukrainy, dlatego też wyraźnie oczekujemy, że Chiny wyślą Rosji bardzo jasny sygnał”. Co więcej, dodał podczas konferencji prasowej, że zdaniem Francji, ale też i całej Europy „nie będzie trwałego pokoju, jeśli nie będzie on negocjowany z Ukraińcami” – słowa te były odpowiedzią na wielokrotnie forsowane przez Chińczyków tezy o konieczności włączenia Rosji w architekturę bezpieczeństwa europejskiego. Podkreślił również, że podtrzymanie dialogu z Chińczykami w kontekście zakończenia wojny na Ukrainie jest „istotną kwestią”¹²⁷. Francuski szef dyplomacji poruszył także kwestię europejskiego „zmniejszania ryzyka” w relacjach gospodarczych z Chinami. Oznajmił, że Francja nie planuje kompletnego „odcięcia się” od Chińskiej Republiki Ludowej. W tym miejscu strona francuska proponuje „przywrócenie równowagi gospodarczej”, która przełożyłaby się na „zdrowe i zrównoważone” stosunki handlowe¹²⁸.

¹²⁵ In Beijing, Dutch PM raises cyberespionage with China's Xi, Reuters, 27.03.2024, <https://www.reuters.com/world/beijing-dutch-pm-raises-cyberespionage-with-chinas-xi-2024-03-27/> [dostęp: 8.03.2025].

¹²⁶ Post Geoffrey'a van Leeuwena na platformie X, 27.03.2024, <https://x.com/leeuwengew/status/1772899001047638406> [dostęp: 8.03.2025].

¹²⁷ France expects 'clear messages' from China to Russia over Ukraine war, France24, 1.04.2024, <https://www.france24.com/en/europe/20240401-france-expects-clear-messages-from-china-to-russia-over-ukraine-war> [dostęp: 8.03.2025].

¹²⁸ L. Kayali, France wants China to send 'clear messages' to Russia over Ukraine war, Politico, 1.04.2024, <https://www.politico.eu/article/france-want-china-send-clear-message-russia-over-ukraine-war-stephane-sejourne/> [dostęp: 8.03.2025].

Wang Yi docenił francuskie odrzucenie *decouplingu* i uznał, że niemożliwe jest „rozłączenie się” od Chin. Jego zdaniem, to właśnie *decoupling* stanowi „największe ryzyko”. Jak podaje chiński dziennik „China Daily”: „na znak wagi, jaką Pekin przywiązuje do swoich stosunków z Paryżem, zarówno premier Li Qiang, jak i minister spraw zagranicznych Wang Yi spotkali się z nim [Séjourné] oddzielnie”. Podczas rozmowy chińskiego premiera z francuskim ministrem spraw zagranicznych Li zaznaczył, że Chiny oczekują stabilnych stosunków z Francją, gdyż przyczyni się to do nie tylko odpowiedniego rozwoju obydwóch krajów, ale również „zaszczepi pewność rozwoju świata”. Dalej Li wyraził swoje nadzieje, że Francja będzie namawiać Unię Europejską do „przestrzegania praw gospodarki i zasad rynku”. Należy traktować to jako chiński sprzeciw wobec licznych unijnych dochodzeń w związku z nieuczciwymi – zdaniem UE – praktykami gospodarczymi¹²⁹. Séjourné z kolei miał wskazać, że jego kraj opowiada się za niezależnością i samodzielnością – w nawiązaniu do słynnych słów prezydenta Macrona o strategicznej autonomii¹³⁰ – oraz że sprzeciwia się formowaniu nowych bloków w systemie globalnym, zakłócaniu linii dostaw, a także – co dla Pekinu najważniejsze – że Francja w dalszym ciągu respektuje politykę „jednych Chin”. Patrząc szerzej na wizytę Stéphane Séjourné w Chinach, można dojść do wniosku, że nie jest to rutynowe spotkanie robocze, lecz preludium lub przygotowanie gruntu pod majową wizytę przewodniczącego Xi Jinpinga w Paryżu.

3.04. Unijne dochodzenie w sprawie chińskiej fotowoltaiki w Rumunii

3 kwietnia Unia Europejska wszczęła dwa dochodzenia dotyczące przedsiębiorstw biorących udział w przetargu na wykonanie farmy fotowoltaicznej o wartości 375 mln euro w Rumunii. Podjęcie tej inicjatywy wynika z podejrzeń, że firmy ubiegające się o kontrakt są subsydiowane przez chiński rząd¹³¹. Pierwsze dochodzenie dotyczy rumuńskiej grupy ENEVo z niemiecką spółką, która zależna jest od chińskiego giganta fotowoltaiki LONGi Green Energy Technology Co. Drugie zaś, ma związek ze spółkami będącymi w 100% własnością chińskiej

¹²⁹ Y. Zhang, China, France pledge closer ties, „China Daily”, 2.04.2024, <https://www.chinadaily.com.cn/a/202404/02/WS660b40bea31082fc043bfdcb.html> [dostęp: 8.03.2025].

¹³⁰ E. Koch, European Strategic Autonomy after Macron's Trip to China, Wilson Center, 9.05.2023, <https://www.wilsoncenter.org/article/european-strategic-autonomy-after-macrons-trip-china> [dostęp: 8.03.2025].

¹³¹ A. Cooban, EU says subsidies may be letting Chinese firms compete unfairly for solar panel contract, CNN, 3.04.2024, <https://edition.cnn.com/2024/04/03/business/europe-china-solar-panel-subsidies-probes/index.html> [dostęp: 8.03.2025].

firmy państwowej — Shanghai Electric Group Co.¹³². Celem śledztwa jest, jak poinformował unijny komisarz ds. rynków wewnętrznych Thierry Breton, prewencyjne działanie, które ma podtrzymywać bezpieczeństwo i konkurencyjność rynku UE¹³³.

W odpowiedzi, Chińska Izba Handlowa przy UE wyraziła poważne zaniepokojenie dochodzeniami i stwierdziła, że działania te uderzają w funkcjonowanie chińskich przedsiębiorstw w Europie¹³⁴. Komisja Europejska ma czas rozpatrzyć sprawę do 14 sierpnia. Powyższe dochodzenia są drugie i trzecie w kolejności po wejściu w życie w 2023 roku rozporządzenia, które umożliwia Unii Europejskiej kontrolowanie przedsiębiorstw biorących udział w przetargach publicznych, których wartość kontraktu przekracza 250 mln euro. Pierwsze śledztwo Unii w ramach nowych przepisów zostało zakończone po wycofaniu się chińskiego producenta pociągów CRRC Qingdao Sifang Locomotive z bułgarskiego przetargu na pociągi elektryczne¹³⁵.

8.04. Minister handlu ChRL w obronie chińskiego sektora EV w Europie

Wang Wentao, chiński minister handlu, wyruszył do Europy w celu obrony chińskiego sektora pojazdów elektrycznych. Pogłoski o podróży miały miejsce pod koniec marca tego roku¹³⁶. Pierwsze spotkanie odbyło się 7 kwietnia w Paryżu, gdzie Wang zasiadł przy okrągłym stole z przedstawicielami 10 chińskich firm produkujących pojazdy elektryczne, w tym BYD, CALT i Geely. Rozmowa była przygotowaniem do omówienia postępującego europejskiego śledztwa sprawdzającego, czy chińskie firmy samochodów elektrycznych otrzymują wsparcie z Pekinu. Z oświadczenia chińskiego Ministerstwa Handlu, opublikowanego 7 kwietnia, wynika, że Wang podczas spotkania powtórzył stanowisko Pekinu, podtrzymując tezę, że chińscy producenci pojazdów elektrycznych nie otrzymują subsydiów od rządu w celu zwiększenia

¹³² Commission opens two in-depth investigations under the Foreign Subsidies Regulation in the solar photovoltaic sector, European Commission, 3.04.2024, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1803 [dostęp: 8.03.2025].

¹³³ D. Mendoza, EU launches competition probes into Chinese solar panel firms, Semafor, 3.04.2024, <https://www.semafor.com/article/04/03/2024/eu-opens-anti-subsidy-probe-into-chinese-solar-panels> [dostęp: 8.03.2025].

¹³⁴ N. J. Kurmayer, EU launches subsidy probe into Chinese solar PV firms, Euractiv, 3.04.2024, <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/eu-launches-subsidy-probe-into-chinese-solar-pv-firms/> [dostęp: 8.03.2025].

¹³⁵ F. Yun Chee, Exclusive: EU investigates Chinese bidders over Romania solar tender, Reuters, 3.04.2024, <https://www.reuters.com/business/energy/eu-opens-investigations-into-foreign-subsidies-solar-sector-2024-04-03/> [dostęp: 8.03.2025].

¹³⁶ Exclusive: China commerce minister to head to Europe to make EV case, Reuters, 28.03.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/china-commerce-minister-head-europe-make-ev-case-2024-03-28/> [dostęp: 8.03.2025].

konkurencyjności na rynku. Dodał także, że błędne są twierdzenia Amerykanów i Europejczyków dotyczące nadwyżki produkcji oraz dotacji. W rzeczywistości sukces chińskiej motoryzacji opiera się na innowacjach, „doskonałych” łańcuchach dostaw oraz pełnej konkurencji rynkowej. Oświadczył również, że chiński rząd będzie aktywnie wspierać przedsiębiorstwa w ochronie ich praw i interesów¹³⁷.

Tego samego dnia Wang spotkał się z dyrektorem naczelnym Renault, Lucą de Meo, który pełni także obowiązki przewodniczącego Europejskiego Stowarzyszenia Producentów Samochodów (ACEA). Luca de Meo zasugerował swoim chińskim odpowiednikom przeniesienie większej części dostaw do Europy kontynentalnej. Zaprosił również stronę chińską do rozważenia wspólnych projektów badawczo-rozwojowych dotyczących technologii związanych z bateriami nowej generacji. Zarówno Ministerstwo Handlu, jak i ACEA, nie skomentowały publicznie tego spotkania¹³⁸.

Kolejne rozmowy Wang odbył 8 kwietnia z delegatem ministra ds. handlu zagranicznego, Franckiem Riesterem¹³⁹, oraz ministrem finansów Bruno Le Maire'em¹⁴⁰. Podczas spotkań poinformował swoich rozmówców, że dochodzenie antydumpingowe dotyczące francuskiego brandy w Chinach nie jest związane z wszczętym przez UE badaniem producentów chińskich samochodów elektrycznych. Ponadto, wyraził gotowość Chin do współpracy z Francją oraz otwartość na dialog w kwestii narastających bilateralnych problemów w obszarze gospodarczym oraz handlowym¹⁴¹.

¹³⁷ China commerce minister kickstarts Europe trip with Chinese EV firms meeting, CNBC, 7.04.2024, <https://www.cnbc.com/2024/04/08/china-commerce-minister-kickstarts-europe-trip-with-chinese-ev-firms-meeting.html> [dostęp: 8.03.2025].

¹³⁸ B. Goh, G. Guillaume, China commerce minister launches Europe trip defending Chinese EV sector, Reuters, 8.04.2024, <https://www.reuters.com/world/china/china-says-us-europe-accusations-overcapacity-are-groundless-2024-04-08/> [dostęp: 8.03.2025].

¹³⁹ Post Francka Riesterera na platformie X, 8.04.2024, <https://x.com/franckriester/status/1777382552380051843> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁴⁰ Chinese minister says cognac probe unrelated to EU probe on EVs – source, Reuters, 9.04.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/chinese-minister-says-probe-cognac-not-linked-eu-probe-electric-vehicles-2024-04-08/> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁴¹ China's commerce minister hosts talks with French leaders and entrepreneurs, CGTN, 9.04.2024, <https://news.cgtn.com/news/2024-04-09/China-s-commerce-minister-meets-with-French-leaders-and-entrepreneurs-1sFeTWKIAa4/p.html> [dostęp: 8.03.2025].

9.04. Unijne dochodzenie w sprawie chińskich dostawców turbin wiatrowych

W najbliższym czasie Komisja Europejska zbada sprawę dotyczącą turbin wiatrowych pochodzących z Chin, o czym poinformowała unijna komisarz ds. ochrony konkurencji Margethe Vestager 9 kwietnia¹⁴². Nie podała ona informacji o tym, jakie dokładnie firmy zostaną sprawdzone, jednak śledztwu będą poddane przede wszystkim warunki, na podstawie których powstawały parki wiatrowe w Hiszpanii, Grecji, Francji, Rumuni oraz Bułgarii. W samym 2023 roku UE zaimportowała z Chin turbiny i komponenty do nich o wartości 1,42 mld dolarów¹⁴³.

Dochodzenia w tej kwestii prowadzone są przede wszystkim przez zwiększające się obawy w Europie i USA co do pojawiających się informacji wskazujących na to, że przedsiębiorstwa chińskie są dumpingowane przez Pekin. Strony te zarzucają Chinom nieuczciwą konkurencję i celowe działanie mające na celu wyeliminowanie ich lokalnych producentów. Wcześniej, w latach 2009-2021, rząd chiński jawnie dotował programy związane z energetyką wiatrową, a samorządy oraz bank centralny robią to pośrednio do dziś. Przykładem tego działania jest zeszłoroczny wzrost kredytów produkcyjnych o 25% (do 1,2 biliona dolarów) w czterech dużych chińskich bankach państwowych, który kierowany był do strategicznych sektorów, takich jak technologia i czysta energia, w tym energia wiatrowa¹⁴⁴. Jednocześnie, w Europie zakazane było państwowe finansowanie rodzimych producentów w celu wzmocnienia ich konkurencyjności poprzez oferowanie niższych cen lub odraczanie płatności, zgodnie z zasadami wolnego handlu OECD. Pomimo tego, że europejski Siemens Energy czy Vestas są wciąż w ścisłej czołówce dostawców turbin wiatrowych dla europejskich farm wiatrowych, to coraz silniej odczuwają rosnącą konkurencję ze strony ich tańszych chińskich konkurentów. Sytuacja ta zagraża ich pozycji, gdyż ceny turbin chińskich producentów są o około 20% niższe¹⁴⁵, co ma osłabiać pozycję europejskich przedsiębiorców w globalnym wyścigu związanym z rozwojem bardziej wydajnych i tańszych turbin. Według Global Wind Energy

¹⁴² P. Blenkinsop, T. Hummel, EU to investigate Chinese wind turbine suppliers, Reuters, 10.04.2024, <https://www.reuters.com/business/energy/eu-investigate-chinese-turbine-suppliers-wind-parks-2024-04-09/> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁴³ A. Hayley, China says EU's wind turbine subsidy probe 'discriminatory', Reuters, 10.04.2024, <https://www.reuters.com/sustainability/china-says-eus-wind-turbine-subsidy-probe-discriminatory-2024-04-10/> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁴⁴ A. Hayley, Explainer: China's dominance in wind turbine manufacturing, Reuters, 10.04.2024, <https://www.reuters.com/business/energy/chinas-dominance-wind-turbine-manufacturing-2024-04-10/> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁴⁵ Chinese turbines sell 20% below rivals' prices in export markets, Energy Watch, 22.01.2024, <https://energywatch.com/EnergyNews/Renewables/article16779228.ece> [dostęp: 8.03.2025].

Council, w 2023 roku Chiny posiadały największą zdolność produkcyjną turbin wiatrowych, co stanowi 60% światowej produkcji¹⁴⁶.

Stanowisko Chin zostało wyrażone 10 kwietnia przez rzecznika ministerstwa spraw zagranicznych Mao Ning. Skrytykowała ona postawę UE i uznała jej politykę za protekcyjnistyczną. Dodała również, że strona europejska stosuje narzędzia dyskryminujące, które dotyczą przedsiębiorstwa i przemysł chiński w UE, co stanowi pogwałcenie zasad Światowej Organizacji Handlu¹⁴⁷.

11.04. Meloni szuka resetu w relacjach z Chińczykami

11 i 12 kwietnia włoski minister spraw zagranicznych, Antonio Tajani wraz z chińskim ministrem handlu Wang Wentao wzięli udział w 15. edycji Włosko-Chińskiej Wspólnej Komisji ds. Współpracy Gospodarczej i Handlowej, a także uczestniczyli w otwarciu Forum Biznesu i Dialogu¹⁴⁸. Oba wydarzenia miały miejsce we włoskich miastach – Wenecji i Weronie. Wspólna Komisja to format, który jest głównym instrumentem współpracy gospodarczej i handlowej pomiędzy Włochami a Chinami i również jednym z mechanizmów dialogu Globalnego Partnerstwa Strategicznego, które zostało ustanowione w 2004 roku. Z kolei celem Forum Biznesu i Dialogu jest wspieranie dyskusji i współpracy w istotnych dla gospodarki i handlu sektorach. Podczas konferencji prasowej Tajani, zapytany o te sektory, wskazał na następujące branże: rolniczą, e-commerce, inwestycyjną, farmaceutyczną oraz biomedyczną. Ponadto stwierdził, że z faktu, iż Włochy są krajem „silnie ukierunkowanym na eksport”, Chiny „pozostają dla nas strategicznym partnerem gospodarczo-handlowym”. Zapytano także o rolę, jaką ma odgrywać Wspólna Komisja Gospodarcza. Tajani

¹⁴⁶ EU's wind turbine subsidy probe is discriminatory, says China, Business Day, 10.04.2024, <https://www.businesslive.co.za/bd/world/2024-04-10-eus-wind-turbine-subsidy-probe-is-discriminatory-says-china/> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁴⁷ Foreign Ministry Spokesperson Mao Ning's Regular Press Conference on April 10, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 10.04.2024, https://www.mfa.gov.cn/eng/xw/fyrbt/lxjzh/202405/t20240530_11347733.html [dostęp: 8.03.2025].

¹⁴⁸ Tajani to meet China's Minister of Commerce Wang Wentao in Venice and Verona – Italy-China Joint Economic Committee and Business and Dialogue Forum, Ambasciata d'Italia a Pechino, 11.04.2024, https://ambpechino.esteri.it/en/news/dall_ambasciata/2024/04/tajani-a-venezia-e-verona-con-ministro-del-commercio-cinese-wang-commissione-economica-mista-e-forum-di-dialogo-imprenditoriale-italia-cina-11-12-aprile-2024/ [dostęp: 8.03.2025].

odpowiedział: „[...] umożliwi nam ona skonsolidowanie obecnego etapu ponownego zdefiniowania i wznowienia stosunków dwustronnych”¹⁴⁹.

Z powyższych słów można wnioskować, że Włochy szukają możliwości nowego rozdania w relacjach z Chińczykami. Zauważył to dziennikarz Donato Paolo Mancini na łamach Bloomberg'a twierdząc, że włoska premierka, Georgia Meloni, szuka, a nawet domaga się „resetu z Chinami” po wyjściu w 2023 roku Włoch z chińskiej Inicjatywy Pasa i Drogi. Jego zdaniem, polityka prowadzona przez Meloni ma okazać się jej politycznym triumfem, „jeśli uda jej się utrzymać ważne dla środowiska biznesowego stosunki handlowe z Chinami, a jednocześnie dotrzyma obietnicy złożonej swojej partii, Braciom Włochom, która chciała, aby Rzym opuścił BRI”¹⁵⁰. W skrócie można stwierdzić, że włoska premierka chce mieć ciastko i zjeść ciastko, a dokładniej chińskie ciastko.

14.04. Scholz w Chinach

Kanclerz RFN Olaf Scholz, udając się na trzydniową podróż do Chińskiej Republiki Ludowej, budził nadzieje na podtrzymanie twardej linii Unii Europejskiej w kwestii zmniejszania zależności gospodarczej od Chin – tzw. polityka *deriskingu*. Jednakże, zdaniem wielu badaczy, było zupełnie inaczej. Równie ważnym tematem poruszonym w tym czasie była wojna na Ukrainie.

14 kwietnia Olaf Scholz rozpoczął swoją wizytę w Chinach. Przed spotkaniem z przewodniczącym ChRL, Xi Jinpingiem, Scholz udał się na wycieczkę krajoznawczą po Chinach. W pierwszej kolejności udał się do Chongqing – chińskiego miasta, w którym znajduje się m.in. oddział firmy Bosch zajmujący się rozwojem przemysłu wodorowego¹⁵¹. Warto zaznaczyć, że w tym czasie, będąc w Chinach, kanclerz Niemiec jednoznacznie stwierdził, że ataki Iranu na Izrael prowadzą jedynie do dalszej eskalacji

¹⁴⁹ Tajani: China is a strategic partner for Italy (MF), Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation of the Italian Republic, 12.04.2024, https://www.esteri.it/en/sala_stampa/archivionotizie/interviste/2024/04/tajani-cina-partner-strategico-per-litalia-mf/ [dostęp: 8.03.2025].

¹⁵⁰ D.P. Mancini, Meloni Seeks China Reset After Italy Ditches Belt and Road Pact, “Bloomberg”, 12.04.2024, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2024-04-12/meloni-seeks-china-reset-after-italy-ditches-belt-and-road-pact> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁵¹ „Gemeinsam nachhaltig handeln“, Die Bundesregierung, 16.04.2024, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/suche/scholz-reise-nach-china-2269462> [dostęp: 8.03.2025].

konfliktu¹⁵². Drugim przystankiem był Szanghaj, gdzie Scholz odwiedził Centrum Innowacji firmy Covestro—produkującej tworzywa sztuczne— oraz odbył spotkanie ze studentami z Uniwersytetu Tongji, podczas którego został zapytany m.in. o kwestię legalizacji marihuany w Niemczech¹⁵³.

Dopiero w ostatni dzień swojego pobytu w Chinach Scholz dojechał do Pekinu, gdzie rozmawiał z Xi oraz premierem ChRL, Li Qiangiem. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na fakt, że Scholzowi towarzyszyła liczna delegacja, która oprócz ministrów rolnictwa, cyfryzacji, transportu czy środowiska, składała się również z 12 przedstawicieli niemieckich koncernów przemysłowych, takich jak m.in. Mercedes, Volkswagen, BMW czy BASF, co było już ogłoszone na początku kwietnia¹⁵⁴. Dlatego też Andreas Fulda, niemiecki badacz i publicysta, widząc zdjęcia z przebiegu rozmów, w których udział brali właśnie ci przedstawiciele, z przekąsem zapytał na swoim profilu na platformie X: „Kto sprawuje realną władzę w niemieckiej polityce zagranicznej?”¹⁵⁵. Pytanie to jest niezmiernie zasadne, patrząc na całą sprawę z perspektywy unijnego zmniejszania ryzyka w relacjach gospodarczych z Chinami, co – nie da się ukryć – jest bardzo niekorzystne dla niemieckich potentatów, którzy chcą w dalszym ciągu pogłębiać stosunki z Chińczykami. Jak podają analitycy z Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych, głównym celem wizyty niemieckiego kanclerza była „stabilizacja relacji dwustronnych z naciskiem na współpracę gospodarczą”¹⁵⁶. Jak się jednak okazało, jego podejście w rozmowie z Xi nie było „wrogie”, a „pojednawcze”— jak zauważyły Alexandra Stevenson i Melissa Eddy na łamach „The New York Times”¹⁵⁷.

¹⁵² A. Rinke, S. Marsh, Scholz warns Iran as attacks on Israel overshadow China trip, Reuters, 14.04.2024, <https://www.reuters.com/world/china/germanys-scholz-kicks-off-china-trip-amid-tensions-over-evs-russia-2024-04-14/> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁵³ A. Rinke, We don't all smoke weed in Germany, Scholz assures Chinese students, Reuters, 15.04.2024, <https://www.reuters.com/world/we-dont-all-smoke-weed-germany-scholz-assures-chinese-students-2024-04-15/> [dostęp: 8.03.2025].

¹⁵⁴ Top German CEOs join Scholz's China trip despite 'de-risking' push, Reuters, 4.04.2024, <https://www.reuters.com/world/europe/top-german-ceos-join-scholz-china-trip-despite-de-risking-push-2024-04-04/> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁵⁵ Post Adreasa Fuldy na platformie X, 14.04.2024, <https://x.com/AMFChina/status/1779422101490827728> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁵⁶ Ł. Jasiński, M. Przychodniak, Wizyta Olafa Scholza w ChRL - próba wzmocnienia relacji z Chinami, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 19.04.2024, <https://www.pism.pl/publikacje/wizyta-olafa-scholza-w-chrl-proba-wzmocnienia-relacji-z-chinami> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁵⁷ A. Stevenson, M. Edda, Germany's Leader Walks a Fine Line in China, „The New York Times”, 16.04.2024, https://www.nytimes.com/2024/04/16/world/asia/olaf-scholz-germany-china.html?unlocked_article_code=1.k00.J2Kh.nyWBVk3oDGyc&smid=nytcore-ios-share&referringSource=articleShare&ugrp=m&sgrp=c-cb [dostęp: 9.03.2025].

Z chińskiego przekazu można wyczytać, że Scholz dał Pekinowi powody do twierdzeń, jakoby „strona niemiecka sprzeciwiała się protekcjonizmowi i wspierała wolny handel. Jako ważny członek UE Niemcy są gotowe odegrać pozytywną rolę w promowaniu zdrowego rozwoju stosunków UE-Chiny”¹⁵⁸, co mocno uderza w politykę prowadzoną przez Unię Europejską. Można zatem podejrzewać, że taki obrót spraw w pewnym stopniu przyczyni się do osłabienia rozwoju *deriskingu*, a także iż wskazuje on na brak jedności wśród państw UE, co jedynie będzie osłabiać pozycję Unii Europejskiej na arenie międzynarodowej¹⁵⁹.

Również działania Scholza mające na celu przekonanie przewodniczącego ChRL do „powstrzymania” Rosji nie okazały się przełomowe. Miał on poprosić Xi, aby ten skłonił Władimira Putina do zakończenia wojny na Ukrainie¹⁶⁰. Jednakże wątpliwym jest, aby jakiegokolwiek próby czy naciski w tej sprawie mogły się urzeczywistnić — szczególnie, gdy strona europejska całkowicie wyklucza możliwość podejmowania rozmów pokojowych z Rosją, co dla Chin jest wielce istotne. To z kolei przekłada się na znaczenie planowanej konferencji pokojowej w Szwajcarii. Xi nie neguje jej sensu, wręcz przeciwnie – otwarcie ją popiera. Uważa jednak, że musi być ona uznawana „zarówno przez Rosję, jak i Ukrainę, przy równym udziale wszystkich stron”. Idąc tym tropem, można przewidywać, że dopóki Zachód się nie ugnie, wciąż będzie panować brak porozumienia w kwestii Ukrainy na linii Bruksela-Pekin.

22.04. Chińskie szpiegostwo w Niemczech

W poniedziałek 22 kwietnia niemiecki prokurator federalny poinformował opinię publiczną, że trzech obywateli Niemiec zostało aresztowanych w związku z podejrzeniami o prowadzenie działalności szpiegowskiej na rzecz Chińskiej Republiki Ludowej¹⁶¹. Aresztowani mieli

¹⁵⁸ Xi Jinping Meets with German Chancellor Olaf Scholz, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 16.04.2024, https://www.fmprc.gov.cn/eng/xw/zyxw/202405/t20240530_11332902.html [dostęp: 9.03.2025].

¹⁵⁹ F. Bermingham, Visit to China by German Chancellor Scholz shows divisions in EU over how to engage with Beijing on trade and Russia, “South China Morning Post”, 17.04.2024, <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3259275/visit-china-german-chancellor-scholz-shows-divisions-eu-over-how-engage-beijing-trade-and-russia> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁶⁰ Germany's Scholz: I asked China's Xi to pressure Russia to stop war, Reuters, 16.04.2024, <https://www.reuters.com/world/europe/germanys-scholz-i-asked-chinas-xi-pressure-russia-stop-war-2024-04-16/> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁶¹ A. Sychev, R. More, Germany arrests three people suspected of giving technology to China, Reuters, 22.04.2024, <https://www.reuters.com/world/germany-arrests-three-suspected-spying-china-2024-04-22/> [dostęp: 9.03.2025].

dostarczać chińskim tajnym służbom informacje na temat najnowocześniejszych części maszyn do silników używanych w okrętach morskich. Troje oskarżonych to: Herwig F., Ina F. – małżeństwo prowadzące własną firmę Dusseldorfie, które za jej pośrednictwem zawarło umowę o współpracy z niemieckim uniwersytetem polegającą na przygotowaniu dla pracownika Ministerstwa Bezpieczeństwa Państwowego ChRL opracowania na temat części maszyn, które mogą być stosowane w silnikach okrętowych, m.in. na okrętach wojennych – oraz Thomas R., którego niemiecka prokuratura opisała jako agenta pracującego dla chińskich tajnych służb. Podejrzewa się, że aresztowani mieli być zaangażowani w projekty badawcze, które mogłyby być przydatne dla Chińczyków w celu zwiększenia chińskiej potęgi morskiej. Nancy Faeser, ministra spraw wewnętrznych RFN, podczas swojego oświadczenia podkreśliła działania rządu w sprawie monitoringu szpiegowskich działań, co stanowi poważne zagrożenie bezpieczeństwa dla niemieckich obszarów biznesu, przemysłu oraz nauki: „Bardzo uważnie przyglądamy się tym ryzykownym sytuacjom i zagrożeniom, wyraźnie ostrzegaliśmy i zwiększaliśmy świadomość na ich temat, aby wszędzie zwiększyć środki ochronne”¹⁶². Z kolei minister sprawiedliwości RFN, Marco Buschmann, stwierdził, pisząc na swoim profilu na platformie X, że cała sytuacja „po raz kolejny pokazuje, że musimy zachować czujność”¹⁶³.

Chińska Republika Ludowa, ze pośrednictwem swojej ambasady w Berlinie, stanowczo odrzuciła niemieckie oskarżenia o szpiegostwo naukowe i wezwała Republikę Federalną Niemiec, by ta „zaprzestała wykorzystywania zarzutów o szpiegostwo w celu politycznego manipulowania wizerunkiem Chin i zniesławiania Chin”¹⁶⁴.

23.04. Współpracownik AfD zatrzymany pod zarzutami szpiegowania dla Chin

W Niemczech ponownie doszło do zatrzymania kolejnej podejrzanej osoby o szpiegowanie na rzecz Chińskiej Republiki Ludowej. 23 kwietnia niemiecka policja aresztowała współpracownika niemieckiej skrajnie prawicowej partii Alternatywa dla Niemiec¹⁶⁵. Według informacji przekazanych przez prokuraturę RFN, podejrzanym

¹⁶² R. Connor, Germany arrests 3 suspected China spies, „Deutsche Welle”, 22.04.2024, <https://www.dw.com/en/germany-arrests-3-suspected-china-spies/a-68885712> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁶³ Post Marco Buschmanna na platformie X, 22.04.2024, <https://x.com/MarcoBuschmann/status/1782346411306049734> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁶⁴ Chinese embassy rejects Germany's accusations of spy activities, „China Daily”, 23.04.2024, <https://global.chinadaily.com.cn/a/202404/23/WS6626d0c6a31082fc043c3537.html> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁶⁵ German far-right AfD staffer arrested on China spy charges, „Deutsche Welle”, 23.04.2024, <https://www.dw.com/en/german-far-right-afd-staffer-arrested-on-china-spy-charges/a-68894735> [dostęp: 9.03.2025].

o szpiegostwo jest Jian G. (Guo), pełniący funkcję asystenta jednego z czołowych kandydatów AfD w wyborach do Parlamentu Europejskiego – Maximiliana Krah¹⁶⁶. Prowadzący dochodzenie podejrzewają, że zatrzymany mógł przekazywać informacje dotyczące dyskusji toczących się w unijnych strukturach legislacyjnych chińskiemu Ministerstwu Bezpieczeństwa Państwowego. Prokuratorzy przypuszczają, że mężczyzna mógł prowadzić swoją działalność szpiegowską od wielu lat. Śledczy oskarżyli Guo także o szpiegowanie działaczy chińskiej opozycji mieszkających na wygnaniu w Niemczech, podając się za dysydenta i przekazując informacje swojemu łącznikowi. Jak podaje „Reuters”, na stronie internetowej kandydata AfD do PE, Jian Guo figuruje jako jeden z asystentów Krah¹⁶⁷. O całej aferze z kolei sam oskarżony – zgodnie z jego słowami – miał się dowiedzieć z mediów. Jednocześnie utwierdził, że w dalszym ciągu pozostaje głównym kandydatem do PE, i jeśli chodzi o kwestie szpiegowskie, oznajmił, że „żadnego osobistego przewinienia” nie może sobie zarzucić¹⁶⁸. Podkreślił również, że „szpiegostwo na rzecz obcego państwa jest poważnym oskarżeniem. Jeżeli zarzuty się potwierdzą, grozi to natychmiastowym rozwiązaniem stosunku pracy [z Jian Guo]”¹⁶⁹. Nancy Faeser, prokurator generalna RFN, całą sprawę skomentowała w swoim wpisie na platformie X, pisząc m.in.: „Jeśli potwierdzi się, że Parlament Europejski był szpiegowany dla chińskich służb wywiadowczych, będzie to atak od wewnątrz na europejską demokrację. Odpowiedzialność za to ponosi każdy, kto zatrudnia takiego pracownika”¹⁷⁰.

Strona chińska odpowiedziała na niemieckie zarzuty tego samego dnia. Rzecznik prasowy chińskiego MSZ, Wang Wenbin, podczas konferencji prasowej skomentował to, mówiąc, że jest to przede wszystkim „szum medialny” mający zdyskredytować Chiny w oczach opinii publicznej i podkopać „atmosferę współpracy Chin i Unii Europejskiej”. Co więcej, wyraził

¹⁶⁶ Festnahme wegen mutmaßlicher geheimdienstlicher Agententätigkeit, Der Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof, 23.04.2024, <https://www.generalbundesanwalt.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/DE/2024/Pressemitteilung-vom-23-04-2024.html> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁶⁷ R. More, S. Marsh, China spy fears: EU parliament staffer for AfD arrested in Germany, Reuters, 24.04.2024, <https://www.reuters.com/world/europe/report-staffer-germanys-afd-arrested-over-china-espionage-suspicions-2024-04-23/> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁶⁸ Post profilu „Bericht aus Berlin” na platformie X, 24.04.2024, https://x.com/ARD_BaB/status/1783049327088161277 [dostęp: 9.03.2025].

¹⁶⁹ E. Wax, P. E. Ngendakumana, H. von der Burchard, Germany arrests EU Parliament aide over bombshell China spying claims, Politico, 23.04.2024, <https://www.politico.eu/article/germany-arrests-eu-parliament-afd-staffer-afd-spy-china-jian-g-mep-krah/> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁷⁰ Post Nancy Faeser na platformie X, 23.04.2024, <https://x.com/NancyFaeser/status/1782679383804653707> [dostęp: 9.03.2025].

swoje nadzieje, że „odpowiednie osoby w Niemczech porzucą mentalność zimnej wojny i zaprzestaną manipulacji politycznej wymierzonej w Chiny, niosącej za sobą tzw. ryzyko szpiegowskie”¹⁷¹.

23.04. UE zakazuje importu towarów ze znamionami pracy przymusowej

23 kwietnia Parlament Europejski przyjął nowe prawo, według którego wszystkie towary posiadające znamiona pracy przymusowej będą nielegalne na terenie całej Unii Europejskiej¹⁷². Ustawa nie celuje w żadne państwo bezpośrednio, lecz od samego początku było wiadomo, że nowe przepisy mają uderzać w chińskie produkty, ponieważ jak podaje Reuters, „ruch ten wyprowadzony został przez unijnych ustawodawców, którzy przejmują się prawami człowieka w chińskim regionie Sinciang”¹⁷³. Zgodnie z nowym prawem, decyzje o rozpoczęciu dochodzeń będą opierać się na faktach i możliwych do uzyskania i sprawdzenia informacjach. Z informacji podanych przez PE wynika, że wszczynając jakiegokolwiek dochodzenie w tej sprawie, będzie branie pod uwagę kilka czynników i kryteria ryzyka, „w tym powszechność pracy przymusowej narzuconej przez państwo w niektórych sektorach gospodarki i obszarach geograficznych”. Na firmy, którym zostanie udowodnione wykorzystywanie pracy przymusowej, zostaną nałożone sankcje w postaci: wycofania swoich produktów z rynku UE, przekazania ich w formie darowizn, poddanie recyklingowi lub też ich zniszczenie. Ewentualne ponowne zezwolenie na obrót tych towarów będzie mieć miejsce, gdy dana firma „wyeliminuje pracę przymusową ze swoich łańcuchów dostaw”.

Dzień po ogłoszeniu nowego zakazu na łamach chińskiego „Global Times” ukazał się artykuł, w którym w pierwszym zdaniu podważa się kwestię pracy przymusowej, określając ją mianem „tak zwanej”, oraz wprost mówi się, iż Chiny mają świadomość tego, że nowe prawo jest wymierzone właśnie w nie: „Parlament Europejski we wtorek zatwierdził przepisy zakazujące towarów wytwarzanych w ramach tzw. pracy przymusowej, która nie odnosi się do Chin, ale uważa się, że jest skierowana do nich, kładąc w ten sposób cień na handel Chiny-UE”. Zhao

¹⁷¹ Foreign Ministry Spokesperson Wang Wenbin's Regular Press Conference on April 23, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 23.04.2024, https://www.mfa.gov.cn/eng/xw/fyrbt/lxjzh/202405/t20240530_11347743.html [dostęp: 9.03.2025].

¹⁷² Products made with forced labour to be banned from EU single market, European Parliament, 23.04.2024, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240419IPR20551/products-made-with-forced-labour-to-be-banned-from-eu-single-market> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁷³ EU Parliament approves ban of products made with forced labour, Reuters, 23.04.2024, <https://www.reuters.com/world/europe/eu-parliament-approves-ban-products-made-with-forced-labour-2024-04-23/> [dostęp: 9.03.2025].

Junjie (Chinese Academy of Social Sciences 'Institute of European Studies) w rozmowie z „GT” uznał, że nowe przepisy unijne będą jedynie szkodzić samej Unii, a „kraje [członkowskie] będą działać zgodnie ze swoimi własnymi interesami, zamiast słuchać wyłącznie antychińskiego trąbienia Parlamentu Europejskiego”¹⁷⁴.

29.04. Majowe *tournée* Xi Jinpinga po Europie

Rzeczniczka chińskiego MSZ — Hua Chunying — oficjalnie ogłosiła 29 kwietnia na konferencji prasowej, że przewodniczący Chińskiej Republiki Ludowej, Xi Jinping, uda się w swoją zaplanowaną podróż do Europy, podczas której odwiedzi trzy kraje: Francję, Serbię oraz Węgry i spotka się z ich liderami: prezydentem Emmanuelem Macronem, prezydentem Aleksandarem Vučićem oraz prezydentem Tamásem Sulyokiem i premierem Viktorom Orbánem. Europejskie *tournée* Xi ma trwać od 5 do 10 maja. Będzie to jego pierwsza od pięciu lat podróż do Europy, której celem jest polepszenie relacji z Unią Europejską¹⁷⁵.

Niewątpliwie najważniejszym przystankiem będzie Paryż, a spotkanie Xi z Macronem ma – zdaniem innego rzecznika MSZ ChRL Lin Jiana – „wynieść wszechstronne partnerstwo strategiczne między Chinami i Francją na nowy poziom i nadać nowy impuls zdrowemu rozwojowi stosunków Chiny-UE”¹⁷⁶. Należy również dodać, że rzecznik przewodniczącej Komisji Europejskiej Ursuli von der Leyen, Eric Mamer, potwierdził, że także i ona będzie mieć okazję spotkać się z liderem Chin. Przyjedzie ona do Paryża 6 maja na zaproszenie prezydenta Francji¹⁷⁷. Zdaniem dziennikarza „South China Morning Post”, Finbarra Berminghama, obecność Von der Leyen podczas wizyty Xi w Paryżu ma stanowić „europeizację” całej podróży chińskiego lidera, co z kolei „wpisuje się w dyplomatyczne zachowanie Macrona”. Należy się spodziewać, że rozmowa Xi z Von der Leyen będzie orbitować przede wszystkim wokół unijnego *deriskingu*. Xi Jinping podejmie rozmowy również z prezydentem Serbii, która nie jest członkiem Unii Europejskiej, lecz trzeba mieć

¹⁷⁴ H. Zhang, EU 'forced labor' ban overshadows China ties, but not dominator amid fruitful cooperation, "Global Times", 24.04.2024, <https://www.globaltimes.cn/page/202404/1311206.shtml> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁷⁵ Update: Xi to pay state visits to France, Serbia, Hungary from May 5 to 10, Xinhua, 29.04.2024, <https://english.news.cn/20240429/82ede9d526684ec5807eb78bbc0b42fa/c.html> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁷⁶ China's Xi to visit France, Serbia and Hungary, aims to boost EU ties, Reuters, 29.04.2024, <https://www.reuters.com/world/china/chinas-xi-visit-france-serbia-hungary-may-5-10-foreign-ministry-says-2024-04-29/> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁷⁷ F. Bermingham, EU chief Ursula von der Leyen invited to Xi Jinping-Emmanuel Macron summit in Paris next week, „South China Morning Post”, 30.04.2024, <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3260837/eu-chief-ursula-von-der-leyen-invited-xi-jinping-emmanuel-macron-summit-paris-next-week> [dostęp: 9.03.2025].

na względzie, że może ona stanowić swojego rodzaju „bazę wypadową” na Bałkanach. Ostatnim przystankiem będzie Budapeszt, który – można się spodziewać – w największym stopniu trafi unijnych oficjeli z powodu prochińskiej postawy premiera Węgier. Zapewne spotkanie Xi-Orban będzie bacznie obserwowane tak przez komentatorów politycznych, jak i dygnitarzy UE. Paulina Uznańska, ekspertka Ośrodka Studiów Wschodnich im. Marka Karpia, uznała, że wyzwanie czekające na Xi Jinpinga ma dwa wymiary: strategiczny oraz gospodarczy. Strategiczny, ponieważ – jej zdaniem – „rośnie poczucie ryzyka wśród państw europejskich... ryzyka we współpracy z Chinami”, co spowodowane jest przede wszystkim prorosyjską postawą Pekinu w konflikcie rosyjsko-ukraińskim, którego dalszy losy mają fundamentalne znaczenie dla Unii Europejskiej oraz jej członków. Natomiast gospodarczy, gdyż UE w coraz większym stopniu kładzie nacisk na pilnowanie bezpieczeństwa własnego rynku gospodarczego, co z kolei powoduje wszczynanie coraz to nowych dochodzeń antysubsydiowych i innych mechanizmów zabezpieczania rynku UE przed nieuczciwą konkurencją, w tym przypadku chińską konkurencją. Xi zależy na tym, aby w jak największym stopniu spowolnić czy też ograniczyć cały ten proces. Zdaniem Uznańskiej, całkowite odwrócenie obecnie panujących trendów w unijnej polityce gospodarczej jest niemożliwe, ale poprzez m.in. rozbudowywanie dobrych i silnych relacji bilateralnych z poszczególnymi państwami Unii, Pekin jest w stanie w pewnym stopniu zahamować zabezpieczające działania UE¹⁷⁸.

MAJ

5.05. Xi Jinping we Francji

Maj rozpoczął się z przytupem, jeśli chodzi o stosunki pomiędzy Unią Europejską a Chińską Republiką Ludową. 5 maja do Paryża przyleciał – zgodnie z planem – przewodniczący Xi Jinping z oficjalną wizytą, podczas której spotkał się nie tylko z prezydentem Francji Emmanuelem Macronem, ale również przewodniczącą Komisji Europejskiej, Ursulą von der Leyen¹⁷⁹. Wybór Xi, który padł na Francję jako pierwszą z trzech przystanków w czasie majowego *tournee* po Europie, nie był przypadkowy. Przewodniczący ChRL doskonale zdawał

¹⁷⁸ Xi Jinping z wizytą w Europie, Podcast Ośrodka Studiów Wschodnich – OSW, YouTube, 30.04.2024, https://www.youtube.com/watch?v=fOw6eLIzc2E&t=5s&ab_channel=PodcastO%C5%9BrodkaStudi%C3%B3wWschodnich-OSW [dostęp: 9.03.2025].

¹⁷⁹ Visite d'État de Xi Jinping, Président de la République populaire de Chine : première journée à Paris, Élysée, 6.05.2024, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2024/05/06/visite-detat-de-xi-jinping-president-de-la-republique-populaire-de-chine-premiere-journee-a-paris> [dostęp: 9.03.2025].

sobie sprawę z tego, jaki „potencjał” drzemie we Francji. I też nieprzypadkowo pominął Niemcy. Pominięcie to może być interpretowane jako triumf Pekinu, który uznał, że Niemcy są już wystarczająco pozytywnie nastawione do współpracy bilateralnej oraz unijno-chińskiej. Poza tym, Xi Jinping pokazał w ten sposób Macronowi, jak bardzo ceni jego osobę i kraj, którego jest liderem. W ten sposób chciał, można powiedzieć, pobudzić „francuską wyższość” – okraszoną głęboko zakorzenioną francuską anty-amerykańskością, objawiającą się w dążeniu Francji oraz UE do samodzielności, a dokładniej strategicznej autonomii. Wszystko to sprowadzić można do kwestii unijnej polityki *deriskingu*, czyli zmniejszania uzależnienia państw członkowskich UE od chińskiej gospodarki. Polityka ta, przejawiająca się w głównej mierze w postaci coraz nowszych dochodzeń antysubsydjnych, stanowi spory problem dla Chin oraz ciągłości jej ekspansji gospodarczej na europejskim rynku. Dlatego też, dwudniową wizytę Xi we Francji można określić jako próbę przełamania dominującej *deriskingowej* tendencji w Unii Europejskiej, zwłaszcza przed wyborami do Parlamentu Europejskiego.

Przed rozmowami dwustronnymi pomiędzy Macronem a Xi, miała miejsce dyskusja z przewodniczącą Von der Leyen. Podczas trójstronnej rozmowy poruszono trzy najważniejsze kwestie: międzynarodowe — zwłaszcza konflikty na Bliskim Wschodzie i Ukrainie — handlowe pomiędzy UE i ChRL oraz odnoszące się do kooperacji w celu zwalczania globalnych wyzwań, takich jak np. zmiany klimatyczne czy sytuacja finansowa w najbiedniejszych państwach na świecie¹⁸⁰. Co więcej, Macron i Von der Leyen zaapelowali do swojego chińskiego rozmówcy o potrzebie „zbalansowania” wymiany handlowej Chin z Europą, lecz – jak się okazało – Xi nie był skory do proponowania nowych ustępstw¹⁸¹.

Po tych rozmowach rozpoczęła się oficjalna wizyta państwowa Xi we Francji. Dyskusja pomiędzy dwoma liderami dotyczyła dwustronnych relacji pomiędzy Francją a Chinami oraz palących kwestii związanych z Bliskim Wschodem i Ukrainą. Macron podziękował Xi za „jego otwarte podejście do tymczasowych środków dotyczących koniaku i chęci ich

¹⁸⁰ Entretien tripartite avec Ursula von der Leyen, Présidente de la Commission européenne et XI Jinping, Président de la République populaire de Chine, Élysée, 6.05.2024, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2024/05/06/entretien-tripartite-avec-ursula-von-der-leyen-presidente-de-la-commission-europeenne-et-xi-jinping-president-de-la-republique-populaire-de-chine> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁸¹ E. Pineau, J. Irish, I. Melander, Macron, von der Leyen press China's Xi on trade in Paris talks, Reuters, 7.05.2024, <https://www.reuters.com/world/chinas-xi-paris-meet-macron-with-trade-ukraine-talks-planned-2024-05-06/> [dostęp: 9.03.2025].

niewdrażania”¹⁸² – mowa tutaj o panujących chińskich restrykcjach na francuski alkohol. Na chwilę obecną, Chiny mają nie nakładać podatków ani ceł do czasu zakończenia dochodzenia trwającego w tej sprawie¹⁸³. Co istotne, w ramach tej wizyty podpisano 18 umów i porozumień dotyczących współpracy pomiędzy francuskimi i chińskimi przedsiębiorstwami. Charakter tych umów odnosił się głównie do sektorów lotniczego, transportowego, energetycznego oraz finansowego. Jednakże nie są to porozumienia, które stanowiłyby skok milowy w bilateralnych stosunkach¹⁸⁴.

Oprócz umów, ogłoszono ponadto cztery wspólne deklaracje. Najciekawsza z nich odnosiła się do Bliskiego Wschodu. Obydwie strony zadeklarowały w niej potrzebę kooperacji w ramach Rady Bezpieczeństwa ONZ w celu zakończenia konfliktu w Izraelu oraz opowiedziały się po stronie koncepcji dwóch państw na terenie Palestyny w granicach określonych w 1967 roku. Dodatkowo, Macron i Xi potwierdzili zaangażowanie Francji i Chin na rzecz porozumienia w sprawie irańskiego programu nuklearnego. Wezwali także zwaśnione strony do „przestrzegania rozejmu olimpijskiego podczas Letnich Igrzysk Olimpijskich i Paraolimpijskich”, co należy traktować bardziej jako symbol niż realne w skutkach działanie¹⁸⁵. Kolejne trzy dotyczyły kwestii bilateralnych współprac na polach sztucznej inteligencji i zarządzania sprawami światowymi¹⁸⁶, bioróżnorodności oceanicznej¹⁸⁷, a także rolnictwa¹⁸⁸.

¹⁸² France's Macron thanks China's Xi for his 'open attitude' on cognac issue, Reuters, 7.05.2025, <https://www.reuters.com/world/europe/frances-macron-thanks-chinas-xi-his-open-attitude-cognac-issue-2024-05-06/> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁸³ E. Rumney, Chinese tariffs could leave cognac makers with too much brandy, Reuters, 6.05.2024, <https://www.reuters.com/business/retail-consumer/chinese-tariffs-could-leave-cognac-makers-with-too-much-brandy-2024-05-06/> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁸⁴ Déclarations et accords institutionnels agréés à l'occasion de la visite d'Etat de XI Jinping, Président de la République populaire de Chine, en France, Élysée, 10.05.2024, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2024/05/10/declarations-et-accords-institutionnels-agrees-a-loccasion-de-la-visite-detat-de-xi-jinping-president-de-la-republique-populaire-de-chine-en-france> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁸⁵ Déclaration entre la France et la Chine sur la situation au Proche-Orient, Élysée, 6.05.2024, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2024/05/06/declaration-entre-la-france-et-la-chine-sur-la-situation-au-proche-orient> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁸⁶ Déclaration conjointe entre la République française et la République populaire de Chine sur l'intelligence artificielle et la gouvernance des enjeux globaux, Élysée, 6.05.2024, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2024/05/06/declaration-conjointe-entre-la-republique-francaise-et-la-republique-populaire-de-chine-sur-lintelligence-artificielle-et-la-gouvernance-des-enjeux-globaux> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁸⁷ De Kunming-Montréal à Nice : Déclaration conjointe pour une coopération renforcée entre la France et la Chine sur la Biodiversité et l'Océan, Élysée, 6.05.2024, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2024/05/06/de-kunming-montreal-a-nice-declaration-conjointe-pour-une-cooperation-renforcee-entre-la-france-et-la-chine-sur-la-biodiversite-et-locean> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁸⁸ Déclaration conjointe entre la France et la Chine sur les échanges et la coopération agricoles, Élysée, 6.05.2024, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2024/05/06/declaration-conjointe-entre-la-france-et-la-chine-sur-les-echanges-et-la-cooperation-agricoles> [dostęp: 9.03.2025].

Oдноśnie wojny na Ukrainie, prezydentowi Macronowi – tak jak pozostałym liderom europejskim w ostatnim czasie – nie udało się znacznie wpłynąć na przewodniczącego Xi i jego zdanie w tej kwestii. Za mały sukces można uznać słowa Macrona, w których podziękował przewodniczącemu ChRL za jego „zobowiązania do powstrzymania się od sprzedaży jakiegokolwiek broni” lub udzielania „jakiegokolwiek pomocy” Federacji Rosyjskiej w celu wsparcia Kremla¹⁸⁹. Xi z kolei jasno wskazał, aby nie przenosić ciężaru tego konfliktu na Chiny oraz ostrzegł, aby „nie oczerniać Chin” w związku z „kryzysem na Ukrainie”: „Sprzeciwiamy się wykorzystywaniu kryzysu na Ukrainie do obwiniania, oczerniania trzeciego państwa i podżegania do nowej zimnej wojny”. Podkreślił także, że ChRL cały czas odgrywa „pozytywną rolę w osiągnięciu pokoju”¹⁹⁰. Określenia typu „kryzys” czy „nowa zimna wojna” zostały powtórzone również w oficjalnym komunikacie na stronie chińskiego MSZ. Świadczy to przede wszystkim o tym, że w kontekście wojny na Ukrainie, Chiny wciąż utrzymują swój dotychczasowy kurs¹⁹¹.

Drugi dzień wizyty był mniej formalny, za to bardziej symboliczny. Macron zaprosił Xi do Hautes-Pyrénées, w ramach odwzajemnienia się za ubiegłoroczne zaproszenie Macrona przez Xi do bliskiemu mu Kantonu. Według francuskiego oficjalnego przekazu „format ten pozwolił na bardziej bezpośrednią i szczerą wymianę zdań”. Analizując powyższe wydarzenie, można dojść do różnych wniosków – zarówno pozytywnych, jak i negatywnych¹⁹². Wniosek z tego pierwszego nurtu przedstawili eksperci z Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych, Marcin Przychodniak i Amanda Dziubińska. Ich zdaniem „Francja będzie nadal wspierać realizację *deriskingu* przez kolejną KE, aby w ten sposób zwiększać szanse francuskich firm w konkurencji z ChRL”¹⁹³. Z drugiej strony jednak, zgodnie z myślą

¹⁸⁹ Macron and Xi discuss Russia, Ukraine and trade, “Deutsche Welle”, 6.05.2024, <https://www.dw.com/en/macron-and-xi-discuss-russia-ukraine-and-trade/a-69006394> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁹⁰ Xi Warns Against 'Smearing' China Over Ukraine, Barron's, 6.05.2024, <https://www.barrons.com/news/xi-warns-against-smearing-china-over-ukraine-56767b93> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁹¹ President Xi Jinping Holds Talks with French President Emmanuel Macron, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 7.05.2024, https://www.mfa.gov.cn/eng/zy/jj/xjpdfsxjxgsfw/202405/t20240507_11293731.html [dostęp: 9.03.2025].

¹⁹² Visite d'État de XI Jinping, Président de la République populaire de Chine: deuxième journée dans les Hautes-Pyrénées, Élysée, 7.05.2024, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2024/05/07/visite-detat-de-xi-jinping-president-de-la-republique-populaire-de-chine-deuxieme-journee-dans-les-hautes-pyrenees> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁹³ A. Dziubińska, M. Przychodniak, Wizyta Xi Jinpinga we Francji - próby osłabienia współpracy UE i USA, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 8.05.2024, <https://www.pism.pl/publikacje/wizyta-xi-jinpinga-we-francji-proby-oslabienia-wspolpracy-ue-i-usa> [dostęp: 9.03.2025].

dziennikarki „POLITICO”, Clea Caulcutt, francuski koniak to „jedyne, co poszło gładko z Xi”¹⁹⁴.

7.05. Xi Jinping w Serbii

Kandydująca do Unii Europejskiej Serbia jako pierwsze państwo w Europie podpisało porozumienie o „wspólnej przyszłości” z Chińską Republiką Ludową¹⁹⁵. Wydarzenie związane było z trasą przywódcy Chin Xi Jinpinga po Europie, który przybył do Belgradu w symbolicznym dniu 7 maja, czyli 25. rocznicę zbombardowania ambasady chińskiej w Belgradzie przez amerykańskie odrzutowce podczas kampanii NATO przeciwko byłej Jugosławii¹⁹⁶. Celem wizyty Xi w Serbii było spotkanie z władzami serbskimi, zwłaszcza z prezydentem Aleksandrem Vučićem. Strony podczas wizyty podkreśliły, że łączy ich „żelazna przyjaźń”, oparta na poszanowaniu wzajemnych żywotnych interesów obu państw dotyczących kwestii Tajwanu oraz Kosowa, pogłębianiu „tradycyjnej przyjaźni” dotyczącej więzów ideologicznych opartych na socjalistycznej przeszłości i niechęci wobec zachodnich wartości oraz chęci budowy więzi gospodarczych¹⁹⁷.

Wizyta chińskiej delegacji z Xi na czele została zwieńczona podpisaniem 29 umów, które mają promować współpracę prawną, regulacyjną i gospodarczą. Dotyczyły one między innymi kwestii takich jak: realizacja Inicjatywy Pasa i Szlaku, ekstradycja, współpraca celna i naukowo-techniczna, górnictwo i geologia, komunikacja, rolnictwo, polityka informacyjna i współpraca medialna. Serbia ma się również stać pierwszym państwem europejskim od wielu lat, które będzie miało obowiązującą umowę o wolnym handlu z Chinami. Podpisana w 2023 wejdzie w życie 1 lipca tego roku. Chiny są obecnie największym inwestorem w Serbii, a ich inwestycje wzrosły 30-krotnie w ciągu ostatniej dekady. Chińskie firmy zarządzają największą w Serbii kopalnią miedzi i hutą żelaza Smederevo, budują dziesiątki dróg i autostrad w całym kraju oraz linię kolejową łączącą Belgrad z Budapesztem, która, mimo opóźnień, ma zostać

¹⁹⁴ C. Caulcutt, *Macron's cognac — the only thing that went down smoothly with Xi*, Politico, 7.05.2024, <https://www.politico.eu/article/emmanuel-macron-xi-jinping-china-france-meeting-trade-ukraine/> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁹⁵ D. Stojanovic, J. Gec, *China and EU-candidate Serbia sign an agreement to build a 'shared future'*, Associated Press, 8.05.2024, <https://apnews.com/article/serbia-china-xi-jinping-visit-nato-e37b7ad0e89ac73b83e754142ce8e399> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁹⁶ B. Filipovic, D. Sito-sucic, *China, Serbia chart 'shared future' as Xi Jinping visits Europe*, Reuters, 9.05.2024, <https://www.reuters.com/world/chinas-xi-jinping-visit-serbia-anniversary-1999-nato-bombing-2024-05-07/> [dostęp: 9.05.2025].

¹⁹⁷ B. Kowalski, *Serbia i Węgry rozwijają czerwony dywan przed Xi Jinpingiem*, Ośrodek Studiów Azjatyckich, 29.05.2024, <https://www.osa.uni.lodz.pl/publikacje/blog-osa/szczegoly/serbia-i-wegry-rozwijaja-czerwony-dywan-przed-xi-jinpingiem> [dostęp: 9.03.2025].

ukończona w 2026 roku¹⁹⁸. Zauważalna jest również współpraca serbsko-chińska w sferze bezpieczeństwa. Belgrad jest jedynym użytkownikiem chińskich dronów, broni i systemów antyrakietowych HQ-22 „Hong Qi” w regionie¹⁹⁹. Według oświadczeń z lutego tego roku, Serbia jest zainteresowana dalszym pozyskiwaniem chińskich dronów oraz technologii z nimi związanej, aby w przyszłości produkować własne drony pod nazwą „Pegaz”²⁰⁰.

¹⁹⁸ S. Vladislavljev, How Did China Become the Largest Investor in Serbia?, China Observers in Central and Eastern Europe, 8.08.2023, <https://chinaobservers.eu/how-did-china-become-the-largest-investor-in-serbia/> [dostęp: 9.03.2025].

¹⁹⁹ U. Hajdari, Serbia to Xi Jinping: No one reveres you like we do, Politico, 8.05.2024, <https://www.politico.eu/article/xi-jinping-belgrade-serbia-china-aleksandar-vucic-investments/> [dostęp: 9.03.2025].

²⁰⁰ S. Tiwari, Only Country In Europe With Chinese Weapons, Beijing Expands Military, Political Influence In NATO's Backyard, EurAsian Times, 12.05.2024, <https://www.eurasiantimes.com/tg-edited-serbia-distances-itself-from-the-eu/> [dostęp: 9.03.2025].

8.05. Xi Jinping na Węgrzech

Kolejną destynacją w europejskim *tournee* Xi Jinpinga były Węgry. Między 8 a 10 maja Xi odbył spotkania z węgierskimi oficjelaми: premierem Viktorem Orbanem oraz prezydentem Tamásem Sulyokiem²⁰¹. W ich rezultacie podpisano 18 umów i listów intencyjnych, a także podniesiono rangę relacji chińsko-węgierskich z poziomu „kompleksowego partnerstwa strategicznego” do „kompleksowego strategicznego partnerstwa na każdą pogodę w nowej erze”²⁰². Podobne umowy zostały już podpisane przez wcześniej wspomnianą Serbię, a także Pakistan, Białoruś, Wenezuelę i Zambię. Zawarte porozumienia dotyczą przede wszystkim rozwoju współpracy na polu finansowym, nowoczesnych technologii, sztucznej inteligencji (AI), zielonej technologii, technologii komunikacji mobilnych, w tym sieci 5G, rozwoju energetyki jądrowej, turystyki oraz kultury²⁰³. W przypadku ostatniej kwestii, zaangażowanie się Pekinu w sferę atomu²⁰⁴ może mieć związek z budowaną elektrownią atomową Paks II przez rosyjski koncern Rosatom²⁰⁵. Mimo, że projekt pominął zachodnie sankcje, to szerszy kontekst bezpieczeństwa w Europie skomplikował zdolność Rosji do wykonania zadania. W związku z opóźnieniami i stratami wygenerowanymi przez tę inicjatywę, Węgry zdecydowały się na dywersyfikację i znalezienie alternatywnego partnera w tej kwestii, czyli Chin.

Podczas spotkań strony podkreśliły, że poczynią postępy w realizacji kluczowych projektów, w tym: przebudowy projektu kolejowego Budapeszt-Belgrad, budowy towarowej linii kolejowej wokół Budapesztu, a także szybkiej kolei łączącej centrum Budapesztu z lotniskiem Ferihegy²⁰⁶. Projekty te są związane z prowadzonymi przez strony koncepcjami:

²⁰¹ B. Szandelsky, China's Xi arrives in Hungary for talks on expanding Chinese investments, Associated Press, 8.05.2024, <https://apnews.com/article/chinese-president-xi-jinping-arrives-hungary-9c947439bb4d215aa4ef6ac9e69d4f0c> [dostęp: 9.03.2025].

²⁰² 中华人民共和国和匈牙利关于建立新时代全天候全面战略伙伴关系的联合声明, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 10.05.2024, https://www.fmprc.gov.cn/zyxw/202405/t20240510_11302174.shtml [dostęp: 9.03.2025].

²⁰³ B. Kowalski, Serbia i Węgry rozwijają czerwony dywan przed Xi Jinpingiem, Ośrodek Studiów Azjatyckich, 29.05.2024, <https://www.osa.uni.lodz.pl/publikacje/blog-osa/szczegoly/serbia-i-wegry-rozwijaja-czerwony-dywan-przed-xi-jinpingiem> [dostęp: 9.03.2025].

²⁰⁴ D. Mendoza, Nuclear energy becomes a geopolitical flashpoint as Xi tours Europe, Semafor, 7.05.2024, <https://www.semafor.com/article/05/07/2024/hungary-nuclear-energy-program-xi-europe-russia> [dostęp: 9.03.2025].

²⁰⁵ I. Gizińska, A. Sadecki, Rosyjski atom na Węgrzech: rosnąca rola Francji, Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia, 4.07.2023, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2023-07-04/rosyjski-atom-na-wegrzech-rosnaca-rola-francji> [dostęp: 9.03.2025].

²⁰⁶ A. Komuves, B. Gyori, China's Xi Jinping says China-Hungary relations an 'all-weather' strategic partnership, Reuters, 9.05.2024, <https://www.reuters.com/world/europe/chinas-xi-jinping-hungary-discuss-ukraine-infrastructure-2024-05-09/> [dostęp: 9.03.2025].

węgierską strategią „otwarcia się na Wschód”, która zakłada otwarcie się na bezpośrednie inwestycje zagraniczne z Azji²⁰⁷ a korelującą z nią chińską Inicjatywą Pasa i Szlaku, która stawia na rozwój infrastruktury (kolejowej i szlaków morskich) łączącej państwa Azji, Europy i Afryki²⁰⁸. Dodatkową kwestią ma być utworzenie wspólnej komisji inwestycyjnej współpracy fitosanitarnej, której zadaniem ma być zwiększenie dostępności węgierskich produktów rolnych na rynku chińskim. Przykładem tego jest między innymi import węgierskich świeżych wiśni do Chin²⁰⁹. Podczas rosnącego antagonizmu wśród państw UE wobec chińskiej ekspansji gospodarczej, Węgry wraz z Chinami – jak to oznajmił przewodniczący Xi – wyruszają w „złotą podróż” w stosunkach bilateralnych.

Zacieśnianie ich jest już zauważalne od 2010 roku, po dojściu do władzy Viktora Orbana, który oprócz współpracy na polu gospodarczym, popiera chińską politykę zagraniczną i wizję bezpieczeństwa na świecie, a dokładniej — popiera stanowisko Chin względem konfliktu rosyjsko-ukraińskiego. Aktualnie efektem rozwoju relacji są planowane i realizowane inwestycje, m.in. budująca się fabryka akumulatorów firmy CALT w Debreczynie o wartości 7,3 mld euro²¹⁰ oraz planowana fabryka samochodów BYD w południowym Szeged²¹¹. Chiny rozwijają również z Węgrami współpracę na poziomie bezpieczeństwa publicznego i egzekwowania prawa, czego przykładem ma być obecność chińskiej policji na węgierskich ulicach, o czym szerzej było w marcowym „Przeglądzie”²¹².

8.05. Niemieccy potentaci motoryzacyjni ostrzegają Unię Europejską

8 maja szefowie niemieckich koncernów motoryzacyjnych takich jak BMW, Mercedes-Benz i Volkswagen głośno wyrazili swoje obawy przed pogłębianiem napięcia pomiędzy Unią

²⁰⁷ C. Moldicz, A review of the Eastern Opening policy – Hungary’s economic relations with the East, China-CEE Institute, 10.04.2024, <https://china-cee.eu/2024/04/10/hungary-political-briefing-a-review-of-the-eastern-opening-policy-hungarys-economic-relations-with-the-east/#> [dostęp: 9.03.2025].

²⁰⁸ M. Przychodniak, Zmiany w chińskiej inicjatywie Pasa i Szlaku, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 3.11.2023, <https://www.pism.pl/publikacje/zmiany-w-chinskiej-inicjatywie-pasa-i-szlaku> [dostęp: 9.03.2025].

²⁰⁹ China opens its doors to fresh cherries from Hungary and Kyrgyzstan, EastFruit, 19.05.2024, <https://eastfruit.com/en/news/china-opens-its-doors-to-fresh-cherries-from-hungary-and-kyrgyzstan/> [dostęp: 9.03.2025].

²¹⁰ China's CATL to build \$7.6 bln Hungary battery plant to supply Mercedes, BMW, Reuters, 12.08.2022, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/chinas-catl-build-new-756-bln-battery-plant-hungary-2022-08-12/> [dostęp: 9.03.2025].

²¹¹ BYD to Build A New Energy Passenger Vehicle Factory in Hungary for Localised Production in Europe, BYD, 22.12.2023, https://www.byd.com/eu/news-list/BYD_to_Build_A_New_Energy_Passenger_Vehicle_Factory_in_Hungary_for_Localised_Production_in_Europe [dostęp: 9.03.2025].

²¹² M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd wydarzeń UE-Chiny Marzec 2024, Instytut Nowej Europy, 10.04.2024, <https://ine.org.pl/przeglady-wydarzen-ue-chiny-marzec-2024/> [dostęp: 9.03.2025].

Europejską a Chińską Republiką Ludową²¹³. Mowa tu oczywiście o nakładaniu unijnych cel na importowane pojazdy elektryczne pochodzące z Chin. Ich zdaniem może to przyczynić się do storpedowania założeń Zielonego Ładu oraz do zaszkodzenia lokalnym producentom samochodów, którzy importują auta wyprodukowane przez chińskie firmy. Cytując słowa prezesa BMW Olivera Zipse, UE „mogłaby sobie szybko strzelić w stopę”²¹⁴ takim posunięciem. W kontekście Zielonego Ładu zasugerował on, że plan ten jest niewykonalny „bez zasobów z Chin”²¹⁵. Z kolei prezes Volkswagena, Thomas Schäfer, dla „Financial Times” podkreślił, że Unia powinna liczyć na stanowczą odpowiedź ze strony Pekinu, mówiąc, że „zawsze następuje jakaś forma odwetu”²¹⁶.

Słowa wypowiedane przez powyższych CEO największych niemieckich marek nie padają bez przyczyn. Głównym powodem jest ich szerokie uzależnienie od dostaw komponentów i relacji gospodarczych. Coraz szybciej zaostrzający się konflikt handlowy pomiędzy UE a ChRL sprawi, że w pierwszej kolejności odbije się on właśnie na największych producentach samochodów, o czym ostrzegał już „Financial Times” we wrześniu 2023 roku²¹⁷. Obecny kurs polityki UE pod przywództwem Ursuli von der Leyen dodatkowo potęguje obawy europejskich, w tym niemieckich, spółek uzależnionych od Chin.

W rezultacie starają się one ograniczyć implementację obranej strategii. Tego samego dnia przewodnicząca Komisji Europejskiej wprost stwierdziła, że „trzeba powstrzymać Chiny przed zalewaniem rynku pojazdów elektrycznych”. Podczas swojego wystąpienia w Berlinie jasno przyznała, że „uczciwa konkurencja jest dobra. Nie lubimy, gdy Chiny zalewają nasz rynek masowo dotowanymi samochodami elektrycznymi. I musimy się z tym zmierzyć, musimy chronić nasz przemysł”²¹⁸. Widoczny jest zatem konflikt pomiędzy polityką a biznesem, który nie sprzyja Unii Europejskiej jako całości. UE potrzebuje spójności w każdym aspekcie, aby móc być faktyczną siłą zarówno polityczną, jak i gospodarczą, tym

²¹³ N. Carey, Ch. Amann, EU tariffs on Chinese EVs could backfire, German car bosses warn, Reuters, 8.05.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/eu-tariffs-chinese-evs-could-backfire-hobble-green-deal-bmw-ceo-says-2024-05-08/> [dostęp: 9.03.2025].

²¹⁴ Ibidem.

²¹⁵ Ibidem.

²¹⁶ Volkswagen warns Brussels against raising tariffs on Chinese electric cars, „Financial Times”, 8.05.2024, <https://www.ft.com/content/7441f808-8302-4344-a0b9-3f52d86e9d90> [dostęp: 9.03.2025].

²¹⁷ German carmakers in the line of fire of possible EU-China trade war, „Financial Times”, 18.09.2023, <https://www.ft.com/content/ff23ec8f-56b1-47a5-a004-8c8d8c2dfaa7> [dostęp: 9.03.2025].

²¹⁸ EU's von der Leyen: China must be stopped from flooding EV market, Reuters, 8.05.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/eus-von-der-leyen-china-must-be-stopped-flooding-ev-market-2024-05-08/> [dostęp: 9.03.2025].

bardziej w tych niebezpiecznych czasach wśród licznych geopolitycznych zawirowań i narastających konfliktów pomiędzy największymi graczami na scenie.

14.05. Niemcy i Szwecja nie chcą iść na wojnę handlową z Chinami

Problem ewentualnych unijnych tariff na chińskie towary zyskał na znaczeniu, zwłaszcza po ogłoszeniu przez prezydenta Stanów Zjednoczonych Joe Bidena 14 maja nowych cel na produkty Chińskiej Republiki Ludowej. Oznacza to, że świat staje się świadkiem kolejnej rundy wojny handlowej między dwoma największymi mocarstwami w obecnym systemie międzynarodowym. Nowe ograniczenia sięgają od 25% do 50% na chińskie towary przemysłowe, medyczne i technologiczne. Największym jednak ciosem dla Pekinu jest nałożenie 100-procentowej tariffy na chińskie pojazdy elektryczne²¹⁹.

Unia Europejska, będąc sojusznikiem Stanów Zjednoczonych, również odczuwa negatywny wpływ zalewania rynku przez chińskie samochody (i nie tylko) subsydiowane przez rząd chiński, co kłóci się z zasadą uczciwej konkurencji. Niemniej jednak, liderzy państw europejskich — tacy jak kanclerz RFN Olaf Scholz oraz premier Szwecji Ulf Kristersson — uważają, że taki rozwój sytuacji jest wyjątkowo niekorzystny. Kristersson, podczas wspólnej konferencji z Scholzem w Sztokholmie, zapytany o perspektywy nałożenia tariff na chińskie samochody, oświadczył: „To fundamentalnie zły pomysł, aby rozmontować globalny handel”, dodając: „[...] szersza wojna handlowa, w której blokujemy sobie nawzajem produkty, nie jest drogą sukcesu dla krajów uprzemysłowionych, takich jak Niemcy i Szwecja”. Zasugerował w ten sposób, że Europa nie powinna szukać pola do konfliktu z Chinami, a raczej porozumienia które — można podejrzewać — przyczyniłoby się do dalszego pogłębienia uzależnienia gospodarki europejskiej od chińskiej²²⁰. Kanclerz Niemiec, który coraz bardziej wpisuje się w narrację niemieckiego biznesu, czego przykładem była jego ostatnia podróż do Chin, zauważył, że połowa pojazdów elektrycznych importowanych z Chińskiej Republiki Ludowej została wyprodukowana przez producentów z Zachodu. Tym samym stwierdził,

²¹⁹ T.Hunnicutt, S. Holland, Biden sharply hikes US tariffs on an array of Chinese imports, Reuters, 14.05.2024, <https://www.reuters.com/markets/us/biden-sharply-hikes-us-tariffs-billions-chinese-chips-cars-2024-05-14/> [dostęp: 9.03.2025].

²²⁰ N. Rolander, M. Nienaber, Germany and Sweden Warn Against Following US Path on Chinese EVs, Bloomberg, 14.05.2024, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2024-05-14/germany-and-sweden-warn-against-following-us-path-on-chinese-evs> [dostęp: 9.03.2025].

że istnieją zarówno europejscy, jak i amerykańscy producenci, „którzy odnoszą sukcesy na rynku chińskim i sprzedają swoje pojazdy w Chinach”²²¹.

Można domniemywać, że chodziło głównie o niemieckich producentów. Tacy giganci jak Volkswagen czy BMW stanowią filary gospodarki Niemiec, więc naturalne jest, że Scholz broni ich interesów, które są zbieżne z interesami całego państwa. Jednak ta zbieżność niekoniecznie musi występować w przypadku o całej Unii Europejskiej.

16.05. Unijne dochodzenia w sprawie handlu chińską stalą ocynowaną oraz podłogami drewnianymi

16 maja Komisja Europejska wszczęła dochodzenie w sprawie wyrobów walcowanych płaskich z żeliwa lub stali, platerowanych lub powlekanych chińską cyną. Celem tego dochodzenia jest ocena, czy produkty importowane do Unii Europejskiej są sprzedawane po zbyt niskich cenach. Działanie zostało podjęte w następstwie skargi złożonej przez europejskie stowarzyszenie hutnicze Eurofer. Głównym zarzutem wobec chińskich producentów jest korzystanie na sztucznie zaniżonych cenach surowców. Jak informuje Komisja, dochodzenie ma zakończyć się w ciągu 14 miesięcy, a ewentualne nałożenie ceł tymczasowych może nastąpić w ciągu najbliższych 7-8 miesięcy²²².

Tego samego dnia wszczęto dochodzenie dotyczące importu podłóg drewnianych w odpowiedzi na skargę złożoną przez Europejską Federację Parkietów. Przedmiotem badań będą montowane wielowarstwowe drewniane panele podłogowe, natomiast panele bambusowe lub te z wierzchnią warstwą bambusa, a także podłogi mozaikowe będą wyłączone z dochodzenia. Śledztwa są częścią serii kolejnych unijnych dochodzeń dotyczących subsydiowania chińskiego eksportu i działalności chińskich przedsiębiorstw w Europie przez rząd chiński. Pekin, w odpowiedzi na te działania, stwierdził, że oskarżenia UE i USA są bezpodstawne i uderzają w chiński przemysł i przyszły eksport²²³.

²²¹ N. Zakavati, Germany, Sweden Lukewarm On Tariffs On Chinese Electric Cars, Barron's, 14.05.2024, <https://www.barrons.com/news/germany-sweden-lukewarm-on-tariffs-on-chinese-electric-cars-b7799a47> [dostęp: 9.03.2025].

²²² EU launches trade investigation into Chinese tinplate steel, Reuters, 16.05.2024, <https://www.reuters.com/markets/commodities/eu-launches-trade-investigation-into-chinese-tinplate-steel-2024-05-16/> [dostęp: 9.03.2025].

²²³ EU probes into Chinese subsidies and imports, Reuters, 4.10.2024, <https://www.reuters.com/business/eu-probes-chinese-subsidies-imports-2024-04-19/> [dostęp: 9.03.2025].

18 maja strona chińska zapowiedziała, że Chiny dysponują „wystarczającymi środkami zaradczymi”, aby podjąć działania odwetowe w wypadku kontynuacji posunięć Unii Europejskiej. Według Eurofer, dochodzenia są istotnym krokiem w przywróceniu równych warunków działania. Stowarzyszenie dodało, że przemysł UE stracił jedną czwartą wartości sprzedaży w latach 2021-2023, podczas gdy chiński import w tym samym okresie wzrósł ponad dwukrotnie²²⁴.

19.05. Chińskie dochodzenie antydumpingowe przeciwko tworzywom sztucznym

Chińskie ministerstwo handlu wszczęło 19 maja dochodzenie antydumpingowe dotyczące kopolimeru polioksymetylenu – tworzywa termoplastycznego importowanego z Unii Europejskiej, USA, Japonii i Tajwanu, które wykorzystywane jest w przemyśle elektroniki użytkowej i motoryzacji²²⁵. Posunięcie Pekinu jest działaniem odwetowym w związku z protekcjonistyczną polityką handlową wdrażaną przez UE i USA. W przypadku UE związane jest to z prowadzonymi przez nią dochodzeniami w sprawie dotacji rządu chińskiego na produkcję. Według strony chińskiej dochodzenie powinno zakończyć się za rok, jednakże jest możliwość przedłużenia go o następne pół roku²²⁶.

19.05 Kandydat AfD do PE krytykuje europejską „paranoję” w kontekście Chin

Maximilian Krah, czołowy kandydat niemieckiej skrajnej prawicy do Parlamentu Europejskiego, nie daje o sobie zapomnieć. W kwietniowej edycji „Przeglądu” opisywaliśmy głośną aferę szpiegowską, w którą pośrednio był zamieszany²²⁷. Bezpośrednio uwikłany był natomiast jego asystent, Jian Guo, który miał szpiegować na rzecz ChRL i przekazywać informacje na temat posiedzeń Parlamentu Europejskiego oraz chińskich dysydentów żyjących w Niemczech. 19 maja Krah ponownie pojawił się w mediach w kontekście relacji Europy i Chińskiej Republiki Ludowej. Nawiązując do niedawnego zamieszania stwierdził, że „obecnie każdy Chińczyk jest podejrzany o szpiegostwo”, po czym skwitował własne słowa, dodając: „to kompletna paranoja”. Ponadto uznał, że państwa europejskie nie powinny

²²⁴ Post profilu “China Chamber of Commerce to the EU (CCCEU) 欧盟中国商会” na platformie X, 18.05.2024, <https://x.com/CCCEUofficial/status/1791821700767633915> [dostęp: 9.03.2025].

²²⁵ Q. Li, S. Wu, China launches anti-dumping probe into EU, US, Japan, Taiwan plastics, Reuters, 19.05.2024, <https://www.reuters.com/business/china-launches-anti-dumping-probe-into-eu-us-japan-taiwan-chemicals-2024-05-19/> [dostęp: 9.03.2025].

²²⁶ E. Butler, EU hit as China launches tit-for-tat anti-dumping probe amid rising trade tensions, Euronews, 20.05.2024, <https://www.euronews.com/business/2024/05/20/eu-hit-as-china-launches-tit-for-tat-anti-dumping-probe-amid-rising-trade-tensions> [dostęp: 9.03.2025].

²²⁷ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny – Kwiecień 2024, Instytut Nowej Europy, 8.05.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzeń-ue-chiny-kwiecień-2024/> [dostęp: 9.03.2025].

pouczać Chińczyków na temat praw człowieka oraz ich wewnętrznej polityki, gdyż „Zachód powinien zdać sobie sprawę, że nie rządzi światem”²²⁸.

Jednakże nikogo nie powinny dziwić takie hasła rzucane przez przedstawiciela Alternatywy dla Niemiec. Już w 2023 niemiecki portal T-Online.de opublikował raport, w którym szeroko scharakteryzowano powiązania Kraha z państwem chińskim²²⁹. Bardzo interesującym spostrzeżeniem podzielił się w swoim artykule Tim Hildebrandt. Jego zdaniem „przyjazna Chinom postawa Kraha i jego powiązania z Pekinem odzwierciedlają szerszy trend w AfD, a prochińska postawa może stać się znakiem rozpoznawczym platformy polityki zagranicznej tej partii”²³⁰. Tekst ten, opublikowany w czerwcu w 2023 roku, jak najbardziej odnajduje się w obecnej rzeczywistości. Można podejrzewać, że w kolejnych miesiącach na światło dzienne będą wychodzić kolejne powiązania Kraha i jego partii z Pekinem, a także jego prochińskie usposobienie.

20.05. Niemieckie koncerny motoryzacyjne i problem chińskiej pracy przymusowej

20 maja amerykański Senat wydał ponad 100-stronnicowy raport z przeprowadzonego śledztwa, z którego wynika, że niemieckie koncerny motoryzacyjne, takie jak BMW, Jaguar i Volkswagen, importowały oraz produkowały pojazdy i części z komponentów wykonanych przez chińskiego dostawcę korzystającego z pracy przymusowej²³¹. Ron Wyden, przewodniczący finansowej komisji senackiej prowadzącej powyższe śledztwo, powiedział wprost: „BMW importowało samochody, Jaguar Land Rover importował części, a Volkswagen AG produkował samochody, które wszystkie zawierały komponenty wykonane przez dostawcę objętego zakazem stosowania pracy przymusowej Ujgurów”²³².

²²⁸ AfD lead candidate in EU election attacks western ‘paranoia’ on China, “Financial Times”, 19.05.2024, <https://www.ft.com/content/712a4abd-66b3-4b83-bba1-012d5cc12f02> [dostęp: 9.03.2025].

²²⁹ J. von Mueller-Töwe, A. Leister, L. Wienand, C. Janz, M. Graewert, Das China-Gate des AfD-Spitzenkandidaten, T-online, 1.10.2023, https://www.t-online.de/nachrichten/deutschland/innenpolitik/id_100247784/afd-maximilian-krah-das-geld-aus-china-und-die-geheimdienste.html [dostęp: 9.03.2025].

²³⁰ T. Hildebrandt, Germany’s Far-Right Pivot to China, “The Diplomat”, 6.10.2023, <https://thediplomat.com/2023/10/germanys-far-right-pivot-to-china/> [dostęp: 9.03.2025].

²³¹ Insufficient Diligence: Car Makers Complicit With CCP Forced Labor, United States Senate Committee on Finance, 20.05.2024, https://www.finance.senate.gov/imo/media/doc/insufficient_diligence_-_car_makers_complicit_with_ccp_forced_labor1.pdf [dostęp: 9.03.2025].

²³² Automakers Shipped Cars and Parts Made by Chinese Company Banned for Forced Labor to the United States; Car Companies Are Failing to Police Their Supply Chains For Chinese Components Made with Forced Labor, Finance Committee Majority Staff Investigation Finds, United States Senate Committee on Finance, 20.05.2024, <https://www.finance.senate.gov/chairmans-news/automakers-shipped-cars-and-parts-made-by-chinese-company-banned-for-forced-labor-to-the-united-states-car-companies-are-failing-to-police-their-supply-chains-for->

Z raportu wynika również, że firma BMW sprowadziła 8000 samochodów marki Mini Cooper posiadających w sobie części od chińskiego dostawcy Jingweida Technology Group (JWD). Na przedsiębiorstwie tym od 2021 roku, Na mocy aktu prawnego „Uyghur Forced Labor Prevention Act” (UFLPA), tj. ustawy o zapobieganiu pracy przymusowej Ujgurów, ciąży zakaz eksportu towarów do Stanów Zjednoczonych. Według informacji zawartych w raporcie BMW kontynuowało import produktów z zakazanymi częściami co najmniej do kwietnia. Jeśli chodzi o pozostałe dwie niemieckie firmy, Jaguar Land Rover miał importować części zamienne, w tym komponenty wyprodukowane przez JWD, nawet po tym, jak producent samochodów został poinformowany o obecności problematycznego produktu w swoim łańcuchu dostaw. Volkswagen natomiast ujawnił amerykańskim służbom granicznym, że przesyłka jego pojazdów zawierała części wyprodukowane przez JWD.

Wszystkie firmy starały się wyjaśnić całe zamieszanie. BMW w mailu poinformował, że „podjęto kroki mające na celu wstrzymanie importu dotkniętych problemem produktów”²³³. W przypadku Jaguara firma oświadczyła, że „natychmiast wstrzymała wszystkie dostawy dwóch dotkniętych problemem części zamiennych”²³⁴, zaś Volkswagen – podobnie jak pozostałe niemieckie koncerny – oświadczył, że problematyczne części zostały wymienione w pojazdach dostarczonych do USA oraz że „traktuje zarzuty dotyczące łamania praw człowieka bardzo poważnie i zobowiązuje się do zapobiegania stosowaniu pracy przymusowej w naszym łańcuchu dostaw”²³⁵.

25.05. Włoski minister przemysłu wzywa UE do dołączenia do amerykańskich taryf na chińskie towary

Jak zostało wcześniej wspomniane, w maju bieżącego roku USA nałożyły wyższe cła na chińskie towary, w tym akumulatory do pojazdów elektrycznych (EV), chipy komputerowe i produkty medyczne. W związku z tymi działaniami pojawiają się głosy zachęcające do podjęcia podobnych kroków przez Unię Europejską. Zwolennikiem i propagatorem tej idei jest Adolfo Urso, włoski minister przemysłu, który 25 maja powiedział, że Unia Europejska powinna pójść za przykładem Stanów Zjednoczonych i chronić swój przemysł, nakładając cła

chinese-components-made-with-forced-labor-finance-committee-majority-staff-investigation-finds [dostęp: 9.03.2025].

²³³ D. Shepardon, BMW imported 8,000 vehicles into US with parts from banned Chinese supplier, Senate report says, 20.05.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/bmw-imported-8000-vehicles-into-us-with-parts-banned-chinese-supplier-senate-2024-05-20/> [dostęp: 9.03.2025].

²³⁴ Ibidem.

²³⁵ Ibidem.

na chińskie produkty, w szczególności na samochody elektryczne. Argumentował, że gwałtowny wzrost amerykańskich ceł może spowodować przekierowanie chińskiego eksportu do Europy, co mogłoby osłabić europejski przemysł: „Znacznie wyższe cła na produkty chińskie są nieuniknione, jeśli nie chcemy doprowadzić do całkowitego zniszczenia europejskiego przemysłu” – stwierdził Urso podczas konferencji biznesowej²³⁶. Obecnie UE jest największym odbiorcą pojazdów elektrycznych, importując prawie 500 tys. pojazdów w 2023 roku, co stanowi prawie jedną trzecią całkowitego eksportu pojazdów elektrycznych z Chin²³⁷.

31.05. Chiny ostrzegają UE

31 maja 2024 roku Pekin postanowił wysłać ostrzeżenie do Brukseli w kwestii przyszłych ceł na chińskie samochody elektryczne, które Komisja Europejska zamierza wdrożyć. W tym celu, chińskie Ministerstwo Handlu wysłało specjalny list do unijnego komisarza ds. handlu Valdisa Dombrovskisa. Z treści tego listu – jak podaje „POLITICO” – można wyczytać, że Chińczycy wzywają Europę do zresetowania przepisów, co ma świadczyć o chińskim poirytowaniu w związku ze wzmożoną liczbą dochodzeń handlowych, które zostały wszczęte w ostatnich miesiącach przez organy unijne, i wzywa do zawarcia „rozejmu”. Rozejm ten miałby wpłynąć na zmniejszenie dalszej eskalacji napięcia w relacjach dwustronnych. Niemniej jednak, Chińczycy nie poprzestali wyłącznie na ostrzeżeniach. Zapowiedzieli również odwet, który zacząłby się od lotnictwa i rolnictwa²³⁸.

Warto zaznaczyć, że dzień wcześniej, tj. 30 maja, podczas konferencji prasowej rzeczniczka chińskiego MSZ, Mao Ning, została zapytana przez przedstawiciela agencji Reuters o to, jaką odpowiedź przewiduje ministerstwo w kontekście odroczenia decyzji Komisji Europejskiej w sprawie chińskich taryf na pojazdy elektryczne do czasu wyborów 9 czerwca. W pierwszej kolejności Ning wskazała, że Chińska Republika Ludowa już wielokrotnie wyrażała swoje stanowisko co do unijnego śledztwa i określiła charakter tego typu działania jako

²³⁶ EU should follow U.S. on tariffs over Chinese goods, Italy minister says, Reuters, 25.05.2024, <https://www.reuters.com/markets/eu-should-follow-us-tariffs-over-chinese-goods-italy-minister-says-2024-05-25/> [dostęp: 9.03.2025].

²³⁷ T. Papandreou, Trade War Jitters: Will The EU Enter The US-China EV Standoff?, „Forbes”, 25.05.2024, <https://www.forbes.com/sites/timothypapandreou/2024/05/25/trade-war-jitters-will-the-eu-enter-the-us-china-ev-standoff/> [dostęp: 9.03.2025].

²³⁸ C. Gijs, N. Vinocur, China takes aim at EU's planes and farmers as trade war brews, Politico, 30.05.2024, <https://www.politico.eu/article/china-beijing-european-union-aviation-agriculture-farmers-brussels-trade-war/> [dostęp: 9.03.2025].

„protekcjonistyczny”. Dalej padły słowa, które można traktować jako zapowiedź omawianego listu do Dombrovskisa: „Chiny wzywają UE do jak najszybszego zakończenia dochodzenia, aby nie zakłócać współpracy gospodarczej i handlowej między Chinami a UE oraz stabilności łańcuchów przemysłowych i dostaw. Jeśli UE będzie nalegać na kontynuowanie dochodzenia, Chiny nie będą siedzieć bezczynnie i przyglądać się. Podejmiemy wszelkie niezbędne środki, aby stanowczo chronić naszych praw i interesów”²³⁹.

Widać zatem, że napięcia na linii Bruksela-Pekin rosną, zwłaszcza gdy każda ze stron stanowczo broni swoich racji. Pozostaje jednak pytanie: czy Unia Europejska jest w stanie faktycznie skrzyżować z Chinami handlowe miecze²⁴⁰?

CZERWIEC

7.06. Holendersko-chiński incydent na Morzu Wschodniochińskim

7 czerwca bieżącego roku miał miejsce nietypowy incydent na wodach Morza Wschodniochińskiego. Ministerstwo Obrony Holandii doniosło w swoim komunikacie, że dwa chińskie myśliwce kilkakrotnie okrążyły holenderski okręt marynarki wojennej HNLMS Tromp. Chińskie jednostki powietrzne zbliżyły się również do morskiego śmigłowca bojowego NH90, który patrolował obszar tego akwenu. Holenderską maszynę otoczyły dwa myśliwce oraz śmigłowiec. Jak podaje holenderskie ministerstwo, „stworzyło to potencjalnie niebezpieczną sytuację”. W komunikacie doprecyzowano, że do całego zajścia doszło w międzynarodowej przestrzeni powietrznej. HNLMS Tromp prowadzi w tym regionie operacje patrolowe oraz wspiera ONZ-owską koalicję, która nadzoruje egzekwowanie sankcji morskich wobec Korei Północnej²⁴¹.

Inaczej przedstawiła ten incydent strona chińska. Kilka dni później stanowczo odniosła się do stanowiska Holendrów. Zdaniem rzecznika Ministerstwa Obrony Narodowej Chińskiej

²³⁹ Foreign Ministry Spokesperson Mao Ning's Regular Press Conference on May 30, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 30.05.2024, https://www.fmprc.gov.cn/eng/xw/fyrbt/lxjzh/202407/t20240730_11463229.html [dostęp: 9.03.2025].

²⁴⁰ K. Verhelst, J. Dahl, S. Lau, C. Gijs, Is the EU already in a trade war with China?, Politico, 28.05.2024, <https://www.politico.eu/article/china-beijing-market-eu-trade-war-investigation-imports-goods/> [dostęp: 9.03.2025].

²⁴¹ Warship Approached by Chinese Helicopter and Fighter Jets, Ministry of Defence of the Netherlands, 7.06.2024, <https://english.defensie.nl/latest/news/2024/06/07/warship-approached-by-chinese-helicopter-and-fighter-jets> [dostęp: 9.03.2025].

Republiki Ludowej, Zhanga Xiaoganga, „słowa strony holenderskiej zaburzają jasny obraz wydarzeń i są próbą ukrycia prowokacji”. Prowokacja polega na tym, że holenderska fregata znalazła się w pobliżu wschodniej części Szanghaju²⁴². To stanowiło dla Chińczyków legalne uzasadnienie dla powziętych przez nich działań. Ponadto, Zhang zarzucił Holandii fałszywe wykorzystywanie legitymacji ONZ, czym „wywołali napięcia i podważyli przyjazne stosunki między naszymi krajami”²⁴³. Całe zamieszanie Zhang określił jako „haniebne słowa i czyny strony holenderskiej”, które Chińska Republika Ludowa „głęboko potępia”²⁴⁴.

8.06. Macron i Biden o potrzebie współpracy wobec Chin i Indo-Pacyfiku

8 czerwca, z okazji 80. rocznicy lądowania wojsk alianckich w Normandii, prezydent Stanów Zjednoczonych, Joe Biden, odwiedził Paryż. Rozmawiał też ze swoim francuskim odpowiednikiem – Emmanuelem Macronem²⁴⁵.

We wspólnym oświadczeniu dla prasy poruszono kwestie Chin oraz Indo-Pacyfiku. Macron stwierdził, że „na froncie ekonomicznym jesteśmy zaniepokojeni nieuczciwymi praktykami handlowymi Chin, które powodują nadwyżkę mocy produkcyjnej. To niezwykle ważne dla światowej gospodarki, więc musimy działać w sposób skoordynowany”. Sugerował w ten sposób potrzebę współpracy na linii Europa-USA. Z kolei Biden powiedział, że „w regionie Indo-Pacyfiku wspólnie opowiadamy się za swobodą żeglugi, transparentnym zarządzaniem, a także uczciwymi praktykami gospodarczymi”. Biden nie wymienił we wspólnym oświadczeniu (choć przytoczona wypowiedź nie pozostawia wątpliwości), że zarzuty kierował wobec ChRL²⁴⁶. Dlatego też obie wypowiedzi należy traktować łącznie, gdyż są one ze sobą ściśle powiązane.

²⁴² Chinese defense spokesperson comments on Dutch navy shipborne helicopter's provocation, Xinhua, 11.06.2024, <https://english.news.cn/20240611/40be2411902445b9b6936a67a1565c03/c.html> [dostęp: 9.03.2025].

²⁴³ China's defence ministry says Dutch ship incident 'heinous', Reuters, 11.06.2024, <https://www.reuters.com/world/chinas-defence-ministry-says-dutch-ship-incident-heinous-2024-06-11/> [dostęp: 9.03.2025].

²⁴⁴ Ibidem.

²⁴⁵ Visite d'État de Joe Biden, Président des États-Unis d'Amérique, Élysée, 8.06.2024, <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2024/06/08/visite-detat-de-joe-biden-president-des-etats-unis-damerique> [dostęp: 9.03.2025].

²⁴⁶ Joint Statement by President Biden and President Emmanuel Macron of France—French-American Roadmap, The American Presidency Project, 8.06.2024, <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/joint-statement-president-biden-and-president-emmanuel-macron-france-french-american> [dostęp: 9.03.2025].

Dziennikarze ,Bloomberga, Michelle Jamrisko i Alan Katz, informują, że przed konferencją prasową Biden przekonywał Macrona do europejsko-amerykańskiej współpracy w obszarze inwestycji krajowych. Można uznać, że to jeden ze sposobów walki z chińskimi subsydiami²⁴⁷.

Spotkanie i słowa prezydentów nie przeszły bez echa w chińskiej prasie. Według przekazu „Global Times”, „Stany Zjednoczone zamierzają sprowadzić swoich sojuszników do regionu Indo-Pacyfiku, aby wesprzeć własną strategię i rozszerzyć swoją obecność”²⁴⁸. Taki komentarz odnośnie stanowiska Bidena można odnaleźć w tekście Ma Jingjing oraz Fan Anqi. Z kolei cytowana w tym artykule Sun Yanhong z Institute of European Studies of the Chinese Academy of Social Sciences przypisała Macronowi „dwojakie podejście Francji do współpracy gospodarczej i handlowej z Chinami”²⁴⁹. Z jednej strony Francuzi dążą do zwiększenia eksportu samolotów i produktów rolnych, a z drugiej prezentują protekcyjną postawę.

10.06. Amsterdam odchodzi od chińskich kamer

Radny Amsterdamu, Alexander Scholtes, poinformował 10 czerwca, że władze miasta usuną chińskie kamery wykorzystywane do monitorowania bezpieczeństwa i ruchu ulicznego.

Działanie wynika z obaw przed ryzykiem szpiegostwa, z którym w ostatnim czasie zmagają się Holandia. Holenderskie władze planują wymianę około 1280 kamer²⁵⁰.

Decyzja o rezygnacji z chińskiej technologii miała swój początek w maju 2023 roku. Rada Miasta Amsterdamu przyjęła wówczas wniosek, w którym wezwała burmistrza i radnych do zaprzestania korzystania z kamer wyprodukowanych w Chinach. Podejrzewano, że kamery przesyłają rejestrowany obraz do ich producenta, a co za tym idzie, również do rządu chińskiego. Istotnym argumentem w dyskusji były też kontrowersje wokół producentów kamer. Hangzhou Hikvision Digital Technology Co. i Zhejiang Dahua Technology Co. oskarżane są o naruszanie praw człowieka w Chinach wobec mniejszości ujgurskiej. Według

²⁴⁷ M. Jamrisko, A. Katz, Biden, Macron Seek Alignment on China Policy After Tensions, Bloomberg, 8.06.2024, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2024-06-08/biden-macron-seek-joint-response-on-china-trade-after-tensions> [dostęp: 9.03.2025].

²⁴⁸ J. Ma, A. Fan, Biden, Macron take aim at China amid growing fissures over Middle East conflict: experts, „Global Times”, 9.06.2024, <https://www.globaltimes.cn/page/202406/1313833.shtml> [dostęp: 9.03.2025].

²⁴⁹ Ibidem.

²⁵⁰ Amsterdam replacing Chinese CCTV & traffic cameras over spying, human rights concerns, NL Times, 10.06.2024, <https://nltimes.nl/2024/06/10/amsterdam-replacing-chinese-cctv-traffic-cameras-spying-human-rights-concerns> [dostęp: 9.03.2025].

Amerykanów produkty tych przedsiębiorstw wykorzystywane są m.in. do monitorowania obozów reedukacyjnych w Sinciangu w Chinach²⁵¹.

Z informacji wynika, że Amsterdam nie zamierza wymienić jednorazowo wszystkich kamer ze względu na zbyt wysokie koszty. Burmistrz wraz z radnymi zamierzają natomiast zmienić warunki zakupu nowych urządzeń. Będą one musiały spełniać kryterium dotyczące praw człowieka. Obecnie wszystkie jednostki miejskie szukają alternatywy dla użytkowanych chińskich kamer. Oczekuje się, że wymiana chińskich kamer w Amsterdamie – po akceptowanych kosztach – zajmie pięć lat. Dotychczas udało się wymienić kilka urządzeń w rządowej infrastrukturze biurowej. Podobne inicjatywy podjęto w Wielkiej Brytanii oraz Australii²⁵². W zeszłym miesiącu rząd Wielkiej Brytanii podjął decyzję o usunięciu chińskich systemów kamer z newralgicznych miejsc do kwietnia 2025 roku. Wymieniono już około 50%²⁵³.

Zwiększona motywacja władz holenderskich wynika z ostatnich aktów szpiegostwa. W 2023 roku holenderski wywiad wykrył działalność chińskich hakerów, którzy szpiegowali tajną sieć Ministerstwa Obrony Holandii²⁵⁴.

12.06. UE ogłasza cła na chińskie samochody elektryczne

To długo oczekiwany moment w relacjach unijno-chińskich. 12 czerwca 2024 roku Bruksela ogłosiła wynik śledztwa Komisji Europejskiej: „łańcuchy wartości w zakresie produkcji pojazdów elektrycznych o napędzie akumulatorowym (BEV) w Chinach korzystają z niesprawiedliwego subsydiowania, co stwarza zagrożenie wystąpieniem szkody gospodarczej dla unijnych producentów pojazdów elektrycznych”. KE zwróciła się w tej kwestii do strony chińskiej, aby przeprowadzić konsultacje i rozwiązać zaistniały problem w ramach zasad WTO. Poinformowała również Chiny o wprowadzeniu

²⁵¹ R. Ingram, Activists call for complete ban on Hikvision, Dahua, and other firms that make surveillance tech used in Xinjiang, The China Project, 6.04.2023, <https://thechinaproject.com/2023/04/06/activists-call-for-complete-ban-on-hikvision-dahua-and-other-firms-that-make-surveillance-tech-used-in-xinjiang/> [dostęp: 9.03.2025].

²⁵² M. Kaur Garg, Amsterdam to remove Chinese-made cameras over espionage and human rights concerns, WION, 12.06.2024, <https://www.wionews.com/world/amsterdam-to-remove-chinese-made-cameras-over-espionage-and-human-rights-concerns-731014> [dostęp: 9.05.2025].

²⁵³ M. Growcott, Amsterdam and Britain Removing Chinese Security Cameras Over Spying Concerns, PetaPixel, 11.06.2024, <https://petapixel.com/2024/06/11/amsterdam-and-britain-removing-chinese-security-cameras-over-spying-concerns/> [dostęp: 9.03.2025].

²⁵⁴ A. Martin, Dutch intelligence finds Chinese hackers spying on secret Defence Ministry network, The Record, 6.02.2024, <https://therecord.media/dutch-find-chinese-hackers-networks-fortinet> [dostęp: 9.03.2025].

„tymczasowych ceł wyrównawczych” na chińskie samochody elektryczne. Cła wejdą w życie 4 lipca 2024 roku²⁵⁵.

Warto odnotować indywidualne cła na trzech chińskich producentów: BYD (17,4%), Geely (20%) oraz SAIC (38,1%). Dodatkowo, firmy współpracujące przy unijnym dochodzeniu, które nie zostały objęte próbą, będą podlegać średniej ważonej stawce taryf na poziomie 21%. Przedsiębiorstwa, które takiej współpracy nie podjęły, podlegają cłu w wysokości 38,1%.

Podwyżka stawek taryfowych oznacza dodatkowe koszty dla producentów. Zmusi też Pekin do zaprzestania subsydiowania własnych pojazdów elektrycznych, aby wyrównać szanse na rynku europejskim. Wielu przedsiębiorstwom, w tym również europejskim, taki ruch przyniesie jednak przede wszystkim straty.

Agencja Reutera zebrała opinie i komentarze ze środowiska producentów samochodów:

- Oliver Zipse, prezes BMW: „Decyzja o dodatkowych cłach importowych jest zła. Komisja Europejska szkodzi w ten sposób europejskim firmom i europejskim interesom”²⁵⁶;
- Przedstawicielstwo Volkswagena: „Cła wyrównawcze nie są odpowiednim rozwiązaniem, aby wzmocnić konkurencyjność europejskiego przemysłu motoryzacyjnego w perspektywie długoterminowej”²⁵⁷;
- Ola Källenius, prezes Mercedes-Benz: „[Niemcy] jako kraj eksportujący, nie potrzebujemy zwiększania barier w handlu. Powinniśmy pracować nad znoszeniem barier handlowych w duchu Światowej Organizacji Handlu”²⁵⁸;
- W podobnym krytycznym tonie wypowiedziała się także Hildegard Müller, przewodnicząca niemieckiego Stowarzyszenia Przemysłu Motoryzacyjnego (VDA): „Ten środek jeszcze bardziej zwiększa ryzyko globalnego konfliktu handlowego... Potencjalne szkody mogą przewyższyć korzyści dla europejskiego – a w szczególności niemieckiego – przemysłu motoryzacyjnego”²⁵⁹.

²⁵⁵ Commission investigation provisionally concludes that electric vehicle value chains in China benefit from unfair subsidies, European Commission, 12.06.2024, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_3231 [dostęp: 9.03.2025].

²⁵⁶ EU tariffs on China: Global reaction, Reuters, 12.06.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/view-eu-impose-duties-up-38-chinese-electric-vehicles-2024-06-12/> [dostęp: 9.03.2025].

²⁵⁷ Ibidem.

²⁵⁸ Ibidem.

²⁵⁹ Ibidem.

W zupełnie innym tonie wypowiedziała się francuska Plateforme automobile (PFA), czyli francuska lobbingowa grupa motoryzacyjna: „Wytyczne władz europejskich na rzecz pojazdów całkowicie elektrycznych od 2035 r. ... jedynie wzmacniają wymóg obrony interesów europejskich przed wszelkimi możliwymi praktykami antykonkurencyjnymi”²⁶⁰.

Nie da się ukryć, że w głównym nurcie najczęściej słychać głosów sprzeciwu. Bardzo szybko wykorzystała je chińska tuba propagandowa, czyli dziennik „Global Times”. Oto jeden z takich fragmentów: „Zdecydowany sprzeciw ze strony europejskich koncernów motoryzacyjnych podkreślił niepopularność decyzji KE, a także upolitycznienie kwestii handlowych przez organ wykonawczy UE. Sprzeciw zgłasza przecież branża, którą KE rzekomo chroni za pomocą dodatkowych taryf”²⁶¹.

Do zaistniałej sytuacji odniósł się też sam Pekin. W trakcie konferencji prasowej rzecznik chińskiego MSZ, Lin Jian, twierdził m.in., że unijne „dochodzenie w sprawie subsydiowania jest typowym protekcjonizmem”²⁶². Przekonywał, że kolejne cła na pojazdy elektryczne z Chin: „naruszają zasady gospodarki rynkowej i przepisy handlu międzynarodowego, zakłócają współpracę gospodarczą i handlową między Chinami a UE oraz globalne łańcuchy dostaw i przemysłu motoryzacyjnego a także szkodzą interesom samej Europy”. Na sam koniec dał do zrozumienia, że ChRL nie zignoruje tej sprawy: „Chiny podejmą wszelkie niezbędne środki, aby stanowczo bronić swoich praw i interesów”²⁶³.

14.06. Niemcy w poszukiwaniu polubownego rozwiązania sporu o chińskie auta elektryczne

Niemcy oczekują od Chińczyków „poważnego ruchu” w sprawie cel na samochody elektryczne importowane z Chin. Berlin liczy też, że rozmowy i konsultacje powstrzymają narastające napięcie w relacjach dwustronnych UE i ChRL. Rząd kanclerza Olafa Scholza postuluje „polubowne” rozwiązanie tego problemu. Tak sytuację przedstawił rzecznik prasowy rządu federalnego, Wolfgang Büchner, podczas konferencji prasowej: „Z punktu widzenia

²⁶⁰ Ibidem.

²⁶¹ EU carmakers criticize European Commission's tariffs on Chinese EVs, “Global Times”, 13.06.2024, <https://www.globaltimes.cn/page/202406/1314033.shtml> [dostęp: 9.03.2025].

²⁶² Foreign Ministry Spokesperson Lin Jian's Regular Press Conference on June 13, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 13.06.2024, https://www.fmprc.gov.cn/eng/xw/fyrbt/lxjzh/202407/t20240730_11463238.html [dostęp: 9.03.2025].

²⁶³ Ibidem.

rządu federalnego byłoby bardzo pożądane, gdybyśmy znaleźli polubowne rozwiązanie tej kwestii. Jasne jest jednak, że potrzebny jest poważny ruch ze strony chińskiej. Kanclerz zawsze podkreślał przekonanie, że nasze firmy mogą przetrwać w uczciwej i wolnej konkurencji dzięki wysokiej jakości produktom i usługom”²⁶⁴.

Warto przytoczyć tu jeszcze komentarze niemieckiego ministra transportu — Volkera Wissinga. W wywiadzie udzielonym niemieckiemu dziennikowi „Tagesspiegel”, wyraził zaniepokojenie całą sytuacją. Stwierdził, że konflikt handlowy z Chińską Republiką Ludową byłby „katastrofą”: „Nie można chcieć wojny handlowej z Chinami. Byłaby katastrofą dla Niemiec i nie byłaby korzystna także dla Unii Europejskiej”. Zapytany co myśli o kierunku, jaki obrała Komisja Europejska, odpowiedział: „Nic o tym nie myślę. Zadanie, które stoi przed nami, to zadbać o to, abyśmy konkurowali na rynku i nie ograniczali konkurencji. Ograniczanie konkurencji wysokimi cłami oznacza, że presja konkurencyjna na europejskich producentów maleje. Tracą na tym konsumenci, bo tylko konkurencja zapewnia niskie ceny przy najlepszej jakości”²⁶⁵.

Można z powyższego wnioskować, że Niemcom bardzo zależy na uniknięciu sytuacji, gdy Unia i Chiny przerzucają się kolejnymi cłami, pogłębiając tym samym konflikt. Taka sytuacja negatywnie wpłynie na niemieckich gigantów motoryzacyjnych, co jest *de facto* niekorzystnym dla interesów całego RFN.

17.06. Chiński odwet – europejska wieprzowina

Nie trzeba było długo czekać na chińską odpowiedź na unijne cła wyrównawcze dotyczące chińskich pojazdów elektrycznych. 17 czerwca Pekin ogłosił, że otwiera dochodzenie antysubsydjne na wieprzowinę z państw członkowskich Unii Europejskiej. Takie dochodzenie najmocniej uderzy w Hiszpanię, Holandię oraz Danię, czyli największych unijnych eksporterów tego mięsa. Chińczycy postanowili przeanalizować tylko wieprzowinę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, w tym świeże, zimne oraz mrożone kawałki, a także

²⁶⁴ Regierungspressekonferenz vom 14. Juni 2024, Die Bundesregierung, 14.06.2024, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/suche/regierungspressekonferenz-vom-14-juni-2024-2292492> [dostęp: 9.03.2025].

²⁶⁵ Strafzölle: Wissing: Handelskrieg mit China wäre «Katastrophe», „Tagesspiegel”, 14.06.2024, <https://www.tagesspiegel.de/strafzolle-wissing-handelskrieg-mit-china-ware-katastrophe-11825168.html> [dostęp: 9.03.2025].

jelita, pęcherze oraz żołądki wieprzowe²⁶⁶. Ministerstwo Handlu ChRL przekazało informację, że dochodzenie ma trwać rok, tj. do czerwca 2025 roku. Ostrzegło, że w razie potrzeby może ono się wydłużyć o kolejne 6 miesięcy²⁶⁷.

Co ciekawe, już kilka dni wcześniej Reuters (powołując się na „Global Times”) podawał, że chińskie firmy złożyły wniosek do rządu w Pekinie, aby ten rozpoczął dochodzenie w sprawie wieprzowiny z UE²⁶⁸. Reuters wskazuje, że „Global Times” – za pośrednictwem postu na portalu X²⁶⁹ – nie wskazał firm, które złożyły ten wniosek. Podano jedynie źródło, którym miała być „osoba z tej branży”. W opinii Johna Clarka, byłego dyrektora ds. stosunków międzynarodowych w Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich Komisji Europejskiej, jest to czysto polityczne i odwetowe zagranie Pekinu, które było ściśle skoordynowane. Zdaniem byłego urzędnika to strzał w kolano dla samych Chińczyków, ponieważ uderza w ich wiarygodność na arenie międzynarodowej, a „odbudowa utraconego zaufania zajmie wieki”²⁷⁰.

Reakcję Hiszpanii, unijnego lidera eksportu wieprzowiny, można uznać za wyważoną. Hiszpański minister gospodarki — Carlos Cuerdo — przyznał, że UE oraz Hiszpania szukają równowagi pomiędzy ewentualną wojną handlową z Chinami a ochroną europejskich produktów przed nieuczciwymi praktykami handlowymi. „Tak jak nie może być wojny handlowej, tak nie może być też wyścigu o dotacje”²⁷¹ – podsumował minister Cuerdo. Z kolei minister rolnictwa Hiszpanii, Luis Planas, wyraził nadzieję na rozmowy z chińskimi partnerami: „Mam nadzieję i spodziewam się, że będzie miejsce na porozumienie, negocjacje

²⁶⁶ J. Cash, China opens tit-for-tat anti-dumping probe into EU pork, Reuters, 17.06.2024, <https://www.reuters.com/markets/commodities/china-opens-anti-dumping-probe-into-imported-pork-by-products-eu-2024-06-17/> [dostęp: 9.03.2025].

²⁶⁷ 商务部公告2024年第23号 关于对原产于欧盟的进口相关猪肉及猪副产品进行反倾销立案调查的公告, Ministry of Commerce The People Republic of China, 17.06.2024, <http://m.mofcom.gov.cn/article/zwgk/gkzcfb/202406/20240603516928.shtml> [dostęp: 9.03.2025].

²⁶⁸ M. M. Chu, China firms seek probe into EU pork as trade row deepens, Reuters, 14.06.2024, <https://www.reuters.com/markets/commodities/china-firms-apply-anti-dumping-probe-eu-pork-imports-global-times-says-2024-06-14/> [dostęp: 9.03.2025].

²⁶⁹ Post profilu „Global Times” na platformie X, 13.06.2024, <https://mobile.x.com/globaltimesnews/status/1801206860458217684> [dostęp: 9.03.2025].

²⁷⁰ J. Clarke, EU, China and pigs in the middle, Euractiv, 18.06.2024, <https://www.euractiv.com/section/agriculture-food/opinion/eu-china-and-pigs-in-the-middle/> [dostęp: 9.03.2025].

²⁷¹ Spain seeks to avert trade war after China announces pork anti-dumping probe, Reuters, 17.06.2024, <https://www.reuters.com/markets/commodities/spain-calls-negotiations-after-china-announces-eu-pork-anti-dumping-probe-2024-06-17/> [dostęp: 9.03.2025].

i uniknięcie nałożenia taryf na produkty rolne i spożywcze”²⁷². Rzecznik Komisji Europejskiej ds. handlu, Olof Gill, wypowiadał się bardziej stanowczo. Zaprzeczył, aby jakiegokolwiek działania dumpingowe miały miejsce. Zaznaczył, że UE będzie przyglądać się chińskiemu dochodzeniu. Jak sam przyznał: „Nie martwimy się”, ponieważ – jak zapewniał – wszelkie subsydia w ramach Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej są zgodne z zasadami WTO²⁷³.

Czy faktycznie nie ma się czym martwić? Już 20 czerwca chińskie ministerstwo handlu zasugerowało, że może nałożyć tymczasowe środki antydumpingowe na import wieprzowiny z UE w ramach rocznego dochodzenia. Doprowadziłoby to do ograniczenia europejskiego eksportu²⁷⁴. Zdaniem ekspertów branżowych może nawet doprowadzić do „koszmarnego scenariusza”, w którym europejski przemysł wieprzowy zmierzy się z niższymi cenami oraz spadkiem rentowności. Będzie też musiał znaleźć nowego odbiorcę²⁷⁵.

19.06. Wicekanclerz RFN Robert Habeck w Chinach. Początek konsultacji UE-Chiny w sprawie napięć handlowych

Między 17 a 21 czerwca wicekanclerz oraz minister gospodarki i ochrony klimatu Republiki Federalnej Niemiec, Robert Habeck, odbył podróż po Azji Wschodniej. Jego *tournee* skupiło się na dwóch państwach: Korei Południowej oraz Chińskiej Republice Ludowej. W delegacjach towarzyszyli mu posłowie Bundestagu, dziennikarze oraz reprezentanci średnich przedsiębiorstw z niemieckich branż motoryzacji, OZE, produkcji metalu, biofarmaceutyki oraz IT²⁷⁶.

Niemiecki minister przybył do Chin 19 czerwca. Plany wizyty obejmowały spotkania z premierem ChRL Li Qiangiem, ministrem handlu Wangiem Wentao oraz ministrem

²⁷² Ibidem.

²⁷³ M. Simon Arboleas, EU 'not worried' as China probes bloc's pork imports, Euractiv, 17.06.2024, <https://www.euractiv.com/section/agriculture-food/news/eu-not-worried-as-china-probes-blocs-pork-imports/> [dostęp: 9.03.2025].

²⁷⁴ M. M. Chu, J. Cash, China may take provisional anti-dumping steps against EU pork imports, Reuters, 20.06.2024, <https://www.reuters.com/markets/china-may-take-anti-dumping-measures-against-eu-pork-imports-official-says-2024-06-20/> [dostęp: 9.03.2025].

²⁷⁵ M. Hogan, B. Carreno, EU pork industry faces 'nightmare' if China restricts imports, Reuters, 14.06.2024, <https://www.reuters.com/markets/commodities/eu-pork-industry-faces-nightmare-if-china-restricts-imports-2024-06-14/> [dostęp: 9.03.2025].

²⁷⁶ T. Morozowski, Wizyta ministra Habecka w Korei Południowej i Chinach, Instytut Zachodni, 26.06.2024, <https://www.iz.poznan.pl/publikacje/serwis/wizyta-ministra-habecka-w-korei-poludniowej-i-chinach> [dostęp: 9.03.2025].

ds. przemysłu i informacji Jinem Zhuanglongiem²⁷⁷. Rozmowy miały koncentrować się na sprawach gospodarczych, a ich celem było złagodzenie rosnących napięć pomiędzy UE a Chinami w związku z planowanym podniesieniem unijnych ceł na chińskie samochody elektryczne²⁷⁸. Najprawdopodobniej w wyniku działań UE, premier Chin odwołał spotkanie z wicekanclerzem. W rezultacie Habeck musiał zmienić plany i spotkał się z przewodniczącym Państwowej Komisji Rozwoju i Reform (NDRC), Zhengiem Shanjiem. Omówił z nim kwestie współpracy bilateralnej na polu gospodarczym, energetycznym i klimatycznym. Podczas wizyty wicekanclerz zapewniał, że proponowane taryfy UE na towary chińskie nie są „karą”. Zarzucił też Pekinowi wzrost obrotów handlowych z Moskwą²⁷⁹.

W następstwie wizyty Habecka, 22 czerwca rozpoczęły się konsultacje pomiędzy UE a Chinami dotyczące unijnych podwyżek ceł na chińskie pojazdy elektryczne²⁸⁰. W wideokonferencji uczestniczyli minister handlu ChRL, Wang Wentao, oraz wiceprezes wykonawczy i komisarz ds. handlu Komisji Europejskiej, Valdis Dombrovskis. Panowie zgodzili się rozpocząć negocjacje. „To coś nowego i zaskakującego, ponieważ w ciągu ostatnich kilku tygodni nie udało się ustalić konkretnego harmonogramu negocjacji” – powiedział Habeck²⁸¹.

Na forum UE Niemcy również sprzeciwiają się ewentualnym cłom na Chiny. Jak twierdzą niektórzy specjaliści, w tym Maximilian Butek, dyrektor Niemieckiej Izby Handlowej w Chinach, wyższe opłaty celne nie ochronią niemieckich producentów samochodów ani nie podniosą ich konkurencyjności. Obawy niemieckiego sektora motoryzacyjnego w kontekście zaostrzenia się konfliktu handlowego z Pekinem dotyczą przede wszystkim

²⁷⁷ Bundesminister Habeck reist nach Südkorea und China, Bundesministerium für Wirtschaft und Klimaschutz, 19.06.2024, <https://www.bmwk.de/Redaktion/DE/Pressemitteilungen/2024/06/20240619-bundesminister-habeck-reise-suedkorea-china.html> [dostęp: 9.03.2025].

²⁷⁸ L. Cater, China, EU agree to start consultations on electric-vehicle subsidies, Politico, 22.06.2024, <https://www.politico.eu/article/china-eu-launch-ev-investigation-talks/> [dostęp: 9.06.2024].

²⁷⁹ Germany assures China that doors still open to discuss EU surcharges, Voice of America, 22.06.2024, <https://www.voanews.com/a/germany-assures-china-that-doors-still-open-to-discuss-eu-surcharges-/7666467.html> [dostęp: 9.06.2025].

²⁸⁰ China, EU agree to launch consultations on anti-subsidy investigation into Chinese EVs, The State Council The People's Republic of China, 23.06.2024, https://english.www.gov.cn/news/202406/23/content_WS66776191c6d0868f4e8e8734.html [dostęp: 9.06.2025].

²⁸¹ M. Martinez, EU and China set for talks on planned electric vehicle tariffs, Reuters, 22.06.2024, <https://www.reuters.com/world/german-economy-minister-says-eu-open-talks-china-tariffs-2024-06-22/> [dostęp: 9.03.2025].

ryzyka zaburzenia ich działalności na rynku chińskim²⁸². Dla gigantów motoryzacyjnych takich jak Mercedes, Volkswagen i BMW, rynek chiński jest kluczowy: odpowiada za 36% sprzedaży. W zeszłym roku Berlin uzgodnił swoją pierwszą strategię dotyczącą Chin. Według niej Niemcy podejmują próbę prowadzenia polityki dwutorowości: poszerzają dostęp swoich firm do rynku chińskiego, jednocześnie prowadząc politykę „ograniczania ryzyka”²⁸³. Oznacza to jednocześnie uznanie Pekinu za „partnera, konkurenta i systemowego rywala”²⁸⁴.

22.06. Prezydent Andrzej Duda w Chinach

Oficjalna wizyta polskiego prezydenta Andrzeja Dudy w Chinach rozpoczęła się 22 czerwca w Pekinie. Towarzyszyła mu pierwsza dama Polski, Agata Kornhauser-Duda²⁸⁵. To trzecia wizyta Dudy w Chinach: wcześniejsze miały miejsce w listopadzie 2015 roku²⁸⁶ oraz w lutym 2022 roku (w związku z ceremonią otwarcia 24. Zimowych Igrzysk Olimpijskich)²⁸⁷. Podczas trwającej 5 dni podróży, prezydent Duda spotkał się m.in. z przywódcą Chin Xi Jinpingiem, premierem Li Qiangiem oraz Przewodniczącym Stałego Komitetu chińskiego parlamentu Zhao Lejiem. Wziął również udział w letnim Światowym Forum Ekonomicznym w Dalian oraz w Polsko-Chińskim Forum Gospodarczym w Szanghaju. Na zakończenie wizyty w ambasadzie RP w Pekinie wręczył odznaczenia osobom zasłużonym dla rozwoju współpracy polsko-chińskiej.

Według zapowiedzi samego polskiego prezydenta, celem wizyty było przekonanie chińskiej strony do otwarcia rynku na polskie produkty rolne, w tym przede wszystkim na polski drób i wołowinę. Ważnym aspektem było również przedstawienie polskiej perspektywy na kwestie

²⁸² K. Byzdra, Trudna misja Habecka w Chinach. Czy przekonał Pekin do negocjacji ws. europejskich cel na elektryki?, *Energetyka24*, 24.06.2024, <https://energetyka24.com/elektromobilnosc/analizy-i-komentarze/trudna-misja-habecka-w-chinach-czy-przekonal-pekina-do-negocjacji-ws-europejskich-cel-na-elektryki> [dostęp: 9.03.2025].

²⁸³ M. Martinez, German deputy leader visits China as EU tariff tensions simmer, *Reuters*, 19.06.2024, <https://www.reuters.com/world/china/german-deputy-leader-visits-china-eu-tariff-tensions-simmer-2024-06-18/> [dostęp: 9.03.2025].

²⁸⁴ Habeck expected to act as ‘coordinator’ over potential China-EU trade row during visit, “*Global Times*”, 22.06.2024, <https://www.globaltimes.cn/page/202406/1314638.shtml> [dostęp: 9.03.2025].

²⁸⁵ Prezydent: W Chinach o bezpieczeństwie i gospodarce, *Prezydent.pl*, 22.06.2024, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/chiny-wizyta,87929> [dostęp: 9.03.2025].

²⁸⁶ Prezydent Duda z przywódcą Chin o współpracy i partnerstwie, *Prezydent.pl*, 25.11.2015, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/spotkanie-z-przewodniczacy-m-chinskiej-republiki-ludowej,2842> [dostęp: 10.03.2025].

²⁸⁷ Andrzej Duda spotkał się z Xi Jinpingiem, *Prezydent.pl*, 6.02.2022, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/andrzej-duda-spotkal-sie-z-xi-jinpingiem,48380> [dostęp: 9.03.2025].

bezpieczeństwa regionalnego i globalnego. Andrzej Duda omówił z Xi Jinpingiem polską perspektywę na problemy, z którymi boryka się Europa oraz Polska, w tym kwestie ataków hybrydowych Białorusi na polską granicę oraz wojny na Ukrainie. Polski prezydent podkreślił znaczenie tych tematów, zwłaszcza w kontekście długotrwałych przyjaznych relacji Chin i Białorusi oraz strategicznych relacji Chin z Rosją²⁸⁸. Dodatkowo poruszono kwestię przyszłego zakończenia wojny na Ukrainie²⁸⁹. „Nie jest tajemnicą, że wpływy Chin, także na Rosję, są ogromne” – zaznaczył Duda²⁹⁰. Prezydent Duda dążył do uświadomienia stronie chińskiej, że globalne problemy mają wpływ na współpracę pomiędzy Polską a Chinami oraz na realizację Inicjatywy Pasa i Szlaku.

Wizyta prezydenta Dudy miała miejsce, gdy nowy polski rząd pracował nad zmianami w ustawie o cyberbezpieczeństwie. Strona chińska skrytykowała te zmiany. Obawia się, że mogą negatywnie wpłynąć na relacje polsko-chińskie. Chińczycy martwią się, że nowe przepisy mogą ograniczyć rozwój chińskich firm technologicznych w przetargach na budowę polskich sieci 5G. Polskie działania są zgodne z przyjętymi przez UE przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa cybernetycznego²⁹¹.

Według chińskich ekspertów, Polska może odegrać istotną rolę w negocjacjach dwustronnych między UE a Chinami, zwłaszcza w kontekście ryzyka wojny handlowej między nimi²⁹². Dodatkowo Pekin stara się ożywić platformę współpracy z Europą Środkowo-Wschodnią w ramach formatu 14+1²⁹³. Projekt współpracy istnieje od dekady, ale intensywność współpracy jest niska z powodu gorszego wizerunku Chin wśród państw regionu. Przyczyniły się do tego głównie: polityka wewnętrzna Chin podczas pandemii, rosnąca chińsko-

²⁸⁸ Wypowiedź Prezydenta RP przed wylotem do Chin, Prezydent.pl, 22.06.2024, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/wypowiedz-prezydenta-rp-przed-wylotem-do-chin,87946> [dostęp: 9.03.2025].

²⁸⁹ Polish president says he hopes China can help bring peace in Ukraine, Reuters, 24.06.2024, <https://www.reuters.com/world/polish-president-says-he-hopes-china-can-help-bring-peace-ukraine-2024-06-24/> [dostęp: 9.03.2025].

²⁹⁰ Prezydent Andrzej Duda rozpoczął oficjalną wizytę w Chinach, Polska Agencja Prasowa, 22.06.2024, <https://www.pap.pl/aktualnosci/prezydent-andrzej-duda-rozpoczal-oficjalna-wizyte-w-chinach> [dostęp: 9.03.2025].

²⁹¹ J. Gądek, Andrzej Duda poleci do Chin. Wizyta może się rozbić o lex China, Gazeta.pl, 28.05.2024, <https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114884,31008738,andrzej-duda-poleci-do-chin-wizyta-moze-sie-rozbic-o-lex-china.html> [dostęp: 9.03.2025].

²⁹² Polish president's China visit to elevate bilateral ties, "Global Times", 23.06.2024, <https://www.globaltimes.cn/page/202406/1314680.shtml> [dostęp: 9.03.2025].

²⁹³ A. Bachulska, M. Šimalčík, Polish President Duda Visits China, Visegrad Insight, 21.06.2024, <https://visegradinsight.eu/polish-president-duda-visits-china/> [dostęp: 9.03.2025].

amerykańska rywalizacja oraz ciche przyzwolenie Pekinu na pełnoskalową inwazję Rosji na Ukrainę. W związku z tym wizyta polskiej delegacji jest sygnałem, że Pekin nie zamierza rezygnować z kontaktów z państwami tego regionu Europy.

Efektem podróży prezydenta Andrzeja Dudy było zniesienie wiz dla Polaków podróżujących turystycznie i biznesowo do Chin na okres 15 dni. Ruch bezwizowy będzie obowiązywał od 1 lipca br. Podczas wizyty podpisano również szereg umów handlowych, w tym porozumienie dotyczące regionalizacji sprzedaży drobiu i mięsa²⁹⁴.

LIPIEC

3.07. Niemcy blokują umowę pomiędzy Volkswagenem a Chinami

3 lipca bieżącego roku media obiegrała wiadomość, zgodnie z którą federalny rząd Niemiec zablokował wejście w życie umowy pomiędzy niemieckim gigantem motoryzacyjnym, jakim jest Volkswagen, a Chińską Republiką Ludową. Treść niedoszłego porozumienia dotyczyła sprzedaży zależnej od Volkswagena spółki MAN Energy Solutions. Firma ta, należąca do Volkswagen Group, specjalizuje się w produkcji dużych silników wysokoprężnych i maszyn turbinowych do zastosowań morskich²⁹⁵.

Spółka-córka Volkswagena miała zostać sprzedana chińskiemu państwowemu przedsiębiorstwu CSIC Longjiang GH Gas Turbine Co. (spółka ta należy do China State Shipbuilding Corporation – lidera chińskiego przemysłu okrętowego), a rozpoczęcie rozmów dotyczących sprzedaży miało miejsce już w czerwcu 2023 roku. Sytuacja zaczęła się jednak komplikować, gdy kilka miesięcy później, we wrześniu, firma MAN Energy Solutions ogłosiła, że rząd Niemiec postanowił bliżej przyjrzeć się całej transakcji²⁹⁶.

Niemieccy decydenci postanowili powstrzymać dalszy rozwój tej umowy „z powodów bezpieczeństwa” – jak określiła to niemiecka minister spraw wewnętrznych Nancy Faeser, tym

²⁹⁴ Prezydent podsumował wizytę w Chinach, Prezydent.pl, 26.06.2024, <https://t.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/prezydent-podsumowal-wizyte-w-chinach-plen,88166> [dostęp: 9.03.2025].

²⁹⁵ Germany stops planned sale of VW's gas turbine business to China, Reuters, 4.07.2024, <https://www.reuters.com/business/energy/germany-stops-planned-sale-vws-gas-turbine-business-china-2024-07-03/> [dostęp: 9.03.2025].

²⁹⁶ Berlin takes closer look at sale of MAN gas turbine division to China, Reuters, 25.09.2023, <https://www.reuters.com/business/energy/berlin-takes-closer-look-sale-man-gas-turbine-division-china-2023-09-25/> [dostęp: 9.03.2025].

samym potwierdzając słowa ministra gospodarki RFN, Roberta Habecka. Stwierdził on, że należy chronić technologie, które są istotne z punktu widzenia „bezpieczeństwa publicznego” przed państwami, „które być może nie zawsze utrzymują z nami przyjazne stosunki”. Jak podaje Reuters, niektórzy niemieccy politycy podejrzewają, że kupno MAN Energy Solutions i produkowanych przez firmę turbin gazowych mogłoby zostać wykorzystane nie do celów cywilnych, a wręcz przeciwnie – do rozwoju chińskiej marynarki wojennej. Habeck jednocześnie zaznaczył, że Niemcy są otwarte na inwestycje zagranicznych firm, jednak istnieją pewne ograniczenia mające na celu ochronę bezpieczeństwa. Umowa między Volkswagenem a Pekinem właśnie napotkała te restrykcje. Zdaniem rządu technologia turbin gazowych jest stosowana w „obszarach istotnych dla bezpieczeństwa”. Niemiecki minister gospodarki, nie udzielając więcej szczegółów, temat skwitował zdaniem: „To był powód, dla którego wydaliśmy zakaz”²⁹⁷.

Chińczycy na tę sytuację odpowiedzieli już następnego dnia. Mao Ning, rzeczniczka Ministerstwa Spraw Zagranicznych Chińskiej Republiki Ludowej, podczas swojej regularnej konferencji prasowej, zapytana o ruch RFN, podkreśliła znaczenie chińsko-niemieckiej współpracy handlowej i jej pogłębiania, a także sprzeciw Pekinu wobec „obraćania zwykłej współpracy biznesowej w sprawy dotyczące polityki i bezpieczeństwa oraz tworzenia przeszkód dla takiej kooperacji”. Na koniec dodała, że Chiny pokładają nadzieję w Niemczech, licząc, iż „zapewnią uczciwe, sprawiedliwe i niedyskryminujące środowisko biznesowe dla firm z Chin i innych części świata”²⁹⁸.

Decyzję rządu Olafa Scholza faktycznie można rozpatrywać z perspektywy polityki i bezpieczeństwa, tak jak to zostało zarzucone przez rzeczniczkę chińskiego MSZ. Wpisuje się ona dokładnie w koncepcję „ograniczania ryzyka” forsowaną przez Unię Europejską. Tym bardziej teraz, gdy stosunki unijno-chińskie są wyjątkowo napięte. Dlatego też Niemcy dążą do oddziaływania na własny biznes, próbując zmniejszać gospodarczą zależność od Chin.

4.07. Unia Europejska nakłada cła na chińskie pojazdy elektryczne

²⁹⁷ Chinesen dürfen Gasturbinengeschäft MAN Energy Solutions nicht übernehmen - Habeck: "Gefahr für Sicherheit", NTV, 3.07.2024, <https://www.n-tv.de/wirtschaft/Chinesen-duerfen-Gasturbinengeschaeft-MAN-Energy-Solutions-nicht-uebernehmen-Habeck-Gefahr-fuer-Sicherheit-article25060466.html> [dostęp: 9.03.2025].

²⁹⁸ Foreign Ministry Spokesperson Mao Ning's Regular Press Conference on July 4, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 4.07.2024, https://www.mfa.gov.cn/mfa_eng/xw/fyrbt/lxjzh/202407/t20240730_11463253.html [dostęp: 9.03.2025].

Jak zapowiedziano, tak też uczyniono. Niecały miesiąc minął od momentu ogłoszenia przez Komisję Europejską zamiaru nałożenia na tymczasowych celów wyrównawczych na samochody elektryczne chińskiego pochodzenia. W poprzednim „Przeglądzie” temat ten został omówiony szczegółowo —zachęcamy do zapoznania się²⁹⁹. 5 lipca był dniem, w którym zapowiedzi weszły finalnie w życie. Jednakże nie obyło się bez pewnych zmian.

W komunikacie prasowym Komisja Europejska ponownie zadeklarowała, że tymczasowe cła wyrównawcze dotyczą się „chińskiego przywozu pojazdów elektrycznych o napędzie akumulatorowym” (BEV). Powodem takiego obrotu spraw jest wynik dziewięciomiesięcznego dochodzenia, zgodnie z którym chińskie firmy korzystają z „niesprawiedliwego subsydiowania”, a to z kolei „stwarza zagrożenie wystąpienia szkody gospodarczej dla unijnych producentów BEV”. W dalszej części informacji prasowej podano, że Unia Europejska przeprowadziła szerokie konsultacje ze stroną chińską. Jest to jeden z powodów nieznacznego obniżenia stawek celnych: „W porównaniu ze stawkami ujawnionymi w ramach wcześniejszego informowania 12 czerwca 2024 r. cła tymczasowe nieznacznie skorygowano w dół na podstawie uwag dotyczących dokładności obliczeń przedstawionych przez zainteresowane strony”. Należy wyraźnie zaznaczyć, że słowo „nieznacznie” trzeba interpretować dosłownie, gdyż pomniejszenie to oscyluje pomiędzy 0,1% a 0,5%³⁰⁰.

Jeżeli chodzi o chińskie spółki wyszczególnione imiennie, nie doszło do zmian. Dokładnie tak, jak w komunikacie z 12 czerwca stwierdzono, indywidualne cła spadają na trzech chińskich producentów: BYD, Geely oraz SAIC. Z kolei wartość tych celów prezentuje się następująco: BYD – 17,4% (tutaj nie nastąpiła żadna zmiana), Geely – 19,9% (spadek o 0,1%) oraz SAIC – 37,6% (spadek o 0,5%). Ponadto, inni producenci z Chin, którzy podjęli współpracę w unijnym dochodzeniu, obarczeni są jedynie średnią ważoną stawki celnej wynoszącą 20,8% (spadek o 0,2%). W gorszej sytuacji znajdują się firmy, które nie przyjęły propozycji współpracy. Stawka celów wyrównawczych na nie wynosi tyle samo, co w przypadku spółki SAIC – 37,6% (tutaj analogiczny spadek o 0,5%).

²⁹⁹ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Czerwiec 2024, Instytut Nowej Europy, 10.07.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzen-ue-chiny-czerwiec-2024/> [dostęp: 9.03.2025].

³⁰⁰ Commission imposes provisional countervailing duties on imports of battery electric vehicles from China while discussions with China continue, European Commission, 4.07.2024, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_3630 [dostęp: 9.03.2025].

Komunikat prasowy został wydany 4 lipca, lecz – jak już zostało wyżej wspomniane – tymczasowe cła wyrównawcze obowiązują od dnia następnego, tj. 5 lipca. Okres ich trwania wyznaczony został na maksymalnie cztery miesiące. Czas ten ustanowiono w celu podjęcia przez państwa UE decyzji w sprawie ciał ostatecznych. Takie cła z kolei będą obowiązywać przez pięć lat.

Rząd w Pekinie zdawkowo ustosunkował się do całej sytuacji. Jest to zrozumiałe, gdyż Chiny klarownie wyraziły swoje stanowisko już miesiąc wcześniej. Zapytana o tę kwestię podczas swojej regularnej konferencji rzeczniczka chińskiego MSZ, Mao Ning, odpowiedziała w następujący sposób: „Chiny wyraziły zdecydowany sprzeciw więcej niż raz wobec dochodzenia UE w sprawie subsydiowania chińskich pojazdów elektrycznych. Uważamy, że konkretne kwestie handlowe powinny być właściwie rozwiązywane poprzez dialog i konsultacje”. Zasugerowała także, że Bruksela powinna spodziewać się odwetu ze strony Pekinu: „Chiny podejmą również niezbędne środki, aby stanowczo chronić swoje uzasadnione prawa i interesy”³⁰¹.

Jak widać, kurs kolizyjny na linii UE-ChRL trwa w najlepsze. Unia coraz intensywniej dąży do uniezależnienia się od gospodarki Chin, dlatego wszelkie działania Komisji Europejskiej należy interpretować przez pryzmat polityczny. Reeleksja Ursuli von der Leyen (o czym więcej później) tylko potwierdza, że taki kurs zostanie utrzymany, a nawet pogłębiany. Opinię tę podzielają analitycy z Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych, Marcin Przychodniak i Piotr Dzierżanowski: „Ponowne objęcie stanowiska przewodniczącej KE przez Ursulę von der Leyen powinno oznaczać kontynuację zdecydowanej polityki wobec ChRL, przede wszystkim w przemyśle”³⁰².

8.07. „Misja pokojowa” Viktora Orbána – wizyta w Chinach i krytyka w Europie

Wizyta premiera Węgier Viktora Orbána w Pekinie, która miała miejsce 8 lipca, była – według doniesień chińskich mediów – trzecim etapem zainicjowanej przez niego „misji pokojowej”. Celem tej inicjatywy, jak podaje strona węgierska, było stworzenie platformy dyplomatycznej,

³⁰¹ Foreign Ministry Spokesperson Mao Ning's Regular Press Conference on July 5, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, https://www.fmprc.gov.cn/eng/xw/fyrbt/lxjzh/202407/t20240730_11463254.html [dostęp: 9.03.2025].

³⁰² P. Dzierżanowski, M. Przychodniak, Komisja Europejska nakłada cła na chińskie pojazdy elektryczne, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 5.07.2024, <https://www.pism.pl/publikacje/komisja-europejska-naklada-cla-na-chinskie-pojazdy-elektryczne> [dostęp: 9.03.2025].

która mogłaby doprowadzić do rozwiązania kryzysu wywołanego przez wojnę rosyjsko-ukraińską³⁰³. Rozmowa Orbána z Xi Jinpingiem odbyła się dzień przed rozpoczęciem szczytu NATO w Waszyngtonie, gdzie prezydent USA, Joe Biden, gościł liderów sojuszu w celu omówienia kluczowych kwestii oraz zgromadzenia dalszego poparcia dla obrony Ukrainy³⁰⁴.

Orbán pochwalił Chiny za ich „kluczową rolę w stworzeniu warunków do osiągnięcia pokoju w wojnie rosyjsko-ukraińskiej”, co uznał za powód swojego spotkania z Xi zaledwie dwa miesiące po wizycie chińskiego przywódcy w Budapeszcie, o której więcej można przeczytać w majowym wydaniu „Przeglądu”³⁰⁵. Podczas spotkania Orbán sprzeciwił się rosnącym w Europie obawom dotyczącym zagrożeń ze strony Pekinu i postanowił podnieść poziom stosunków między Węgrami a Chinami³⁰⁶. W odpowiedzi, Xi pochwalił podejście Orbána i wyraził życzenie, aby Węgry podczas swojej prezydencji w Radzie UE odegrały aktywną rolę w promowaniu „zdrowego i stabilnego” rozwoju stosunków między Chinami a Unią³⁰⁷.

Inicjatywa Orbána zbiegła się w czasie z objęciem przez Węgry sześciomiesięcznej prezydencji w Radzie UE. Przed wizytą w Chinach, po zaledwie pięciu dniach pełnienia funkcji przewodniczącego, Orbán odwiedził prezydenta Ukrainy, Wołodymyra Zełenskigo, którego poprosił o rozważenie zawieszenia broni w celu przyspieszenia rozmów pokojowych. Zełenski jednak odrzucił tę propozycję³⁰⁸.

Kolejnym etapem inicjatywy Orbána była podróż do Moskwy, gdzie spotkał się z prezydentem Rosji Władimirem Putinem. Było to pierwsze spotkanie przywódcy państwa UE z Putinem

³⁰³ J. Cash, A. Komuves, Hungary's Orban unexpectedly visits China, backs Xi's peace plan, Reuters, 8.07.2024, <https://www.reuters.com/world/china/hungary-pm-orban-arrives-beijing-talks-with-chinese-president-xi-2024-07-07/> [dostęp: 9.03.2025].

³⁰⁴ S. McCarthy, Hungary's Orban holds talks with Xi during surprise Beijing visit, days after meeting Putin, CNN, 8.07.2024, <https://edition.cnn.com/2024/07/08/china/china-hungary-orban-xi-visit-intl-hnk/index.html> [dostęp: 9.03.2025].

³⁰⁵ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Maj 2024, Instytut Nowej Europy, 10.06.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzeń-ue-chiny-maj-2024/> [dostęp: 9.03.2025].

³⁰⁶ S. Minsteanu, China's Xi calls on world powers to help Russia and Ukraine resume direct dialogue, Associated Press, 9.07.2024, <https://apnews.com/article/orban-xi-china-hungary-ukraine-russia-b021484c18a2f2a4f92cb931869f2bfa> [dostęp: 9.03.2025].

³⁰⁷ Xi Jinping Meets with Hungarian Prime Minister Viktor Orbán, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 8.07.2024, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/gjhdq_665435/3265_665445/3175_664570/3177_664574/202407/t20240718_11456202.html [dostęp: 9.03.2025].

³⁰⁸ Hungary's Orbán makes first visit to Ukraine since start of war, “Le Monde”, 2.07.2024, https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/07/02/hungary-s-orban-makes-surprise-visit-to-ukraine_6676411_4.html [dostęp: 9.03.2025].

w Moskwie od kwietnia 2022 roku, czyli zaledwie dwa miesiące po rozpoczęciu inwazji na Ukrainę. Putin uznał rozmowy z Orbánem za użyteczne, ale oskarżył Ukrainę o brak chęci zakończenia trwającej wojny. Prezydent Federacji Rosyjskiej ponownie przedstawił swoje propozycje zakończenia konfliktu, które zostały wcześniej odrzucone przez stronę ukraińską. Warunki te, czyli m.in. rezygnacja z aspiracji dołączenia do NATO i oddanie czterech prowincji, są według Kijowa nie do przyjęcia³⁰⁹. Ukraina wskazuje swój 10-punktowy plan pokojowy jako jedyną realistyczną drogę do zakończenia wojny³¹⁰.

Intencje i forma tej inicjatywy budziły zastrzeżenia wśród przywódców państw UE. Orbán podjął działania mimo braku poparcia ze strony Komisji Europejskiej i Ukrainy. Jego wcześniejsze sprzeciwy wobec zachodniej pomocy wojskowej dla Kijowa oraz bliskie relacje z Putinem spotkały się z krytyką, zarówno na Węgrzech, jak i w całej UE. Rząd węgierski od dawna opowiada się za natychmiastowym zawieszeniem broni i negocjacjami pokojowymi w konflikcie na Ukrainie, jednak nie precyzuje, co takie działania mogłyby oznaczać dla integralności terytorialnej Ukrainy i jej przyszłego bezpieczeństwa³¹¹. Orbán, utrzymując bliskie stosunki z Moskwą nawet po pełnoskalowej inwazji w lutym 2022 roku, spotkał się z oskarżeniami, w tym ze strony liderów Litwy³¹² i Estonii³¹³, o podważanie prezydencji Węgier w UE i promowanie interesów Budapesztu kosztem jedności europejskiej. Przewodnicząca Komisji Europejskiej, Ursula von der Leyen, zarzuciła Orbánowi próby udobruchania rosyjskiego przywódcy³¹⁴. Zełenski oświadczył natomiast, że Orbán

³⁰⁹ V. Soldatkin, A. Komuves, Hungary's Orban talks Ukraine peace with Putin, stirring EU outcry, Reuters, 5.07.2024, <https://www.reuters.com/world/europe/hungarys-orban-says-no-position-negotiate-between-ukraine-russia-2024-07-05/> [dostęp: 9.03.2025].

³¹⁰ Explainer: What is Zelenskiy's 10-point peace plan?, Reuters, 28.12.2022, <https://www.reuters.com/world/europe/what-is-zelenskiys-10-point-peace-plan-2022-12-28/> [dostęp: 9.03.2025].

³¹¹ J. Spike, L. Cook, Hungary's Orbán faces backlash over his rogue 'peace mission' meetings with Western adversaries, Associated Press, 12.07.2024, <https://apnews.com/article/hungary-orban-trump-ukraine-putin-meeting-e51aa37295a23e537ba9d8643be04a49> [dostęp: 9.03.2025].

³¹² Vilnius slams Orbán's meeting with Putin: it undermines Hungary's EU presidency, LRT, 5.07.2024, <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/2312046/vilnius-slams-orban-s-meeting-with-putin-it-undermines-hungary-s-eu-presidency> [dostęp: 9.03.2025].

³¹³ Estonian PM says Hungary's behavior a cause for concern, unreasonable, „The Baltic Times”, 1.08.2024, https://www.baltictimes.com/estonian_pm_says_hungary_s_behavior_a_cause_for_concern_unreasonable/ [dostęp: 9.03.2025].

³¹⁴ L. Kayali, B. Moens, Von der Leyen slams Viktor Orbán over trip to Russia, Politico, 18.07.2024, <https://www.politico.eu/article/ursula-von-der-leyen-slams-viktor-orban-trip-russia/> [dostęp: 9.03.2025].

nie może pełnić roli mediatora, ponieważ – według niego – mogą to robić tylko światowe mocarstwa³¹⁵.

Chiny są oskarżane o bliskie powiązania z Rosją. Administracja prezydenta USA twierdzi, że Chiny pomagają Rosji w rozbudowie przemysłu obronnego na taką skalę, że Moskwa podejmuje obecnie najbardziej ambitną ekspansję w sektorze produkcji wojskowej od czasów ZSRR. Chińskie wsparcie obejmuje znaczne ilości obrabiarek, silników do dronów i turbodrzutowych, technologii pocisków manewrujących, mikroelektroniki oraz nitrocelulozy, którą Rosja wykorzystuje do produkcji paliwa do broni³¹⁶. Oprócz tego, Chiny promują wspierany przez Rosję sześciopunktowy plan pokojowy, przedstawiony w maju tego roku w Brazylii. Plan ten zakłada zwołanie międzynarodowej konferencji pokojowej „we właściwym czasie” i wzywa do równego udziału Ukrainy i Rosji³¹⁷.

10.07. Chiny zapowiadają dochodzenie w sprawie unijnych cel

Oczekiwania na dosadniejszą odpowiedź ze strony Pekinu nie trwały zbyt długo. 10 lipca Ministerstwo Handlu Chińskiej Republiki Ludowej wydało komunikat o zamiarach przeprowadzenia „dochodzenia w sprawie barier w handlu i inwestycjach w odniesieniu do odpowiednich praktyk przyjętych w dochodzeniu w sprawie rozporządzenia UE w sprawie subsydiów zagranicznych”. Jak podano w komunikacie, chińskie śledztwo zostało wszczęte na wniosek formalny, złożony przez Chińską Izbę Handlową, a dotyczył on importu i eksportu maszyn i produktów elektronicznych. W dalszej części, ministerstwo wyszczególniło, że chodzi głównie o lokomotywy kolejowe, ogniwa fotowoltaiczne, elektrownie wiatrowe i sprzęt zabezpieczający. W celu realizacji niniejszego śledztwa, Ministerstwo Handlu ChRL będzie korzystać z odpowiednich kwestionariuszy, przesłuchań, kontroli oraz innych metod, które będą pożyteczne w przypadku pozyskania informacji³¹⁸.

³¹⁵ Zelenskiy Says Orban Cannot Be Mediator As Hungarian Leader's 'Peace Mission' Wraps Up In Beijing, Radio Free Europe/Radio Liberty, 8.07.2024, <https://www.rferl.org/a/ukraine-orban-china-us-eu-michel-carpenter-xi-putin/33026786.html> [dostęp: 9.03.2025].

³¹⁶ K. Atwood, China is giving Russia significant support to expand weapons manufacturing as Ukraine war continues, US officials say, CNN, 12.04.2024, <https://edition.cnn.com/2024/04/12/politics/china-russia-support-weapons-manufacturing/index.html> [dostęp: 9.03.2025].

³¹⁷ L. Chen, L. Lee, Exclusive: China pushes rival Ukraine peace plan before Swiss summit, diplomats say, Reuters, 14.06.2024, <https://www.reuters.com/world/china-pushes-rival-ukraine-peace-plan-before-swiss-summit-diplomats-say-2024-06-13/> [dostęp: 9.03.2025].

³¹⁸ 商务部公告2024年第28号 商务部关于就欧盟依据《外国补贴条例》对中国企业调查中采取的相关做法进行贸易投资壁垒调查的公告, Ministry of Commerce The People's Republic of China, 10.07.2024, https://www.mofcom.gov.cn/zwgk/zcfb/art/2024/art_d2a237a0cd204ea6b89559470a630744.html [dostęp: 9.03.2025].

Dzień później rzeczniczka ministerstwa, He Yongqian, podczas konferencji prasowej w tej kwestii dodała, że wszelkie metody dochodzenia będą odbywać się „zgodnie z prawem”, a ministerstwo będzie „szeroko zabiegać o opinie, aby zapewnić, że dochodzenie jest uczciwe, bezstronne, otwarte i przejrzyste”. Okres trwania niniejszego dochodzenia Chińczycy przewidują do 10 stycznia 2025 roku, zastrzegając sobie możliwość przedłużenia tego czasu „w szczególnych okolicznościach” o kolejne cztery miesiące, czyli do 10 kwietnia 2025 roku³¹⁹.

Można się spodziewać, że w najbliższym czasie wymiana ciosów będzie występować coraz częściej. Nic nie wskazuje na to, aby którakolwiek ze stron zamierzała w tej konfrontacji odpuścić, zwłaszcza Unia Europejska, która zgodnie z koncepcją *deriskingu* będzie dążyć do coraz większego uniezależniania się od Chin i jej gospodarki. Dobrym przykładem realizacji tego podejścia w niekonfrontacyjny sposób jest dążenie UE do pogłębiania stosunków gospodarczych w dziedzinie dostaw surowców krytycznych z państwami ASEAN³²⁰.

10.07. Niemiecka niezależność technologiczna a sieć 5G

10 lipca Ministerstwo Spraw Wewnętrznych RFN ogłosiło, że ze względów bezpieczeństwa Niemcy wycofają podzespoły chińskich gigantów telekomunikacyjnych Huawei i ZTE ze swoich sieci 5G. Ministerstwo uzasadnia tę decyzję chęcią zapobiegnięcia potencjalnym zagrożeniom, takim jak wykorzystanie infrastruktury do szpiegostwa lub sabotażu w przypadku konfliktu. Sieci 5G są częścią infrastruktury krytycznej i mają kluczowe znaczenie dla funkcjonowania wielu sektorów gospodarki niemieckiej, takich jak ochrona zdrowia, transport czy energetyka. Decyzja została podjęta po negocjacjach z firmami obsługującymi niemieckie sieci 5G, takimi jak Deutsche Telekom, Vodafone i Telefonica. Plan wycofania chińskich komponentów zakłada realizację zadania w dwóch etapach³²¹. Minister

³¹⁹ MOFCOM Regular Press Conference (July 11, 2024), Ministry of Commerce The People's Republic of China, 12.07.2024, https://english.mofcom.gov.cn/News/PressConference/art/2024/art_12ed7f74916948e09bd56f7d790eaf85.html [dostęp: 9.03.2025].

³²⁰ P. Dzierżanowski, D. Wnukowski, Państwa ASEAN-u jako partnerzy UE w dywersyfikacji dostaw surowców krytycznych, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 23.07.2024, <https://www.pism.pl/publikacje/panstwa-asean-u-jako-partnerzy-ue-w-dywersyfikacji-dostaw-surowcow-krytycznych> [dostęp: 9.03.2025].

³²¹ Germany to phase out Chinese components in 5G networks, “Deutsche Welle”, 11.07.2024, <https://www.dw.com/en/germany-to-phase-out-chinese-components-in-5g-networks/a-69632743> [dostęp: 9.03.2025].

spraw wewnętrznych, Nancy Faeser, poinformowała, że pierwszy etap potrwa do końca 2026 roku i jego celem jest wyeliminowanie komponentów produkowanych przez Huawei z wrażliwej infrastruktury sieci bazowej. Drugi etap zakłada usunięcie podzespołów z sieci dostępu radiowego, obejmujących maszty antenowe, linie transmisyjne i wieże. Ich wymiana planowana jest do końca 2029 roku³²².

W odpowiedzi na działania Niemiec strona chińska oświadczyła, że Berlin nie powinien kierować się wyborem dostawców technologii 5G z perspektywy politycznej. Rzecznik chińskiego MSZ, Lin Jian, stwierdził, że upolitycznianie kwestii gospodarczych, handlowych i technologicznych będzie w przyszłości prowadzić do zakłóceń w niemiecko-chińskiej współpracy. Dodał również, że chińskie firmy, takie jak Huawei, działają w Europie od wielu lat, przyczyniając się do budowy infrastruktury telekomunikacyjnej, tworzenia miejsc pracy i płacenia podatków. Podkreślił, że nie ma dowodów na to, iż firmy te zagrażają bezpieczeństwu narodowemu³²³.

Niemcy odpowiadają za prawie jedną czwartą klientów telefonii komórkowej w UE. Kraj ten jest w znacznym stopniu uzależniony od chińskiego rynku i pomimo zaleceń Komisji Europejskiej zwlekał z podjęciem zdecydowanych kroków wobec chińskich firm. Komisarz ds. rynku wewnętrznego, Thierry Breton, skrytykował państwa UE za zbyt wolne wprowadzanie ograniczeń dla dostawców wysokiego ryzyka³²⁴. Obecnie takie państwa jak Wielka Brytania, Dania, Szwecja, Łotwa, Estonia i Litwa wprowadziły zakazy dotyczące podzespołów Huawei i ZTE. Natomiast USA ograniczyły dostępność produktów Huawei już w 2019 roku. W lipcu 2023 roku Niemcy przyjęły nową strategię wobec Chin, zakładającą niezależność technologiczną i ograniczanie ryzyka³²⁵. Badania przeprowadzone przez firmę

³²² Ch. F. Schuetze, Germany to Strip Huawei From Its 5G Networks, "The New York Times", 11.07.2024, <https://www.nytimes.com/2024/07/11/business/huawei-germany-ban.html> [dostęp: 9.03.2025].

³²³ Foreign Ministry Spokesperson Lin Jian's Regular Press Conference on July 11, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 11.07.2024, https://www.fmprc.gov.cn/eng/xw/fyrbt/lxjzh/202407/t20240730_11463257.html [dostęp: 9.03.2025].

³²⁴ J. Packroff, Germany to largely exclude Huawei from 5G network from 2029: media report, Euractiv, 11.07.2024, <https://www.euractiv.com/section/politics/news/germany-to-largely-exclude-huawei-from-5g-network-from-2029-media-report/> [dostęp: 9.03.2025].

³²⁵ Ł. Jasiński, M. Przychodniak, Dialog i ograniczanie ryzyka - strategia Niemiec wobec Chin, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 31.07.2023, <https://www.pism.pl/publikacje/dialog-i-ograniczanie-ryzyka-strategia-niemiec-wobec-chin> [dostęp: 9.03.2025].

konsultingową Strand Consult w 2022 roku wskazują, że chińskie komponenty stanowiły 59% niemieckiej infrastruktury 5G³²⁶.

15.07. Państwa członkowskie UE a kwestia cel na chińskie pojazdy elektryczne

Do 15 lipca 2024 roku państwa członkowskie Unii Europejskiej były zobowiązane wyrazić swój głos na temat unijnych cel na pojazdy elektryczne z Chin. Jak podaje Komisja Europejska, głosowanie, w którym udział wzięło 27 członków, jest tajne, a jego wyniki nie zostaną ujawnione. Co więcej, samo głosowanie nie ma charakteru wiążącego, a jest to jedynie doradcze przedstawienie opinii państw UE. Trzeba jednak dodać, że samo głosowanie w pewnym stopniu może wpłynąć na finalną decyzję Komisji Europejskiej w kwestii taryf³²⁷.

Niemniej jednak, Reuters wykazał, bazując na rządowych źródłach państw członkowskich, że Europa w tej sprawie stoi podzielona. Na 27 głosujących członków, 12 opowiedziało się za cłami, 4 było przeciwko, a 11 wstrzymało się od głosu. Państwami, które powiedziały „tak” unijnym taryfom były m.in.: Francja, Włochy i Hiszpania. Nieokreślonymi pozostały np. Niemcy, Finlandia czy Szwecja³²⁸.

Niemieccy decydenci już kilka dni wcześniej zapowiadali, że zamierzają w niniejszym głosowaniu wstrzymać się od głosu. Określili to mianem „krytycznej solidarności” z Komisją Europejską, co można rozumieć jako jednoczesny wyraz niechętnego poparcia³²⁹. Finlandia swoją decyzję o wstrzymaniu się wyraziła dzień później, poprzez ambasadę tego kraju przy Unii Europejskiej, podkreślając swoje obawy wobec procederu: „Finlandia nadal ma wątpliwości, zwłaszcza co do ogólnego interesu Unii, wiedząc,

³²⁶ H. von der Burchard, M. Pollet, J. Klöckner, Germany goes soft on China, dragging out Huawei ban until 2029, Politico, 10.07.2024, <https://www.politico.eu/article/germany-china-huawei-ban-2029-5g-networks-government-greens-lawmaker-4g-strand/> [dostęp: 9.03.2025].

³²⁷ Italy, Spain back EU duties on China-built EV imports, Reuters, 15.07.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/italy-spain-back-eu-tariffs-china-built-electric-vehicles-2024-07-15/> [dostęp: 9.03.2025].

³²⁸ P. Blenkinsop, EU countries divided on Chinese EV tariffs in vote, sources say, Reuters, 16.07.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/eu-members-give-mixed-view-vote-chinese-ev-tariffs-sources-say-2024-07-16/> [dostęp: 9.03.2025].

³²⁹ M. Martinez, H. Hansen, Ch. Kraemer, Germany set to abstain in vote on EU tariffs for China EVs, sources say, Reuters, 12.07.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/germany-set-abstain-vote-eu-tariffs-chinese-evs-sources-2024-07-12/> [dostęp: 9.03.2025].

że nie wszyscy europejscy producenci samochodów uważają, że działanie leży w ich interesie”³³⁰.

Widać zatem wyraźnie, że Unia nie potrafi wypracować spójności w kwestii cel na chińskie samochody elektryczne, co źle świadczy o UE jako całości. Jednakże takie są zasady demokracji – jednego z filarów europejskiego projektu integracyjnego. Dlatego też głównym celem unijnych decydentów powinno być stałe szukanie możliwości porozumienia wewnętrznego, które przełoży się na silniejszą pozycję całej Unii Europejskiej na arenie międzynarodowej.

18.07. Ursula von der Leyen uderza w czuły punkt Pekinu

18 lipca Ursula von der Leyen po raz drugi objęła stanowisko przewodniczącej Komisji Europejskiej. Parlament Europejski wybrał ją liczbą 401 głosów (przy 284 przeciw i 22 głosach pustych bądź nieważnych)³³¹. Zwycięstwo Von der Leyen nie jest niczym zaskakującym. Równie przewidywalne będzie jej podejście do Chin przez najbliższą pięcioletnią kadencję. Sytuację tę można określić „kontynuacją kursu kolizyjnego”.

W swoim 30-stronnicowym manifestie pod tytułem „Wybór Europy”³³² (ang. *Europe's Choice*) przewodnicząca Komisji Europejskiej porusza sztandarowe kwestie dla Unii Europejskiej, takie jak bezpieczeństwo w związku z wojną na Ukrainie czy zielona transformacja gospodarcza. Z powodu napiętych relacji na linii Bruksela-Pekin, problematyka Chin również nie została pominięta.

Von der Leyen, pisząc o Chinach, poruszyła dwie kwestie. Pierwszą z nich było ograniczenie zależności Europy od chińskiej gospodarki – słynna polityka *deriskingu*: „Widzieliśmy z pierwszej ręki niebezpieczeństwa wynikające z zależności lub rozpadających się łańcuchów dostaw – od produktów medycznych w czasie pandemii po szantaż energetyczny Putina

³³⁰ Finland abstained in Monday's vote on EU tariffs on China EVs, Reuters, 16.07.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/finland-abstained-mondays-vote-eu-tariffs-china-evs-2024-07-16/> [dostęp: 9.03.2025].

³³¹ Parliament re-elects Ursula von der Leyen as Commission President, European Parliament, 18.07.2024, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240710IPR22812/parliament-re-elects-ursula-von-der-leyen-as-commission-president> [dostęp: 9.03.2025].

³³² U. von der Leyen, *Europe's Choice. Political Guidelines For The Next European Commission 2024-2029*, European Commission, 18.07.2024, https://commission.europa.eu/document/download/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_en?filename=Political%20Guidelines%202024-2029_EN.pdf [dostęp: 9.03.2025].

czy monopol Chin na surowce niezbędne do produkcji baterii lub chipów”³³³. Druga kwestia stanowi o wiele czulszy punkt dla Chińczyków. Von der Leyen wymienia Indo-Pacyfik jako jeden z regionów, z którymi Unia powinna współpracować i pogłębiać relacje. Cios dla Chin miało stanowić stwierdzenie, że Unia razem z regionalnymi sojusznikami, takimi jak Japonia, Australia i Nowa Zelandia, powinna dokładać starań w przeciwstawianiu się wyzwaniom rzucanym przez ChRL, a co najważniejsze – UE oraz sojusznicy nie powinni dopuścić do zajęcia Tajwanu przez Chiny: „Podobnie będziemy współpracować z Japonią, Koreą, Nową Zelandią i Australią, z którymi mierzymy się ze wspólnymi wyzwaniami w cyberprzestrzeni, przestrzeni kosmicznej i bezpiecznym zaopatrzeniu w kluczowe minerały i technologie. Obejmuje to nasze wspólne wysiłki na rzecz wykorzystania pełnego zakresu naszej połączonej zdolności państwowej, aby powstrzymać Chiny od jednostronnej zmiany *status quo* za pomocą środków wojskowych, zwłaszcza nad Tajwanem”³³⁴. Von der Leyen do niepokojących kwestii zalicza również pogłębiający się alians pomiędzy Rosją a Chinami w postaci „bezgranicznej przyjaźni” oraz powiązane z tym wzrosty wydatków na zbrojenia obu tych państw, które wielokrotnie przewyższają wydatki unijne: „Aby ująć to w perspektywie, łączne wydatki UE na obronę od 1999 do 2021 r. wzrosły o 20%. W tym czasie wydatki Rosji na obronę wzrosły o prawie 300%, a Chin o prawie 600%”. W ostatnim zdaniu do tej kwestii dodano komentarz, który wyraźnie sugeruje kierunek, w jakim Von der Leyen zamierza prowadzić UE przez najbliższe pięć lat: „Musimy to zmienić”.

Odniesienia w stronę Chin i Tajwanu nie pozostały niezauważone. Zarówno Chińska Republika Ludowa, jak Republika Chińska (Tajwan) wyraziły swoje zdania na ten temat. Krytyczny głos wobec przedstawionych przez Von der Leyen wytycznych politycznych dla Komisji Europejskiej zabrał Wang Lutong, dyrektor generalny spraw europejskich w Ministerstwie Spraw Zagranicznych ChRL. Stwierdził on, że stanowią one „ingerencję w wewnętrzne sprawy Chin”³³⁵. Użył także sformułowania: „igranie z ogniem w sprawie Tajwanu jest bardzo niebezpieczne”, co można interpretować jako groźbę lub bardzo dobitną sugestię. Na sam koniec swojego wpisu podzielił się radą, zgodnie z którą „wtrącanie się, a nawet próba połączenia sił bynajmniej nie jest właściwym wyborem dla Europy”³³⁶. W bardziej wyważonych słowach na łamach „Global Times” wypowiedział się Cui Hongjian

³³³ Ibidem.

³³⁴ Ibidem.

³³⁵ Post Wanga Lutonga na platformie X, 19.07.2024, <https://x.com/WangLutongMFA/status/1814262749985476992> [dostęp: 9.03.2025].

³³⁶ Ibidem.

(Beijing Foreign Studies University). Stwierdził on, że stanowisko Von der Leyen nie ulega zmianie i w dalszym ciągu jest wobec Chin „twarde”. Ponadto zauważył, że „z jej propozycji politycznej możemy wywnioskować, że wciąż kładzie większy nacisk na konkurencję i konfrontację z Chinami niż na współpracę”. Na dodatek, zdaniem Zhao Junjie (Chinese Academy of Social Sciences), dynamika relacji chińsko-europejskich znajduje się pod wpływem (w domyśle negatywnym) Stanów Zjednoczonych³³⁷.

Odmienne całą sytuację postrzega Tajwan. W swoim wpisie na portalu X prezydent Republiki Chińskiej, Lai Ching-te, pogratulował reelekcji Von der Leyen, docenił chęci utrzymania pokoju w Cieśninie Tajwańskiej oraz wyraził swoje nadzieje na wzmocnienie relacji Tajwan-UE, które są „zbudowane na naszym wspólnym zaangażowaniu w prawa człowieka i demokrację”³³⁸.

Kurs kolizyjny został utrzymany i na horyzoncie nie widać, aby coś się mogło zmienić. Cła na pojazdy elektryczne, poruszanie kwestii Tajwanu, sojusz chińsko-rosyjski – można się spodziewać, że sytuacja będzie w dalszym ciągu eskalować. Wątpliwym jest, aby któraś ze stron sprzeniewierzyła się własnym racjom.

23.07. Estonia chce negocjacji, nie konfrontacji

Estoński publiczny nadawca radiowo-telewizyjny Eesti Rahvusringhääling, w skócie ERR, opublikował na swojej stronie internetowej artykuł³³⁹, którego tytuł w tłumaczeniu na polski brzmi: „Estonia woli negocjacje niż cła na pojazdy elektryczne produkowane w Chinach”. Tekst bazuje na rozmowie z szefową Wydziału Polityki Handlu Zagranicznego i Międzynarodowych Organizacji Gospodarczych w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Estonii, Triinu Prits. Rozmowa dotyczyła unijnych ceł na chińskie pojazdy elektryczne.

Zdaniem Prits „istnieje realne ryzyko, że produkcja pojazdów elektrycznych w UE spadnie z powodu niesprawiedliwego wsparcia ze strony Chin”, a „w najgorszym wypadku europejska

³³⁷ Q. Wang, Von der Leyen elected to second term as EU chief, faces challenges Ahead, „Global Times”, 19.07.2024, <https://www.globaltimes.cn/page/202407/1316366.shtml> [dostęp: 9.03.2025].

³³⁸ Post Lai Ching-te na platformie X, 19.07.2024, <https://x.com/ChingteLai/status/1814112285700575267> [dostęp: 9.03.2025].

³³⁹ Estonia prefers negotiation to tariffs on China-made e-vehicles, ERR, 23.07.2024, <https://news.err.ee/1609404637/estonia-prefers-negotiation-to-tariffs-on-china-made-e-vehicles> [dostęp: 9.03.2025].

produkcja może nie przejść z obecnych faz rozwoju do produkcji masowej”. Co ważne, Prits stwierdziła, że Estonia nie poddaje w wątpliwość ustalenia dochodzenia Komisji Europejskiej, choć inaczej już prezentuje się sama kwestia nałożenia taryf na Chiny, mówiąc, że jest to niekoniecznie „optymalne rozwiązanie”. W jej opinii, Unia Europejska powinna dążyć do porozumienia z Pekinem, a nie do pogłębiania konfliktu. Jak zauważyła – „jednostronne środki ochronne mogą również zaszkodzić interesom naszych własnych firm i konsumentów”. Dodała także, że: „bardzo ważne jest rozpoczęcie negocjacji z Chinami i powinniśmy czekać na wyniki tych rozmów, kontynuując ocenę skutków gospodarczych. Współpraca z producentami samochodów z UE jest szczególnie istotna”. Podkreśliła również estońską neutralność podczas głosowania państw członkowskich w sprawie taryf – podobnie zresztą jak Niemcy, o czym nie omieszkala nie wspomnieć. Powołała się wówczas na zbliżone uwarunkowania wewnętrzne: „My również mamy podwykonawców, importerów, dostawców usług konserwacji samochodów i konsumentów”. Prits swoje rozważania na temat unijnych taryf zakończyła myślą, że skrajności w rozwiązaniach „rzadko kiedy są prawdziwymi rozwiązaniami”.

Słowa Triinu Prits nie należy brać za prochińskie — byłoby to mocne przeinaczenie. Poprawniejszym sformułowaniem byłoby „podejście koncyliacyjne” – wyraźnie widać, że Estonia ma swoje interesy w utrzymywaniu pozytywnych relacji z Chinami i nie należy do klubu państw UE jastrzębio czy też ostrożnie nastawionych do Chin. Niemniej jednak, wypowiedzi Estonki nie pozostały niezauważone przez chińskie media.

Agencja prasowa Xinhua wykorzystała artykuł ERR i wyodrębniła z niego większość słów Prits, które dotyczyły chęci do osiągnięcia porozumienia. Przyglądając się jednak temu tekstowi, można dostrzec, że Xinhua postanowiło nie dodać do swojego wpisu pierwszych słów Prits mówiących o ryzyku dla rynku europejskiego, jakie niosą ze sobą chińskie subsydia. Xinhua rozpoczęło swój artykuł od stwierdzenia, że Estonia nie wątpi w słuszność unijnego dochodzenia, a nałożenie taryf nie należy do najlepszych rozwiązań³⁴⁰. Widać zatem, że chińska tuba propagandowa wykorzystała koncyliacyjność Estonii do własnej — zwróconej przeciwko Komisji Europejskiej— narracji, chcąc tym samym wykazać brak porozumienia w polityce Komisji Europejskiej i państw członkowskich UE.

³⁴⁰ Estonia prefers negotiation to tariffs on Chinese EVs: senior official, Xinhua, 24.07.2024, <https://english.news.cn/europe/20240724/ca3c141db4284bbd91db678e266bd2c7/c.html> [dostęp: 9.03.2025].

28.07. Meloni w Chinach

Długo wyczekiwana wizyta premier Włoch Giorgii Meloni w Chinach wreszcie wyszła poza strefę zapowiedzi. Meloni wizytowała w Pekinie od 28 do 31 lipca bieżącego roku. Podróż do Chińskiej Republiki Ludowej była zwieńczeniem procesu resetu relacji włosko-chińskich od czasów wyjścia tego kraju z chińskiej Inicjatywy Pasa i Szlaku w 2023 roku. O resecie mówiło się już od dłuższego czasu – potwierdzeniem tego jest chociażby kwietniowe włosko-chińskie wydarzenie gospodarcze, o którym pisaliśmy kilka miesięcy temu w „Przeglądzie”. Sama włoska liderka, mówiąc o swojej wizycie w Państwie Środka, stwierdziła, że jest to „demonstracja woli rozpoczęcia nowego etapu, ponownego uruchomienia naszej współpracy dwustronnej”³⁴¹.

Na początku, jako *aperitivo* przed głównym daniem, jakim miało być spotkanie z przewodniczącym Xi Jinpingiem, Chińczycy zaserwowali Meloni rozmowę z premierem ChRL Li Qiangiem. Podczas wymiany zdań padło wiele słów odnośnie owocnej współpracy pomiędzy państwami, zwłaszcza z perspektywy 20-lecia zawarcia umowy o wszechstronnym partnerstwie strategicznym. Dodatkowo wyróżniono fakt 700. rocznicy śmierci Marco Polo – średniowiecznego podróżnika i łącznika pomiędzy Włochami a Chinami. Obie strony potwierdziły, że wydarzenie to jest dobrą okazją do pogłębiania obustronnych stosunków na różnych polach³⁴². Wątek Marco Polo poruszony został również 29 lipca podczas przemowy włoskiej premier, którą udzieliła w ramach inauguracji wystawy pod tytułem „Podróż wiedzy. Podróże Marco Polo i jego dziedzictwo między Wschodem a Zachodem” w pekińskim World Art Museum³⁴³. Co więcej, wraz ze swoim chińskim odpowiednikiem, Meloni uczestniczyła w Włosko-Chińskim Forum Biznesowym, które miało miejsce w Pekinie. Tam również przemawiała na wstępie całego wydarzenia, w którym uczestniczyło ponad 100 włoskich i chińskich firm i stowarzyszeń

³⁴¹ G. Vagnoni, L. Chen, Meloni vows to 'relaunch' Italy's cooperation with China, Reuters, 29.07.2024, <https://www.reuters.com/world/europe/italys-meloni-vows-relaunch-cooperation-with-china-ansa-2024-07-28/> [dostęp: 9.03.2025].

³⁴² Li Qiang Holds Talks with Italian Prime Minister Giorgia Meloni, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 28.07.2024, https://www.mfa.gov.cn/eng/xw/zyxw/202407/t20240729_11462540.html [dostęp: 9.03.2025].

³⁴³ President Meloni's speech at the Beijing World Art Museum, Italian Government Presidency of the Council of Ministers, 29.07.2024, <https://www.governo.it/en/articolo/president-meloni-s-speech-beijing-world-art-museum/26412> [dostęp: 9.03.2025].

handlowych³⁴⁴. Owocem rozmów z chińskim premierem jest podpisany „Plan działania na rzecz wzmocnienia kompleksowego partnerstwa strategicznego Chiny–Włochy (2024-2027)”³⁴⁵. Jak przyznała sama Meloni, ma to być „eksperymentowanie z nowymi formami współpracy”³⁴⁶.

29 lipca doszło do rozmów pomiędzy Meloni a Xi. Jak podaje oficjalny komunikat rządowy Włoch, ponownie poruszono kwestie rozwoju współpracy „w kontekście 20-lecia rocznicy globalnego strategicznego partnerstwa” – podkreślono tutaj znaczenie „zbalansowanej i korzystnej dla obu stron współpracy, opartej na wzajemnym zaufaniu”³⁴⁷. Podobne akcenty zostały uwypuklone w komunikacie wydanym przez chiński rząd. Xi podkreślał znaczenie starożytnego Jedwabnego Szlaku, który niegdyś łączył Chiny z Europą, tym samym z Włochami. „Chiny i Włochy powinny podtrzymywać i promować ducha Jedwabnego Szlaku”³⁴⁸ – słowa te można by potraktować jako chińską zachętę do powrotu Włoch na łono Nowego Jedwabnego Szlaku. Niemniej jednak, za najistotniejsze tematy rozmów należałoby uznać problemy globalne typu wojna na Ukrainie, eskalacja napięć na Bliskim Wschodzie, a także na Indo-Pacyfiku – włoski komunikat określił to jako przejście przez rozmówców „do omówienia priorytetów agendy międzynarodowej”³⁴⁹. Poruszając te tematy, włoska szefowa rządu określiła Chińską Republikę Ludową mianem „bardzo ważnego partnera do rozmów” w rozwiązywaniu globalnych problemów: „Na arenie międzynarodowej rośnie niepewność i uważam, że Chiny są nieuchronnie bardzo ważnym partnerem do rozmów na temat wszystkich tych kwestii”³⁵⁰. Jest to ukłon w stronę Xi, dotyczący przede wszystkim

³⁴⁴ President Meloni's address at the Italy-China Business Forum, Italian Government Presidency of the Council of Ministers, 28.07.2024, <https://www.governo.it/en/articolo/president-meloni-s-address-italy-china-business-forum/26334> [dostęp: 9.03.2025].

³⁴⁵ Piano d'azione per il rafforzamento del Partenariato Strategico Globale Cina-Italia (2024-2027), Italian Government Presidency of the Council of Ministers, 28.07.2024, https://www.governo.it/sites/governo.it/files/Piano_Azione_Italia-Cina_2024-2027.pdf [dostęp: 9.03.2025].

³⁴⁶ Meloni meets Chinese PM, sees 'new phase of cooperation', L'Agenzia Nazionale Stampa Associata, 28.07.2024, https://www.ansa.it/amp/english/news/2024/07/28/meloni-meets-chinese-pm-sees-new-phase-of-cooperation_3c9d0d19-f6bc-43bd-b3c5-cb6b3bfabdec.html [dostęp: 9.03.2025].

³⁴⁷ President Meloni meets with President Xi Jinping, Italian Government Presidency of the Council of Ministers, 29.07.2024, <https://www.governo.it/en/articolo/president-meloni-meets-president-xi-jinping/26332> [dostęp: 9.03.2025].

³⁴⁸ Ibidem.

³⁴⁹ Xi Jinping Meets with Italian Prime Minister Giorgia Meloni, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 29.07.2024, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xw/zyxw/202408/t20240801_11464759.html [dostęp: 9.03.2025].

³⁵⁰ Italy's Meloni hails China 'important interlocutor' in managing global instability, "Le Monde", 29.07.2024, https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/07/29/italy-s-meloni-hails-china-important-interlocutor-in-managing-global-instability_6703853_4.html [dostęp: 9.03.2025].

rozwiązania kwestii wojny na Ukrainie. Europejscy liderzy wielokrotnie próbowali przekonać lidera Chin, że rola jego państwa w tej sprawie jest znacząca – przede wszystkim mowa tutaj o możliwości nacisku na Władimira Putina, by ten zakończył działania wojskowe na terenie Ukrainy.

Ze swojej strony przywódca Chin podkreślił, że obustronne korzyści ze wspólnych relacji można osiągnąć tylko i wyłącznie poprzez „podtrzymywanie otwartości i współpracy w globalnych łańcuchach przemysłowych i dostaw”. Zaznaczył, że dla Chin najważniejszy jest rozwój bazujący na pokoju oraz że jego kraj „nigdy nie dąży do hegemonii”. Tym samym wyraził swoje nadzieje, że Włosi „rozumieją i popierają chińską filozofię rozwoju”, dzięki czemu Włochy mogłyby odgrywać pozytywną rolę w stabilizacji stosunków Unii Europejskiej z Chinami. W chińskim komunikacie podano również (co nie było ujęte w komunikacie włoskim), że Meloni potwierdza przestrzeganie przez jej kraj polityki „jednych Chin” oraz że Włochy stoją w opozycji wobec *decouplingu*, tj. rozdzieleniu gospodarczym Europy z Chinami. Ponadto, nie popierają protekcjonizmu oraz wyrażają gotowość do poprawienia relacji na linii Bruksela-Pekin.

W słowach tych można odnaleźć sporo nieścisłości, chociażby w kwestii odrzucenia protekcjonizmu, podczas gdy Włochy popierają nakładanie sankcji na chińskie pojazdy elektryczne. Jak zostało przedstawione wcześniej, Włosi określili się jako ci, którzy poprą wniosek Komisji Europejskiej co do nałożenia tych taryf. Z drugiej strony, Meloni wie, że z Chinami nie można iść na kompletną wojnę, dlatego też stara się szukać możliwości do powzięcia współpracy czy też „nowego startu”. Ten start miałby być korzystny przede wszystkim dla włoskich firm w Chinach, a także przyciągnąć chińskich inwestorów do Włoch: „Obecnie włoskie inwestycje w Chinach są około trzy razy większe niż chińskie inwestycje we Włoszech. [...] Chcemy wyraźnie pracować nad usunięciem przeszkód dla naszych produktów w dostępie do rynku chińskiego”³⁵¹. Poszczególne państwa UE będą dążyć do tego, aby własnymi działaniami redukować restrykcyjne podejście Unii, jednocześnie wyrażając mniej lub bardziej klarowne poparcie do tego podejścia – ta, można powiedzieć, „europejska dwoistość” będzie charakteryzować stosunki unijno-chiński przez najbliższy czas.

³⁵¹ J. Cash, Meloni seeks better terms for Italian firms in China, Reuters, 30.07.2024, <https://www.reuters.com/world/china/meloni-seeks-better-terms-italian-firms-operating-china-2024-07-30/> [dostęp: 9.03.2025].

31.07. Niemcy oskarżają Chiny o cyberatak z 2021 roku

31 lipca Niemcy poinformowały opinię publiczną, iż oskarżają Chińską Republikę Ludową o cyberatak, który miał miejsce pod koniec 2021 roku na Federalny Urząd Kartografii i Geodezji (BKG). Niemiecki rząd potępił ten incydent w „najostrzejszy możliwy sposób”. Zgodnie z komunikatem wydanym przez Federalne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Wspólnoty „chińscy cyberprzestępcy przedostali się do sieci BKG w celach szpiegowskich”. Znaczenie tego ataku hakerskiego jest o tyle istotne, że dla niemieckich władz urząd ten „pełni ważną funkcję dla dużej liczby instytucji rządowych i sektora prywatnego, w tym w obszarze infrastruktury krytycznej” – i to właśnie świadomość styczności z infrastrukturą krytyczną budzi największe oburzenie w całej tej sytuacji³⁵².

Nancy Faeser, niemiecka minister spraw wewnętrznych, również zabrała głos w cytowanym oświadczeniu. Jej zdaniem „ten poważny cyberatak na władze federalne pokazuje, jak wielkie niebezpieczeństwo stwarzają chińskie cyberataki i szpiegostwo”, potępiając tym samym akt przestępczy. W późniejszych słowach wezwała rząd chiński do zaprzestania takiej działalności i jej rugowania. Dodała również, że „cyberataki zagrażają cyfrowej suwerenności Niemiec i Europy”. W tym miejscu warto przywołać także niedawne afery szpiegowskie nie tylko w samych Niemczech, gdzie zatrzymano łącznie cztery osoby oskarżone o szpiegostwo na rzecz ChRL, ale również w innych krajach europejskich, jak chociażby w Wielkiej Brytanii, Holandii czy Szwecji (szerzej na ten temat pisaliśmy w kwietniowej edycji „Przeglądu”³⁵³). Słowa niemieckiej minister potwierdza również rzecznik MSZ RFN, Sebastian Fischer, który twierdzi, że rząd jego kraju posiada „wiarygodne informacje od naszych służb wywiadowczych” w związku z atakiem na BKG. Określił on także cel tego ataku, mówiąc wprost, że został dokonany „w celach szpiegowskich”³⁵⁴.

Odpowiedź ze strony Pekinu nadeszła jeszcze tego samego dnia za pośrednictwem chińskiej ambasady w Berlinie. W pierwszych słowach oświadczenia można przeczytać, że Chiny

³⁵² Schwerer Cyberangriff auf das Bundesamt für Kartographie und Geodäsie ist staatlichen chinesischen Angreifern zuzuordnen und diente der Spionage, Bundesministerium des Innern und für Heimat, 31.07.2024, <https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/pressemitteilungen/DE/2024/07/cyberangriff-bkg.html> [dostęp: 9.03.2025].

³⁵³ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Kwiecień 2024, Instytut Nowej Europy, 8.05.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzen-ue-chiny-kwiecien-2024/> [dostęp: 9.03.2025].

³⁵⁴ G. Moulson, Germany says China was behind a 2021 cyberattack on a government agency and summons its ambassador, Associated Press, 31.07.2024, <https://apnews.com/article/germany-china-cyberattack-2021-ambassador-summoned-0adda42a886aebb20773719eaf2bf3ec> [dostęp: 9.03.2025].

stanowczo odrzucają niemieckie oskarżenia o cyberszpiegostwo, określając je jako „bezpodstawne”. Stwierdzono, że rzucanie tego typu oskarżeń przez Niemcy przyczynia się do tworzenia blokowości, a co za tym idzie – „konfrontacji obozowej”. To z kolei „podważa jedność społeczności międzynarodowej w reagowaniu na zagrożenia cyberbezpieczeństwa”. Chińczycy wyrazili swój zdecydowany sprzeciw wobec „manipulowania kwestiami bezpieczeństwa cybernetycznego i rozsławiania, tak zwanych, zagrożeń cybernetycznych związanych z Chinami”, dodając, że wzywają RFN do zaprzestania „wykorzystywania kwestii bezpieczeństwa cybernetycznego do angażowania się w antychińskie manipulacje polityczne i oczernianie opinii publicznej”. Na sam koniec oświadczenia podkreślono, że Pekin wyraźnie sprzeciwia się takim działaniom i czyni odpowiednie kroki, aby przeciwdziałać hakerom, którzy uderzają w chińską infrastrukturę³⁵⁵.

SIERPIEŃ

1.08. Zipse i Blume ostrzegają UE przed ostrym kursem przeciwko ChRL

Głosy sprzeciwu wobec antychińskiej polityki unijnej można było usłyszeć wielokrotnie ze strony liderów niemieckich gigantów technologicznych – tyle też razy były one przywoływane w różnych edycjach „Przeglądu”. Często krytykowali działania Komisji Europejskiej w kontekście dochodzeń antysubsydyjnych oraz tymczasowych celów wyrównawczych. Także tym razem prezesi BMW i Volkswagena nie powstrzymali się od wygłoszenia kolejnych krytycznych oświadczeń³⁵⁶.

Oliver Zipse, prezes BMW, stwierdził na początku sierpnia, że wprowadzenie nowych taryf na samochody produkowane w Chinach uderza nie tylko w chińskich producentów, ale przede wszystkim w europejskie firmy motoryzacyjne. Poruszył także kwestię zielonej transformacji Unii Europejskiej, podkreślając, że opiera się ona „w dużym stopniu na surowcach i technologiach pochodzących z Chin”. Z kolei Oliver Blume, dyrektor generalny Volkswagena, zaznaczył, że Chińczycy byli otwarci na konsultacje i dyskusje, mimo że określili działania Unii Europejskiej jako „bezprawne”. Ponadto, jak sam zauważył, „głęboko zaangażował się” w całą sprawę. Świadczyć o tym miały kontakty z różnymi krajami

³⁵⁵ 驻德国使馆就德方借网络安全问题公开指责中方表明严正立场, Botschaft der Volksrepublik China in der Bundesrepublik Deutschland, 31.07.2024, http://de.china-embassy.gov.cn/sgyw/202407/t20240731_11464102.htm [dostęp: 9.03.2025].

³⁵⁶ P. Nilsson, VW and BMW chiefs warn on EU's China EV tariffs amid falling profits, 1.08.2024, <https://www.ft.com/content/10bb1b56-00b2-4834-96fd-514ea7be7a9d> [dostęp: 10.03.2025].

w UE, jeszcze przed głosowaniem w lipcu. O tym niewiążącym jeszcze głosowaniu państw członkowskich Unii pisaliśmy także w lipcowym „Przeglądzie”³⁵⁷.

W artykule „Financial Times”, autorstwa Patricii Nilsson, przedstawiono powody, dla których szefowie największych niemieckich koncernów motoryzacyjnych są sceptycznie nastawieni do polityki Unii Europejskiej. Głównym czynnikiem są kwestie finansowe, a w szczególności malejące zyski. Po pierwsze, wschodzące chińskie firmy motoryzacyjne wypierają niemieckie marki z chińskiego rynku, który do tej pory był dla nich „najważniejszym”. Po drugie, wojna handlowa między Unią Europejską a Chinami nie poprawi tej sytuacji — wręcz przeciwnie, może pogłębić przepaść, prowadząc do jeszcze większych strat dla niemieckich firm w porównaniu z poprzednimi latami. W związku z tym dyrektorzy tacy jak Zipse i Blume starają się wpłynąć na decyzje Komisji Europejskiej, aby złagodzić podejście wobec Chin. W ich opinii, bardziej ugodowa polityka wobec Państwa Środka może być szansą na odzyskanie zysków. Pytanie tylko, czy nie jest już na to za późno.

³⁵⁷ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Lipiec 2024, Instytut Nowej Europy, 14.08.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzen-ue-chiny-lipiec-2024/> [dostęp: 10.03.2025].

9.08. Chiny zgłaszają UE do WTO

Chińska Republika Ludowa, w odpowiedzi na nałożone przez Unię Europejską cła wyrównawcze na pojazdy elektryczne pochodzenia chińskiego, postanowiła złożyć skargę do Światowej Organizacji Handlu (WTO). Chińskie ministerstwo handlu poinformowało 9 sierpnia, że unijne dochodzenie i jego wyniki są bezpodstawne i naruszają zasady WTO³⁵⁸. W związku z tym otwarto nową sprawę dotyczącą tymczasowych cł wyrównawczych nałożonych przez UE. Ministerstwo stwierdziło, że działania te mają na celu „zabezpieczenie praw rozwojowych i interesów przemysłu pojazdów elektrycznych oraz współpracy w zakresie globalnej zielonej transformacji”. Dodatkowo, Chiny po raz kolejny wezwały Unię Europejską do „natychmiastowego skorygowania błędnych praktyk oraz wspólnego utrzymania stabilności współpracy gospodarczej i handlowej między Chinami a UE, a także łańcucha przemysłowego i dostaw pojazdów elektrycznych”³⁵⁹.

Niemniej jednak, Unia Europejska wydaje się nie przejmować działaniami Chin w ramach WTO, wyrażając pewność co do zasadności i sensowności nałożonych cł na chińskie pojazdy elektryczne. Co więcej, według informacji przekazanych przez Reuters, Komisja Europejska – będąca organem wykonawczym UE – planuje kontynuować prowadzone dochodzenie. Rzecznik Komisji Europejskiej stwierdził, że „wniosek o konsultacje w ramach WTO nie ma wpływu na harmonogram dochodzenia antysubsydyjnego, które trwa w międzyczasie”³⁶⁰. Wynika z tego jasno, że Komisja jest zdecydowana w swojej postawie i nie należy oczekiwać złagodzenia jej stanowiska w najbliższym czasie.

12.08. Pekin przyznaje, że uszkodzenie Balticconnectoru było „przypadkiem”

W styczniowym „Przeglądzie” informowaliśmy o rozmowach prowadzonych między liderami Finlandii i Chińskiej Republiki Ludowej w związku z uszkodzeniem gazociągu Balticconnector, łączącego Finlandię z Estonią, przez kontenerowiec NewNew Polar Bear

³⁵⁸ EU's EV preliminary ruling violate WTO rules, China ministry says, Reuters, 9.08.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/eus-ev-preliminary-ruling-violate-wto-rules-china-ministry-says-2024-08-09/> [dostęp: 10.03.2025].

³⁵⁹ China confirms it filed appeal to WTO over EU electric vehicle tariffs, Euractiv, 9.08.2024, <https://www.euractiv.com/section/economy-jobs/news/china-says-filed-appeal-to-wto-over-eu-electric-vehicle-tariffs/> [dostęp: 10.03.2025].

³⁶⁰ EU executive confident its Chinese EV measures comply with WTO, says probe continues, Reuters, 9.08.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/eu-executive-confident-its-chinese-ev-measures-comply-with-wto-says-probe-2024-08-09/> [dostęp: 10.03.2025].

plywający pod banderą Hongkongu³⁶¹. Chiński statek stał się głównym podejrzanym o spowodowanie uszkodzeń, do których doszło w październiku ubiegłego roku. 8 października 2023 roku firmy odpowiedzialne za przesył gazu między tymi krajami poinformowały o spadku ciśnienia w gazociągu³⁶². 12 sierpnia bieżącego roku „South China Morning Post” doniósł, że po 10 miesiącach rząd ChRL oficjalnie powiadomił poszkodowane strony, iż „przyczyną był zarejestrowany w Hongkongu statek o nazwie NewNew Polar Bear”, jednocześnie obwiniając za „wypadek” sztorm³⁶³.

Takie wyjaśnienie nie okazało się przekonujące dla estońskich władz, a szczególnie dla ministra obrony Estonii, Hanno Pevkura. W udzielonym wywiadzie dla publicznego radia ERR wyraził on swój sceptycyzm, stwierdzając: „Osobiście uważam za bardzo trudne do zrozumienia, jak kapitan statku mógł przez tak długi czas nie zauważyć, że jego kotwica ciągnie się po dnie morza, ale to prokuratura musi zakończyć śledztwo”. Dodał również, że Estonia będzie dążyć do uzyskania zadośćuczynienia od Chin za wyrządzone szkody³⁶⁴.

Słowa ministra nie przeszły bez echa w Pekinie, gdzie wezwano Europejczyków do „skupienia się na wynikach dochodzenia” w sprawie uszkodzenia rurociągu. Chińskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych, zaniepokojone wypowiedziami estońskiego ministra, postanowiło za pośrednictwem rzecznika Lin Jiana uspokoić opinię publiczną, podkreślając, że Chiny utrzymują „bliski kontakt” z estońskimi odpowiednikami w celu oceny całego incydentu. Lin wyraził nadzieję, zarówno swoją, jak i Chińskiej Republiki Ludowej, że wszystkie zainteresowane strony „będą nadal prowadzić śledztwo w sposób profesjonalny, obiektywny i kooperatywny, a także współpracować w celu zapewnienia odpowiedniego postępowania w sprawie tego incydentu”³⁶⁵.

³⁶¹ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Styczeń 2024, Instytut Nowej Europy, 5.02.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzeń-ue-chiny-styczeń-2024/> [dostęp: 10.03.2025].

³⁶² J. Hyndle-Hussein, Uszkodzenie fińsko-estońskiego połączenia gazowego Balticconnector, Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia, 11.10.2023, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2023-10-11/uszkodzenie-finsko-estonskiego-polaczenia-gazowego-balticconnector> [dostęp: 10.03.2025].

³⁶³ F. Bermingham, Beijing admits Hong Kong-flagged ship destroyed key Baltic gas pipeline ‘by accident’, „South China Morning Post”, 12.08.2024, <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3274120/china-admits-hong-hong-flagged-ship-destroyed-key-baltic-gas-pipeline-accident> [dostęp: 10.03.2025].

³⁶⁴ Minister skeptical over PRC explanation on Balticconnector damage, ERR, 13.08.2024, <https://news.err.ee/1609423174/minister-skeptical-over-prc-explanation-on-balticconnector-damage> [dostęp: 10.03.2025].

³⁶⁵ Foreign Ministry Spokesperson Lin Jian’s Remarks on August 13, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People’s Republic of Chins, 13.08.2024, https://www.mfa.gov.cn/eng/xw/fyrbt/202408/t20240813_11471923.html [dostęp: 10.03.2025].

Na ten moment trudno jednoznacznie stwierdzić, co dokładnie się wydarzyło – to zadanie dla prokuratury. Kluczowe pytanie brzmi: czy Chińczycy mieliby jakikolwiek interes w celowym zniszczeniu rurociągu łączącego Finlandię i Estonię, czy może rzeczywiście był to nieszczęśliwy wypadek? Pewne jest jednak, że państwa bałtyckie, w wyniku tego incydentu, dostrzegły potrzebę wzmocnienia ochrony infrastruktury rurociągów przed podobnymi zagrożeniami. Szczególną uwagę zwracają na ryzyko celowych działań, których inicjatorem z dużym prawdopodobieństwem mogłaby być Federacja Rosyjska.

18.08. Echo wizyty Meloni w Pekinie

18 sierpnia na łamach chińskiego dziennika „Global Times” ukazał się wywiad z ambasadorem ChRL we Włoszech, Jia Guide, który pełni tę funkcję od 2023 roku³⁶⁶. Komentując lipcową wizytę włoskiej premier w Chinach, Jia podkreślił, że odbyła się ona w idealnym momencie: „Pierwsza wizyta Meloni w Chinach jest bardzo «w samą porę»”, czego efektem były słowa premier Włoch o znaczeniu ChRL oraz podpisanie planu działania na lata 2024–2027. Plan ten ma na celu wzmocnienie wszechstronnego partnerstwa strategicznego między oboma państwami, co szerzej opisano w poprzednim wydaniu „Przeglądu”³⁶⁷.

Zapytany o ten plan, Jia stwierdził, że jest to „przełomowy dokument”, który pomoże „pogłębić relacje chińsko-włoskie w obliczu nowej sytuacji, zapewnić instytucjonalne gwarancje oraz wytyczne dla zdrowego i stabilnego rozwoju stosunków dwustronnych w nadchodzących latach”³⁶⁸. Ambasador dodał, że plan ten „odzwierciedla wolę obu krajów do współpracy w stosunkach chińsko-europejskich oraz na arenie wielostronnej”. Odniesienie do „nowej sytuacji” można interpretować jako rosnące napięcia w relacjach między Unią Europejską a Chinami. W związku z tym, podkreślanie dobrych, dwustronnych relacji Chin z poszczególnymi państwami członkowskimi UE ma na celu osłabienie antychińskiego kursu Brukseli.

³⁶⁶ Y. Zhao, Y. Bai, Meloni's visit to China 'timely,' pushing China-Italy ties to a new stage: Chinese Ambassador to Italy, „Global Times”, 18.08.2024, <https://www.globaltimes.cn/page/202408/1318223.shtml> [dostęp: 10.03.2025].

³⁶⁷ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Lipiec 2024, Instytut Nowej Europy, 14.08.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzeń-ue-chiny-lipiec-2024/> [dostęp: 10.03.2025].

³⁶⁸ Y. Zhao, Y. Bai, op. cit.

Kolejnym istotnym wątkiem poruszonym w wywiadzie były perspektywy współpracy chińsko-włoskiej w nowych obszarach, takich jak pojazdy elektryczne i energia odnawialna. Jia Guide, odpowiadając na pytanie, przyznał, że oba kraje „są potęgami przemysłowymi i liderami innowacji, a ich współpraca może przynieść efekt synergii”, co można określić jako praktyczne zastosowanie chińskiej zasady „win-win”. Dodał również, że współpraca między Chinami a Włochami ma „ogromny potencjał”, podkreślając, że jest to „ciągły proces, którego końca nie widać”³⁶⁹.

Ważnym elementem wywiadu był także komentarz Jia do słów premier Meloni, która stwierdziła, że Chiny są „ważnym partnerem” w rozwiązywaniu globalnych problemów, a Włochy mogą odegrać kluczową rolę w tworzeniu zrównoważonych relacji między UE a Chinami. Chiński ambasador wyraźnie zaznaczył, że Pekin docenia takie stanowisko oraz wyrazy zaufania. Podkreślił również, że „Chiny i Europa to dwie główne siły promujące wielobiegunowość, dwa kluczowe rynki wspierające globalizację i dwie wielkie cywilizacje, które opowiadają się za różnorodnością”. Jia zwrócił także uwagę na znaczenie i pozycję Włoch w Unii Europejskiej oraz wyraził nadzieję, że Włochy odegrają konstruktywną rolę w promowaniu dialogu i współpracy między Chinami a Europą. Zdaniem Jia, Włochy mogą pomóc w kształtowaniu pozytywnego i stabilnego rozwoju stosunków chińsko-europejskich. Można to interpretować jako sugestię, że Włochy powinny na forum europejskim dążyć do łagodzenia antychińskiego kursu obranego przez Komisję Europejską.

20.08. Komisja Europejska ujawnia wartość ostatecznych cel na chińskie samochody elektryczne

Po raz trzeci w ciągu ostatnich trzech miesięcy pojawił się temat wysokości unijnych tymczasowych cel wyrównawczych na chińskie samochody elektryczne. Tym razem – jak zapewnia Komisja Europejska – ustalono ich ostateczną wartość. Wprowadzono ponowne korekty dotyczące wysokości procentowej tych cel, co oznacza, że po raz kolejny zostały one minimalnie obniżone w porównaniu z propozycjami z czerwca i lipca³⁷⁰.

³⁶⁹ Ibidem.

³⁷⁰ Commission discloses to interested parties draft definitive findings of anti-subsidy investigation into imports of battery electric vehicles from China, European Commission, 20.08.2024, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_4301 [dostęp: 10.03.2025].

W komunikacie prasowym Komisji Europejskiej z 20 sierpnia podano następujące uzasadnienie: „Niniejszy projekt decyzji uwzględnia uwagi otrzymane od zainteresowanych stron w sprawie tymczasowych celów wyrównawczych, opublikowane 4 lipca 2024 r., a także zakończenie szeregu działań dochodzeniowych, które nie zostały sfinalizowane na etapie tymczasowym”. Dodatkowo zaznaczono, że „ujawnienie projektu ostatecznych ustaleń jest pośrednim etapem proceduralnym dochodzenia w sprawie ochrony handlu”. Dzięki temu „zainteresowane strony” mogą jeszcze przedstawić swoje uwagi i wątpliwości. W komunikacie zastrzeżono również, że pomimo iż projekt ma charakter „ostatecznych ustaleń”, to wciąż istnieje możliwość wprowadzenia zmian „w oparciu o uzasadnione uwagi zainteresowanych stron”.

Tak czy inaczej, Komisja Europejska po raz kolejny przedstawiła nowe stawki cel na chińskie samochody elektryczne. Wciąż wyróżnione zostały trzy firmy, na które nałożono indywidualne cła: BYD – 17% (spadek o 0,4% w porównaniu do lipcowych stawek), Geely – 19,3% (spadek o 0,6%) i SAIC – 36,3% (spadek o 1,3%). Dodatkowo, określono dwie kategorie: pierwsza obejmuje pozostałe przedsiębiorstwa współpracujące, dla których cła wynoszą 21,3% (wzrost o 0,5%); druga dotyczy wszystkich pozostałych firm niewspółpracujących, które objęto stawką równą stawce SAIC, czyli 36,3% (również spadek o 1,3%).

Nowością są trzy dodatkowe kwestie. Po pierwsze, Komisja Europejska ustaliła indywidualną stawkę celną dla amerykańskiej Tesli, która eksportuje samochody z Chin – wynosi ona 9%. Po drugie, kilku chińskich eksporterów oraz niektóre spółki joint venture z producentami unijnymi, które nie prowadziły eksportu w okresie objętym dochodzeniem, będą mogły skorzystać z niższej stawki celnej przewidzianej dla współpracujących z nimi przedsiębiorstw. Po trzecie, zdecydowano o braku możliwości pobierania celów wyrównawczych z mocą wsteczną.

Po uwzględnieniu uwag zainteresowanych stron, Komisja Europejska ma przedstawić finalne ustalenia państwom członkowskim UE, które zgłoszą za lub przeciw, a wynik tego głosowania będzie wiążący. Jak wynika z komunikatu, cła ostateczne muszą zostać nałożone nie później niż cztery miesiące po wejściu w życie celów tymczasowych, a środki te będą obowiązywać przez pięć lat. Dodatkowo, w uzasadnionych przypadkach, istnieje możliwość przedłużenia okresu obowiązywania tych taryf.

Tego samego dnia Chiny zareagowały na decyzję Unii Europejskiej dotyczącą celów wyrównawczych³⁷¹. Rzecznik prasowy chińskiego Ministerstwa Handlu, zapytany o sytuację, powtórzył dotychczasowe zarzuty, oskarżając UE o łamanie zasad WTO oraz sprzeniewierzenie się własnym wartościom, takim jak wolność gospodarcza, sprawiedliwość i przejrzystość. Metaforycznie stwierdził, że działania Unii to „w rzeczywistości «nieuczciwa konkurencja» w imię «uczciwej konkurencji»”. Podkreślił, że Chiny dostarczyły wszelką niezbędną dokumentację Komisji Europejskiej, jednak według strony chińskiej, opinie Pekinu nie zostały w pełni uwzględnione przy ustalaniu ostatecznych taryf.

Chiny zarzuciły UE kontynuowanie błędnej polityki, twierdząc, że fakty użyte w dochodzeniu były „jednostronne” i nie zostały „wspólnie uznane przez obie strony”. Na zakończenie rzecznik podkreślił, że Chiny „stanowczo” sprzeciwiają się tej decyzji i są nią „głęboko zaniepokojone”. Wyraził również nadzieję, że UE „spotka się z Chinami w połowie drogi”, przyjmując „racjonalną i pragmatyczną postawę”, oraz że obie strony przyspieszą dyskusje nad odpowiednimi rozwiązaniami, aby uniknąć dalszych tarć handlowych.

Nie zabrakło także typowej „miękkiej groźby”, w której rzecznik zapowiedział, że Chiny podejmą „wszelkie niezbędne środki” w celu ochrony „uzasadnionych praw i interesów chińskich przedsiębiorstw”. Patrząc na obecną stanowczość unijnej egzekutywy, można przewidywać, że UE utrzyma twarde stanowisko, a chińskie nadzieje i groźby mogą okazać się bezskuteczne.

21.08. Antysubsydyjne dochodzenie ChRL w sprawie europejskich produktów mlecznych

Chiński odwet, czy też wspomniana „miękka groźba”, nadszedł bardzo szybko. Już 21 sierpnia, dzień po ogłoszeniu przez Unię Europejską nowych stawek taryfowych na chińskie samochody elektryczne, Pekin ogłosił otwarcie dochodzenia antysubsydyjnego w sprawie środków wyrównawczych na import produktów mlecznych z krajów UE. Dochodzenie to, prowadzone

³⁷¹ 商务部新闻发言人就欧盟对华电动汽车反补贴调查终裁披露答记者问, Ministry of Commerce of the People's Republic of China, 20.08.2024, https://www.mofcom.gov.cn/syxwfb/art/2024/art_f846f1494a8a4fe48145ad2120c867bc.html [dostęp: 10.03.2025].

przez chińskie Ministerstwo Handlu, zostało wszczęte na wniosek dwóch chińskich organizacji branżowych: China Dairy Association oraz China Dairy Industry Association³⁷².

W oficjalnym komunikacie ogłaszającym dochodzenie antysubsydyjne w sprawie importu produktów mlecznych z Unii Europejskiej, podano, że „produkty objęte dochodzeniem otrzymały dotacje od rządów UE i jej państw członkowskich, a istnieje łącznie 20 projektów dotacyjnych, z których może korzystać przemysł mleczarski w UE”. Dochodzenie obejmuje dwa główne obszary: po pierwsze, projekty dotacyjne w ramach Wspólnej Polityki Rolnej UE, a po drugie, dotacje udzielane przez konkretne europejskie państwa, w tym Irlandię, Austrię (wymienioną dwukrotnie), Belgię, Włochy, Chorwację (również dwa razy), Finlandię (trzykrotnie), Rumunię oraz Czechy.

Dochodzenie dotyczy konkretnych produktów mlecznych importowanych z UE, w szczególności takich jak: sery świeże i twarogi, ser topiony, ser pleśniowy, mleko nieskoncentrowane i niesłodzone oraz śmietana. Według komunikatu chińskiego Ministerstwa Handlu, dochodzenie ma zakończyć się w ciągu roku, choć istnieje możliwość przedłużenia tego terminu o dodatkowe sześć miesięcy, jeśli będzie to konieczne.

Rzecznik Komisji Europejskiej, Olof Gill, odpowiadając na chińskie dochodzenie w sprawie celów wyrównawczych na produkty mleczne, oświadczył: „Komisja przeanalizuje teraz wniosek i będzie bardzo uważnie śledzić przebieg postępowania we współpracy z przemysłem UE i państwami członkowskimi”³⁷³. Zaznaczył również, że unijna egzekutywa „będzie stanowczo bronić interesów unijnego przemysłu mleczarskiego i wspólnej polityki rolnej oraz, w razie potrzeby, podejmować interwencje, aby zapewnić pełną zgodność dochodzenia z zasadami WTO”³⁷⁴.

Podobne stanowisko wyraziło Europejskie Stowarzyszenie Mleczarskie, podkreślając, że unijne dotacje rolne są zgodne z zasadami Światowej Organizacji Handlu. Z kolei belgijska

³⁷² 商务部公告2024年第34号 关于对原产于欧盟的进口相关乳制品进行反补贴立案调查的公告, Ministry of Commerce of the People's Republic of China, 21.08.2024, https://www.mofcom.gov.cn/zwgk/zcfb/art/2024/art_0f008c8cc1a64811821d0bb87cfcb34b.html [dostęp: 10.03.2025].

³⁷³ S. Laja, China launches anti-subsidy investigation into EU dairy imports as trade tensions escalate, Food Ingredients First, 23.08.2024, <https://www.foodingredientsfirst.com/news/china-launches-anti-subsidy-investigation-into-eu-dairy-imports-as-trade-tensions-escalate.html> [dostęp: 10.03.2025].

³⁷⁴ Ibidem.

grupa mleczarska Eucolait poszła o krok dalej, potępiając chińskie dochodzenie. Wskazano, że „w czasach, gdy bezpieczeństwo żywnościowe jest priorytetem, jest ewidentnie niesprawiedliwe, aby żywność była poświęcana w sporze przemysłowym dotyczącym pojazdów elektrycznych”. Eucolait wezwał Komisję Europejską do szybkiego działania na najwyższym szczeblu, aby rozwiązać ten spór.

29.08. Chiny wstrzymują się z dochodzeniem przeciwko brandy z UE

Pod koniec sierpnia Pekin ogłosił, że na razie nie planuje wprowadzenia tymczasowych cel na europejskie brandy, otwierając tym samym „okienko” na prowadzenie rozmów w atmosferze napiętych relacji między UE a Chinami. O chińskim dochodzeniu antydumpingowym wspominaliśmy już w styczniowej edycji „Przeglądu”³⁷⁵. W pierwotnym ogłoszeniu planowano, że śledztwo potrwa do 5 stycznia 2025 roku, z możliwością przedłużenia w przypadku „specjalnych warunków”.

W oświadczeniu chińskiego Ministerstwa Handlu podano, iż europejscy dystrybutorzy brandy sprzedawali swoje produkty na rynku chińskim poniżej cen rynkowych. Wstępne wyniki dochodzenia wskazują, że dumping miał poważny wpływ na lokalny przemysł, grożąc mu znacznymi szkodami. Ustalono również, że istnieje związek przyczynowy między dumpingiem a ryzykiem wystąpienia tych szkód³⁷⁶. Margines dumpingu oszacowano na poziomie od 30,6% do 39%³⁷⁷.

Sytuacja jest rzeczywiście nietypowa, biorąc pod uwagę trwający konflikt handlowy między Brukselą a Pekinem. Reuters przytoczył słowa analityka z Barclays, który uważa, że działania Chin są częścią „taktyki negocjacyjnej”³⁷⁸. To wyjaśnienie wydaje się najbardziej logiczne — Chiny mogą próbować przygotować grunt pod negocjacje w sprawie cel na chińskie

³⁷⁵ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny [Styczeń 2024], Instytut Nowej Europy, 5.02.2025, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzeń-ue-chiny-styczeń-2024/> [dostęp: 10.03.2025].

³⁷⁶ 商务部公告2024年第35号 关于原产于欧盟的进口相关白兰地反倾销调查初步裁定的公告, Ministry of Commerce of the People's Republic of China, 29.08.2024, https://www.mofcom.gov.cn/zwgk/zcfb/art/2024/art_7c285dd2f60f4c73a6b3e36bc8de80a8.html [dostęp: 10.03.2025].

³⁷⁷ 商务部公布对原产于欧盟的进口相关白兰地反倾销调查的初步裁定, Ministry of Commerce of the People's Republic of China, 29.08.2024, https://www.mofcom.gov.cn/syxwfb/art/2024/art_be64ee37b903490e91bc4350ca3932cf.html [dostęp: 10.03.2025].

³⁷⁸ C. Hall, A. Parodi, E. Rumney, China will not impose anti-dumping measures on EU brandy for now, Reuters, 29.08.2024, <https://www.reuters.com/business/retail-consumer/china-wont-impose-provisional-anti-dumping-measures-eu-brandy-2024-08-29/> [dostęp: 10.03.2025].

pojazdy elektryczne, licząc, że pewne ustępstwa z ich strony skłonią Unię Europejską do podobnych działań.

Szczególnie interesujące jest to, że sankcje Pekinu na brandy najbardziej dotknęłyby Francję. Warto przypomnieć, że podczas majowej wizyty Xi Jinpinga w Paryżu, prezydent Francji Emmanuel Macron dziękował mu za „otwarte podejście” do kwestii cel na francuski alkohol, co sugeruje, że Chiny mogą teraz liczyć na interwencję Francuzów. Wpływ Francji na politykę UE jest znaczny, dlatego Pekin może liczyć na to, że Macron skłoni Ursulę von der Leyen i Komisję Europejską do załagodzenia stanowiska.

Jednak z wypowiedzi rzecznika Komisji Europejskiej wynika, że taka interwencja raczej nie zmieni obecnego kursu. Zapytany o możliwość powiązania dochodzenia dotyczącego brandy z decyzjami dotyczącymi cel na chińskie pojazdy elektryczne, stwierdził, że obie kwestie są „osobne” i rozwój jednej z nich nie wpłynie na ostateczne rozstrzygnięcie w drugiej. Oznacza to, że Unia Europejska raczej nie ulegnie presji negocjacyjnej Chin w tej sprawie.

29.08. Rząd Holandii planuje ograniczenia w eksporcie do Chin wysokiej technologii półprzewodnikowej

29 sierpnia Bloomberg opublikował artykuł informujący o dążeniach Holandii do ograniczenia możliwości naprawy i konserwacji sprzętu półprzewodnikowego przez ASML Holding NV w Chinach. Taki krok mógłby być poważnym ciosem dla Chińskiej Republiki Ludowej, której zależy na pozycji lidera w globalnym przemyśle chipowym. Zgodnie z informacjami Bloomberg, rząd premiera Dicka Schoofa, który objął urząd 2 lipca tego roku, raczej nie odnowi niektórych licencji ASML na serwisowanie i dostarczanie części zamiennych w Chinach, których ważność wygasa pod koniec 2024 roku. Anonimowe źródła branżowe twierdzą, że restrykcje te najprawdopodobniej obejmą najnowocześniejsze maszyny do głębokiej litografii ultrafioletowej (DUV), produkowane przez holenderskiego giganta technologicznego³⁷⁹.

30 sierpnia premier Holandii, Dick Schoof, podczas swojego wystąpienia odniósł się do kwestii ASML i eksportu technologii półprzewodnikowych, zaznaczając, że rząd rozważy interesy

³⁷⁹ C. Koc, J. Leonard, ASML's China Chip Business Faces New Curbs From Netherlands, Bloomberg, 29.08.2024, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2024-08-29/the-netherlands-to-put-more-curbs-on-asml-s-china-chip-business> [dostęp: 10.03.2025].

gospodarcze firmy ASML przy podejmowaniu decyzji dotyczącej dalszych regulacji eksportu technologii do Chin. Schoof podkreślił: „Prowadzimy rozmowy, dobre rozmowy, i bardzo dokładnie przyglądamy się interesom gospodarczym ASML, które muszą być rozważane w kontekście innych zagrożeń, a te interesy są niezwykle ważne”³⁸⁰. Dodał również, że „ASML jest niezwykle istotną, innowacyjną branżą dla Holandii i nie powinna ucierpieć w żadnych okolicznościach”³⁸¹. Schoof ostrzegł, że całkowite pominięcie interesów firmy mogłoby zaszkodzić jej globalnej pozycji.

Premier postanowił nie komentować bezpośrednio doniesień Bloomberg z poprzedniego dnia dotyczących potencjalnych ograniczeń na naprawy i serwisowanie sprzętu w Chinach. Jego wypowiedź jasno jednak wskazuje, że rząd Holandii zdaje sobie sprawę z ryzyka, jakie niesie za sobą ograniczenie działalności ASML na trzecim co do wielkości rynku dla tej firmy. Ewentualne straty wynikające z utraty dostępu do chińskiego rynku mogą mieć poważne konsekwencje finansowe dla ASML, co czyni koniecznym prowadzenie ostrożnych i przemyślanych rozmów między rządem a firmą.

WRZESIEŃ

1.09. „Global Times” o holenderskich planach ograniczenia eksportu technologii do Chin
„Amerykanie, Amerykanie, Amerykanie” – tak można by było określić chińską percepcję dotyczącą planów holenderskiego rządu w sprawie ograniczenia eksportu wysokiej technologii półprzewodnikowej do Chin za pośrednictwem giganta z Holandii – ASML. Szerzej pochylił się nad tym w poprzedniej edycji „Przeglądu”³⁸². Teraz warto przybliżyć odpowiedź Chińczyków, która została zawarta w artykule chińskiej tuby propagandowej – dziennika „Global Times”³⁸³.

Już na samym początku napisano o polityce Waszyngtonu, której celem jest ograniczenie eksportu chipów i sprzętu do ich produkcji na teren Chińskiej Republiki Ludowej. Dalej

³⁸⁰ Netherlands to weigh ASML's interests in China export restriction decision, PM says, Reuters, 30.08.2024, <https://www.reuters.com/markets/netherlands-weigh-asmls-interests-china-export-restriction-decision-pm-says-2024-08-30/> [dostęp: 10.03.2025].

³⁸¹ Ibidem.

³⁸² M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Sierpień 2024, Instytut Nowej Europy, 13.09.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzen-ue-chiny-sierpien-2024/> [dostęp: 11.03.2025].

³⁸³ ASML risks losing Chinese market permanently if it complies with US restrictions, Global Times, 1.09.2024, <https://www.globaltimes.cn/page/202409/1319035.shtml> [dostęp: 11.03.2025].

zasugerowano, że sytuacja spowoduje wymuszenie na amerykańskich sojusznikach, takich jak właśnie Holandia, „wdrożenia bardziej rygorystycznych kontroli eksportu”. Zdaniem „Global Times” jest to „strategiczny ruch” Stanów Zjednoczonych, którego celem jest po pierwsze „dalsze antagonizowanie Chin”, a po drugie „ograniczenie ich rozwoju”. Dołączenie Holandii do tej strategii ma w takim przypadku pogłębić narastającą przepaść zarówno w stosunkach na linii Waszyngton-Pekin, jak i Amsterdam-Pekin, a to – zwiększenia „globalnej niestabilności geopolitycznej”.

Waszyngton ma stosować presję na swoich sojusznikach i forsować im swoje przekonania i strategię w kontekście półprzewodników: „USA wywierają presję na swoich sojuszników, aby zdecydowanie zerwali więzi z chińskimi łańcuchami przemysłowymi i dostawczymi, co po raz kolejny stawia holenderski rząd i ASML, jednego z najważniejszych na świecie producentów sprzętu do produkcji chipów, przed dylematem”. „Global Times” stara się wykazać, przywołując oprócz Holandii inne państwa, takie jak Japonia i Korea Południowa, że stoją one przed „trudnym wyborem pomiędzy interesami ekonomicznymi a polityczną presją ze strony amerykańskiej hegemonii”. Ulegnięcie temu naciskowi przez ASML spowoduje, że firma straci ogromny chiński rynek, a to z kolei będzie wiązać się z równie ogromnymi stratami w zyskach i może nawet zachwiać dominującą pozycję ASML na globalnym rynku. Reperkusje w postaci pogorszenia relacji dotkną także Holandię, jeżeli ta opowie się po stronie USA.

Konkluzję tego tekstu można sprowadzić do dwóch głównych kwestii. Po pierwsze, jest to sugestia dla holenderskiego rządu oraz firmy ASML, aby „ponownie oceniły swoje stosunki współpracy z Chinami”. Po drugie – wykazanie, że choć „Chiny pozostają w tyle za USA pod względem zaawansowanej technologii chipów”, nie porzucą swoich dążeń do rozwoju i gonienia Stanów Zjednoczonych: „Chiny podwoją swoje wysiłki, aby w pełni rozwiązać problemy techniczne związane z produkcją chipów high-end”. Na zakończenie „Global Times” ostrzega, że dla przedsiębiorstw opowiadających się po stronie Waszyngtonu „powrót będzie trudny, gdy stracą rynek chiński”.

2.09. Unia zamierza zaostrzyć przepisy dotacyjne w sektorze wodorowym

Zgodnie z doniesieniami agencji Reuters, Komisja Europejska pracuje nad projektem zaostrzenia przepisów dotyczących finansowania sektora wodorowego i jego projektów, aby w ten sposób uatrakcyjnić pozycję europejskich firm w obawie przed ich chińskimi odpowiednikami. Potrzebę zmian w legislacji wyraziły lokalne przedsiębiorstwa już

na początku lipca bieżącego roku³⁸⁴. Podkreśliły wówczas własne obawy przed chińskim i przede wszystkim tańszym importem. Firmy takie jak Thyssenkrupp Nucera, Siemens Energy czy Nel Hydrogen chciały uzyskać od Unii Europejskiej zapewnienie, że sprzęt wyprodukowany w Europie będzie zasilał europejski plan wodorowy do 2030 roku (European Clean Hydrogen Alliance)³⁸⁵. W ramach tego planu ma być wyprodukowane 10 milionów ton wodoru odnawialnego z wykorzystaniem specjalnych maszyn o nazwie elektrolizery. Służą one do uzyskiwania „zielonego” paliwa poprzez wykorzystywanie energii elektrycznej do rozszczepiania wody.).

12 września bieżącego roku omawianą sprawę poruszył europejski komisarz ds. działań w dziedzinie klimatu, Wopke Hoekstra, w holenderskim Eindhoven. Hoekstra przemawiał w tej sprawie na tamtejszym Uniwersytecie Technicznym. Stwierdził, że zgodnie z prośbami europejskich firm wodorowych, UE pracuje nad dodaniem do programu Hydrogen Bank kryteriów, które będą w pewnym stopniu faworyzować lokalne przedsiębiorstwa. Nie są one jeszcze gotowe, lecz mogą obejmować wymogi określające terytorialność danych projektów. Onacza to, że mogą powstać przepisy ustanawiające limity zależności danych projektów od krajów niebędących członkami Unii Europejskiej. Komisarz ds. klimatu wprost oznajmił: „Będziemy mieli jasne kryteria budowania europejskich łańcuchów dostaw elektrolizerów”. Dalej podkreślił potrzebę uregulowania kwestii bezpieczeństwa i cyberbezpieczeństwa. Takie regulacje miałyby zapewnić, że europejskie dane nie trafią „w niepowołane ręce” – w domyśle ręce Chińczyków. W opinii Hoekstry, pozycja europejskich firm na rynku wodorowym i produkcji elektrolizerów jest dobra – niebezpieczeństwo tworzą jednak Chiny, dokonując nadprodukcji na rynku, zaniżają ceny.

Można podejrzewać, że kwestia wodoru będzie zyskiwać na znaczeniu, a Unia, podobnie jak w przypadku chińskich pojazdów elektrycznych, podejmie działania mające na celu wyrównanie szans pomiędzy europejskimi a chińskimi firmami. Może to obejmować odpowiednie regulacje, a także kolejne dochodzenia antysubsydyjne i cła wyrównawcze.

9.09. Sanchez w Chinach

³⁸⁴ K. Abnett, Hydrogen sector asks EU to help local firms compete with China, Reuters, 1.07.2024, <https://www.reuters.com/sustainability/hydrogen-sector-asks-eu-help-local-firms-compete-with-china-2024-07-01/> [dostęp: 11.03.2025].

³⁸⁵ European Clean Hydrogen Alliance, European Commission, brak daty, https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/industrial-alliances/european-clean-hydrogen-alliance_en [dostęp: 11.03.2025].

W ciągu ostatnich dwóch lat premier Hiszpanii, Pedro Sanchez, już drugi raz wizytował Chińską Republikę Ludową i spotkał się z jej najwyższymi władzami. Ostatnim razem odwiedził Chiny w marcu 2023 roku i zapewniał, że rozmawiał z przewodniczącym Xi Jinpingiem w sprawie poparcia przez niego planu pokojowego prezydenta Ukrainy³⁸⁶.

Tym razem cel wizyty był nieco inny. W obliczu narastającego konfliktu handlowego pomiędzy Unią Europejską a Chinami, premier Hiszpanii postanowił udać się na osobiste konsultacje z Xi, premierem ChRL Li Qiangiem oraz przedstawicielstwem chińskiego biznesu. Hiszpania ma swój interes w tym, aby wojny gospodarczej nie było. Gdy Unia uderza w chińskie samochody elektryczne, Chiny dokonują odwetu na sektorze, w którym Hiszpania jest jednym z liderów. Mowa tutaj o handlu wieprzowiną, zwłaszcza do Chin (w 2023 roku eksport do Chin wart był 1,5 mld dol.). Niemalże udział Hiszpania ma również w handlu produktami mleczarskimi (w 2023 roku sprzedaż tych produktów do Chin sięgnęła wartości 50 mln dol.), na które Pekin też nakłada dochodzenia antysubsydyjne (szerzej na ten temat w sierpniowym „Przeglądzie”³⁸⁷). Według doniesień agencji Reuters ich źródło, określane jako „niezależne” i „mające bezpośredni dostęp do spotkania Xi z Sanchezem”, stwierdziło, że liderzy obu państw „znaleźli harmonię i zrozumienie” w kwestii chińskich ograniczeń na wieprzowinę z Hiszpanii³⁸⁸.

Dlatego też nie ma co się dziwić, że Sanchez przyjechał do Pekinu w duchu „dogadania się” i próby złagodzenia zarówno kursu Unii, jak i Chin. Taka sytuacja także była korzystna dla przewodniczącego ChRL, który wyraził swoje nadzieje, że „Hiszpania będzie odgrywać konstruktywną rolę” w kontekście relacji na linii Pekin-Bruksela. Jego innymi nadziejami było to, że Hiszpania będzie „nadal zapewniać uczciwe, równe, bezpieczne i niedyskryminujące środowisko biznesowe dla chińskich przedsiębiorstw”, by te mogły się rozwijać na hiszpańskim rynku. Stwierdził też, że w dzisiejszym „burzliwym świecie” zarówno Chiny, jak i Hiszpania powinny rozszerzyć swoją współpracę względem rynków Globalnego

³⁸⁶ Pedro Sánchez: "He trasladado a Xi Jinping que España apoya la Fórmula para la Paz de Zelenski y le he animado a mantener una conversación con el presidente de Ucrania", La Moncloa, 31.03.2024, <https://www.lamoncloa.gob.es/presidente/actividades/Paginas/2023/310323-sanchez-comparecencia-china-pekino.aspx> [dostęp: 11.03.2025].

³⁸⁷ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Sierpień 2024. Instytut Nowej Europy, 13.09.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzeń-ue-chiny-sierpień-2024/> [dostęp: 11.03.2025].

³⁸⁸ J. Cash, China's Xi, Spain's Sanchez seek to ease EU-China trade disputes, Reuters, 9.09.2024, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/spanish-autos-pork-beijings-sights-with-pm-sanchez-china-2024-09-09/> [dostęp: 11.03.2025].

Południa, ponieważ wspólnie mają „poczucie odpowiedzialności i misji” oraz wyznają w stosunkach międzynarodowych takie wartości jak multilateralizm czy wolny handel.

Nie da się ukryć, że w tym spotkaniu to Xi był górą, a Sanchez był w potrzebie. Z komunikatu rządowego Hiszpanii można wyczytać, że Sanchez podkreślał intensywne zaangażowanie swojego kraju w „opracowanie pozytywnego programu i poszukiwanie kompromisowych rozwiązań, które przyniosą korzyści wszystkim stronom, w tym Europie”. Co więcej, hiszpański premier utwierdzał, że relacje pomiędzy Europą a Chinami powinny być „jak najściślejsze, bogate i zrównoważone”, a to wszystko w oparciu o wzajemne zaufanie.

Jak można dalej wyczytać ze źródeł rządowych, Sanchez podniósł również temat konfliktów na Ukrainie i w Palestynie. Oznajmił, że w interesie nie tylko Hiszpani i Europy, ale też Chińskiej Republiki Ludowej jest znalezienie wspólnego rozwiązania opartego na prawie międzynarodowym oraz zasadach widniejących w Karcie Narodów Zjednoczonych. W tym miejscu podkreślił, że „wpływ Chin jako kraju zaangażowanego w pokój ma fundamentalne znaczenie dla próby rozwiązania konfliktów, które niestety dotyczą planetę”. Ze strony chińskiej jednak można odnaleźć jedynie jedno zdanie, które mówi, że liderzy obydwu państw „wymienili swoje poglądy w sprawie kryzysu ukraińskiego, konfliktu palestyńskiego i innych kwestii”. Widać więc wyraźnie, że Pekin w dalszym ciągu pozostaje przy „prorosyjskiej neutralności”³⁸⁹.

Tego samego dnia premier Hiszpanii spotkał się także ze swoim chińskim odpowiednikiem – Li Qiangiem. Spotkanie to można uznać za bardziej efektywne, gdyż na jego koniec zawarto siedem porozumień w zakresie ekologii, handlu, inwestycji, kultury, edukacji i nauki. W czasie rozmowy Sanchez w wymowny sposób oznajmił, że Hiszpania dąży do rozwoju współpracy, zwłaszcza gospodarczej, z Chinami: „Chcemy budować mosty, aby wspólnie bronić sprawiedliwego porządku handlowego, który pozwala naszym gospodarkom rozwijać się i przynosi korzyści naszemu przemysłowi i obywatelom”. Z kolei Li dodał, że Chiny ogłaszają gotowość do współpracy z Hiszpanią „w celu wdrożenia ważnego konsensusu osiągniętego

³⁸⁹ Pedro Sánchez y Xi Jinping muestran en Pekín el excelente estado de las relaciones bilaterales entre China y España, La Moncloa, 9.09.2024, <https://www.lamoncloa.gob.es/presidente/actividades/Paginas/2024/090924-pedro-sanchez-pekín-foro-fundacion-consejo.aspx> [dostęp: 11.03.2025].

przez przywódców obu krajów, budowania wzajemnego zaufania politycznego i wspólnego budowania dwustronnych relacji o strategicznym charakterze”³⁹⁰.

Kontynuacją wizyty premiera Hiszpanii w Państwie Środka była jego wizyta w Szanghaju, w którym odbył szereg spotkań z przedstawicielami biznesu i kultury. W pierwszej kolejności, podczas swojego przemówienia na otwarciu Spain-China Business Meeting, opowiadał się za otwartością gospodarczą, tj. większym handlem i inwestycjami, jednocześnie warunkując, że będą one sprawiedliwe i zrównoważone. Jego zdaniem widmo wojny handlowej powinno zostać zniwelowane poprzez dialog, a sam konflikt handlowy „nie przyniesie korzyści nikomu”, zaś rozwiązanie powinno zostać wypracowane w ramach Światowej Organizacji Handlu (WTO)³⁹¹. Podczas spotkania premiera Hiszpanii z zarządem chińskiej firmy Envision podpisano także umowę dotyczącą elektrolizerów do produkcji zielonego wodoru³⁹². Kolejną biznesową wizytą było spotkanie premiera z prezesami chińskich firm motoryzacyjnych: Chery, SAIC Motor i Hunan Yuneng. Firmy te wyraziły swoje zainteresowanie obecnością na rynku hiszpańskim, zwłaszcza SAIC, którego prezes potwierdził chęć wybudowania fabryki na terenie kraju³⁹³. Sanchez odwiedził również Uniwersytet Tongji oraz inaugurował otwarcie drugiego już w Chinach Instytutu Cervantesa.

10.09. Pekin chce negocjacji w sprawie samochodów elektrycznych

10 września Chińska Republika Ludowa wyszła z propozycją przeprowadzenia negocjacji w sprawie chińskich samochodów elektrycznych i zatwierdzanych na nie unijnych celów wyrównawczych. Celem takiego ruchu była oczywiście próba złagodzenia wysokości proponowanych celów przez Komisję Europejską. Chińczycy wysłali do Brukseli specjalną

³⁹⁰ Chinese premier holds talks with Spanish prime minister, The State Council The People's Republic of China, 9.09.2024, https://english.www.gov.cn/news/202409/09/content_WS66defe7cc6d0868f4e8eac2a.html [dostęp: 11.03.2025].

³⁹¹ Pedro Sánchez apuesta por una relación con China basada en la apertura: "Queremos más comercio e inversiones", La Moncloa, 10.09.2024, <https://www.lamoncloa.gob.es/presidente/actividades/Paginas/2024/100924-sanchez-viaje-china-.aspx> [dostęp: 11.03.2025].

³⁹² Pedro Sánchez anuncia para España un compromiso de inversión de más de mil millones de euros por parte de la empresa Envision Energy, La Moncloa, 10.09.2024, <https://www.lamoncloa.gob.es/presidente/actividades/Paginas/2024/100924-sanchez-envision.aspx> [dostęp: 11.03.2025].

³⁹³ D. G. Lifona, SAIC confirma a Sánchez su interés en España para la primera fábrica de MG en Europa, "Expansion", 10.09.2024, <https://www.expansion.com/empresas/motor/2024/09/10/66e01396e5fdea97558b4585.html> [dostęp: 11.03.2025].

delegację, której przewodził wiceminister handlu ChRL, Li Fei³⁹⁴. Stronę Unii Europejskiej reprezentowała Sabine Weyand, pełniąca funkcję dyrektora generalnej ds. handlu. Podczas rozmów Li próbował przekonywać, że warto zwrócić się w stronę konsultacji dotyczących dwustronnej wymiany i chińskich pojazdów elektrycznych³⁹⁵.

Misję Li można opisać następującymi słowami, wypowiedzianymi przez rzecznika MSZ ChRL: „Chiny są gotowe kontynuować ścisłą współpracę z UE w celu szybkiego znalezienia rozwiązania, które będzie odpowiadać wspólnym interesom obu stron i będzie zgodne z zasadami Światowej Organizacji Handlu, aby promować solidny i stabilny rozwój stosunków gospodarczych i handlowych między Chinami a UE”. Pekin miał też świadomość, co podkreśliło ministerstwo handlu, że kwestia chińskich elektryków jest „złożona”, a osiągnięcie sukcesu stanowi „znaczące wyzwanie”. Mimo wszystko przez stronę chińską wyrażona została – już nie pierwszy raz – nadzieja, że uda się rozwiązać tę kwestię ugodowo: „nadal zachowujemy najwyższą szczerłość i mamy nadzieję na rozwiązanie sporu poprzez dialog i konsultacje oraz na znalezienie wzajemnie akceptowalnego rozwiązania”³⁹⁶.

Należy również zauważyć, że wizyta delegacji Li w Brukseli miała jeszcze jedno zadanie — stworzyć podwaliny pod rozmowy pomiędzy ministrem handlu ChRL Wangiem Wentao a jego unijnym odpowiednikiem Valdisem Dombrovskisem. O tych konsultacjach szerzej będzie można przeczytać w dalszej części „Przeglądu”.

12.09. Unia odrzuca propozycje chińskich producentów

Za sprawą słów rzecznika Komisji Europejskiej ds. handlu Olofa Gilla, do opinii publicznej przedostała się informacja, że Komisja odrzuciła propozycje chińskich producentów aut elektrycznych. Propozycje dotyczyły dostosowania cen w celu uniknięcia niepożądanego wzrostu wartości taryf przed potencjalnie kluczowymi rozmowami między Pekinem a Brukselą. Gill oznajmił, że mimo iż Komisja nie przyjęła „oferty zobowiązań cenowych”

³⁹⁴ China proposes negotiations with EU to resolve EV tariff dispute, Reuters, 10.09.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/china-proposes-negotiations-with-eu-resolve-electric-vehicle-tariff-dispute-2024-09-10/?ref=biztoc.com> [dostęp: 11.03.2025].

³⁹⁵ F. Bermingham, China trade officials visit Brussels seeking deal to nix European Union's EV tariffs, „South China Morning Post”, 10.09.2024, https://www.scmp.com/news/china/article/3277846/china-trade-officials-visit-brussels-seeking-deal-nix-european-unions-ev-tariffs?module=perpetual_scroll_0&pgtype=article?module=inline&pgtype=article [dostęp: 11.03.2025].

³⁹⁶ China opens to further consultations concerning the EU's anti-subsidy case, Xinhua, 10.09.2024, <https://english.news.cn/20240910/3a09b2bf5deb4668b53afa08619b8335/c.html> [dostęp: 11.03.2025].

wysuniętej przez chińskich eksporterów, nie oznacza to, że Unia zamyka się na rozmowy, wręcz przeciwnie – jest „otwarta na rozwiązanie negocjacyjne”. Ponadto, Gill dał do zrozumienia, że lwia część wysiłku wypracowania rozwiązania konfliktu o pojazdy elektryczne leży po stronie Pekinu, a nie Brukseli: „Komisja nie ma obowiązku określania, jak to rozwiązanie powinno wyglądać [...] To ich kolei”³⁹⁷. Zapewnił także, że Komisja podjęła stosowną analizę tychże ofert „w oparciu o przepisy Światowej Organizacji Handlu i przepisy antysubsydyjne UE”. Dalej uszczegółowił, na czym dokładnie to polegało: „Nasz przegląd skupił się na tym, czy oferty te wyeliminują szkodliwe skutki subsydiów zidentyfikowanych w naszych dochodzeniach i czy te zobowiązania cenowe można skutecznie monitorować i egzekwować”. Niestety dokładniejsze informacje na ten temat nie zostały ujawnione i pozostają poufne³⁹⁸.

Jak można się domyślić, wspomniany przegląd wykazał, że nie ma możliwości zaakceptowania wysuniętych propozycji. Lecz – jak podaje „Financial Times” – podjęcie takiej decyzji nie obyło się bez sporów wewnętrznych. Co niektóre kraje członkowskie obawiają się przede wszystkim działań odwetowych ze strony Chińskiej Republiki Ludowej³⁹⁹. Pierwsze oznaki takich kroków są już zauważalne: Chińczycy pod lupę biorą przede wszystkim europejskie produkty mleczne, wieprzowinę i brandy.

W odpowiedzi na poczynania Unii Europejskiej Chiny wyraziły swoje rozczarowanie. Zdaniem Pekinu Bruksela zlekceważyła „dobrą wolę i wysiłki chińskiego przemysłu pojazdów elektrycznych” poprzez odrzucenie zaoferowanych rozwiązań sporu wokół chińskich elektryków i braku woli przeprowadzenia szerszych konsultacji w tym temacie. Ministerstwo Handlu ChRL ogłosiło, że „będzie uważnie śledzić kolejne działania UE” i w razie potrzeby „podejmie wszelkie niezbędne środki w celu obrony uzasadnionych praw chińskich firm”⁴⁰⁰.

13.09. Chiny potępiają obecność niemieckich statków w Cieśninie Tajwańskiej

³⁹⁷ K. Verhelst, EU rejects Chinese proposals to avoid duties on EVs, Politico, 12.09.2024, <https://www.politico.eu/article/eu-rejects-chinese-proposals-to-avoid-duties-on-evs/> [dostęp: 11.03.2025].

³⁹⁸ J. Liboreiro, EU rejects price offer from Chinese EV producers as talks enter final stretch, Euronews, 12.09.2024, <https://www.euronews.com/my-europe/2024/09/12/eu-rejects-price-offer-from-chinese-ev-producers-as-talks-enter-final-stretch> [dostęp: 11.03.2025].

³⁹⁹ E. White, D. Mosolova, A. Bounds, EU rejects Chinese EV makers 'bid to avert hefty tariffs, “Financial Times”, 12.09.2024, <https://www.ft.com/content/e1321972-def6-4980-a52e-b9cc5fab2ae0> [dostęp: 11.03.2025].

⁴⁰⁰ N. Zhong, China urges fair treatment for EVs in Europe, “China Daily”, 14.09.2024, <https://www.chinadaily.com.cn/a/202409/14/WS66e52418a3103711928a8079.html> [dostęp: 11.03.2025].

Cieśnina Tajwańska jest niezwykle kłopotliwym obszarem wodnym z powodu panującego tam konfliktu pomiędzy Chińską Republiką Ludową a Republiką Chińską, czyli Tajwanem. 13 września sytuację w regionie zaognił niemiecki tranzyt dwóch okrętów wojennych. Była to pierwsza taka sytuacja od dwudziestu lat. Zdaniem dziennikarzy Reutera był to wyraz „determinacji Berlina, by stanąć po stronie zachodnich sojuszników w czasach rosnących napięć między Tajpej a Pekinem”. Stwierdzenie to niekoniecznie zostało potwierdzone przez niemiecki rząd – minister obrony RFN Boris Pistorius wypowiedział się w następujący sposób: „Wody międzynarodowe to wody międzynarodowe. To najkrótsza i, biorąc pod uwagę warunki pogodowe, najbezpieczniejsza trasa. Więc przepływamy przez [nie]”⁴⁰¹. Więc pytanie, czy była to oznaka jawnego wsparcia Tajwanu, zostaje otwarte. W podobnym tonie wypowiedział się rzecznik niemieckiego MSZ, Christian Wagner, który pytany podczas konferencji prasowej o rejs fregaty, odpowiedział, że wybór takiej trasy jest najlepszy pod względem logistycznym – to znaczy, że panują tam najkorzystniejsze warunki atmosferyczne do żeglugi. Dodał również, że rząd Niemiec nie widział żadnej potrzeby informowania Pekinu o tranzycie okrętów: „Zgodnie z międzynarodowym prawem morskim, powiadomienia nie są wymagane na wodach międzynarodowych. Można tam swobodnie się przemieszczać. Właśnie to teraz robimy”⁴⁰².

Warto wyjaśnić, że niemieckie okręty nie pływają po tych wodach bez powodu. Jest to związane z tegorocznym niemieckim planem rozmieszczenia jednostek w regionie Indo-Pacyfiku, które rozpoczęło się 8 maja wraz z wypłynięciem dwóch niemieckich okrętów, o których mowa. Wspomniany już wcześniej minister Pistorius w maju oznajmił, że „rozmieszczenie w Indo-Pacyfiku to złożone przedsięwzięcie naszych sił morskich i powietrznych ze szczególnym uwzględnieniem Pacyfiku – regionu o coraz większym globalnym, strategicznym znaczeniu również dla Niemiec i Europy [...] Chcemy wzmocnić nasze partnerstwa regionalne i skonsolidować naszą pozycję jako wiarygodnego podmiotu w regionie”⁴⁰³.

⁴⁰¹ A. Ratz, Y. Lee, German navy makes rare transit of sensitive Taiwan Strait, Reuters, 13.09.2024, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/german-navy-makes-rare-transit-sensitive-taiwan-strait-2024-09-13/> [dostęp: 11.03.2025].

⁴⁰² Erklärungen des Auswärtigen Amts in der Regierungspressekonferenz vom 13.09.2024, Auswärtiges Amt, 13.09.2024, https://www.auswaertiges-amt.de/de/newsroom/regierungspressekonferenz/2675644#content_1 [dostęp: 11.03.2025].

⁴⁰³ German Navy begins Indo-Pacific Deployment 2024, Bundeswehr, 8.05.2024, <https://www.bundeswehr.de/en/organization/navy/news/german-navy-begins-indo-pacific-deployment-2024-5782518> [dostęp: 11.03.2025].

Niemniej jednak, dla Pekinu przepłynięcie niemieckiej fregaty stanowiło „prowokację”, którą Chiny „stanowczo potępiają”. Tymi słowami posłużyła się chińska rzeczniczka MSZ ChRL, Mao Ning, podczas konferencji prasowej z 13 września. Stwierdziła, że „kwestia Tajwanu nie dotyczy wolności żeglugi, ale suwerenności i integralności terytorialnej Chin”, dlatego też nie uznaje tłumaczeń strony niemieckiej. Jednocześnie podkreśliła, że Pekin respektuje „prawo krajów do żeglugi na odpowiednich wodach zgodnie z prawem Chin i prawem międzynarodowym”, co jednak nie oznacza, że ChRL daje przyzwolenie na „akty prowokacji pod pretekstem wolności żeglugi, które szkodzą suwerenności i bezpieczeństwu Chin”⁴⁰⁴. Dzień później głos zabrał rzecznik chińskiego ministerstwa obrony, Li Xi, który równie dobitnie oskarżał Niemców o prowokację. Stwierdził, że „działania Niemiec zwiększyły ryzyko bezpieczeństwa i wysłały złe sygnały”, dodając, iż wojska chińskiego Dowództwa Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej na Wschodnim Teatrze Wojennym pozostawały w stanie „najwyższej gotowości” do odparcia wszelkich zagrożeń i prowokacji⁴⁰⁵. Jak się finalnie okazało, chińskie wojska mogły spokojnie opuścić ten stan i odmaszerować.

16.09. Wang i Tajani

Minister Handlu Chińskiej Republiki Ludowej Wang Wentao rozpoczął swoje zapowiadane już wcześniej „Tour de Europa”⁴⁰⁶, którego celem było lobbowanie za złagodzeniem unijnego kursu wobec chińskich pojazdów elektrycznych, od spotkania z włoskim ministrem spraw zagranicznych w Rzymie. Antonio Tajani w wywiadzie dla włoskiej gazety „Corriere della Sera” zapowiedział tematy, które planował poruszyć na spotkaniu. Oświadczył, że Włochy popierają działania Komisji Europejskiej ku wyrównaniu szans na rynku motoryzacyjnym i zapobieganiu nieuczciwym zagrywkom, chociażby takim jak dumping. „Nasze firmy muszą konkurować na równych warunkach. W Brukseli wspieramy zaproponowane przez Komisję Europejską obowiązki mające na celu ochronę

⁴⁰⁴ Foreign Ministry Spokesperson Mao Ning's Regular Press Conference on September 13, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 13.09.2024, https://www.mfa.gov.cn/eng/xw/fyrbt/202409/t20240913_11490441.html [dostęp: 11.03.2025].

⁴⁰⁵ J. Li, Chinese military slams German warship's transit through Taiwan Strait, China Military, 14.09.2024, <http://eng.chinamil.com.cn/VOICES/MilitaryServices/16338436.html> [dostęp: 11.03.2025].

⁴⁰⁶ China's commerce minister to visit EU as EV tariff vote looms, Reuters, 12.09.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/chinas-commerce-minister-visit-eu-ev-tariff-vote-looms-2024-09-12/> [dostęp: 11.03.2025].

konkurencyjności naszych firm” – stwierdził szef włoskiego MSZ⁴⁰⁷. O takim podejściu świadczy również niewiążące głosowanie państw członkowskich w sprawie wejścia w życie proponowanych cel wyrównawczych – Włochy wtedy wyraziły swoją aprobatę (temat ten poruszyliśmy w lipcowym „Przeglądzie”⁴⁰⁸).

Ministrowie Chin i Włoch spotkali się 16 września bieżącego roku w rzymskim Farnesina, co było trzecim tego typu spotkaniem. Jak podaje włoskie źródło rządowe, wizyta Wanga w Rzymie ma stanowić preludium do planowanej wizyty prezydenta Republiki Włoskiej, Sergia Mattarelliego, w Chinach. Tajani oświadczył, że „stosunki między Włochami a Chinami przechodzą ważną fazę ożywienia” — co znajduje potwierdzenie

w faktach. Po opuszczeniu Inicjatywy Pasa i Szlaku pod koniec 2023 roku, Włosi dążą do ułożenia relacji z Chinami na nowo, proponując pewien reset i przejście na bardziej partnerski poziom współpracy. Tajani dodał, że dostrzega wyraźną „potrzebę sprawiedliwego dostępu do chińskiego rynku i równych warunków działania dla naszych przedsiębiorstw, w szczególności dla SME [ang. *Subject-Matter Expert*] i przedsiębiorstw w sektorze rolno-spożywczym”. Dlatego jego zdaniem, Włochy chcą dalej współpracować z Chinami „w celu wzmocnienia współpracy gospodarczej i przywrócenia równowagi w bilansie handlowym między Rzymem a Pekinem”⁴⁰⁹.

Włoski minister spraw zagranicznych poruszył również kwestie dotyczące bezpieczeństwa międzynarodowego, zwłaszcza w kontekście wojny na Ukrainie i konfliktu w Gazie. Cytując jego słowa: „Poruszyłem kwestię dostaw sprzętu wojskowego dla Rosji”, a także „współpraca Chin ma fundamentalne znaczenie także w perspektywie następnej konferencji pokojowej”. Bliższy Włochom problem tyczył się bezpieczeństwa na Morzu Czerwonym. Tajani tutaj również odwołał się do Chińczyków, zauważając, że „bardzo ważne jest, aby Chiny współpracowały na rzecz bezpieczeństwa Morza Czerwonego — regionu o kluczowym znaczeniu dla wolności żeglugi i bezpieczeństwa eksportu”.

⁴⁰⁷ Tajani: «Sui missili ogni Paese per sé, ora una conferenza di pace» – Intervista al “Corriere della Sera”, Antonio Tajani, 16.09.2024, <https://antoniotajani.blog/news/tajani-sui-missili-ogni-paese-per-se-ora-una-conferenza-di-pace-intervista-al-corriere-della-sera/> [dostęp: 11.03.2025].

⁴⁰⁸ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Lipiec 2024, Instytut Nowej Europy, 14.08.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzeń-ue-chiny-lipiec-2024/> [dostęp: 11.03.2025].

⁴⁰⁹ Farnesina: Tajani incontra il Ministro del Commercio Cinese Wang Wentao, Agenzia Internazionale Stampa Estero, 16.09.2024, <https://www.aise.it/farnesina/farnesina-tajani-incontra-il-ministro-del-commercio-cinese-wang-wentao/209653/2> [dostęp: 11.03.2025].

Jak podaje agencja Reuters, Wang miał stwierdzić podczas swojej wizyty w Rzymie, że unijne dochodzenia budzą niepokój w chińskich inwestorach i poważnie wpływają na ich zaufanie do inwestowania – w tym przypadku we Włoszech. Co więcej, w rozmowie tym razem z włoskim ministrem rozwoju gospodarczego, Adolfo Urso, stwierdził zachęcająco, że podstawy pod współpracę między Pekinem a Rzymem w kontekście branży motoryzacyjnej są „solidne”, a jej potencjał – „ogromny”⁴¹⁰.

17.09. Wang i Habeck

Kolejnym przystankiem dla chińskiego ministra handlu był Berlin i spotkanie z ministrem gospodarki RFN Robertem Habeckiem, które odbyło się 17 września. Niemcy są bardziej skłonne do rozwiązania konfliktu handlowego pomiędzy Unią a Chinami w sposób minimalizujący straty dla każdej ze stron. Największe motoryzacyjne firmy niemieckie chcą nie tylko kontynuować współpracę z Chinami, ale także ją pogłębiać. Wielokrotnie cytowani w poprzednich edycjach „Przeglądu” prezesi takich firm jak Vokswagen czy BMW otwarcie wskazywali na negatywne skutki, jakie może przynieść wprowadzenie celów wyrównawczych. Habeck w swoim przekazie stwierdził, że Niemcy dążą do rozwiązania konfliktu handlowego: „Chcemy za wszelką cenę uniknąć konfliktu handlowego z rosnącymi taryfami, który ostatecznie zaszkodzi obu stronom”. Dlatego też w jego mniemaniu wyjściem z tej sytuacji jest „rozwiązanie polityczne”. Niemiecki minister, rozmawiając ze swoim chińskim odpowiednikiem, chciał także podkreślić, że w interesie Niemiec nie jest unikanie konkurencji z Chińczykami: „Wręcz przeciwnie, akceptujemy konkurencję — ale musi ona odbywać się na uczciwych warunkach” – stwierdził, chcąc najprawdopodobniej rozwiązać wątpliwości, że Niemcy skorzystaliby na osłabianiu Chin na europejskim rynku⁴¹¹. Pytanie brzmi, czy powiedział to szczerze, czy była to jedynie próba dobrego zaprezentowania się przed stroną chińską?

Po stronie chińskiej, Wang przyznał, że działania Komisji Europejskiej „poważnie zakłóca” współpracę pomiędzy Chinami a Niemcami na podłożu handlowym i inwestycyjnym. Wyraził także swoje nadzieje, że omawiany spór uda się rozwiązać w ramach Światowej Organizacji

⁴¹⁰ China tells Italy: EU electric vehicle probe affecting investor confidence, Reuters, 17.09.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/china-tells-italy-eu-electric-vehicle-probe-affecting-investor-confidence-2024-09-17/> [dostęp: 11.03.2025].

⁴¹¹ Germany's Habeck calls for political solution to EV tariff dispute with China, Reuters, 17.09.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/germanys-habeck-calls-political-solution-ev-tariff-dispute-with-china-2024-09-17/> [dostęp: 11.03.2025].

Handlu w trybie ekspresowym, aby uniknąć pogłębiania tarć na linii Pekin-Bruksela. Chińczycy ponadto chcą przypisać Niemcom główną rolę w działaniach sabotujących plany Komisji Europejskiej. Ponieważ starania samego Pekinu spełzły na niczym (Unia nie zareagowała na próby powzięcia konsultacji), Chiny starają się wywołać dialog od wewnątrz wykorzystując ku temu Niemcy. Jak sam Wang stwierdził, Chiny będą kontynuować swoje starania „do ostatniej chwili”. Tym samym wyraził również nadzieję, że „Niemcy, jako główny członek UE, przejmą inicjatywę, odgrywając aktywną rolę i wezwą Komisję Europejską do wykazania się wolą polityczną i współpracy z Chinami w celu właściwego rozwiązania sprawy”⁴¹².

19.09. Wang i Dombrovskis

Ostatnim i docelowym przystankiem Wanga w jego podróży po Europie była Bruksela oraz spotkanie z Valdisem Dombrovskisem – wiceprzewodniczącym Komisji Europejskiej oraz komisarzem ds. handlu. Tematem rozmowy była oczywiście kwestia unijnych cel na pojazdy elektryczne z Chin. Jak podaje komunikat Komisji Europejskiej, Dombrovskis i Wang „przeprowadzili szczerą i konstruktywną dyskusję”. Wiceprzewodniczący Komisji Europejskiej przyznał swojemu rozmówcy, że prowadzone przez UE dochodzenie „opiera się ściśle na faktach i dowodach oraz jest w pełni zgodne z zasadami WTO i prawem UE”. Jednocześnie dodał, że rynek europejski pozostaje „otwarty na import chińskich pojazdów elektrycznych”, ponieważ Unia nie dąży do faworyzowania jedynie rodzimych przedsiębiorstw ani do izolacjonizmu czy protekcjonizmu, często zarzucanych Brukseli przez Pekin. Celem jej działań jest rekompensata wykrytych dotacji państwowych i wyrównanie w ten sposób szans na rynku. Co więcej, obie strony wskazały, że w dalszym ciągu wyrażają swoją wolę do prowadzenia konsultacji, które pomogłyby zakończyć spór w „pokojowy” sposób. Dlatego też Dombrovskis i Wang mieli poinstruować swoje zespoły robocze, aby te dołożyły „wszelkich starań” ku wypracowaniu rozwiązania akceptowalnego zarówno dla strony europejskiej, jak i chińskiej. Ponadto zgodzili się, aby rozpocząć funkcjonowanie specjalnego kanału komunikacji na szczeblu ministerialnym, wspomagającego proces konsultacji i łagodzenia napięć. Unijny komisarz nie omieszkiał wspomnieć o chińskich dochodzeniach przeciwko towarom z Unii Europejskiej. Mowa tutaj o brandy, wieprzowinie i produktach mlecznych. Zdaniem Dombrovskisa są one „nieuzasadnione” oraz „opierają się na wątpliwych

⁴¹² EV tariffs will damage Germany, China, says Chinese commerce minister, Reuters, 18.09.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/ev-tariffs-will-cause-damage-germany-china-says-chinese-commerce-minister-2024-09-17/> [dostęp: 11.03.2025].

zarzutach”, a także „nie mają wystarczających dowodów”. Tak więc są one – zdaniem Komisji Europejskiej – bezzasadne i powinny zostać wstrzymane przez ChRL, a sama Unia będzie stanowczo „bronić interesów swojego przemysłu”⁴¹³.

Jak można przeczytać w artykule z „Global Times”, Wang podczas rozmowy określił orzeczenia wszczętych przez Komisję Europejską dochodzeń antysubsydyjnych na trzy sposoby: po pierwsze, że były „niezgodne z prawem”, po drugie – „nierozsądne” i po trzecie – „niesprawiedliwe”. Wezwał on również do wdrożenia „konsensusu osiągniętego przez przywódców Chin, Francji i UE”, chcąc w ten sposób przywołać stanowiska niektórych z państw członkowskich UE, sugerując – prawdopodobnie – że Komisja działa wbrew woli krajów UE⁴¹⁴.

Cui Hongjian, (Pekiński Uniwersytet Języków Obcych) w ramach cytowanego tekstu z „Global Times”, zasugerował, że rozmowy Dombrovskis-Wang z 19 września miały stanowić „pozytywny sygnał dla obu stron”. Nieco odmienną narrację można odnaleźć w prasie zachodniej, przykładowo na portalach POLITICO⁴¹⁵ czy też Euronews⁴¹⁶. W tych dwóch przypadkach oceny rozmowy były bardziej powściągliwe i niekoniecznie wskazujące na spory optymizm. Podano, że Bruksela i Pekin wyraziły zgodę na ponowne rozpatrzenie zobowiązań cenowych, co miałoby wspomóc ograniczenie napięć pomiędzy dwoma stolicami. Jednakże sytuacja ta nie okazała się żadnym przełomem w całej sprawie i można uznać, że Komisja Europejska nie zbacza z obranego przez siebie kursu. Finalną destynacją będzie głosowanie z 4 października 2024 roku i głosowanie państw członkowskich UE w sprawie przyjęcia cel (przeczytać o tym można będzie w kolejnej edycji „Przeglądu”).

23.09. UE kwestionuje chińskie dochodzenie w sprawie produktów mlecznych z Europy

⁴¹³ Readout of meeting between EVP Dombrovskis and Chinese Commerce Minister Wang, European Commission, 20.09.2024, https://policy.trade.ec.europa.eu/news/readout-meeting-between-evp-dombrovskis-and-chinese-commerce-minister-wang-2024-09-20_en?prefLang=pl [dostęp: 11.03.2025].

⁴¹⁴ Y. Yin, China, EU express political will to resolve differences on EV via consultations, „Global Times”, 20.09.2024,

⁴¹⁵ K. Verhelst, C. Gijs, No deal (yet) on EV duties between EU and China, Politico, 19.09.2024, <https://www.politico.eu/article/china-minister-wang-wentao-electronic-vehicle-valdis-dombrovskis/> [dostęp: 11.03.2025].

⁴¹⁶ J. Liboreiro, EU and China fail to deliver breakthrough on electric cars dispute, but talks will intensify, Euronews, 19.09.2024, <https://www.euronews.com/my-europe/2024/09/19/eu-and-china-fail-to-deliver-breakthrough-on-electric-cars-dispute-but-talks-will-intensify> [dostęp: 11.03.2025].

Miesiąc temu, w sierpniowym wydaniu „Przeglądu”, pisaliśmy o tym, jak Chiny odwetowo postanowiły ogłosić dochodzenie antysubsydyjne na europejskie produkty mleczne⁴¹⁷. Była to odpowiedź na ujawnienie przez Komisję Europejską ostatecznych wartości cel. Niemniej jednak, Unia niespecjalnie przejęła się krokiem ze strony Pekinu.

23 września Komisja Europejska złożyła wniosek o konsultacje w ramach Światowej Organizacji Handlu (WTO), kwestionując zasadność chińskiego dochodzenia⁴¹⁸. Jak podkreślono w komunikacie prasowym Komisji – co później również uwypukliło Reuters⁴¹⁹ – podjęcie takiego działania przez UE ma miejsce po raz pierwszy z tego względu, że wcześniej nie zdarzyło się, aby zakwestionowanie dochodzenia miało miejsce „już na etapie jego wszczęcia”. Uzasadnieniem do zakwestionowania chińskiego dochodzenia według Komisji są po pierwsze „wątpliwe zarzuty” i po drugie „niewystarczające dowody”. Co więcej, zdaniem Komisji, działanie takie jest w pełni uzasadnione, gdyż w taki sposób Komisja Europejska realizuje to, do czego się zobowiązała: „do zdecydowanej obrony interesów unijnego przemysłu mleczarskiego i wspólnej polityki rolnej przed nieuczciwie prowadzonymi postępowaniami”. Konsultacje w ramach WTO mają stanowić pierwszy krok do rozstrzygnięcia sporu pomiędzy stronami. Jednakże jeśli to nie pomoże, wtedy UE ma prawo zwrócić się do WTO z prośbą o zwołanie specjalnego panelu, który zająłby się podjęciem decyzji w sprawie dochodzenia.

Tego samego dnia, dowiedziawszy się o złożeniu wniosku przez Komisję, chińskie ministerstwo handlu postanowiło odnieść się do całej sprawy. Ze słów reprezentanta ministerstwa zawartych w komunikacie agencji Xinhua można wyczytać, że Pekin jest rozczarowany ruchem Unii Europejskiej: „Chiny żałują, że UE przekazała sprawę dochodzenia antysubsydijnego mechanizmowi rozstrzygania sporów WTO i zajmie się nią zgodnie z odpowiednimi zasadami WTO”⁴²⁰. Zapewne liczono na to, że uda się tę sprawę załatwić

⁴¹⁷ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Sierpień 2024, Instytut Nowej Europy, 13.09.2024, <https://ine.org.pl/przeglad-wydarzen-ue-chiny-sierpien-2024/> [dostęp: 11.03.2025].

⁴¹⁸ Commission launches WTO consultations challenging China's anti-subsidy investigation into EU dairy, European Commission, 23.09.2024, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_4821 [dostęp: 11.03.2025].

⁴¹⁹ P. Blenkisop, EU challenges China's dairy product probe at WTO, Reuters, 23.09.2024, <https://www.reuters.com/markets/eu-launches-wto-challenge-against-chinas-european-dairy-subsidies-probe-2024-09-23/> [dostęp: 11.03.2025].

⁴²⁰ 商务部回应欧盟将中国对欧盟乳制品反补贴调查诉至世贸争端解决机制, Xinhua, 23.09.2024, <http://www.news.cn/fortune/20240923/565f2d926e264ac393a17274a16459aa/c.html> [dostęp: 11.03.2025].

za pomocą bilateralnych konsultacji, a same rozmowy mogłyby mieć wpływ na kwestię cel na chińskie samochody elektryczne.

26.09. Spotkanie szefów dyplomacji Polski i Chin na marginesie sesji ZO ONZ

26 września, na uboczu sesji Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych, polski minister spraw zagranicznych Radosław Sikorski miał okazję rozmawiać z wieloma przedstawicielami państw członkowskich ONZ. Jednym z nich był jego chiński odpowiednik – szef MSZ Chińskiej Republiki Ludowej, Wang Yi.

Podczas rozmowy poruszone zostały dwie palące kwestie: wojna na Ukrainie i scenariusze jej zakończenia oraz stosunki unijno-chińskie – o czym poinformowało polskie MSZ za pośrednictwem portalu X⁴²¹. Z relacji Polskiej Agencji Prasowej można wyczytać, że zdaniem Sikorskiego Chin „warto słuchać”, ponieważ są one mocarstwem i drugą gospodarką na świecie, a ich potencjał jest ogromny. Co więcej, stwierdził, że rola Chin w zakończeniu konfliktu na Ukrainie może polegać nie tylko na byciu mediatorem, ale również może stanowić istotny czynnik zmuszający Rosję do zaprzestania swojej agresji⁴²². Z wpisu na wspomnianej platformie można się także dowiedzieć, że minister spraw zagranicznych Chin przyjął zaproszenie do Polski, a wizyta prawdopodobnie odbędzie się jeszcze w tym roku.

Natomiast Wang miał zaapelować w rozmowie z Sikorskim, by Polska starała się „zapewnić uczciwe i niedyskryminujące środowisko biznesowe dla chińskich przedsiębiorstw” w kontekście jej przyszłej prezydencji w Unii Europejskiej⁴²³. Ponadto PAP przekazał, że Wang poruszył sprawę unijnych cel na chińskie pojazdy elektryczne. Jego zdaniem są one „typowym protekcjonizmem”, a „Komisja Europejska powinna wykazać się szczerością i zmierzać ze stroną chińską w tym samym kierunku, szukając wzajemnie akceptowalnego rozwiązania”. Wang wspomniał także o potrzebie budowania wspólnego poczucia bezpieczeństwa i płynności w komunikacji pomiędzy Brukselą a Pekinem, w czym widzi

⁴²¹ Post profilu „Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP” na platformie X, 26.09.2024, https://x.com/MSZ_RP/status/1839391020615950798 [dostęp: 11.03.2025].

⁴²² Radosław Sikorski rozmawiał z szefem MSZ Chin o "scenariuszach zakończenia wojny w Ukrainie", Polska Agencja Prasowa, 27.09.2024, <https://www.pap.pl/aktualnosci/radoslaw-sikorski-rozmawial-z-szefem-msz-chin-o-scenariuszach-zakonczenia-wojny-w> [dostęp: 11.03.2025].

⁴²³ Chinese FM meets Polish counterpart in New York, Xinhua, 27.09.2024, <https://english.news.cn/20240927/b0565d8ba38f4357b62a8fec68008c4b/c.html> [dostęp: 11.03.2025].

aktywną rolę Polski. Według Wanga, obydwa państwa „powinny utrzymywać kontakty na wszystkich szczeblach, promować zrównoważony rozwój handlu dwustronnego i rozszerzać współpracę”⁴²⁴. Można podejrzewać, że chiński minister spraw zagranicznych wzmocni swoją dyplomatyczną ofensywę w kierunku Polski, jeszcze zanim ta obejmie prezydenturę UE w pierwszej połowie 2025 roku. Przyjęcie zaproszenia i planowana na ten rok wizyta w Warszawie są tego idealnym przykładem.

PAŹDZIERNIK

1.10. Chiński szpieg w Niemczech

Pierwszego dnia października w Niemczech na nowo wybuchła afera szpiegowska, z chińskim szpiegiem w roli głównej. W Lipsku zatrzymano 38-letnią kobietę podejrzaną o szpiegostwo na rzecz chińskiego wywiadu. Jak poinformowała Federalna Prokuratura Niemiec, zatrzymaną jest Yaqi X., która od połowy sierpnia 2023 roku do połowy lutego 2024 roku była zatrudniona w firmie logistycznej działającej na lotnisku Lipsk/Halle⁴²⁵. Według ustaleń prokuratury, kobieta przekazywała chińskim służbom specjalnym, w tym wcześniej zatrzymanemu Jianowi G., informacje dotyczące lotów, ładunków oraz pasażerów⁴²⁶. Dane te dotyczyły przede wszystkim transportu sprzętu obronnego oraz osób powiązanych z niemieckimi firmami zbrojeniowymi. W ramach zatrzymania przeprowadzono również przeszukania w domu oraz miejscu pracy podejrzaney. Śledztwo ma na celu ustalenie zakresu przekazanych danych i potencjalnych konsekwencji dla bezpieczeństwa narodowego Niemiec⁴²⁷.

4.10. *Grand Finale* – UE przyjmuje propozycję cel na chińskie elektryki

Po wielu miesiącach stało się wreszcie to, czego najbardziej obawiał się kanclerz Niemiec Olaf Scholz – państwa członkowskie Unii Europejskiej przyjęły w głosowaniu propozycję Komisji

⁴²⁴ Szef MSZ Chin zaapelował o stworzenie "uczciwego" środowiska biznesowego w Polsce, Polska Agencja Prasowa, 27.09.2024, <https://www.pap.pl/aktualnosci/szef-msz-chin-zaapelowal-o-stworzenie-uczciwego-srodowiska-biznesowego-w-polsce> [dostęp: 11.03.2025].

⁴²⁵ C. Körömi, Germany arrests woman for passing defense info to China via EU lawmaker's aide, Politico, 1.10.2024, <https://www.politico.eu/article/chinese-spy-working-far-right-mep-aide-arrested-germany-secret-service-maximilian-krah/> [dostęp: 12.03.2025].

⁴²⁶ F. Heine, Chinese woman arrested in Germany on suspicion of espionage, prosecutor says, Reuters, 1.10.2024, <https://www.reuters.com/world/europe/chinese-woman-arrested-germany-suspicion-espionage-prosecutor-says-2024-10-01/> [dostęp: 12.03.2025].

⁴²⁷ P. Kirby, Chinese woman held in Germany for spying on arms firm, BBC, 1.10.2024, <https://www.bbc.com/news/articles/cz048934ygro> [dostęp: 12.03.2025].

Europejskiej nałożenia ceł wyrównawczych na chińskie samochody elektryczne⁴²⁸. Jak słusznie wskazuje Justyna Szczudlik z Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych, udało się to zrobić „wbrew lobbingsowi i presji”. Jej zdaniem jest to decyzja „przełomowa”, ponieważ „decyzja w sprawie EV [ang. *electric vehicles*] ma charakter ofensywny, uderzając w produkcję w Chinach i ich eksport”. Dzięki temu Unia jest w stanie ochronić rodzimy przemysł bezemisyjnych pojazdów, czego nie udało się dokonać ponad dekadę temu w przypadku branży paneli fotowoltaicznych⁴²⁹.

Unia Europejska to blok państw, w którym często trudno o jednogłośnieść w podejmowaniu decyzji, gdyż każdy z poszczególnych członków posiada własne partykularne interesy, które nierzadko są wynoszone ponad interesy całej Unii (co jest zrozumiałe i ciężko się temu dziwić). W tym przypadku również nie należało się tej jednogłośnieści spodziewać. Agencja Reuters dokonała przejrzystego zestawienia tego, jak poszczególne państwa głosowały. Za wprowadzeniem ceł opowiedziało się 10 państw członkowskich, tj.: Włochy, Francja, Polska, Holandia, Irlandia, Łotwa, Litwa, Estonia, Bułgaria oraz Dania. Z kolei przeciw było jedynie 5 krajów: Niemcy, Węgry, Malta, Słowenia i Słowacja. Największa część głosujących, bo aż 12, zdecydowała się jednak wstrzymać od głosu, co i tak w przypadku tego głosowania zaliczało się finalnie do głosów za. Do tej grupy należały następujące państwa: Belgia, Chorwacja, Czechy, Grecja, Hiszpania, Cypr, Luksemburg, Austria, Portugalia, Rumunia, Szwecja, a także Finlandia⁴³⁰. Widać jak na dłoni, że Unia Europejska jest podzielona i nie potrafi wypracować spójnego stanowiska w tak istotnej sprawie, jak przyszłość unijnego rynku samochodów elektrycznych. France Burwell z Atlantic Council zauważył, że zarówno Ursula von der Leyen, jak i Chiny mogą uznawać się do jakiegoś stopnia za zwycięzców. Jego zdaniem głosowanie za taryfami to „prawne zwycięstwo Komisji, ale polityczne (w pewnym sensie) dla Chin”⁴³¹, o czym ma świadczyć wysoka liczba głosów wstrzymujących się. W ten sposób można się spodziewać, że Pekin będzie coraz mocniej grać na rozbijanie już

⁴²⁸ Commission proposal to impose tariffs on imports of battery electric vehicles from China obtains necessary support from EU Member States, European Commission, 4.10.2024, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_24_5041 [dostęp: 12.03.2025].

⁴²⁹ J. Szczudlik, Przełomowa decyzja UE - ostateczne cła na chińskie samochody elektryczne, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 4.10.2024, <https://www.pism.pl/publikacje/przelomowa-decyzja-ue-ostateczne-cla-na-chinskie-samochody-elektryczne> [dostęp: 12.03.2025].

⁴³⁰ How EU governments voted on Chinese EV tariffs, Reuters, 4.10.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/how-eu-governments-plan-vote-chinese-ev-tariffs-2024-10-04/> [dostęp: 12.03.2025].

⁴³¹ Five questions (and expert answers) about the EU's divided support for tariffs on Chinese EVs, Atlantic Council, 4.10.2024, <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/five-questions-and-expert-answers-about-the-eus-divided-support-for-tariffs-on-chinese-evs/> [dostęp: 12.03.2025].

i tak kruchej jedności UE. Może to spowodować, że ci, którzy teraz się wstrzymali, w przyszłości zagłosują zgodnie z chińską wizją.

Rozporządzenie Komisji Europejskiej, zgodnie z którym przegłosowane propozycje ceł mają wejść w życie, musiało zostać ogłoszone do 30 października (co stało się dzień przed tym terminem, o czym w dalszej części). Jednakże – zgodnie z treścią komunikatu na stronie Komisji Europejskiej – nałożenie ceł nie ma stanowić końca konsultacji pomiędzy Brukselą a Pekinem. Wręcz przeciwnie. Można przeczytać, że zarówno UE, jak ChRL „nadal intensywnie pracują nad znalezieniem alternatywnego rozwiązania, które musi być w pełni zgodne z zasadami WTO, a także odpowiednie, by rozwiązać kwestię szkodliwego subsydiowania ustalonego w toku dochodzenia Komisji oraz możliwe do monitorowania i egzekwowania”. Lecz czy faktycznie dojdzie do takiego porozumienia? Wydaje się to wątpliwym scenariuszem. O wiele bardziej rzeczywistą opcją jest prowadzenie przez Pekin działań odwetowych, których załączki były już widoczne w poprzednich miesiącach, gdy Chiny rozpoczęły dochodzenia przeciwko towarom pochodzenia europejskiego, takim jak: brandy, wieprzowina i nabiał.

W tym samym czasie, gdy ogłoszono wyniki głosowania, miała także miejsce odpowiedź ze strony Chin. Rzecznik Ministerstwa Handlu ChRL oświadczył, że „Chiny zdecydowanie sprzeciwiają się nieuczciwym, niezgodnym z przepisami i nieuzasadnionym praktykom protekcyjnym UE” oraz „stanowczo sprzeciwiają się unijnym środkom wyrównawczym wobec chińskich pojazdów elektrycznych”. Niemniej jednak – pomimo krytyki i sprzeciwu – Chiny „zauważają także wolę polityczną UE do dalszego rozwiązywania tej kwestii w drodze negocjacji”. Dlatego też ChRL wzywa Unię Europejską „do rzeczywistego wykazania swojej woli politycznej i powrotu na właściwą drogę rozwiązywania tarć handlowych w drodze konsultacji”. Nie zmienia to faktu, że w ostatnim zdaniu rzecznik ministerstwa oznajmił, że „Chiny podejmą także wszelkie działania, aby stanowczo zabezpieczyć interesy chińskich przedsiębiorstw”⁴³².

8.10. Chiny nakładają cła na europejskie brandy

⁴³² 商务部新闻发言人就欧盟投票通过电动汽车反补贴案终裁草案答记者问, Ministry of Commerce of the People's Republic of China, 4.10.2024, https://www.mofcom.gov.cn/xwfb/xwfyth/art/2024/art_8de2820cced74418b068fb1e55af5e46.html [dostęp: 12.03.2025].

Na rewanż ze strony Chińczyków wystarczyło poczekać 4 dni. 8 października Ministerstwo Handlu Chińskiej Republiki Ludowej wydało obwieszczenie o numerze 42, zgodnie z którym podjęto decyzję o wprowadzeniu wraz z dniem 11 października bieżącego roku tymczasowych środków antydumpingowych w postaci opłaty na importowaną brandy pochodzącą z UE. Wartość chińskich taryf ma się wahać pomiędzy 30,6% a 39%⁴³³. Jak zostało wskazane w komunikacie, dochodzenie w sprawie dumpingu zostało wszczęte 5 stycznia 2024 roku a wstępne orzeczenie zostało wydane 29 sierpnia (o czym pisaliśmy też w sierpniowej edycji „Przeglądu”⁴³⁴). Wyniki śledztwa potwierdziły dumping, lecz Chiny wstrzymały się przed wprowadzeniem cel. Miało to stanowić gest dobrej woli i w pewnym stopniu wymusić na Brukseli analogiczny ruch w kwestii pojazdów elektrycznych.

Stanowisko ministerstwa potwierdził również jego rzecznik. Zapytany o tę sytuację oraz stan innych chińskich śledztw antysubsydyjnych, stwierdził, że wszystkie dochodzenia bazują na zarówno przepisach panujących w Chinach, jak i w Światowej Organizacji Handlu (WTO). Szczątkowo dodał także, że Pekin planuje „wprowadzenie takich środków, jak podwyższenie cel na importowane pojazdy napędzane paliwem o dużej pojemności skokowej”. Na sam koniec wygłosił standardową formułkę, jaką można wychwycić, śledząc wystąpienia chińskich oficjeli: „Chiny podejmą wszelkie niezbędne środki, aby stanowczo chronić uzasadnione prawa i interesy chińskiego przemysłu i przedsiębiorstw”⁴³⁵.

Jeszcze tego samego dnia pojawiło się oświadczenie Komisji Europejskiej odnośnie powyższego tematu. Zgodnie z jego treścią, KE wprost podważa słuszność chińskiego dochodzenia: „Nadużywanie ochrony handlu z niewłaściwych powodów stanowi wyraźne naruszenie zasad WTO. W związku z tym Komisja zdecydowanie zakwestionuje na poziomie WTO ogłoszone nałożenie przez Chiny tymczasowych środków antydumpingowych na przywóz brandy z UE”. Co więcej, Komisja wyraziła chęć pomocy dla europejskich przedsiębiorstw, które ucierpią z powodu nałożonych cel, określając je jako „nieuzasadnioną

⁴³³ 商务部决定对原产于欧盟的进口相关白兰地实施临时反倾销措施, Ministry of Commerce of the People's Republic of China, 8.10.2024, https://ca.mofcom.gov.cn/gzdt/art/2024/art_4184569114e8442ab4008dda6dcd8102.html [dostęp: 12.03.2025].

⁴³⁴ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Sierpień 2024, Instytut Nowej Europy, 13.09.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzeń-ue-chiny-sierpień-2024/> [dostęp: 12.03.2025].

⁴³⁵ 商务部新闻发言人就对欧盟白兰地实施临时反倾销措施等问题答记者问, Ministry of Commerce of the People's Republic of China, 8.10.2024, https://www.mofcom.gov.cn/xwfb/xwfytrth/art/2024/art_ef31e652106843fa8dd6ad79b3bca9d0.html [dostęp: 12.03.2025].

decyzję chińskiego rządu”. Podobnie jak Chińczycy w swoich oświadczeniach, KE stanowczo oznajmiła, że będzie bronić swoich interesów: „Komisja zawsze będzie zdecydowanie i odważnie stać po stronie unijnych producentów, przemysłu, otwartego i uczciwego handlu oraz równych warunków działania na całym świecie”⁴³⁶.

9.10. Odpowiedź ChRL w związku ze skargą UE do WTO

Dzień po publikacji oświadczenia Komisji Europejskiej o przeniesieniu sporu dotyczącego chińskich cel na europejskie brandy na poziom Światowej Organizacji Handlu rzecznik Ministerstwa Handlu ChRL wygłosił stanowisko Chin. W pierwszym zdaniu swojej wypowiedzi dał wprost do zrozumienia, że „chińskie środki antydumpingowe wobec importowanej brandy pochodzącej z UE są uzasadnionymi środkami zaradczymi dotyczącymi handlu”. W kontrze podważył on zasadność europejskich cel na chińskie samochody elektryczne, mówiąc, że „unijne dochodzenie antysubsydjne dotyczące chińskich pojazdów elektrycznych nie opierało się na wnioskach branżowych”. Dalej dodał: „W rzeczywistości odpowiednie państwa członkowskie UE i ich branże również miały co do tego poważne zastrzeżenia”, a powzięte przez UE środki „poważnie pozbawione są podstaw faktycznych i prawnych, wyraźnie naruszają zasady WTO i w rzeczywistości stanowią protekcyjizm handlowy w imię środków ochrony handlu”. Na sam koniec oświadczył, że Chiny są wrogiem nadużywania środków zaradczych w handlu oraz wezwał Unię Europejską „do natychmiastowego skorygowania swoich niewłaściwych praktyk i wspólnej ochrony ogólnej sytuacji gospodarczej i handlowej między Chinami a UE”⁴³⁷. Czy Unia przychyli się do tego wezwania? Bardzo wątpliwe.

12.10. Chiny zapraszają UE do dalszych konsultacji

Rzecznik chińskiego Ministerstwa Handlu, zapytany o status konsultacji pomiędzy Unią Europejską a Chinami w sprawie cel na chińskie samochody elektryczne, oświadczył, że pomimo ośmiu rund rozmów, poczynwszy od 20 września, widoczne były postępy, lecz wciąż blokują je „znaczące różnice między obiema stronami”. Wynikiem tego jest nieosiągnięcie zadowalającego rozwiązania sporu dla żadnej ze stron.

⁴³⁶ Statement by the European Commission, European Commission, 8.10.2024, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_24_5182 [dostęp: 12.03.2025].

⁴³⁷ 商务部新闻发言人就中欧相关贸易救济措施世贸组织争端答记者问, Ministry of Commerce of the People's Republic of China, 9.10.2024, https://www.mofcom.gov.cn/xwfb/xwfyth/art/2024/art_6080cccc5a5245388c1c7cc3ce9f197f.html [dostęp: 12.03.2025].

Przedstawiciel ministerstwa dodał, że „postawa Chin i szczerść w poszukiwaniu rozwiązań w drodze dialogu i konsultacji nie uległy zmianie” i w dalszym ciągu ChRL zapraszały UE do prowadzenia rozmów za pośrednictwem specjalnie do tego wytyczonych zespołów technicznych. Chiny również oczekiwały, że uda się znaleźć „złoty środek” i przyspieszyć prowadzenie konsultacji w celu „jak najszybszego osiągnięcia właściwego rozwiązania”.

Drugim pytaniem, ściśle powiązaniem z tematyką, zadaniem przez jednego z reporterów podczas przemówienia rzecznika Ministerstwa Handlu Chin, była kwestia doniesień, zgodnie z którymi Unia Europejska miała prowadzić indywidualne rozmowy z poszczególnymi firmami chińskimi w sprawie zobowiązań cenowych. Na samym początku rzecznik dążył do podkreślenia szczerści Pekinu podczas rozmów z Brukselą: „Chiny zawsze prowadziły dialog i konsultacje ze stroną europejską z największą szczerścią i dobrą wolą”. Jednak w bezpośrednim odniesieniu do pytania wyraził swoje zaniepokojenie, mówiąc, że jeśli UE będzie prowadzić takie działania, to „zachwieje to fundamentami i wzajemnym zaufaniem negocjacji, zakłóci rozmowy między obiema stronami i będzie szkodliwe dla postępu procesu ogólnych negocjacji”. Rzecznik w imieniu ministerstwa, jak i Chińskiej Republiki Ludowej, kończąc wypowiedź, wyraził swoje potrójne nadzieje: po pierwsze, że Unia „w pełni okaże swoją szczerść”, po drugie – „poważnie potraktuje główne obawy branży” i po trzecie – „jak najszybciej osiągnięte zostanie rozwiązanie akceptowalne dla wszystkich stron w oparciu o obecne konsultacje”⁴³⁸.

14.10. *Tournée* byłej prezydent Tajwanu po Europie

Pierwszym przystankiem podróży byłej prezydent Tajwanu, Tsai Ing-wen, była Republika Czeska, gdzie 14 października wzięła udział w 28. Międzynarodowej Konferencji Forum 2000 w Pradze. Była to jej pierwsza wizyta od czasu ustąpienia ze stanowiska w maju tego roku. Jak poinformowała Tsai na swoim profilu na Facebooku, celem wizyty było zwrócenie uwagi „przyjaciół narodu tajwańskiego” na konieczność podjęcia zdecydowanych działań na rzecz ochrony demokracji i wolności na świecie oraz rozwijania relacji między Tajwanem a Europą. Tsai podkreśliła, że współczesne reżimy autorytarne dążą do rozszerzenia swojej formy rządów

⁴³⁸ 商务部新闻发言人就欧盟电动汽车反补贴案中欧磋商情况答记者问, Ministry of Commerce of the People's Republic of China, 12.10.2024, https://www.mofcom.gov.cn/xwfb/xwfytrth/art/2024/art_2eb1d3b522b34c2d8ff11a50f108aaab.html [dostęp: 12.03.2025].

na inne państwa, do czego używają różnych metod, w tym wojny informacyjnej, grózb czy nawet samej inwazji. Jako przykład wskazała ona Tajwan, który jak stwierdziła „stoi na pierwszej linii ataku”⁴³⁹. Dodała również, że najnowszym tego przejawem jest ogłoszenie przez władze Chińskiej Republiki Ludowej nowych ćwiczeń wojskowych w pobliżu wyspy⁴⁴⁰.

Podczas otwarcia konferencji była prezydent Tajwanu została oficjalnie powitana przez prezydenta Czech, Petra Pavla. Jak poinformowało jego biuro, nie planowano jednak indywidualnego spotkania z Tsai Ing-wen. Tego samego dnia Tsai odbyła również spotkania z przewodniczącymi obu izb czeskiego parlamentu⁴⁴¹.

Następnym etapem podróży Tsai Ing-wen była Francja, gdzie 16 października spotkała się z grupą obecnych i byłych członków parlamentu francuskiego. Między innymi odbyła spotkanie w Senacie Francji z grupą senatorów pod przewodnictwem Jeana-Baptiste’a Lemoyne’a, lidera grupy przyjaciół Tajwanu funkcjonującego przy Senacie Francji. Była to pierwsza wizyta prezydenta Tajwanu w wyższej izbie parlamentu Francji od czasu bezpośrednich wyborów prezydenckich w 1996 roku⁴⁴².

Podczas spotkania Lemoyne podkreślił, że zarówno Francja, jak i Tajwan aktywnie angażują się w sprawy regionu Indo-Pacyfiku. Zaznaczył, że oba kraje łączy dążenie do utrzymania silnych więzi opartych na wspólnych wartościach i interesach. Według Hao Pei-chiha – przedstawiciela Tajwanu we Francji – wizyta Tsai znacząco przyczyni się do wzmocnienia relacji między Francją i Tajwanem, których efektów – jak stwierdził – „nie może się doczekać”. Dodał również, że podróż Tsai do Paryża była utrzymywana w tajemnicy ze względu na obawy o potencjalne „niepotrzebne zakłócenia”⁴⁴³.

⁴³⁹ J. Lopatka, Taiwan on frontline against authoritarianism, former president says in Prague, Reuters, 14.10.2024, <https://www.reuters.com/world/czech-president-greets-former-taiwan-president-tsai-prague-2024-10-14/> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁴⁰ B. Blanchard, Y. Lee, China ends war games around Taiwan, but leaves door open to more, Reuters, 14.10.2024, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/china-starts-new-round-war-games-near-taiwan-2024-10-13/> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁴¹ H. Bilinski, Former president Tsai speaks on the threat of authoritarianism at 28th Forum 2000 in Prague, Radio Taiwan International, 15.10.2024, <https://en.rti.org.tw/news/view/id/2011869> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁴² Ex-President Tsai meets French senators, Focus Taiwan, 17.10.2024, <https://focustaiwan.tw/politics/202410170010> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁴³ L. LaMattina, Former Taiwan President Tsai in Paris to boost relations with France, Taiwan News, 17.10.2024, <https://taiwannews.com.tw/news/5953653> [dostęp: 12.03.2025].

W spotkaniach Tsai towarzyszyli doradca Rady Bezpieczeństwa Narodowego Alex Huang oraz była minister gospodarki Wang Mei-hua. Ważną postacią wspierającą wizytę był także Alain Richard, były minister obrony Francji (1997–2002) i były przewodniczący grupy przyjaźni francusko-tajwańskiej. Alain Richard, jeszcze przed zakończeniem swojej kadencji w Senacie, aktywnie promował relacje między Francją a Tajwanem⁴⁴⁴.

Ostatnią destynacją podróży Tsai Ing-wen po Europie była Bruksela, gdzie 17 października powitała ją jedna z wiceprzewodniczących Parlamentu Europejskiego, Pina Picierino z Włoch⁴⁴⁵. Na jej cześć odbyło się także przyjęcie zorganizowane przez słowacką europosłankę i kwestorkę Parlamentu Europejskiego Miriam Lexmann, w którym wzięło udział około 50 członków Parlamentu Europejskiego. W swoim przemówieniu powitalnym Lexmann wyraziła uznanie odwagi i determinacji Tsai w obronie wolności w obliczu narastającego autorytaryzmu. Podkreśliła również, że kraje europejskie mają prawo do pogłębiania relacji z Tajwanem i nie powinny być w tym ograniczane⁴⁴⁶. W odpowiedzi Tsai wyraziła wdzięczność za długoletnie wsparcie Parlamentu Europejskiego dla Tajwanu⁴⁴⁷. Zaapelowała także do globalnych demokracji o wspólne przeciwdziałanie ekspansywnej polityce Chińskiej Republiki Ludowej⁴⁴⁸.

Władze ChRL stanowczo skrytykowały podróż Tsai Ing-wen do Europy. Ministerstwo Spraw Zagranicznych Chin, za pośrednictwem rzeczniczki Mao Ning, wyraziło zdecydowany sprzeciw wobec wizyt, oskarżając osoby wspierające Tajwan o działania sprzeczne z zasadą jednych Chin. Mao Ning wezwała m.in. Republikę Czeską oraz inne państwa do konsekwentnego przestrzegania zasady jednych Chin, a także do poszanowania suwerenności i integralności terytorialnej ChRL. Rzeczniczka podkreśliła, że wszelkie formy wsparcia dla sił separatystycznych dążących do niepodległości Tajwanu, jak również działania mogące zaszkodzić dwustronnym relacjom z Chinami, są niedopuszczalne. Zaapelowała także

⁴⁴⁴ President Tsai confers decoration on French Senator Alain Richard, Office of the President Republic of China/Taiwan, 7.10.2021, <https://english.president.gov.tw/NEWS/6172> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁴⁵ Peace cannot be achieved by compromising sovereignty: Tsai in Europe, Focus Taiwan, 18.10.2025, <https://focustaiwan.tw/politics/202410180008> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁴⁶ MEP urges democratic protections as Tsai visits, "Taipei Times", 19.10.2024, <https://www.taipeitimes.com/News/front/archives/2024/10/19/2003825525> [dostęp: 12.10.2025].

⁴⁴⁷ Tsai visits Czechia, France and Belgium on Europe tour, "Taiwan Today", 21.10.2024, <https://taiwantoday.tw/Politics/Top-News/260441/Tsai-visits-Czechia%252C-France-and-Belgium-on-Europe-tour> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁴⁸ A. R. Stephens, Tsai thanks European friends for support in the global arena, Radio Taiwan International, 18.10.2024, <https://en.rti.org.tw/news/view/id/2011893> [dostęp: 12.03.2025].

do władz Tajwanu, aby „zaprzestały dążeń do niepodległości, ponieważ są one skazane na niepowodzenie”. Dodała, że wszelkie manipulacje polityczne oraz próby uzyskania zagranicznego wsparcia okażą się bezowocne⁴⁴⁹.

16.10. Scholz i jego krytyka unijnych cel na chińskie elektryki

Podczas swojego wystąpienia przed Bundestagiem 16 października kanclerz RFN Olaf Scholz poruszył wiele tematów trapiących Niemcy, jak i Unię Europejską. Zahaczył o wątki związane przede wszystkim z wojną na Ukrainie, eskalacją konfliktu na Bliskim Wschodzie oraz stanem niemieckiej gospodarki i unijnych cel na chińskie elektryki. W nawiązaniu do tego ostatniego wyraził swój niemały krytycyzm⁴⁵⁰. Wystąpienie to miało miejsce przed zjazdem liderów europejskich w ramach kolejnego szczytu Rady Europejskiej⁴⁵¹.

W kontekście stosunków Unii z Chinami można zauważyć, że sceptycyzm wobec podjętej decyzji wyrażają nie tylko Niemcy, ale także aż 17 państw członkowskich oraz dyrektorzy koncernów motoryzacyjnych, z którymi prowadzono rozmowy. Scholz zwrócił się w stronę całej Unii następującymi słowami: „Moim żądaniem jest, abyśmy doszli do porozumienia między Chinami a Unią Europejską”⁴⁵², co można traktować jako sugestię, że przewodnicząca Komisji Europejskiej swoimi akcjami do takiej ugody nie zmierza.

Warto dodać, że to już kolejny raz w tym miesiącu, kiedy kanclerz Niemiec wyraża swój sprzeciw czy też formę krytyki wobec podejmowania ofensywnych działań Komisji Europejskiej względem Chin. Na początku października, dwa dni przed ogłoszeniem zatwierdzenia propozycji celów wyrównawczych, Scholz oznajmił, że intensyfikacja handlu nastąpi w przypadku, gdy będzie „większa liczba partnerów z większej liczby krajów”. Dlatego też, jego zdaniem, „negocjacje z Chinami w sprawie pojazdów elektrycznych muszą być

⁴⁴⁹ J. Zhou, China firmly opposes Tsai's visit to Czech Republic, “China Daily”, 8.10.2024, <https://www.chinadaily.com.cn/a/202410/08/WS67052077a310f1265a1c6831.html> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁵⁰ L. Stroud, Scholz criticises EU car tariffs ahead of European Council meeting, Euronews, 16.10.2024, <https://www.euronews.com/2024/10/16/scholz-criticises-eu-car-tariffs-ahead-of-european-council-meeting> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁵¹ European Council, 17 October 2024, European Council/Council of the European Union, 17.10.2024, <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2024/10/17/> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁵² Germany must forge new policy to save its industry, says Scholz, Reuters, 16.10.2024, <https://www.reuters.com/world/europe/scholz-must-forge-new-policy-save-german-industry-2024-10-16/> [dostęp: 12.03.2025].

kontynuowane i musimy w końcu zająć się obszarami, w których tani chiński import szkodzi naszej gospodarce, na przykład stalą”⁴⁵³.

Nie będzie przesadą stwierdzenie, że Scholz nie ustąpi ze swojego stanowiska — podobnie jak Komisja Europejska pod przewodnictwem Ursuli von der Leyen. Widać tu wyraźny konflikt interesów, którego rozwiązanie nie będzie łatwe, choć konieczne. Zwłaszcza w sytuacji, gdy Unia powinna dążyć do jedności, a nie dalszego podziału.

23.10. Nuctech odwołuje się od decyzji Komisji Europejskiej

23 października firma Nuctech poinformowała, że dzień wcześniej złożyła kolejne odwołanie od decyzji Sądu Unii Europejskiej, który odrzucił wniosek o tymczasowe zawieszenie decyzji Komisji Europejskiej dotyczącej przeprowadzenia kontroli w przedsiębiorstwie. Kontrole te zostały zlecone przez Komisję Europejską w celu oceny potencjalnego naruszenia prawa UE. Firma początkowo pozwała Komisję Europejską do sądu w związku z wcześniejszymi nalotami na jej biura w Polsce i Holandii, argumentując, że nie przedstawiono jednoznacznych dowodów na zarzucane jej korzystanie z subsydiów państwowych. Sąd pierwszej instancji orzekł jednak, że Komisja Europejska ma prawo prowadzić dochodzenia i żądać informacji od wszystkich przedsiębiorstw działających w UE, niezależnie od tego, czy są kontrolowane przez państwo członkowskie czy państwo trzecie. W oświadczeniu Nuctech zadeklarował determinację w obronie swoich praw, jednocześnie zapewniając o chęci podjęcia współpracy z Komisją Europejską. Przedsiębiorstwo wyraziło również nadzieję, że proces apelacyjny doprowadzi do bardziej sprawiedliwej i rozsądnej decyzji w tej sprawie.

Od 2020 roku Nuctech znajduje się na czarnej liście chińskich firm technologicznych uznawanych przez USA za zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego. Sama firma specjalizuje się w produkcji skanerów ciała i bagażu wykorzystywanych na lotniskach i portach w ponad 170 państwach⁴⁵⁴.

22.10. Kaja Kallas o Chinach

⁴⁵³ Germany's Scholz calls for more talks with China on electric vehicles, Reuters, 2.10.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/germanys-scholz-talks-with-china-electric-vehicles-must-continue-2024-10-02/> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁵⁴ China's Nuctech launches new appeal against EU inspection of company, Reuters, 23.10.2024, <https://www.reuters.com/business/chinas-nuctech-launches-new-appeal-against-eu-inspection-company-2024-10-23/> [dostęp: 12.03.2025].

Niedawna kandydatka na sekretarza generalnego NATO⁴⁵⁵ oraz przyszła (ma objąć stanowisko 1 grudnia bieżącego roku) wysoka przedstawicielka Unii ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa⁴⁵⁶ Kaja Kallas wyraziła swoją opinię dotyczącą Rosji i Chin w liście do Parlamentu Europejskiego przed przesłuchaniem w sprawie jej nominacji⁴⁵⁷.

Kilkukrotnie wspominała ona o Chinach. Jej priorytetem w kontaktach z Chinami – jak sama stwierdziła – będzie „ochrona geopolitycznego i ekonomicznego bezpieczeństwa UE” przy owocnej współpracy z pozostałymi komisarzami Komisji Europejskiej. Zaznaczyła również wprost, że „najpilniejszymi wyzwaniami są tutaj wsparcie Chin dla Rosji oraz strukturalna nierównowaga między UE a Chinami, wynikająca z polityk i praktyk pozarynkowych, tworzących nieuczciwą konkurencję i nierówne warunki gry”. Narracja ta idealnie wpisuje się doktrynę Ursuli von der Leyen, która chce w jak największym stopniu uniezależnić gospodarkę europejską od chińskiej (tzw. *derisking*). Dlatego też nietrudne jest do przewidzenia, że Kallas będzie otwarcie wspierać przewodniczącą KE w jej dążeniach związanych z Chinami.

W dalszej części wypowiedzi można odnaleźć informacje, że istotny nacisk położony zostanie na wykrywanie i zwalczanie zagrożeń hybrydowych, do których źródeł Kallas zalicza również (częściowo) Chińską Republikę Ludową: „Tylko chroniąc się przed złośliwymi wpływami zewnętrznymi i zagrożeniami, możemy zapewnić, że UE będzie silną potęgą w sprawach globalnych. Podmioty takie jak Rosja, Iran, Korea Północna i częściowo Chiny dążą do uzbrojenia współzależności i wykorzystania otwartości naszych społeczeństw przeciwko nam. Na to musimy być przygotowani. Od szybkiej analizy zagrożeń po wykorzystanie istniejących instrumentów w pełni ich potencjału, w tym nowego horyzontalnego reżimu sankcji na zagrożenia hybrydowe”. Przyszła wysoka przedstawicielka UE zestawiała ze sobą państwa określane obecnie coraz częściej jako „oś zła” czy też za pomocą akronimu „CRINK”, przedstawiając je jako widoczne zagrożenie dla Europy⁴⁵⁸. Jednak określenie „częściowo”

⁴⁵⁵ E. Bazail-Eimil, Estonian PM Kaja Kallas open to being next NATO chief, Politico, 14.11.2023, <https://www.politico.com/news/2023/11/14/estonian-pm-kaja-kallas-open-nato-chief-00127094> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁵⁶ Commissioners-designate (2024-2029), European Commission, 17.09.2024, https://commission.europa.eu/about/commission-2024-2029/commissioners-designate-2024-2029_en [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁵⁷ Questionnaire for the Commissioner-Designate Kaja Kallas High Representative for Foreign Affairs and Security Policy, European Union, 22.10.2024, https://hearings.elections.europa.eu/documents/kallas/kallas_writtenquestionsandanswers_en.pdf [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁵⁸ S. Lau, CRINK: It's the new 'Axis of Evil', Politico, 17.10.2024, <https://www.politico.eu/article/crink-new-axis-of-evil-nato-china-russia-iran-north-korea/> [dostęp: 12.03.2025].

w stosunku do Chin może sugerować minimalne pokłady nadziei na możliwość powzięcia współpracy z Pekinem.

Opinia Kallas odbiła się na tyle echem, że chińska tuba propagandowa „Global Times” postanowiła zabrać również swój głos w tej sprawie. Swoje zdanie wypowiedział Cui Hongiajn, profesor na Pekinśkim Uniwersytecie Języków Obcych. Zauważył on, że wystosowane przez Kallas uwagi odzwierciedlają „trend podążania za USA pod względem narracji, a nawet polityki”. Dalej stwierdził, że Kallas zestawiała Chiny z blokiem państw takich jak Rosja, Iran czy Korea Północna, sugerując, że same Chiny są wrogo nastawione do Europy – i to również jest (jego zdaniem) przejaw podążania za Waszyngtonem, które może jeszcze bardziej komplikować relacje na linii Bruksela-Pekin: „Jeśli UE nadal będzie podłączać się pod USA, stosunki Chiny-UE, które już doświadczyły pewnych niepożądanych turbulencji, szczególnie w środowisku opinii publicznej, prawdopodobnie będą miały więcej problemów w przyszłości”. Na zakończenie swojej myśli Cui dodał, że Kallas nie jest reprezentantką wszystkich instytucji unijnych, a tym bardziej poszczególnych państw członkowskich, dlatego „europejskie postrzeganie Chin nie powinno opierać się wyłącznie na retoryce niektórych polityków”⁴⁵⁹.

25.10. Wideorozmowa między Dombrovskiem a Wangiem

25 października odbyła się wideorozmowa pomiędzy unijnym komisarzem ds. handlu Valdisem Dombrovskiem a chińskim ministrem handlu Wangiem Wentao. Rozmowa oczywiście tyczyła się kwestii przyjęcia przez państwa UE ceł wyrównawczych na chińskie samochody elektryczne i negocjacji związanych z zobowiązaniami cenowymi. Obydwie strony dokonały podsumowania odbytych ośmiu rund spotkań, a także tego, czego nie udało się wynegocjować. Obaj politycy potwierdzili chęć osiągnięcia rozwiązania sporu w sposób zadowalający zarówno Brukselę, jak i Pekin. Dodatkowo uzgodnili, że w niedługim czasie odbędą się kolejne spotkania techniczne.

Zgodnie z odczytem ze spotkania na stronie Komisji Europejskiej, Dombrovskis podkreślił, że zasady WTO regulują możliwość składania zobowiązań cenowych w sposób otwarty dla różnych przedsiębiorstw biorących udział w dochodzeniu. Tak więc w takiej sytuacji

⁴⁵⁹ Z. Ren, Y. Ding, Y. Li, Incoming EU foreign policy chief's remarks characterize China as security threat, create challenges for future relations: experts, „Global Times”, 24.10.2024, <https://www.globaltimes.cn/page/202410/1321759.shtml> [dostęp: 12.03.2025].

podejmowanie rozmów z indywidualnymi eksporterami poza negocjacjami z Chińską Izbą Handlową ds. Importu i Eksportu Maszyn i Produktów Elektronicznych (CCCME) nie wydaje się być zaprzeczeniem norm ustalonych przez WTO. Ponadto dał wyraz swoich wątpliwości co do zasadności podjętych przez Chińczyków dochodzeń antydumpingowych skierowanych przeciwko brandy, wieprzowinie i nabiałowi pochodzenia europejskiego⁴⁶⁰.

Z kolei Wang Wentao zaznaczył, że kolejne negocjacje, związane z zobowiązaniami cenowymi, powinny opierać się na „wzajemnym pogodzeniu się z podstawowymi obawami” oraz na „pragmatyzmie i równowadze”. Co więcej, Chińczycy są bardzo chętni na kolejne spotkanie w ramach negocjacji technicznych i „z radością zapraszają, aby zespół europejski przybył do Chin tak szybko, jak to możliwe”. Natomiast w kontekście chińskich dochodzeń przeciwko europejskim towarom, Wang utrzymywał swoje stanowisko, twierdząc, że wszystkie śledztwa są zgodne z zasadami WTO i przepisami krajowymi, które będą „w pełni chronić uzasadnione prawa i interesy wszystkich zainteresowanych”⁴⁶¹.

28.10. Wizyta prezydenta Finlandii Alexandra Stubba w Chinach

W dniach 28-31 października prezydent Finlandii Alexander Stubb odbył wizytę państwową w Chińskiej Republice Ludowej, gdzie spotkał się z przewodniczącym Xi Jinpingiem oraz innymi wysokimi rangą przedstawicielami chińskiego rządu⁴⁶². W podróży prezydentowi towarzyszyła jego żona, pierwsza dama Suzanne Innes-Stubb, a także kluczowi ministrowie: minister spraw zagranicznych Elina Valtonen, minister klimatu i środowiska Kai Mykkänen oraz minister rolnictwa i leśnictwa Sari Essayah. Delegację uzupełniali przedstawiciele fińskiego parlamentu, w tym Ville Skinnari i Sakari Puisto, oraz reprezentanci czołowych fińskich firm, takich jak Nokia, Vaisala, UPM i Oilon. Była to pierwsza wizyta Alexandra Stubba w Chinach od objęcia urzędu prezydenta Finlandii, a także pierwsza wizyta

⁴⁶⁰ Readout of video call between EVP Dombrovskis and Chinese Commerce Minister Wang, European Commission, 25.10.2024, https://policy.trade.ec.europa.eu/news/readout-video-call-between-evp-dombrovskis-and-chinese-commerce-minister-wang-2024-10-25_en [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁶¹ 王文涛部长应约与欧盟委员会执行副主席兼贸易委员东布罗夫斯基斯视频会谈, Ministry of Commerce of the People's Republic of China, 25.10.2024, https://wangwentao.mofcom.gov.cn/zyhd/art/2024/art_fefec7256e694e44b516de95272561c8.html [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁶² A. Fan, Y. Yin, China, Finland set fine example of state-to-state ties, Xi tells Stubb, “Global Times”, 29.10.2024, <https://www.globaltimes.cn/page/202410/1322087.shtml> [dostęp: 12.03.2025].

fińskiej głowy państwa w Chinach od pięciu lat. Poprzednia miała miejsce w 2019 roku, kiedy Chiny odwiedził były prezydent Sauli Niinistö⁴⁶³.

Podczas wizyty podpisano plan działania na lata 2025–2029, obejmujący współpracę w obszarach technologii, zdrowia, żywności, edukacji i turystyki. Zauważalną zmianą w stosunku do wcześniejszych porozumień było ograniczenie współpracy w kwestiach arktycznych, co wynika z partnerstwa Finlandii z USA i Kanadą. Wśród innych umów znalazła się zgoda na eksport fińskiego drobiu do Chin oraz zapowiedź współpracy między fińskimi uniwersytetami nauk stosowanych a Uniwersytetem Tsinghua⁴⁶⁴.

Podczas spotkania Xi Jinping podkreślił, że Finlandia była jednym z pierwszych krajów zachodnich, które nawiązały stosunki dyplomatyczne z Chińską Republiką Ludową, a także pierwszym, które podpisało z nią międzynarodową umowę handlową⁴⁶⁵.

Rozmowy dotyczyły również wojny rosyjsko-ukraińskiej. Przed wizytą w Chinach prezydent Stubb spotkał się z wieloma europejskimi przywódcami i przekazał Xi Jinpingowi, że wsparcie Korei Północnej dla Rosji stanowi eskalację i prowokację. Stubb podkreślił również, że chińskie relacje z Koreą Północną „nie są obecnie komfortowe” i ostrzegł, że dalsze wsparcie ChRL dla Rosji może negatywnie wpłynąć na stosunki z Unią Europejską. „Im bardziej Chiny wspierają Rosję, tym trudniejsze stają się relacje z Europą, zwłaszcza z UE” – stwierdził Stubb⁴⁶⁶. Prezydent Finlandii zwrócił także uwagę, że „pokoju nie można negocjować bez udziału Ukrainy”. Oprócz kwestii związanych z wojną na Ukrainie, rozmowy objęły również sytuację na Bliskim Wschodzie oraz temat relacji pomiędzy Unią Europejską a Chinami⁴⁶⁷.

⁴⁶³ Finnish President Alexander Stubb embarks on diplomatic state visit to China amid global security concerns, “Helsinki Times”, 29.10.2024, <https://www.helsinkitimes.fi/finland/finland-news/politics/25735-finnish-president-alexander-stubb-embarks-on-diplomatic-state-visit-to-china-amid-global-security-concerns.html> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁶⁴ H. Aubié, W. Shen, Finland's Tightrope Diplomacy: Stubb's China Visit Navigates New Security and Trade Realities, “The Diplomat”, 5.11.2024, <https://thediplomat.com/2024/11/finlands-tightrope-diplomacy-stubbs-china-visit-navigates-new-security-and-trade-realities/> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁶⁵ Chinese premier meets Finnish president, “China Daily”, 30.10.2024, <https://www.chinadaily.com.cn/a/202410/30/WS6721ed8ca310f1265a1ca806.html> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁶⁶ L. Chen, A. Kauranen, Finland warns Xi of 'provocation' by N Korea in Ukraine war, Reuters, 29.10.2024, <https://www.reuters.com/world/finlands-president-raises-ukraine-war-security-issues-with-chinas-xi-2024-10-29/> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁶⁷ President Stubb meets President of China Xi Jinping, President of the Republic of Finland, 29.10.2024, <https://www.presidentti.fi/en/president-stubb-meets-president-of-china-xi-jinping/> [dostęp: 12.03.2025].

Podczas wizyty prezydenta Finlandii omówiono także sprawę zarejestrowanego w Hongkongu statku towarowego, który mógł być zaangażowany w uszkodzenie gazociągu Balticconnector łączącego Inkoo w Finlandii z Paldiski w Estonii⁴⁶⁸. Do zdarzenia doszło w 2023 roku, prawdopodobnie w wyniku uszkodzenia kotwicy, co spowodowało kosztowną, sześciomiesięczną naprawę⁴⁶⁹.

29.10. Unijne cła na chińskie elektryki wchodzi w życie

Komisja Europejska 29 października wydała rozporządzenie, kończące dochodzenie antysubsydyjne w trybie natychmiastowych. Wyniki dochodzenia dowodzą, że „łańcuchy wartości w zakresie produkcji BEV [ang. *Battery Electric Vehicles*] w Chinach korzystają z nieuczciwego subsydiowania”, a to z kolei stwarza zagrożenie „w postaci wystąpienia szkody gospodarczej dla unijnych producentów BEV”. W związku z tym, w życie wchodzi „na okres pięciu lat ostateczne cła wyrównawcze na przywóz baterijnych samochodów elektrycznych (BEV) z Chin”⁴⁷⁰.

W komunikacie prasowym wydanym przez Komisję można jednak przeczytać, że Unia w dalszym ciągu utrzymuje chęć prowadzenia konsultacji ze stroną chińską „w celu znalezienia alternatywnych i zgodnych z zasadami WTO rozwiązań”. Komisja jest również skłonna do negocjacji zobowiązań cenowych z poszczególnymi eksporterami, co jest dopuszczalne przez przepisy zarówno Unii Europejskiej, jak i Światowej Organizacji Handlu.

Finalna wartość ceł wyrównawczych prezentuje się następująco. Trzy firmy, jak miało to miejsce wcześniej, zostały wyodrębnione i nałożono na nie odpowiednie – według Komisji – cła wyrównawcze: BYD – 17%, Geely – 18,8% oraz SAIC – 35,3%. Pozostałe przedsiębiorstwa, które wyraziły wolę współpracy z Komisją, będą podlegać taryfom celnym

⁴⁶⁸ Explainer: What is the Balticconnector pipeline?, Reuters, 11.10.2023, <https://www.reuters.com/business/energy/what-is-balticconnector-pipeline-2023-10-10/> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁶⁹ N. Skopljak, With offshore repairs done, Balticconnector about to restart after six-month shut-down, Offshore Energy, 5.04.2024, <https://www.offshore-energy.biz/with-offshore-repairs-done-balticconnector-about-to-restart-after-six-month-shut-down/#:~:text=Home%20Subsea-,With%20offshore%20repairs%20done%2C%20Balticconnector%20about%20to,after%20six%2Dmonth%20shut%2Ddown&text=Preparatory%20work%20has%20begun%20for,the%20completion%20of%20repair%20work.> [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁷⁰ Commission Implementing Regulation (EU) 2024/2754 of 29 October 2024 imposing a definitive countervailing duty on imports of new battery electric vehicles designed for the transport of persons originating in the People's Republic of China, EUR-Lex, 29.10.2024, https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2024/2754/oj#d1e35-230-1 [dostęp: 12.03.2025].

w wysokości 20,7%. Z kolei te, które takiej współpracy nie powzięły, muszą liczyć się z cłami, których wartość sięga 35,3%, tak samo jak w przypadku firmy SAIC. Dodatkowo amerykańska marka Tesla zostanie obciążona cłem w wysokości 7,8% w następstwie indywidualnego badania, popartego uzasadnionym wnioskiem. Cła tymczasowe, wprowadzone 4 lipca bieżącego roku, zostały wygaszone i nie będą już pobierane⁴⁷¹.

LISTOPAD

1.11. Robert Fico w Chinach

Na przełomie października i listopada premier Słowacji Robert Fico odbył swoje *tournee* po Chinach⁴⁷². W podróży towarzyszyła mu liczna delegacja, w skład której weszło ośmiu ministrów, dwóch wiceministrów oraz 77 przedstawicieli 56 słowackich firm. Sama podróż Fico miała odbyć się wcześniej – w czerwcu tego roku⁴⁷³. Została jednak przełożona w związku z obrażeniami, jakie odniósł podczas zamachu na swoje życie w maju 2024 roku⁴⁷⁴.

Od 31 października do 5 listopada Fico odwiedził Pekin, Hefei i Szanghaj. W stolicy Chin zameldował się na początku swojej podróży, gdzie 1 listopada odbył oficjalne spotkanie z przywódcą Chin Xi Jinpingiem. Podczas spotkania strony ogłosiły zawarcie strategicznego partnerstwa. Wprowadzenie go w życie wiązało się z podpisaniem 13 dokumentów o dwustronnej współpracy, w tym liczne protokoły dotyczące handlu i inwestycji, transportu, turystyki, środowiska i kultury. W ramach porozumienia obie strony zgodziły się na wprowadzenie 15-dniowego ruchu bezwizowego do Chin dla obywateli Słowacji.

⁴⁷¹ EU imposes duties on unfairly subsidised electric vehicles from China while discussions on price undertakings continue, European Commission, 29.10.2024, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_5589 [dostęp: 12.03.2025].

⁴⁷² Robert Fico: Návšteva Číny je cestou roka 2024, Úrad Vlády Slovenskej Republiky, 6.11.2024, <https://www.vlada.gov.sk/tlacove-spravy/robert-fico-navsteva-ciny-je-cestou-roka-2024-1/?highlight=%22%C4%8C%C3%ADna%22> [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁷³ M. Šimalčík, F. Šebok Does China Have a New European Ally in Slovakia's Prime Minister?, "The Diplomat", 15.11.2024, <https://thediplomat.com/2024/11/does-china-have-a-new-european-ally-in-slovakias-prime-minister/> [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁷⁴ Slovakia: PM Fico shot in 'an attack on democracy', "Deutsche Welle", 15.05.2024, <https://www.dw.com/en/slovakia-pm-fico-shot-in-an-attack-on-democracy/a-69089343> [dostęp: 15.03.2025].

Dodatkowo Fico ogłosił plany ustanowienia bezpośredniego połączenia lotniczego między Bratysławą a Pekinem⁴⁷⁵.

Podczas wizyty poruszono również kwestie międzynarodowego bezpieczeństwa, w tym temat wojny ukraińsko-rosyjskiej. Premier Fico podkreślił, że Słowacja jest gotowa dołączyć do grupy „Przyjaciół Pokoju” utworzonej przez Chiny i Brazylię w ramach ONZ, której celem jest rozwiązanie konfliktu na Ukrainie. Na swoim profilu na Facebooku premier zaznaczył, że kluczową rolę w rozwiązaniu konfliktu mogą odegrać Chiny. W Pekinie Fico wraz z delegacją spotkali się również z premierem Chin Li Qiangiem oraz przewodniczącym parlamentu Zhao Leji⁴⁷⁶.

4 listopada słowacka delegacja opuściła Pekin i ruszyła do stolicy chińskiej prowincji Anhui – Hefei. Fico został w niej przyjęty w przez generalnego sekretarza prowincji Liang Yanshuna, z którym omówił planowaną inwestycję firmy Gotion⁴⁷⁷. Posiadająca swoją siedzibę w prowincji Anhui firma ma w najbliższym czasie rozpocząć na Słowacji inwestycję zakładającą budowę fabryki ogniw i baterii litowo-jonowych (Li-ion)⁴⁷⁸. Podczas wizyty Fico odwiedził fabrykę Gotion, spotkał się z jej zarządem, a także zwiedził centrum badawczo-rozwojowe. W Hefei premier wygłosił również wykład dla studentów na temat priorytetów polityki zagranicznej Słowacji oraz globalnej roli Chin. Pod koniec podróży Fico uczestniczył w otwarciu międzynarodowych targów importowych CIIE w Szanghaju.

Podróż delegacji słowackiej negatywnie oceniły słowackie partie opozycyjne, które zgłosiły obawy co do nowo nawiązanego „strategicznego partnerstwa”. Ich zdaniem „sojusz” z Chinami zwiastuje potencjalne zagrożenia dla spraw wewnętrznych Słowacji. W tej kwestii zabrał głos między innymi Juraj Krúpa, ekspert ds. obrony i bezpieczeństwa

⁴⁷⁵ Joint Statement between the People's Republic of China and the Slovak Republic on the Establishment of a Strategic Partnership, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 1.11.2024, https://www.mfa.gov.cn/eng/zy/gb/202411/t20241101_11520047.html [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁷⁶ H. Wang, Fico's visit to China signals stand for strategic autonomy, „Global Times”, 3.11.2024, <https://www.globaltimes.cn/page/202411/1322353.shtml> [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁷⁷ Predseda vlády SR Robert Fico pokračuje v návšteve Číny, Úrad Vlády Slovenskej Republiky, 4.11.2024, <https://www.vlada.gov.sk/tlacove-spravy/predseda-vlady-sr-robert-fico-pokracuje-v-navsteve-ciny/> [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁷⁸ Gotion High Tech i słowacki InoBat wybudują na Słowacji fabrykę ogniw i baterii Li-ion, Elektrowoz.pl, 22.06.2024, <https://elektrowoz.pl/magazyny-energii/gotion-high-tech-i-slowacki-inobat-wybuduja-na-slowacji-fabryke-ogniw-i-baterii-li-ion/> [dostęp: 15.03.2025].

z opozycyjnej partii SAS. Oskarżył on Fico o służalczość wobec rosyjskiej propagandy, sugerując, że premier krytykuje wsparcie Zachodu dla Ukrainy, jednocześnie pomijając fakt, że Chiny i Korea Północna wspierają Rosję. Krytykowano także brak słowackich mediów w delegacji, co, według opozycji, podważa transparentność wizyty. Milan Majerský z partii KDH wyraził zaniepokojenie, że zacieśnianie relacji z Chinami może doprowadzić do przybycia chińskich służb specjalnych, podobnie jak miało to miejsce na Węgrzech (więcej w marcowym „Przeglądzie”⁴⁷⁹). Tomasz Valášek z partii Postępowej Słowacji skrytykował ryzyko uzależnienia kraju od reżimu, który nie przestrzega zasad demokratycznych, i ostrzegł przed konsekwencjami na przykładzie Macedonii Północnej i Czarnogóry⁴⁸⁰.

1.11. Rzecznik Ministerstwa Handlu ChRL o potencjalnych kolejnych negocjacjach dotyczących chińskich EV

Podczas swojego wystąpienia rzecznik Ministerstwa Handlu Chińskiej Republiki Ludowej został zapytany przez dziennikarzy o prawdziwość doniesień dotyczących planowanego wysłania przez Unię Europejską specjalnej delegacji do Chin. Jej celem miało być poprowadzenie negocjacji w sprawie zobowiązań cenowych w związku z cłami wyrównawczymi nałożonymi na chińskie pojazdy elektryczne. Przedstawiciel ministerstwa przytoczył rozmowę wideo między ministrem handlu ChRL Wangiem Wentao a komisarzem ds. handlu UE Valdisem Dombrovskisem z 25 października bieżącego roku. Przypomniał reporterom, że podczas tamtejszych konsultacji obydwie strony doszły do porozumienia, że negocjacje związane z zobowiązaniami cenowymi będą kontynuowane, co miała oświadczyć sama Unia. Przyznał też, że „Chiny z zadowoleniem przyjmują” tę informację oraz wyraziły nadzieję, że w przypadku kolejnych negocjacji będą one oparte na zasadzie „pragmatyzmu i równowagi” w celu osiągnięcia takiego rozwiązania, które będzie stanowić wyraz akceptacji zarówno strony chińskiej, jak i europejskiej⁴⁸¹.

⁴⁷⁹ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Marzec 2024, Instytut Nowej Europy, 10.04.2024, <https://ine.org.pl/przeglad-wydarzen-ue-chiny-marzec-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁸⁰ N. Silenská, Slovak opposition parties slam Fico's 'strategic partnership' with China, Euractiv, 5.11.2024, <https://www.euractiv.com/section/politics/news/slovak-opposition-parties-slam-ficos-strategic-partnership-with-china/> [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁸¹ 商务部新闻发言人就欧盟将派员赴华进行电动汽车反补贴案价格承诺磋商答记者问, Ministry of Commerce of the People's Republic of China, 1.11.2024, https://www.mofcom.gov.cn/xwfb/xwfyth/art/2024/art_d6cbdeb48611474c95b40aa5bcb78cda.html [dostęp: 15.03.2025].

4.11. Rzecznik Ministerstwa Handlu ChRL o chińskim pozwie złożonym do WTO na unijne cła wyrównawcze

Kilka dni po ostatnim wystąpieniu na konferencji prasowej rzecznik Ministerstwa Handlu ChRL został zapytany o pozew Chin złożony na forum Światowej Organizacji Handlu (WTO) przeciwko europejskim cłom wyrównawczym nałożonym na chińskie elektryki. Zgodnie z doniesieniami, o które pytali dziennikarze, Chińczycy mieli złożyć dodatkowy pozew w tej kwestii. Rzecznik odpowiedział, że tego samego dnia, tj. 4 listopada, Chiny złożą pozew przeciwko ostatecznym unijnym środkom antysubsydyjnym w celu rozstrzygnięcia go przez mechanizm opracowany przez WTO. Poprzedni pozew, o którym pisaliśmy w sierpniowej edycji „Przeglądu”⁴⁸², tyczył się wstępnego orzeczenia antysubsydyjnego UE w sprawie pojazdów elektrycznych chińskiego pochodzenia. Jak podkreślił reprezentant ministerstwa, Unia pomimo protestów „odpowiednich stron”, w tym rządów państw członkowskich UE, branży i społeczeństwa, nie zrezygnowała ze swojej decyzji sfinalizowania procedury nałożenia cła wyrównawczego. Dlatego też Chiny postanowiły złożyć ponowny pozew, „aby chronić interesy rozwojowe branży pojazdów elektrycznych i globalną współpracę w dziedzinie zielonej transformacji”⁴⁸³. Ponadto rzecznik dał do zrozumienia, że dla Pekinu ostateczne środki wyrównawcze Unii Europejskiej nie są ani oparte na faktach, ani na prawie — lecz stanowią naruszenie zasad WTO, nadużycie handlowych środków zaradczych oraz są wyrazem europejskiego protekcjonizmu. Na koniec swojej wypowiedzi wezwał Unię do „stawienia czoła swoim błędom” i skorygowania „swojej nielegalnej praktyki”, która ma zakłócać stabilność globalnego łańcucha dostaw, rozwoju przemysłu EV oraz „ogólnej sytuacji współpracy gospodarczej i handlowej między Chinami a UE”⁴⁸⁴.

6.11. Sergio Mattarella w Chinach

Podróż prezydenta Włoch Sergio Mattarelliego odbyła się między 7 a 12 listopada. Pierwszym miejscem jego wizyty był Pałac Letni, w którym spotkał się z chińskim przywódcą Xi Jinpingiem. Rozmowa pomiędzy stronami dotyczyła głównie kwestii bezpieczeństwa — skupiono się na omówieniu problemów, z którymi zmierza się społeczność międzynarodowa,

⁴⁸² M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Sierpień 2024, Instytut Nowej Europy, 13.09.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzeń-ue-chiny-sierpień-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁸³ 商务部新闻发言人就中方在世贸组织起诉欧盟电动汽车反补贴终裁措施答记者问, Ministry of Commerce of the People's Republic of China, 4.11.2024, https://www.mofcom.gov.cn/xwfb/xwfytrth/art/2024/art_ad4519d25ab142aa823795cbce989116.html [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁸⁴ Ibidem.

w tym konfliktów w Ukrainie oraz na Bliskim Wschodzie⁴⁸⁵. Była to pierwsza od 2017 roku wizyta prezydenta Włoch w Chinach. Miała na celu przywrócić równowagę w relacjach dwustronnych⁴⁸⁶, zwłaszcza po decyzji Włoch o nieprzedłużeniu w grudniu ubiegłego roku memorandum dotyczącego chińskiej Inicjatywy Pasa i Szlaku⁴⁸⁷.

Po rozmowach Xi i Mattarella udali się wspólnie na spotkanie z uczestnikami Forum Kulturalnego Włochy – Chiny. Uczestniczyli w nim m.in. minister spraw zagranicznych Włoch Antonio Tajani, chiński minister kultury Sun Yeli i dyrektor Instytutu Encyklopedii Włoskiej Massimo Bray⁴⁸⁸. W trakcie forum podpisano 10 umów regulujących współpracę kulturalną, naukową, kinematograficzną i konkursową. Wśród tych porozumień znalazły się m.in. umowa partnerska między Villa d'Este w Tivoli (Rzym) a Pałacem Letnim w Pekinie, protokół współpracy między miastami Weroną i Hangzhou oraz memorandum między Agencją ds. Promocji za Granicą i Internacjonalizacji Włoskich Firm (ICE) a Chińską Radą ds. Promocji Handlu Międzynarodowego. Wszystkie dokumenty podpisano w obecności prezydenta Mattarelli i Xi, którzy podkreślili, że wizyta włoskiego przywódcy przyczyni się do dalszego rozwoju relacji bilateralnych⁴⁸⁹. Następnie 9 listopada, w Pekinie, prezydent Mattarella odbył spotkania z premierem Chin Li Qiangiem oraz przewodniczącym Stałego Komitetu Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych (NPC) – Zhao Lejiem⁴⁹⁰.

W kolejnych dniach swojej podróży prezydent Włoch odwiedził m.in. Hangzhou, a następnie Kanton. 11 listopada zwiedził Salę Przodków Klanu Chen oraz Akademię Przodków Chen, która obecnie mieści się w Muzeum Sztuki Ludowej w Guangdong. We wtorek, 12 listopada,

⁴⁸⁵ Italian President Mattarella meets Chinese leader Xi in Beijing amid complex ties, Associated Press, 8.11.2024, <https://apnews.com/article/china-italy-trade-president-visit-19737c9fa96d08f0eba6148a0cd2f1e1> [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁸⁶ Xi Jinping Holds Talks with Italian President Sergio Mattarella, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 8.11.2024, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xw/zyxw/202411/t20241111_11524662.html [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁸⁷ A. Peretti, Italy's Mattarella wants Xi's help to resolve wars in Ukraine, Middle East, Euractiv, 8.11.2024, <https://www.euractiv.com/section/politics/news/italys-mattarella-wants-xis-help-to-resolve-wars-in-ukraine-middle-east/> [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁸⁸ Y. Zhang, Xi holds talks with Italian president, "Global Times", 9.11.2024, <https://www.globaltimes.cn/page/202411/1322728.shtml> [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁸⁹ Mattarella concludes visit to China: "Beijing should rebalance trade and intervene against wars", Agenzia Nova, 12.11.2024, <https://www.agenzianova.com/en/news/mattarella-conclude-la-visita-in-cina-pechino-riequilibrio-gli-scambi-e-intervenga-contro-le-guerre/> [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁹⁰ Il Presidente Mattarella incontra il Primo Ministro Li Qiang e il Presidente dell'Assemblea Nazionale del Popolo, Zhao Leji, Presidenza della Repubblica, 11.09.2024, <https://www.quirinale.it/elementi/122839> [dostęp: 15.03.2025].

w ostatnim dniu wizyty w Chinach, prezydent spotkał się z przedstawicielami włoskiego świata biznesu w Chinach. Tego samego dnia odbył również rozmowę z sekretarzem Komunistycznej Partii Chin w prowincji Guangdong, Huangiem Kunmingiem, w Międzynarodowym Centrum Konferencyjnym w Bayun⁴⁹¹.

7.11. Chińsko-amerykańsko-niemiecka afera szpiegowska

7 listopada niemiecka prokuratura federalna poinformowała opinię publiczną o kolejnym incydencie szpiegowskim na terenie Niemiec. Tym razem o szpiegostwo na rzecz Chińskiej Republiki Ludowej został oskarżony obywatel Stanów Zjednoczonych – Martin D. Został on aresztowany we Frankfurcie nad Menem przez funkcjonariuszy Federalnego Urzędu Policji Kryminalnej prowadzących śledztwo w tej sprawie. W ramach tego zostało również przeszukane jego mieszkanie. D. miał zaoferować swoje „usługi” chińskim tajnym służbom, z którymi skontaktował się w bieżącym roku. Owe „usługi” miały polegać na przekazaniu wrażliwych informacji wojskowych odnoszących się do Stanów Zjednoczonych. Kluczowe w tej sytuacji jest to, że D. powyższe informacje był w stanie uzyskać, pracując w siłach zbrojnych USA⁴⁹². Według relacji niemieckiego tygodnika „Der Spiegel” aresztowany D. ma 37 lat i od niedawna był zatrudniony przez amerykańskie wojsko stacjonujące w Moguncji. Niemniej jednak, nie miał on być zawodowym żołnierzem, ale cywilnym pracownikiem⁴⁹³.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że jest to już kolejna w tym roku afera szpiegowska w Niemczech z Chińską Republiką Ludową w tle. O pozostałych incydentach pisaliśmy w poprzednich edycjach „Przeglądu”, chociażby w kwietniowym, w którym to miesiącu miały miejsce aż dwie afery – dzień po dniu⁴⁹⁴, czy też w październiku⁴⁹⁵, kiedy to zatrzymano kobietę mającą wynosić informacje dotyczące logistyki sprzętu obronnego na terenie Niemiec.

⁴⁹¹ Mattarella a Canton, Presidenza della Repubblica, 11.11.2024, <https://www.quirinale.it/elementi/122857> [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁹² Festnahme wegen geheimdienstlicher Agententätigkeit, Der Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof, 7.11.2024, <https://www.generalbundesanwalt.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/DE/2024/Pressemitteilung-vom-07-11-2024-2.html?nn=478184> [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁹³ BKA nimmt Ex-Mitarbeiter des US-Militärs fest, „Der Spiegel”, 7.11.2024, <https://www.spiegel.de/panorama/justiz/spionage-fuer-china-bka-nimmt-ex-mitarbeiter-des-us-militaers-fest-a-60db7081-72dd-4f4f-8e9e-977938a1b86a> [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁹⁴ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny – Kwiecień 2024, Instytut Nowej Europy, 8.05.2024, <https://ine.org.pl/przeglاد-wydarzen-ue-chiny-kwiecien-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁹⁵ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Październik 2024, Instytut Nowej Europy, 18.11.2024, <https://ine.org.pl/przeglاد-wydarzen-ue-chiny-pazdziernik-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

8.11. Unijno-chińskie konsultacje w sprawie zobowiązań cenowych

Zapowiadane na początku listopada negocjacje między Unią a Chinami w związku z ewentualnym porozumieniem w sprawie zobowiązań cenowych dotyczących chińskich pojazdów elektrycznych faktycznie się odbyły. Jak wynika z relacji obydwóch stron, runda negocjacji trwała od 2 do 7 listopada, a także że „osiągnięto postęp techniczny zakresie elementów, którymi należy się zająć, aby zobowiązanie cenowe było równie skuteczne i możliwe do wyegzekwowania”. Ponadto, obie strony „konstruktywnie i dogłębnie” omówiły kwestię sposobu ustalenia minimalnej ceny importu chińskich elektryków. Unia Europejska wskazała, że postępując zgodnie z zasadami Światowej Organizacji Handlu, ma możliwość składania zobowiązań cenowych dla różnych przedsiębiorstw uczestniczących w dochodzeniu. W związku z tym nie musi negocjować bezpośrednio z Chińską Izbą Gospodarczą ds. Przywozu i Wywozu Maszyn i Produktów — może także prowadzić rozmowy z poszczególnymi eksporterami z Chin. Zarówno UE, jak i ChRL potwierdziły, że negocjacje będą kontynuowane w oparciu o dokonane postępy⁴⁹⁶.

Rzecznik Ministerstwa Handlu ChRL zapytany o powyższe konsultacje pozytywnie ocenił postęp w negocjacjach w sprawie ustalenia zobowiązań cenowych, twierdząc, że może to stanowić przyczynek do polepszenia relacji na linii Pekin-Bruksela: „Chiny uważają, że postęp w negocjacjach opartych na planie zobowiązań cenowych przedstawionym przez Chińską Izbę Handlową Maszyn i Elektroniki w imieniu branży będzie sprzyjał utrzymaniu wzajemnego zaufania, przyspieszeniu konsensusu i rozwiązywaniu różnic w drodze konsultacji, aby uniknąć eskalacji konfliktów i tarć handlowych”⁴⁹⁷.

12.11. Francja i Chiny na drodze dialogu w sprawie chińskich cel na brandy z UE

Agencja Reutera donosi, że francuskie lobby alkoholowe w swoim oświadczeniu oznajmiło powrót do dialogu chińsko-francuskiego w kwestii wprowadzonych chińskich cel na brandy europejskiego pochodzenia, o których pisaliśmy w ubiegłym miesiącu⁴⁹⁸. Z treści omawianego

⁴⁹⁶ Discussions on undertakings for electric vehicles in Beijing, European Commission, 8.11.2024, https://policy.trade.ec.europa.eu/news/discussions-undertakings-electric-vehicles-beijing-2024-11-08_en?ettrans=pl&ettransnolive=1 [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁹⁷ 商务部新闻发言人就中方在世贸组织起诉欧盟电动汽车反补贴终裁措施答记者问, Ministry of Commerce of the People's Republic of China, 4.11.2024, https://www.mofcom.gov.cn/xwfb/xwfytrth/art/2024/art_ad4519d25ab142aa823795cbce989116.html [dostęp: 15.03.2025].

⁴⁹⁸ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Październik 2024, Instytut Nowej Europy, 18.11.2024, <https://ine.org.pl/przegladydarzen-ue-chiny-pazdziernik-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

oświadczenia wynika, że „niedawna wymiana zdań między władzami Francji i Chin na targach w Szanghaju pomogła wznowić wątek negocjacji, niezbędny do znalezienia dwustronnego rozwiązania”⁴⁹⁹. Co więcej, lobby alkoholowe doceniły prawdopodobny wyraz chińskiej chęci porozumienia się w postaci zastąpienia depozytu nałożonego na importerów koniaku i armanianu od 11 października mniej złożoną gwarancją bankową. Uznali to „za pozytywną wstępną reakcję”⁵⁰⁰.

12.11. Kaja Kallas ponownie ostro w stronę Pekinu

Kaja Kallas, nowa szefowa unijnej dyplomacji, jest doskonale znana z tego, że nie gryzie się w język w sprawie Putina i jego Rosji. Na brak sympatii ze strony Kremla zasłużyła sobie głównie przez szeroko zakrojoną akcję dekomunizacji kraju w formie rozmontowywania sowieckich pomników. Za to posunięcie, określone przez Dmitrija Pieskowa – rzecznika Kremla – jako „bezcieszczenie historycznej pamięci”, został za nią wystawiony rosyjski list gończy⁵⁰¹. Co więcej, musiała dementować plotki o rzekomym „zjadaniu Rosjan na śniadanie”. Jak się okazało, na śniadanie o wiele bardziej od Rosjan woli musli z jogurtem i borówkami⁵⁰².

Teraz Kallas po raz kolejny pokazuje, że nie zamierza oszczędzać również Chińskiej Republiki Ludowej, która nieoficjalnie stoi w aliansie z Rosjanami, wspomagając ich w wprowadzonej przez Moskwę wojnie z Ukrainą. W poprzedniej edycji „Przeglądu” pisaliśmy o jej poglądach na temat ChRL wyrażonych w liście do Parlamentu Europejskiego w ramach procedury zatwierdzenia jej kandydatury⁵⁰³.

12 listopada podczas swojego wystąpienia przed PE ponownie poruszyła kwestie związane z Chinami. Jak można wyczytać z odczytu, Kallas ostrzegła, że „Rosja, Iran, Korea Północna i – bardziej dyskretnie – Chiny, chcą zmienić oparty na zasadach porządek świata”. Warto zauważyć, że określenie „bardziej dyskretnie” w stosunku do Chin może sugerować, że Europa

⁴⁹⁹ France, China have resumed dialogue on brandy duties, spirits groups say, Reuters, 12.11.2024, <https://www.reuters.com/business/retail-consumer/france-china-have-resumed-dialogue-brandy-duties-spirits-groups-say-2024-11-12/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁰⁰ Ibidem.

⁵⁰¹ F. Lebedev, A. Sytas, Russia puts Estonia prime minister on wanted list for destroying Soviet monuments, Reuters, 14.02.2024, <https://www.reuters.com/world/europe/russia-puts-estonian-pm-two-baltic-ministers-wanted-list-2024-02-13/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁰² C. Chiappa, Kaja Kallas: I don't eat Russians for breakfast ... rather muesli, yogurt and blueberries

⁵⁰³ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Październik 2024, Instytut Nowej Europy, 18.11.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzeń-ue-chiny-październik-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

wciąż żywi pewne nadzieje względem Chin i nie chce ich ostatecznie klasyfikować jako państwo wrogie. Lecz czy chińska dyskretność nie jest dowodem na to, że ChRL stanowi jeszcze większe zagrożenie dla globalnego porządku? Zapewne unijni decydenci, z Kallas włącznie, mają tego świadomość, lecz chęć znalezienia jakichś punktów wyjścia do współpracy wymaga takich dyplomatycznych sformułowań. Jednakże – znając ostrość języka Kallas – powiedziała ona wprost, że Chiny stają się bardziej rywalem niż partnerem, a europejska zależność od Chin w pewnych sektorach jest „prawdziwą słabością”. W dalszej części swojej wypowiedzi zauważyła, że Stany Zjednoczone nie mogą całkowicie skupić się na Chinach, porzucając tym samym Ukrainę, tak samo jak Chiny muszą „poczuć koszty” wsparcia rosyjskiej wojny napastniczej⁵⁰⁴. Tak więc szykuje się dynamiczny i pełen zawirowań okres dla unijnej dyplomacji pod wodzą nowej wysokiej przedstawicielki Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, która będzie musiała odpowiednio rozgrywać zarówno Rosję Putina, Chiny Xi, jak i Amerykę Trumpa.

18.11. Holenderski minister o znaczeniu handlu między Chinami a Rosją

Caspar Veldkamp, holenderski minister spraw zagranicznych, wyraził swoje zdanie na temat wpływu handlu pomiędzy Chinami a Rosją na europejskie bezpieczeństwo. Jego zdaniem sytuacja ta „wpływa bezpośrednio” na rozwój wojny na Ukrainie i tym samym bezpieczeństwo Europy⁵⁰⁵. Mowa tutaj przede wszystkim o handlu sprzętem tzw. podwójnego zastosowania, który na pierwszy rzut oka może nie budzić podejrzeń, lecz faktycznie może zostać wykorzystywany w celu innym niż pierwotnym, w tym przypadku – wsparcia wojskowej maszyny Rosji przeciwko Ukrainie. Sprawa była już podnoszona niejednokrotnie przez unijnych decydentów, chociażby przez komisarza ds. handlu UE Valdisa Dombrovskisa⁵⁰⁶, jak i przewodniczącą Ursulę von der Leyen w ramach konferencji prasowej po trójstronnym spotkaniu Macron-von der Leyen-Xi, które miało miejsce po majowej wizycie wspomnianego już przewodniczącego ChRL w Paryżu⁵⁰⁷. Holenderski

⁵⁰⁴ Hearing of High Representative/Vice President-designate Kaja Kallas, European Parliament, 12.11.2024, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20241029IPR25050/hearing-of-high-representative-vice-president-designate-kaja-kallas> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁰⁵ Chinese trade with Russia 'directly affecting' EU security, Dutch minister says, Reuters, 18.11.2024, <https://www.reuters.com/business/chinese-trade-with-russia-directly-affecting-eu-security-dutch-minister-says-2024-11-18/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁰⁶ A. Shalal, EU sees signs China supplying dual-use components to Russia, Dombrovskis says, Reuters, 18.04.2024, <https://www.reuters.com/world/eu-sees-signs-china-supplying-dual-use-components-russia-dombrovskis-says-2024-04-18/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁰⁷ Press statement by President von der Leyen following the trilateral meeting with French President Macron and President of the People's Republic of China Xi Jinping, European Commission, 6.05.2024, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_24_2464 [dostęp: 15.03.2025].

szeft dyplomacji nawiązał także do doniesień o przekazywaniu Rosji przez Chiny dronów, które wykorzystywane są na froncie. „Podniosłem tę kwestię dwukrotnie z chińskim ministrem spraw zagranicznych Wang Yi. Uważam, że [...] Chiny powinny sobie uświadomić: ma to [przekazywanie Rosji dronów przez ChRL] bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo Europy” – powiedział Veldkamp. Podkreślił również, że tematyka ta zostanie szerzej omówiona podczas unijnego szczytu ministrów spraw zagranicznych państw członkowskich, który miał miejsce tego samego dnia co wypowiedzi Veldkampa: „Rozmawiamy o wszystkim, co dotyczy pomocy zagranicznej dla Rosji w jej wojnie na Ukrainie, czy to będzie Iran, Korea Północna czy Chiny”⁵⁰⁸.

19.11. Scholz i Xi na marginesie szczytu G20

19 listopada na marginesie listopadowego szczytu G20⁵⁰⁹ spotkali się kanclerz Niemiec Olaf Scholz oraz przewodniczący ChRL Xi Jinping. Za dwa główne tematy rozmów podczas tego spotkania należy uznać dwustronne relacje niemiecko-chińskie oraz wojnę na Ukrainie. Scholz stwierdził, że kluczowe dla warunków przyszłej wspólnej pracy jest to, „aby równe warunki działania towarzyszyły działalności gospodarczej przedsiębiorstw po obu stronach”⁵¹⁰. Można to rozumieć jako próbę przekonania Xi do tego, aby niemieckie firmy nie miały utrudnionego dostępu do chińskiego rynku, a także formę ekspresji niemieckiego interesu gospodarczego. Xi z kolei podkreślił, że „Chiny i Niemcy to dwa główne kraje o znaczących wpływach” i zapewnił swojego rozmówcę, że Chiny „będą nadal zapewniać szerokie możliwości rynkowe dla niemieckich firm”. Tym samym wezwał do rozwijania „strategicznych” i „długoterminowych” relacji z RFN⁵¹¹. Uznał też, że „stosunki chińsko-niemieckie nabierają nowego blasku i dynamiki”. Co więcej, lider Chińskiej Republiki Ludowej przywołał kwestię unijnych cel na chińskie pojazdy elektryczne⁵¹². Jego zdaniem Niemcy są w stanie pomóc Chinom w rozwiązaniu tego konfliktu z Unią Europejską: „Cła UE

⁵⁰⁸ N. Vinocur, EU to press China over drones for Russia, warns of 'consequences', Politico, 15.11.2024, <https://www.politico.eu/article/eu-china-drone-production-russia-war-in-ukraine/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁰⁹ L. Paraguassu, A. Rinke, G20 leaders flag global conflicts, cooperation at Rio summit, Reuters, 19.11.2024, <https://www.reuters.com/world/g20-summit-confronts-global-order-unsettled-by-trumps-return-2024-11-18/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵¹⁰ Germany's Scholz, China's Xi hold talks at G20, „Deutsche Welle”, 19.11.2024, <https://www.dw.com/en/germanys-scholz-chinas-xi-hold-talks-at-g20-summit/a-70822526> [dostęp: 15.03.2025].

⁵¹¹ Xi says China, Germany need to view and develop bilateral ties from long-term, strategic perspective, „China Daily”, 19.11.2024, <https://www.chinadaily.com.cn/a/202411/19/WS673c8cbba310f1265a1ce6dc.html> [dostęp: 15.03.2025].

⁵¹² Xi says China-Germany relations continue to glow with new vitality, dynamism, „China Daily”, 19.11.2024, <https://www.chinadaily.com.cn/a/202411/19/WS673c8fa7a310f1265a1ce6e1.html> [dostęp: 15.03.2025].

na chińskie pojazdy elektryczne przyciągają uwagę na całym świecie, a Chiny zawsze nalegają na rozwiązywanie różnic poprzez dialog i konsultacje. Mamy nadzieję, że Niemcy nadal będą odgrywać ważną rolę w tej sprawie”⁵¹³.

Odnosząc się do wojny na Ukrainie, kanclerz RFN przyznał, że prowadzenie rozmów pomiędzy takimi potęgami jak Niemcy i Chiny o kryzysach współczesnego świata jest niezwykle ważne.. Z drugiej strony, Scholz – zgodnie z przypuszczeniami Andreasa Rinke z Agencji Reutera – zahaczył również o wątek tajwański, mówiąc: „nikt nie powinien bać się swoich sąsiadów. Jest to podstawowa zasada pokoju na świecie, do której jesteśmy zobowiązani”. Scholz miał także odnieść się do kwestii północnokoreańskich żołnierzy na froncie ukraińskim, co – jego zdaniem – jest równoznaczne z dalszą eskalacją konfliktu, oraz dać do zrozumienia chińskiemu przywódcy, że Niemcy stoją w opozycji do dostarczania Rosji broni przez ChRL⁵¹⁴.

19.11. Macron i Xi na marginesie szczytu G20

Kolejnym spotkaniem na marginesie szczytu w Rio de Janeiro było spotkanie Xi Jinpinga z francuskim prezydentem Emmanuelem Macronem. Podobnie jak w przypadku rozmowy z Scholzem, głównymi tematami były relacje obustronne oraz wojna na Ukrainie. Konflikt handlowy pomiędzy Unią Europejską a Chińską Republiką Ludową odbija się bezpośrednio na Francji – mowa tutaj o chińskich cłach na koniak z Europy. Dlatego też w ramach rozwiązania tego problemu obaj liderzy przyznali, że dążą do „korzystnego wyniku”, jeśli chodzi o cła na koniak. Macron oznajmił, że na przyszły rok planowana jest podróż premiera Michela Barniera do Pekinu – miałby on wtedy rozmawiać ze swoim odpowiednikiem Li Qiangiem⁵¹⁵. Jednakże rozwój sytuacji wewnętrznej we Francji pokrzyżował listopadowe plany Macrona. Na początku grudnia francuski parlament przegłosował wotum nieufności dla Barniera, tym samym powodując upadek jego rządu⁵¹⁶. Planowany wyjazd

⁵¹³ A. Rinke, E. Baptista, Xi asks Germany's Scholz to help resolve issue of EU tariffs on Chinese EVs, Reuters, 20.11.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/xi-asks-germanys-scholz-help-resolve-issue-eu-tariffs-chinese-evs-2024-11-19/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵¹⁴ A. Rinke, Germany's Scholz to Xi: no one must fear their neighbour, Reuters, 19.11.2024, <https://www.reuters.com/world/germanys-scholz-xi-no-one-must-fear-their-neighbour-2024-11-19/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵¹⁵ C. Caulcutt, Macron dispatching Barnier to Beijing to save French cognacs from Chinese tariffs, Politico, 20.11.2024, <https://www.politico.eu/article/emmanuel-macron-dispatching-michel-barnier-china-beijing-save-france-cognac-tariffs-ev-dumping-g20/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵¹⁶ E. Pineau, M. Rose, French government felled in no-confidence vote, deepening political crisis, Reuters, 5.12.2024, <https://www.reuters.com/world/europe/french-lawmakers-set-vote-ousting-prime-minister-barnier-2024-12-04/> [dostęp: 15.03.2025].

do Chin francuskiego premiera prawdopodobnie i tak nastąpi, choć Francję będzie reprezentować już ktoś inny. Wracając jednak do spotkania w Rio: Macron kontynuację promocji „strategicznej autonomii, by móc rozmawiać z Chinami w całkowitej niezależności”. Xi odpowiedział, że obecny świat jest pełen „ryzyka i wyzwań”, a „przyszły trend może być bardziej niepewny i nieprzewidywalny”, co nie zmienia faktu, że relacje na linii Pekin-Paryż mają „wyjątkowe znaczenie strategiczne i globalne”. Xi dodał również, że jest w pełni gotów na współdziałanie z Francją, „aby pogłębić komunikację strategiczną, wzmocnić korzystną dla obu stron współpracę i wspólnie reagować na zmiany i wyzwania”⁵¹⁷.

Jeśli chodzi natomiast o wojnę na Ukrainie, zdaniem prezydenta Francji Chiny mają kluczowe znaczenie przy ograniczeniu nuklearnej eskalacji konfliktu, co wiąże się z ogłoszoną przez Władimira Putina aktualizacją doktryny nuklearnej Federacji Rosyjskiej⁵¹⁸. W związku z tym Macron na spotkaniu z Xi miał prosić go o wywarcie presji na Putinie, by ten zakończył prowadzoną przez Rosję wojnę z Ukrainą. „Podzielacie, tak jak my, obawy związane z wojowniczymi i eskalacyjnymi deklaracjami Rosji w sprawie doktryny nuklearnej” – powiedział prezydent Francji. Dodał również, że pojawienie się Koreańczyków z Północy na froncie z Ukrainą powinno dać do myślenia Pekinowi, który tym bardziej powinien domagać się deeskalacji. Jak można wyczytać w komunikacie chińskiej agencji prasowej Xinhua, obie strony „wymieniły poglądy na temat kryzysu na Ukrainie”, a przewodniczący Xi zaznaczył, że stanowisko Chin w tej kwestii jest „spójne”, a ponadto „Chiny mają nadzieję, że konflikt zostanie złagodzony”. Kluczowe jednak wydają się być słowa Xi, zawarte w cytowanym tekście: „Chiny nie chcą ani rozprzestrzenienia się kryzysu, ani eskalacji konfliktu; zamiast tego Chiny będą nadal odgrywać konstruktywną rolę na swój sposób w celu zawieszenia broni i zakończenia konfliktu”⁵¹⁹. Pytanie brzmi, na czym dokładnie polega odgrywanie konstruktywnej roli „na swój sposób”? Rzeczywistość sugeruje, że jest to „prorosyjska” neutralność oraz pomoc przy obchodzeniu sankcji. Chiny jednak postrzegają to inaczej.

⁵¹⁷ Macron tells Xi he shares desire for 'durable peace' in Ukraine, France24, 19.11.2024, <https://www.france24.com/en/live-news/20241119-macron-tells-xi-he-shares-desire-for-durable-peace-in-ukraine> [dostęp: 15.03.2025].

⁵¹⁸ J. Starosta, Rosja zacieśnia doktrynę nuklearną – komentarz INE, Instytut Nowej Europy, 20.11.2024, <https://ine.org.pl/rosja-zaciesnia-doktryne-nuklearna-komentarz-ine/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵¹⁹ Xi says China, France shoulder common responsibilities amid new changes in int'l situation, Xinhua, 20.11.2024, <https://english.news.cn/20241120/f5c4c7601d244fcc95f5a044820bf790/c.html> [dostęp: 15.03.2025].

25.11. Unia kwestionuje chińskie cła na brandy na forum WTO

Problem chińskich taryf celnych na brandy wyprodukowane w Europie ponownie został poruszony w listopadzie. Tym razem Unia Europejska wszczęła w ramach struktury Światowej Organizacji Handlu postępowanie przeciwko chińskim cłom na eksport brandy z terenów UE. Wiąże się to z październikową skargą, którą Unia również zgłosiła do WTO (także tę kwestię opisywaliśmy w poprzednim „Przeglądzie”⁵²⁰). Zgodnie z procedurą, wniosek o konsultacje został formalnie złożony do genewskiego organu WTO 25 listopada 2024 roku, co stanowi pierwszy krok w całym procesie rozstrzygania sporów. Chiny mają od tego czasu 10 dni na dokonanie odpowiedzi. W sytuacji gdy konflikt nie zostanie rozwiązany w ramach konsultacji, sprawa zostanie przeniesiona do panelu ds. sporów. To z kolei w przypadku odwołania wiąże się z możliwością wydłużenia procedowania o kolejne lata⁵²¹.

Chińskie cła, ogłoszone w październiku, mają sięgać od 30,6% do 39%. Co istotne, głównie będą one uderzać we francuski przemysł alkoholowy, dlatego też właśnie Francuzi mają największy interes w tym, aby jak najprędzej dojść do porozumienia z Chińczykami. Sam prezydent Francji Emmanuel Macron określił działanie Pekinu jako „czysty odwet” za cła na samochody elektryczne⁵²².

Jeszcze tego samego dnia, kiedy został złożony wniosek o konsultacje, do sprawy odniósł się szef Departamentu Traktatów i Prawa Ministerstwa Handlu Chińskiej Republiki Ludowej Ma Xinmin. Zapytany o to przez reporterów odpowiedział, że Chiny będąc członkiem WTO „zawsze stosowały środki zaradcze w zakresie handlu z rozwagą i powściągliwością, aby chronić uczciwy i wolny handel”. Natomiast tymczasowe środki antydumpingowe na brandy z UE „są uzasadnionymi środkami ulgi w handlu, wprowadzonymi zgodnie z chińskim prawem, na wniosek krajowego przemysłu oraz po uczciwym i bezstronnym dochodzeniu”. Co więcej – „są w pełni zgodne z zasadami WTO”. Na koniec swojej wypowiedzi Ma dodał standardową formułkę wygłaszaną przez chińskich oficjeli,

⁵²⁰ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Październik 2024, Instytut Nowej Europy, 18.11.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzeń-ue-chiny-październik-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵²¹ F. Bermingham, European Union launches WTO case against Chinese tariffs on brandy exports, “South China Morning Post”, 25.11.2024, <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3288073/european-union-launches-wto-case-against-chinese-tariffs-brandy-exports?module=inline&pgtype=article> [dostęp: 15.03.2025].

⁵²² EU challenges Chinese brandy tariffs at WTO, Reuters, 25.11.2024, <https://www.reuters.com/business/eu-formally-challenges-chinese-anti-dumping-measures-brandy-wto-2024-11-25/> [dostęp: 15.03.2025].

mówiąc: „Chiny mają obowiązek chronić uzasadnione żądania oraz prawa i interesy krajowego przemysłu”⁵²³.

27.11. Państwa UE za cłami na chiński dwutlenek tytanu

27 listopada państwa członkowskie Unii Europejskiej zgodziły się na nałożenie ostatecznych cel antydumpingowych na import dwutlenku tytanu (TiO₂) z Chin. Za przyjęciem cel opowiedziało się 15 krajów, 4 wstrzymały się od głosu, a 8 było przeciwnych. Cła mają zostać wprowadzone najprawdopodobniej 11 stycznia przyszłego roku i będą obowiązywać przez pięć lat.

Decyzję podjęto w wyniku skargi złożonej przez koalicję producentów z UE oraz śledztwa przeprowadzonego przez Komisję Europejską, odpowiedzialną za koordynację polityki handlowej Wspólnoty⁵²⁴. Według ustaleń, tani chiński import gwałtownie wzrósł, osiągając 22% udziału w rynku⁵²⁵, co doprowadziło do spadku rentowności producentów z UE do poziomu uniemożliwiającego dalsze funkcjonowanie. Koalicja argumentowała, że przemysł unijny mógłby zaspokoić 90% popytu w UE, korzystając z importu dwutlenku tytanu z takich krajów jak Wielka Brytania, Meksyk czy USA.

Przeciwko nałożeniu cel wystąpiła Europejska Organizacja Producentów Farb i Tuszów Drukarskich (CEPE), apelując do UE o ich odrzucenie. Organizacja argumentowała, że TiO₂ stanowi około 20% końcowego kosztu produkcji w sektorze farb, a wprowadzenie cel mogłoby zagrozić rentowności tej branży. Unijny sektor farb zapewnia 150 tys. miejsc pracy, a jego roczne obroty wynoszą 33 mld euro⁵²⁶.

28.11. Szwecja prosi o współpracę przy śledztwie nad incydem na Bałtyku

⁵²³ 商务部条约法律司负责人就欧盟将中国对欧盟白兰地临时反倾销措施诉至世贸争端解决机制答记者问, Ministry of Commerce of the People's Republic of China, 25.11.2024, https://www.mofcom.gov.cn/xwfb/sjzfzrb/art/2024/art_f8ec07e2c2aa4094ba2e790896a57283.html [dostęp: 15.03.2025].

⁵²⁴ EU countries back duties for Chinese titanium dioxide, Reuters, 27.11.2024, <https://www.reuters.com/markets/commodities/eu-countries-back-duties-chinese-titanium-dioxide-2024-11-27/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵²⁵ Commission Implementing Regulation (EU) 2024/1617 of 6 June 2024 making imports of titanium dioxide originating in the People's Republic of China subject to registration, EUR-Lex, 6.06.2024, https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2024/1617/oj/eng [dostęp: 15.03.2025].

⁵²⁶ China urges EU to avoid escalating trade tensions over titanium dioxide tariffs: MOFCOM, “Global Times”, 5.12.2024, <https://www.globaltimes.cn/page/202412/1324416.shtml> [dostęp: 15.03.2025].

18 listopada miał miejsce niebezpieczny incydent na wodach Morza Bałtyckiego, w którym doszło do uszkodzenia dwóch podmorskich kabli światłowodowych – jeden z nich stanowił połączenie pomiędzy Finlandią a Niemcami. Od samego początku podejrzewano, że jest to forma zaplanowanego sabotażu. W wyniku śledztwa oskarżono chiński statek typu masowiec o nazwie Yi Peng 3, który swój kurs rozpoczął z rosyjskiego portu Ust-Ługa 15 listopada. Agencja Reuters, powołując się na analizę danych MarineTraffic, wykazała, że współrzędne statku odpowiadają miejscu i czasowi zajścia⁵²⁷. Dziennikarze „The Wall Street Journal” sugerują w oparciu o śledztwo, że zdarzenie było umyślnym sabotażem – kapitan statku miał celowo opuścić kotwicę w danym miejscu, by ta przecięła kable⁵²⁸. 20 listopada duńska marynarka zatrzymała podejrzany statek w swojej wyłącznej strefie ekonomicznej⁵²⁹.

Swoją pierwszą prośbę o współpracę Szwecja złożyła 26 listopada bezpośrednio do statku Yi Peng 3, aby ten powrócił na wody szwedzkie w celu ułatwienia przeprowadzenia śledztwa. Zwracający się do statku premier Szwecji Ulf Kristersson zaznaczył, że przez ten ruch nikogo nie oskarża o sabotaż. „Nie wysuwamy żadnych oskarżeń, ale chcemy uzyskać jasność co do tego, co się wydarzyło” – oznajmił Kristersson podczas konferencji prasowej odnoszącej się do sytuacji⁵³⁰.

Dwa dni później, tj. 28 listopada, Szwecja ponownie podniosła temat. Tym razem złożyła oficjalną prośbę do Pekinu o podjęcie współpracy przy dochodzeniu nad incydem. Zdaniem Kristerssona ta formalna prośba lub też żądanie „wyraża naszą determinację do przeprowadzenia przeszukania statku w celu ustalenia, co się stało”. Warto

⁵²⁷ J. Ahlander, E. Lehto, A. Sytas, Two undersea cables in Baltic Sea cut, Germany and Finland fear sabotage, Reuters, 18.11.2024, <https://www.reuters.com/business/media-telecom/telecoms-cable-linking-finland-germany-likely-severed-owner-says-2024-11-18/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵²⁸ B. Pancevski, S. E. Rasmussen, B. Faucon, Chinese-Registered Ship Is Held in Baltic Sea Sabotage Investigation, „The Wall Street Journal”, 20.11.2024, <https://www.wsj.com/world/europe/chinese-registered-ship-is-held-in-baltic-sea-sabotage-investigation-27929472> [dostęp: 15.03.2025].

⁵²⁹ M. Marszałkowski, Danish Navy Stopped a Chinese Ship Suspected of Damaging Undersea Cables, Defence24, 20.11.2024, <https://defence24.com/armed-forces/danish-navy-stopped-a-chinese-ship-suspected-of-damaging-undersea-cables> [dostęp: 15.03.2025].

⁵³⁰ Sweden urges Chinese ship to return for undersea cable investigation, Reuters, 27.11.2024, <https://www.reuters.com/world/sweden-asks-chinese-ship-yi-peng-3-move-swedish-waters-pm-says-2024-11-26/> [dostęp: 15.03.2025].

również dodać, że opinie co do celowości przecięcia podmorskich kabli przez chiński statek są podzielone wśród europejskich agencji wywiadowczych, analizujących ten temat⁵³¹.

Jeśli chodzi natomiast o stanowisko Chińskiej Republiki Ludowej, to w zasobach chińskiego MSZ można odnaleźć, że do sprawy odnoszono się trzy razy podczas konferencji prasowej rzeczniczki MSZ ChRL Mao Ning. 26 listopada zapytana przez reportera AFP o prawdziwość doniesień dotyczących prowadzonych rozmów z Danią odpowiedziała, że „Chiny utrzymują kontakt z odpowiednimi stronami, w tym z Danią, za pośrednictwem kanałów dyplomatycznych”⁵³². Dzień później, 27 listopada, tym razem pytanie padło ze strony dziennikarza agencji Reuters o prośbę Szwecji, by Yi Peng 3 powrócił na wody Szwecji w celu przeprowadzenia śledztwa. Mao odpowiedziała, że „Chiny mają niezakłócone kanały komunikacji z odpowiednimi stronami, w tym ze Szwecją”. Następnie dodała: „Chiny zawsze opowiadają się za współpracą z innymi krajami w celu zapewnienia bezpieczeństwa globalnych kabli podmorskich i innej infrastruktury zgodnie z prawem międzynarodowym”⁵³³. 29 listopada z kolei reporter AFP zapytał o doniesienia dotyczące oficjalnego wniosku Szwecji skierowanego do Chin o podjęcie współpracy. Rzeczniczka chińskiego ministerstwa odpowiedziała szczątkowo dwoma zdaniami: „Chiny są gotowe współpracować z odpowiednimi krajami, aby dowiedzieć się, co się stało. Chiny i Szwecja prowadzą ścisłą komunikację w tej sprawie”⁵³⁴.

29.11. Litwa wydała z kraju trzech chińskich dyplomatów

Pod koniec listopada Ministerstwo Spraw Zagranicznych Republiki Litwy wydało komunikat, według którego uznano trzech nieakredytowanych pracowników ambasady ChRL w Wilnie za osoby non grata, tym samym odmawiając im prawa pobytu na terenie Litwy. Jak podaje ministerstwo, decyzja taka została podjęta na podstawie „informacji przekazanych przez właściwe organy oraz niezgodności statusu i działań nieakredytowanego personelu

⁵³¹ Sweden asks China to cooperate on Baltic Sea cable investigation, Reuters, 28.11.2024, <https://www.reuters.com/world/sweden-asks-china-cooperate-baltic-sea-cable-investigation-2024-11-28/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵³² Foreign Ministry Spokesperson Mao Ning's Regular Press Conference on November 26, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 26.11.2024, https://www.fmprc.gov.cn/eng/xw/fyrbt/lxjzh/202411/t20241126_11533442.html [dostęp: 15.03.2025].

⁵³³ Foreign Ministry Spokesperson Mao Ning's Regular Press Conference on November 27, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 27.11.2024, https://www.fmprc.gov.cn/eng/xw/fyrbt/202411/t20241127_11534139.html [dostęp: 15.03.2025].

⁵³⁴ Foreign Ministry Spokesperson Mao Ning's Regular Press Conference on November 29, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 29.11.2024, https://www.fmprc.gov.cn/eng/xw/fyrbt/lxjzh/202411/t20241129_11535507.html [dostęp: 15.03.2025].

z postanowieniami Konwencji Wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych (1961), innymi zasadami i praktykami prawa międzynarodowego oraz prawem Republiki Litewskiej”. Ministerstwo również nie rozwinęło szczegółów całego zajścia. W takiej sytuacji troje pracowników chińskiej ambasady otrzymało okres jednego tygodnia na wyjazd z Litwy. Jak można dalej wyczytać w komunikacie, litewskie MSZ pokłada również nadzieję, że „stosunki dyplomatyczne między krajami będą oparte na zasadach wzajemności i parytetu, w tym w odniesieniu do reprezentacji dyplomatycznej Litwy w Chińskiej Republice Ludowej”⁵³⁵. Wygląda na to, że napięcia na linii Wilno-Pekin ponownie rozgorzeją. Od 2021 roku stosunki litewsko-chińskie sukcesywnie się pogarszały w związku z otwarciem tajwańskiego przedstawicielstwa dyplomatycznego w Wilnie, co narusza zasadę „jednych Chin”, która dla ChRL jest fundamentalna przy relacjach z innym państwami. Wydalenie dyplomatów czy też pracowników ambasad najczęściej wiąże się z analogicznym działaniem odwetowym, dlatego oprócz gróźb i ostrzeżeń ze strony Pekinu można się spodziewać również takich kroków.

GRUDZIEN

2.12. Baerbock w Chinach

Niemiecka minister spraw zagranicznych Annalena Baerbock odwiedziła na 2 grudnia Pekin, gdzie rozmawiała ze swoim chińskim odpowiednikiem – Wangiem Yi. Dzień przed spotkaniem można było usłyszeć, jak w swoim oświadczeniu krytykowała Chiny za wspieranie Rosji w wojnie przeciwko Ukrainie. „Brutalna agresja Putina przeciwko Ukrainie jest bezpośrednim zagrożeniem dla naszego pokoju. Będę również rozmawiała w Pekinie o tym, że nie możemy po prostu zostawić tego na uboczu naszych relacji z Chinami” – oznajmiła przed wylotem szefowa niemieckiego MSZ. Warto odnotować także następujące słowa Baerbock, odnoszące się do kwestii współpracy i rywalizacji z ChRL: „Jako największa gospodarka Europy jesteśmy tak samo zdecydowani w obronie naszych interesów, jak chińskie przywództwo. Niezależnie od tego, czy chodzi o politykę gospodarczą, klimatyczną

⁵³⁵ Three staff members of the Embassy of the People's Republic of China have been declared undesirable in Lithuania due to activities that violate the Vienna Convention and the laws of the Republic of Lithuania, Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Lithuania, 29.11.2024, <https://www.urm.lt/en/news/928/three-staff-members-of-the-embassy-of-the-peoples-republic-of-china-have-been-declared-undesirable-in-lithuania-due-to-activities-that-violate-the-vienna-convention-and-the-laws-of-the-republic-of-lithuania:43330> [dostęp: 15.03.2025].

czy bezpieczeństwa, nasza maksyma brzmi: współpraca, gdzie to możliwe, autonomia, gdzie to konieczne”⁵³⁶.

W podobnym tonie przebiegała też omawiana rozmowa z Wangiem. Baerbock ostrzegła swojego współmówcę, że prezydent Rosji dąży do wciągnięcia Azji w wojnę. Dalej poruszyła kwestię doniesień mówiących o wspieraniu przez Pekin Rosję chińskimi dronami lub komponentami do tychże dronów, które następnie wykorzystywane są na froncie przeciwko broniącej się Ukrainie. Powiedziała też wprost, że takie działania oraz obecność północnokoreańskich wojsk na Ukrainie „naruszają nasze podstawowe europejskie interesy bezpieczeństwa”⁵³⁷. Jak można wyczytać z chińskiego komunikatu na stronie MSZ ChRL, poświęciło ono na tę problematykę zaledwie trzy zdania. Po pierwsze, że obie strony wymieniły swoje poglądy na temat „kryzysu ukraińskiego”. Po drugie, że szefowa niemieckiego MSZ wyraziła swoją nadzieję na odgrywanie przez Chiny „pozytywnej roli jako współpracującego partnera dla Europy w tej sprawie”. I po trzecie, że Wang zreferował stanowisko Chin w sprawie promowania rozmów pokojowych w sposób „kompleksowy i systematyczny”⁵³⁸.

Kolejnym istotnym punktem dyskusji była problematyka relacji dwustronnych oraz na linii Bruksela-Pekin. Wang stwierdził, że nie da się ukryć tego, że pomiędzy Chinami a Niemcami znajdują się pewne „trudności”, lecz owe „trudności” nie powinny przeistoczyć się w „przeszkody we współpracy albo powody do konfrontacji”. Dodał dalej, że ChRL oraz RFN, będąc odpowiednio drugą i trzecią gospodarką świata, „powinny przezwyciężyć wszelkie przeszkody, usunąć bariery, podtrzymać podkreślający dialog i kooperację ton narracji, odrzucić zimnowojenną i konfrontacyjną mentalność oraz pracować wspólnie w celu odpięrania zewnętrznych zagrożeń i poświęcać uwagę globalnym wyzwaniom”. Co więcej, obydwóm stronom powinno zależeć na dążeniu do ustanowienia pragmatycznej współpracy, otwartości i multilateralizmu w stosunkach międzynarodowych. Ze swojej strony Baerbock

⁵³⁶ Diplomatie in stürmischen Zeiten: Außenministerin Baerbock zum Arbeitsbesuch in Peking, Auswärtiges Amt, 1.12.2024, <https://www.auswaertiges-amt.de/de/aussenpolitik/asien/2688076-2688076> [dostęp: 15.03.2025].

⁵³⁷ Germany's Baerbock warns China over Russia support, “Deutsche Welle”, 12.02.2024, <https://www.dw.com/en/germany-warns-china-support-for-russia-has-consequences/a-70934902> [dostęp: 15.03.2025].

⁵³⁸ Wang Yi and German Federal Foreign Minister Annalena Baerbock Hold the Seventh Round of China-Germany Strategic Dialogue on Diplomacy and Security, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 2.12.2024, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjzbzd/202412/t20241203_11537477.html [dostęp: 15.03.2025].

wezwała Chińczyków do „konstruktywnego zaangażowania” w działania UE dotyczące sporu wokół chińskich pojazdów elektrycznych. W swojej wypowiedzi podkreśliła, że Niemcy stanowią jeden z nielicznych krajów członkowskich, które były przeciwne wprowadzeniu celów wyrównawczych, argumentując to obawą wpłynięcia tej decyzji na sytuację niemieckich marek motoryzacyjnych na rynku Chin. Wang natomiast wskazał, że rywalizacja – jakkolwiek – powinna być uczciwa, a nie oparta na grze o sumie zerowej. Jego zdaniem powzięte przez Unię kroki w postaci nałożenia celów antysubsydyjnych na chińskie EV (ang. *electric vehicles*) są pogwałceniem zasady uczciwej konkurencji i wolnego handlu. Dlatego też Pekin ma pokładać nadzieje, że zarówno Niemcy, jak i Europa będą patrzeć „obiektywnie i racjonalnie” na rozwój Chin, a także w celu rozwiązania tego konfliktu, jak i innych sporów handlowych, będą opierać się na dialogu i konsultacjach. Jego niemiecka rozmówczyni miała – zgodnie z chińskim komunikatem – potwierdzić chęć wspierania przez Niemcy kontynuacji negocjacji pomiędzy Unią a Chinami.

2.12. Chiny potępiają wydalenie chińskich dyplomatów przez Litwę

2 grudnia Chińska Republika Ludowa odpowiedziała na poczynania Litwy w kontekście wydalenia z kraju trzech chińskich dyplomatów, co miało miejsce pod koniec listopada zeszłego roku. Głos w sprawie zabrał Lin Jian – rzecznik prasowy Ministerstwa Spraw Zagranicznych ChRL, który w pierwszych słowach swojej wypowiedzi powiedział wprost, że „Chiny stanowczo potępiają i odrzucają tę bezmyślną i prowokacyjną sytuację”⁵³⁹. Lin zauważył, że wydalenie i uznanie za *persona non grata* pracowników chińskiej ambasady w Wilnie odbyło się „bez żadnego powodu”. Nie jest to dalekie od prawdy, gdyż litewskie MSZ podało jedynie (tak jak pisaliśmy w listopadowym „Przeglądzie”⁵⁴⁰), że decyzja zapadła na podstawie „informacji dostarczonych przez właściwe organy oraz niezgodności statusu i działalności personelu nieposiadającego akredytacji z postanowieniami Konwencji Wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych (1960), innymi zasadami i praktykami prawa międzynarodowego oraz ustawodawstwem litewskim”, co nie stanowi jasnej przyczyny podjętych działań.

⁵³⁹ Foreign Ministry Spokesperson’s Remarks on Lithuanian Foreign Ministry’s Demand for Chinese Diplomatic Personnel to Leave the Country Within the Time Required, Ministry of Foreign Affairs The People’s Republic of China, 2.12.2024, https://www.mfa.gov.cn/eng/xw/fyrbt/202412/t20241202_11536462.html [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁴⁰ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Listopada 2024, Instytut Nowej Europy, 17.12.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzeń-ue-chiny-listopad-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

Wracając jednak do chińskiego rzecznika, stwierdził on, że nie jest tajemnicą, że od pewnego czasu, tj. od 2021 roku, działania litewskiej administracji postrzegane są w kategorii „poważnego naruszenia zasady jednych Chin”, a ponadto Litwa „złamała zobowiązanie polityczne, które złożyła w komunikacie o ustanowieniu stosunków dyplomatycznych Chiny-Litwa”. Jak można wyczytać z tego komunikatu⁵⁴¹, Litwa zobowiązała się „nie ustanawiać oficjalnych stosunków lub angażować się w oficjalne stosunki z Tajwanem”. Spowodowało to tym samym „poważne trudności w stosunkach dwustronnych”. Na koniec swojej wypowiedzi Lin w imieniu Chin wzywa Litwę do „natychmiastowego zaprzestania podważania suwerenności i integralności terytorialnej Chin”, a co za tym idzie – „zaprzestania tworzenia trudności w stosunkach dwustronnych”. Zastrzegł również, że Chiny mogą podjąć działania odwetowe w kierunku Litwy, lecz zaraz wyraził nadzieję, że nowy litewski rząd będzie po pierwsze – kierować się panującym międzynarodowym konsensusem, po drugie – respektować zasadę jednych Chin, a po trzecie – dążyć do normalizacji stosunków na linii Wilno-Pekin.

Powyższe nadzieje Pekinu nie są pozbawione sensu, zwłaszcza w kontekście doniesień mówiących o chęci „normalizacji” stosunków z Chinami ze strony nowego rządu Litwy, które miały miejsce pomiędzy dwoma turami październikowych wyborów parlamentarnych (13-27 października)⁵⁴². Co więcej, 3 grudnia, jeszcze przed oficjalnym rozpoczęciem funkcjonowania nowego rządu, desygnowany na stanowisko premiera wtedy i obecny teraz premier Litwy powiedział, że nie był w ogóle świadom całej sytuacji, zrzucając odpowiedzialność na ustępujący w pierwszej połowie grudnia rząd: „To są decyzje ustępującego rządu, a oni mogliby skomentować, dlaczego i co robią oraz w jakich okolicznościach [...] Z pewnością nie zostałem o tym poinformowany i nie zostałem poinformowany o okolicznościach”⁵⁴³. Tak więc można podejrzewać, bazując na powyższym, że rok 2025 będzie rokiem, w którym Litwa i Chiny będą podejmować próby polepszenia

⁵⁴¹ Joint Communiqué on the Establishment of Diplomatic Relations Between the People's Republic of China and the Republic of Lithuania, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 15.11.2000, https://www.mfa.gov.cn/eng/wjb/zzjg_663340/tyfls_665260/tyfl_665264/2631_665276/202406/t20240606_11405564.html [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁴² F. Bermingham, Lithuania's next government wants to patch things up with China. But is it even possible?, „South China Morning Post”, 17.11.2024, <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3286874/lithuanias-next-government-wants-patch-things-china-it-even-possible> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁴³ V. Venckūnas Lithuania's PM-designate says he didn't know about Chinese mission staff expulsion, LRT, 3.12.2024, <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/2429603/lithuania-s-pm-designate-says-he-didn-t-know-about-chinese-mission-staff-expulsion> [dostęp: 15.03.2025].

relacji, co jednocześnie odbija się na stosunkach pomiędzy Wilnem a Tajpej. Choć sam Tajwan twierdzi, że nie będzie się przeciwstawiać odnowieniu więzi pomiędzy Litwą a ChRL, gdyż ten trójstronny układ stosunków „nie stanowi gry o sumie zerowej”⁵⁴⁴.

⁵⁴⁴ Taiwan does not oppose Lithuania restoring ties with China: FM, Focus Taiwan, 11.07.2024, <https://focustaiwan.tw/cross-strait/202411070008> [dostęp: 15.03.2025].

8.12. Były premier Włoch dla „Global Times”

Massimo D'Alema, były premier Włoch, który swój urząd sprawował w latach 1998-2000, a w latach 2006-2008 był wicepremierem i ministrem spraw zagranicznych, udzielił wywiadu dla chińskiego dziennika „Global Times”⁵⁴⁵. Wybór jego osoby nie był przypadkowy, gdyż od lat 70. XX wieku jest on związany z komunistyczną lewicą na włoskiej scenie politycznej.

Zapytany o ocenę obecnych relacji ekonomicznych i handlowych pomiędzy Rzymem a Pekinem odpowiedział, że otwartość rynkowa i dialog są kluczem do rozwiązywania sporów handlowych. Zauważył, że mimo iż Włochy zrezygnowały z udziału w Inicjatywie Pasa i Szlaku, niedawne wizyty włoskich liderów w Chinach, w tym obecnej premier Giorgii Meloni (więcej o tym można przeczytać w lipcowym „Przeglądzie”⁵⁴⁶), są dowodem na to, że obie strony chcą kontynuować współpracę. Włochy widzą potencjał w intensyfikacji współpracy gospodarczej z Chinami, zwłaszcza w sektorach takich jak usługi, infrastruktura czy nowoczesne technologie: „Obie gospodarki są zorientowane na eksport, co wymaga od obu stron pogłębienia więzi handlowych, zwiększenia wspólnych korzyści i dalszego przyczyniania się do globalizacji i zasad wolnego handlu”. D'Alema podkreślił, że „jest to szczególnie ważne, ponieważ stoimy w obliczu rosnącej polityki protekcyjnej na świecie, stanowiącej zagrożenie nie tylko dla Chin, ale także dla Włoch”. Wyraz sprzeciwu wobec rosnącego protekcyjizmu – jego zdaniem – stanowiła wizyta prezydenta Włoch Sergio Mattarellego w Pekinie (szerzej omawialiśmy to spotkanie w listopadowym „Przeglądzie”⁵⁴⁷).

Były premier Włoch krytycznie odniósł się do powziętych przez Unię Europejską taryf wyrównawczych względem chińskich samochodów elektrycznych. „Taryfy lub inne restrykcyjne polityki mające na celu zatrzymanie swobodnego przepływu towarów są błędami i są sprzeczne z interesami wszystkich stron” – oznajmił D'Alema, po czym dodał, że kluczem do rozwiązania tego sporu powinno być kontynuowanie rozmów i negocjacji. Dodał także wątek *stricte* włoski. Mianowicie stwierdził on, że dla Włoch ważne jest, aby tworzyć na ich

⁵⁴⁵ Dialogue and growing market openness will benefit EU-China trade dispute resolution: former Italian PM, “Global Times”, 8.12.2024, <https://www.globaltimes.cn/page/202412/1324599.shtml> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁴⁶ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Lipiec 2024, Instytut Nowej Europy, 14.08.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzeń-ue-chiny-lipiec-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁴⁷ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Listopad 2024, Instytut Nowej Europy, 17.12.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzeń-ue-chiny-listopad-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

terenie „więcej możliwości biznesowych dla chińskich firm, aby inwestowały w kraju, szczególnie w sektorach takich jak nowa energia”.

Na koniec wywiadu prowadzący z „Global Times” zapytał Włocha o to, jak tak odmienne systemy Zachodu i Chin mogłyby współistnieć i rozwijać się obecnym łańdźcie międzynarodowym. D’Alema zaczął filozoficznie odpowiadać, że „największym problemem dla ludzkości jest współpraca, współdziałanie na rzecz wspólnego przeznaczenia”. Odwołał się również do znaczenia Komunistycznej Partii Chin w historii współczesnego Państwa Środka, podkreślając „niezwykłe osiągnięcia kraju od czasu jego reformy i otwarcia”. W ostatnich słowach stwierdził, że pomimo odmienności, Zachód „nie powinien próbować ingerować ani narzucać swojego systemu Chinom i innym narodom”. Co więcej: „Musimy się szanować i współpracować, aby zapewnić dobrobyt każdemu obywatelowi, pomimo różnic w systemach politycznych”.

12.12. Nowy minister gospodarki i innowacji Litwy o podejściu do Chin

Pełniący oficjalnie już od 12 grudnia 2024 roku nowy szef Ministerstwa Gospodarki i Rozwoju Republiki Litwy Lukas Savickas wypowiedział kilka słów na temat potrzeby podjęcia wspólnej w ramach Unii Europejskiej strategii wobec Chińskiej Republiki Ludowej. Stwierdził on, że przez ostatnie lata Litwa na arenie międzynarodowej działała „solo” w kontekście sporu z Chinami. „Moim zdaniem lepszym modelem jest działanie razem z UE i innymi partnerami strategicznymi oraz utrzymywanie z nimi wspólnego stanowiska. Taka polityka jest z pewnością skuteczniejsza” – dodał Savickas. Zauważył także, że z perspektywy polityki zagranicznej Litwy „bardzo ważne jest, aby wrócić do zwykłego modelu, czyli do zachowania jedności i współpracy z naszymi partnerami technicznymi [w kwestii Chin]”. Przyznał jednak, że tym zadaniem obarczone jest przede wszystkim ministerstwo spraw zagranicznych z Kęstutisem Budrysem na czele, ponieważ to właśnie nowy szef litewskiego MSZ – jak to stwierdził – „będzie musiał znaleźć klucz” do chińskich drzwi, „a dopiero potem będziemy mogli mówić o kwestiach gospodarczych”⁵⁴⁸.

Nawiązując do Budrysa, warto zaznaczyć, że również i on zdążył wypowiedzieć kilka zdań na temat Chin. Tak samo jak i nowy premier Litwy — Gintautas Paluckas. Budrys na początku

⁵⁴⁸ Lithuania should align its position on China with partners – minister-designate, LRT, 12.12.2024, <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/2437293/lithuania-should-align-its-position-on-china-with-partners-minister-designate> [dostęp: 15.03.2025].

grudnia oznajmił – z niemalą dozą pewności siebie – że poprawa relacji pomiędzy Wilnem a Pekinem powinna stanowić przede wszystkim inicjatywę Chin, a nie Litwy: „To nie Litwa zdecydowała o obniżeniu poziomu reprezentacji dyplomatycznej i zainicjowała całkowitą zmianę jej formy, której nie określają nawet nasze przepisy”. Dalej podczas swojej wypowiedzi rzucił w podobnym tonie, że „piłka nie jest po naszej stronie i to nie była inicjatywa Litwy, aby to zrobić [obniżyć status relacji]”⁵⁴⁹. Z kolei Paluckas, jeszcze pod koniec października, dopiero jako kandydat na premiera Litwy, powiedział, że jego rząd będzie szukać możliwości w pełni odtworzenia stosunków dyplomatycznych z ChRL, przy jednoczesnym braku „upokarzania się, padania na kolana i błagania o cokolwiek”. Dodał także, że pozwolenie Tajwanowi na zmianę nazwy swojego przedstawicielstwa (od czego zaczął się cały spór) było „fatalnym błędem dyplomatycznym”. Swoją wypowiedź podsumował w następujący sposób: „Jesteśmy suwerennym krajem, nie jesteśmy zależni od Chin i nikt nie próbuje się do tego [tej zależności] przyczynić, ale stosunki dyplomatyczne są cenne. Trzeba je utrzymywać”⁵⁵⁰. Niniejsze słowa po raz kolejny sugerują, że Litwa i Chiny w nowym roku będą szukać wyjścia z tego dyplomatycznego impasu.

14.12. Bonne w Chinach

Emmanuel Bonne, francuski dyplomata i doradca prezydenta Francji Emmanuela Macrona, odwiedził Pekin w ramach 26. rundy Chińsko-Francuskiego Dialogu Strategicznego. Jego przybycie do stolicy ChRL potwierdziła rzeczniczka chińskiego ministerstwa spraw zagranicznych Mao Ning 12 grudnia. Jak to ujęła, celem tego spotkania miała być „strategiczna komunikacja na temat wdrażania wspólnych porozumień między dwoma liderami [Xi i Macronem] i pogłębiania współpracy dwustronnej w różnych dziedzinach”. Ponadto obydwie strony miałyby wymienić się swoimi poglądami na tematy z zakresu problematyki międzynarodowej oraz regionalnej⁵⁵¹.

⁵⁴⁹ S. Jakučionis, Ball is in China's court regarding diplomatic relations with Lithuania – FM candidate, LRT, 3.12.2024, <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/2430096/ball-is-in-china-s-court-regarding-diplomatic-relations-with-lithuania-fm-candidate> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁵⁰ S. Jakučionis, Lithuania's presumptive PM vows to restore ties with China, LRT, 31.10.2024, <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/2402538/lithuania-s-presumptive-pm-vows-to-restore-ties-with-china> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁵¹ Foreign Ministry Spokesperson Mao Ning's Regular Press Conference on December 12, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 12.12.2024, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xw/fyrbt/202412/t20241212_11543395.html [dostęp: 15.03.2025].

I tak też się stało, gdyż 14 grudnia Bonne pojawił się w Pekinie i spotkał z szefem chińskiej dyplomacji – Wangiem Yi – rozpoczynając tym samym nową rundę Chińsko-Francuskiego Dialogu Strategicznego⁵⁵². Jak można wyczytać z komunikatu zamieszczonego przez agencję prasową Xinhua, Wang stwierdził, że Chiny są gotowe podejmować współpracę z Francją, o czym mają świadczyć chociażby spotkania na najwyższym szczeblu pomiędzy Xi a Macronem. Jednocześnie priorytetem dla Pekinu ma być utrzymanie stosunków z Francją na takim poziomie, aby nadal mogły stanowić „siłę napędową rozwoju stosunków Chiny-Europa”. Dlatego też, by to osiągnąć, Wang zaproponował cztery możliwości:

1. Konsensus między stronami oraz stworzenie „bardziej pozytywnych dwustronnych agend”;
2. Promocja „pragmatycznej współpracy”;
3. Kontynuacja wykorzystywania „pozytywnych efektów Chińsko-Francuskiego Roku Kultury i Turystyki”;
4. Wspólne podtrzymywanie multilateralizmu we współczesnych stosunkach międzynarodowych.

Ponadto w kontekście rozmowy o panującym sporze pomiędzy UE a ChRL o pojazdy elektryczne, Wang oznajmił, że wojna handlowa prowadzi tylko i wyłącznie do sytuacji, w której obydwie strony przegrywają, a „Chiny są najzagorzalszym obrońcą systemu wolnego handlu i sprzeciwiają się upolitycznianiu kwestii gospodarczych i handlowych”. Tak samo zwrócił się do Unii Europejskiej, mówiąc, że powinna ona przyjąć „konstruktywne podejście oraz znaleźć akceptowalne obustronnie rozwiązanie poprzez dialog”.

Ze swojej strony wysłannik prezydenta Francji przyznał, że jego kraj stoi w opozycji wobec wojen handlowych i wspiera podejście kooperacyjne, które będzie korzystne dla wszystkich. Dodał również, że Francja pokłada nadzieje we współpracy z Chinami, która miałaby przynieść realizację „ambitnych celów” w różnych dziedzinach, takich jak handel, inwestycje, sztuczna inteligencja, energia atomowa czy rolnictwo i ekologia. Co istotne (przede wszystkim dla ChRL), Bonne potwierdził, że Francja pozostaje wierna zasadzie „jednych Chin” oraz że będzie w dalszym ciągu utrzymywać bilateralne bliskie relacje na wysokim szczeblu.

⁵⁵² China, France hold 26th strategic dialogue, Xinhua, 14.12.2024, <https://english.news.cn/20241214/ba4cedce7f8a496e90d323f1b0e54776/c.html> [dostęp: 15.03.2025].

Jeśli chodzi natomiast o kwestię bolączek współczesnego świata, chiński komunikat udziela tylko jednozdaniowej informacji, że „obie strony wymieniły również poglądy na temat kryzysu na Ukrainie, irańskiego programu nuklearnego, sytuacji na Bliskim Wschodzie i innych zagadnień”. Nie da się ukryć, że wynieść z tego można niewiele. Można jednak podejrzewać, że do żadnego przełomu w stosunku do, przykładowo, wojny rosyjsko-ukraińskiej nie doszło. Prawdopodobnie więcej informacji będzie można uzyskać po potencjalnym spotkaniu Macron-Xi w 2025 roku. Tym samym spotkanie Bonne-Wang należy rozpatrywać w kategorii „przedsmaku” przed spotkaniem liderów Francji i Chin, co również zauważa Phoebe Zhang z „South China Morning Post”, pisząc: „Oczekuje się, że wizyta Bonne w Chinach przygotowuje grunt pod potencjalną podróż Macrona do Chin w przyszłym roku”⁵⁵³.

16.12. Chiny a 15. pakiet sankcji UE przeciwko rosyjskiej wojnie na Ukrainie

16 grudnia Rada Unii Europejskiej ogłosiła oficjalnie przyjęcie kolejnego pakietu sankcji przeciwko podmiotom i osobom, którym udowodniono wspieranie Rosji w jej napastniczej wojnie na Ukrainie⁵⁵⁴. Po raz kolejny środki te dotknęły również Chiny (po raz pierwszy do takiej sytuacji doszło w lutym 2024 roku, o czym szerzej pisaliśmy w „Przeglądzie” z tamtego miesiąca⁵⁵⁵).

Oczywiście głównymi odbiorcami sankcji są firmy oraz osoby fizyczne z Rosji. Mimo to, w ponad 40-stronnicowej decyzji Rady UE, opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, można odnaleźć także siedem pozycji, które odnoszą się do przedstawicieli Chińskiej Republiki Ludowej, tj. sześć przedsiębiorstw i jedna osoba prywatna⁵⁵⁶. Chcąc być dokładniejszym, należy wskazać, co i kto został obarczony restrykcjami ze strony UE:

⁵⁵³ P. Zhang, China-EU trade war a 'lose-lose' situation, top diplomat Wang Yi warns, “South China Morning Post”, 15.12.2024, https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3290871/china-eu-trade-war-lose-lose-situation-top-diplomat-wang-yi-warns?share=trINnOCrAqaKPyJuVx5mjdmTZWcmcao8AiAxX8yHTr6LaMDi75UrVYnl5jGKjHvD7IUIbYiIAE2pO%2F1J2YowVx0ODaUSVoR%2Fkc2BMjIRP5%2B934epHZhmWxS4T6MNQpssI7IQRZV9FUWpioYzMfE4A%3D%3D&utm_campaign=social_share [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁵⁴ Russia's war of aggression against Ukraine: EU adopts 15th package of restrictive measures, European Council/Council of the European Union, 16.12.2024, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/12/16/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-eu-adopts-15th-package-of-restrictive-measures/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁵⁵ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Luty 2024, Instytut Nowej Europy, 11.03.2024, <https://ine.org.pl/przeglاد-wydarzen-ue-chiny-luty-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁵⁶ Council Decision (CFSP) 2024/3182 of 16 December 2024 amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, EUR-Lex, 16.12.2024, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/3182/oj/eng> [dostęp: 15.03.2025].

1. **Li Xiaocui** – chińska przedsiębiorczyni, która za pośrednictwem dwóch chińskich przedsiębiorstw, które „kontroluje i reprezentuje” (ARCLM International Trading Co. Ltd i Shijiazhuang Hanqiang Technology Co.), miała ułatwiać Rosji obchodzenie unijnych sankcji poprzez eksport towarów umieszczonych w wykazie sankcyjnym i dostarczanie ich rosyjskiej firmie wojskowo-przemysłowej (Unimatik);
2. **Shijiazhuang Hanqiang Technology Co.** – firma zajmująca się wytwórstwem maszyn do produkcji wełny mineralnej, która eksportowała do rosyjskich przedsiębiorstw europejskie produkty, będące częściowo objęte zakazem;
3. **Juhang Aviation Technology Shenzhen Co. Limited** – firma ta miała uczestniczyć w pośrednictwie produkcyjno-handlowym podzespołów wykorzystywanych w dronach uderzeniowych, które to następnie znajdowały się na froncie przeciwko Ukrainie;
4. **Redlepus TSK Vektor Industrial (Shenzhen) Co., Ltd.** – przedsiębiorstwo to zostało obarczone sankcjami z analogicznych powodów jak wyżej scharakteryzowana firma;
5. **Xiamen Limbach Aviation Engine Co., Ltd.** – w tym przypadku również mamy do czynienia z pośrednictwem, jeśli chodzi o części do dronów bojowych; tym razem jednak chińska firma nie tylko miała dostarczać podzespoły, ale również specjalizuje się w produkcji silników. Jak podaje uzasadnienie – istnieje podejrzenie, że Xiamen Limbach „było zaangażowane w przekazywanie projektów silników L550 podmiotom uczestniczącym w produkcji bezzałogowych statków powietrznych Shahed-136”, które są wykorzystywane przeciwko Ukrainie;
6. **Asia Pacific Links Ltd.** – przedsiębiorstwo zarejestrowane w Hongkongu, którego właścicielem jest Rosjanin; specjalizuje się w dostarczaniu podzespołów mikroelektronicznych, które z kolei wykorzystywane są do produkcji dronów;
7. **ARCLM International Trading Co., Ltd.** – firma również zarejestrowana w Hongkongu, która eksportowała produkty wyprodukowane w Europie do rosyjskich przedsiębiorstw, tym samym łamiąc unijny zakaz wywozowy, natomiast głównym odbiorcą tych towarów była wspomniana już firma Unitmatik.

Warto dodać, że Rada Unii Europejskiej „po raz pierwszy nakłada pełnoprawne sankcje (zakaz podróżowania, zamrożenie aktywów, zakaz udostępniania zasobów gospodarczych) na różnych chińskich aktorów dostarczających komponenty dronów i komponenty mikroelektroniczne na rzecz rosyjskiej wojny agresywnej przeciwko Ukrainie” – takie słowa można wyczytać z unijnego komunikatu.

Dzień po ogłoszeniu decyzji Rady UE głos zabrała zainteresowana strona, tj. Chiny. Podczas konferencji prasowej rzecznik MSZ ChRL Lin Jian, zapytany o tę kwestię, w pierwszych słowach stwierdził: „Chiny stanowczo sprzeciwiają się jednostronnym sankcjom, które nie mają podstaw w prawie międzynarodowym ani autoryzacji Rady Bezpieczeństwa ONZ”. Oznajmił również, że Chiny wyrażają swój sprzeciw wobec „niezasadnych sankcji UE”, które zostały nałożone na chińskie przedsiębiorstwa. Dalej twierdził, że Pekin nie dostarcza ani broni, ani towarów podwójnego zastosowania żadnej ze stron. Natomiast handel pomiędzy rosyjskimi a chińskimi podmiotami nie powinien być przedmiotem zainteresowania stron trzecich, gdyż jest to „normalna wymiana i współpraca”. Na koniec Lin wezwał Unię Europejską, by ta zaprzestała stosowanie podwójnych standardów i oczerniania Chiny, a także aby skończyła podważać prawa i interesy chińskich firm, ponieważ Pekin zamierza „zrobić wszystko, co konieczne”, by tych właśnie praw i interesów bronić⁵⁵⁷.

18.12. Obywatel ChRL oskarżony o szpiegostwo w niemieckiej Kilonii

18 grudnia niemieckie media obiegała informacja, że w Kilonii (Szlezwik-Holsztyn) zatrzymano Chińczyka, który miał robić nieautoryzowane fotografie w bazie marynarki wojennej. Do aresztowania miało dojść 9 grudnia, lecz informacja o tym przedostała się dopiero ponad tydzień później za sprawą śledztwa regionalnego nadawcy radiowo-telewizyjnego WDR (Westdeutscher Rundfunk). Mężczyznę zatrzymali wpierw ochroniarze, którzy następnie przekazali go w ręce policji. Wobec zatrzymanego obywatela Chin toczy się śledztwo w związku z podejrzeniem przedstawiania obiektów wojskowych w sposób zagrażający bezpieczeństwu i do tej pory ma on przebywać w areszcie⁵⁵⁸. Głosu w sprawie udzieliła rzeczniczka lokalnego wydziału śledczego (LKA Schleswig-Holstein), Carola Jeschke, oznajmiając: „Prowadzimy otwarte śledztwo w sprawie Chińczyka, którego znaleziono na terenie portu morskiego”⁵⁵⁹. Incydenty szpiegowskie na terenie Niemiec w 2024 roku wyraźnie zwiększyły swoją częstotliwość. Wielokrotnie w ciągu roku opisywaliśmy tego typu wydarzenia, chociażby w październiku⁵⁶⁰, kiedy to władze niemieckie

⁵⁵⁷ Foreign Ministry Spokesperson Lin Jian's Regular Press Conference on December 17, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 17.12.2024, https://www.fmprc.gov.cn/eng/xw/fyrbt/lxjzh/202412/t20241217_121600989.html [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁵⁸ Spionageverdacht bei der Marine, Tagesschau, 18.12.2024, <https://www.tagesschau.de/investigativ/wdr/spionage-china-bundeswehr-marine-kiel-100.html> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁵⁹ Chinese man arrested on German naval base, TV says spy charges being considered

⁵⁶⁰ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Październik 2024, Instytut Nowej Europy, 18.11.2024, <https://ine.org.pl/przegladywydarzen-ue-chiny-pazdziernik-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

zatrzymały kobietę mającą przekazywać informacje chińskim służbom, czy też w kwietniu, gdy afery szpiegowskie wybuchły dzień po dniu⁵⁶¹.

Chińska Republika Ludowa nie zostawiła tej sprawy bez odpowiedzi, choć – jak można było usłyszeć 20 grudnia od rzecznika prasowego MSZ ChRL Lin Jiana – Pekin nie był z tą kwestią w ogóle zaznajomiony. Lin Jian zapewnił, że chiński rząd wielokrotnie ostrzegał obywateli Chin, by ci przestrzegali lokalnych przepisów oraz by wszelkie działania w celu ochrony praw i interesów chińskich obywateli i przedsiębiorstw mieściły się w zakresie tegoż porządku prawnego. Niemniej jednak po chwili zaostrzył nieco ton, wzywając Niemcy, aby te nie odbiegały od „faktów” oraz nie manipulowały nimi, a przede wszystkim, aby władze niemieckie zaprzestały oczerniania Pekinu poprzez używanie tzw. „przypadków szpiegostwa”, ponieważ ChRL będzie „szczerze chronić praw i interesów chińskich obywateli w Niemczech”⁵⁶².

19.12. Dochodzenie w sprawie Yi Peng 3 – ciąg dalszy

W poprzednim wydaniu „Przeglądu” opisywaliśmy niebezpieczny incydent, który miał miejsce na Morzu Bałtyckim – mowa tu o przerwaniu podmorskich kabli światłowodowych łączących Finlandię i Niemcy oraz Szwecję i Litwę. W rozwiązanie tej sprawy najmocniej zaangażowała się Szwecja, która wystosowywała prośby o podjęcie współpracy z rządem w Pekinie⁵⁶³.

19 grudnia duńskie ministerstwo spraw zagranicznych poinformowało, że Chińczycy zgodzili się na wkroczenie na pokład masowca Yi Peng 3 delegacji czterech zainteresowanych państw, tj. Niemiec, Szwecji, Finlandii i Danii, w celu przeprowadzenia dokładniejszego dochodzenia. Zgodnie z przekazem duńskiego ministra spraw zagranicznych Larsa Lokke Rasmussena to właśnie dzięki zabiegom negocjacyjnym Danii udało się ułatwić spotkanie pomiędzy stronami europejską a chińską, co miało przełamać trwający impas w rozmowach⁵⁶⁴. Tego samego dnia swoje oświadczenie opublikowała również szwedzka policja,

⁵⁶¹ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny – Kwiecień 2024, Instytut Nowej Europy, 8.06.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzen-ue-chiny-kwiecien-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁶² Foreign Ministry Spokesperson Lin Jian's Regular Press Conference on December 20, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 20.12.2024, https://www.fmprc.gov.cn/eng/xw/fyrbt/lxjzh/202412/t20241220_11511068.html [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁶³ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Listopad 2024, Instytut Nowej Europy, 17.12.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzen-ue-chiny-listopad-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁶⁴ L. Rasmussen, China lets Sweden, Finland, Germany and Denmark board ship in cable breach case, Reuters, 20.12.2024, <https://www.reuters.com/world/europe/swedish-police-go-board-yi-peng-3-vessel-invitation-china-2024-12-19/> [dostęp: 15.03.2025].

w którym poinformowano, że jej przedstawiciele uczestniczą w dochodzeniu w roli obserwatorów, a statek na ten dzień zacumował w cieśninie Kattegat. Co więcej, można wyczytać, że „równolegle trwa wstępne śledztwo w sprawie sabotażu w związku z zerwaniem dwóch kabli na Bałtyku”. Niemniej jednak, prowadzone na chińskim masowcu czynności „nie stanowią części dochodzenia wstępnego”⁵⁶⁵.

Do powyższej kwestii odniósł się również Pekin za pośrednictwem rzecznika chińskiego MSZ Lin Jiana. Zapytany o to przez dziennikarzy podczas konferencji prasowej odpowiedział, że „Chiny w pełni komunikowały się ze Szwecją, Danią i innymi odpowiednimi krajami w sprawie przeprowadzenia wspólnego dochodzenia”. Dalej dodał, że odpowiednie czynności są podejmowane, jednakże nie posiada więcej szczegółów do przekazania. Podkreślił natomiast, że „Chiny są gotowe kontynuować wzmacnianie komunikacji i koordynacji z odpowiednimi stronami zgodnie z zasadami otwartości, współpracy, profesjonalizmu i obiektywizmu”, co ma finalnie przełożyć się na właściwe rozwiązanie sprawy incydentu⁵⁶⁶.

Niedługo po tym, tj. 21 grudnia, Szwedzka Straż Przybrzeżna (Kustbevaknin) poinformowała, że chiński masowiec opuścił cieśninę pomiędzy Szwecją a Danią. Monitoring Yi Peng 3 był kontynuowany przez szwedzkie służby, z kolei destynacją tego statku – jak to zostało przekazane – jest Egipt⁵⁶⁷, a dokładniej Port Said. Informuje o tym agencja Reuters: „Zaczął się poruszać i powiedział, że zmierza do Port Said w Egipcie” – powiedział agencji rzecznik prasowy Kustbevaknin⁵⁶⁸.

Wydawałoby się, że zarówno komunikacja pomiędzy zainteresowanymi stronami, jak i sam proces śledztwa przebiegały poprawnie. Słowa szwedzkiej minister spraw zagranicznych Marie Malmer Stenergard sugerują jednak coś innego. Szwecja miała ostro skrytykować Chiny za niedopuszczenie szwedzkiego prokuratora do statku Yi Peng 3, zanim odpłynął z wód

⁵⁶⁵ Polisen observatörer på kinesiskt fartyg, Polisen, 19.12.2024, <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/nationell/2024/december/polisen-observatorer-pa-kinesiskt-fartyg/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁶⁶ Foreign Ministry Spokesperson Lin Jian's Regular Press Conference on December 20, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People's Republic of China, 20.12.2024, https://www.mfa.gov.cn/eng/xw/fyrbt/202412/t20241220_11511068.html [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁶⁷ Yi Peng 3 has left Scandinavia, Kustbevakningen, 23.12.2024, <https://www.kustbevakningen.se/en/more-news/yi-peng-3-has-left-scandinavia/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁶⁸ Chinese ship linked to Baltic Sea cable breach resumes voyage, Reuters, 21.12.2024, <https://www.reuters.com/world/chinese-ship-linked-baltic-sea-cable-breach-resumes-voyage-2024-12-21/> [dostęp: 15.03.2025].

Morza Bałtyckiego. Jak już pisaliśmy wcześniej, chiński statek przeszedł przez oględziny delegacji Szwecji, Niemiec, Finlandii i Danii, lecz dostępu do masowca nie otrzymał szwedzki prokurator Henrik Söderman. Szefowa MSZ Szwecji skomentowała to w następujący sposób: „To coś, co rząd z natury traktuje poważnie. To zdumiewające, że statek odpływa bez udzielenia prokuratorowi możliwości przeprowadzenia inspekcji i przesłuchania załogi w ramach szwedzkiego dochodzenia karnego”⁵⁶⁹. Kilka słów jej komentarza można również odnaleźć w artykule agencji Reuters. Stenergard, odnosząc się do tej sytuacji, wyraziła chęć współpracy i nadzieje na kontynuację dialogu z Pekinem: „Nasza prośba, aby szwedzcy prokuratorzy wspólnie – między innymi z policją – mogli podjąć pewne środki śledcze w ramach wstępnego dochodzenia na pokładzie, pozostaje aktualna”⁵⁷⁰.

Na powyższą krytykę ze strony Szwecji Pekin także odpowiedział za pośrednictwem swojego ministerstwa spraw zagranicznych. Tym razem głos zabrała rzeczniczka Mao Ning. Oświadczyła ona, że Chiny zaprosiły delegacje wszystkich państw zainteresowanych do przeprowadzenia wspólnego dochodzenia na statku oraz udostępniły posiadane informacje i dokumenty. Co więcej, w ramach wyrazu chęci współpracy, Yi Peng 3 kotwiczył przez długi czas na wodach Bałtyku. Następnie zwróciła uwagę na to, że firma obsługująca masowiec, tj. Ningbo Yipeng Shipping Co., Ltd., z uwagi na stan fizyczny i psychiczny załogi statku postanowiła pozwolić na kontynuację jego podróży, co zostało poprzedzone „kompleksową oceną i konsultacjami z odpowiednimi stronami”. Tak samo Pekin poinformował o tym Niemcy, Szwecję, Danię i Finlandię. Na koniec Mao przekazała, że „Chiny są gotowe do utrzymywania komunikacji z odpowiednimi krajami i kontynuowania współpracy w celu późniejszego rozwiązania kwestii związanych z incydentem”⁵⁷¹.

25.12. Chiny przedłużają dochodzenie antydumpingowe przeciwko brandy z UE

25 grudnia Ministerstwo Handlu Chińskiej Republiki Ludowej ogłosiło przedłużenie trwającego od 5 stycznia 2024 roku postępowania antydumpingowego dotyczącego

⁵⁶⁹ R. Milne, Sweden criticises China for refusing full access to vessel suspected of Baltic Sea cable sabotage, “Financial Times”, 22.12.2024, <https://www.ft.com/content/9094dcc4-b0f8-4191-b6f6-d1196a5f2822> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁷⁰ China says it has given info, documents in probe of cut Baltic Sea cables, Reuters, 23.12.2024, <https://www.reuters.com/world/china-has-provided-information-documents-probe-cut-baltic-sea-cables-2024-12-23/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁷¹ Foreign Ministry Spokesperson Mao Ning’s Regular Press Conference on December 23, 2024, Ministry of Foreign Affairs The People’s Republic of China, 23.12.2024, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xw/fyrbt/202412/t20241223_11515858.html [dostęp: 15.03.2025].

importowanej brandy pochodzącej z Unii Europejskiej (komunikat nr 59)⁵⁷². O wszczęciu tego dochodzenia na początku stycznia pisaliśmy już w ramach „Przeglądu”⁵⁷³. W ciągu roku wątek ten przewijał się wielokrotnie. Pisaliśmy chociażby o chwilowym wstrzymaniu chińskiego dochodzenia w sierpniu⁵⁷⁴, o nałożeniu tymczasowych ceł w październiku⁵⁷⁵ czy też zakwestionowaniu legalności tychże ceł przez Unię Europejską w ramach Światowej Organizacji Handlu (WTO) w listopadzie⁵⁷⁶.

Wspomniany komunikat nr 59 to bardzo krótka notka, z której można wyczytać, że „biorąc pod uwagę złożoność tej sprawy, Ministerstwo Handlu zdecydowało się przedłużyć okres dochodzenia w tej sprawie do 5 kwietnia 2025 roku, zgodnie z art. 26 rozporządzeń antydumpingowych Chińskiej Republiki Ludowej”. Ministerstwo nie podało więcej informacji. Warto jednak zauważyć, że z prawa przedłużenia skorzystano nie w pełnym wymiarze, a o połowę krótszym, gdyż pierwotnie zakładano przedłużenie o pół roku. Można podejrzewać, że wraz z piątym dniem kwietnia Chiny ogłoszą wygaśnięcie tymczasowych środków antydumpingowych i wprowadzenie faktycznych ceł – analogicznie jak to miało miejsce w przypadku wprowadzenia taryf przez UE na chińskie pojazdy elektryczne. Przypomnijmy, że wartość chińskich ceł waha się pomiędzy 30,6% a 39%, lecz ich ostateczna wartość (jeśli dojdzie do ich wprowadzenia po zakończeniu dochodzenia) może być zmodyfikowana.

UNIA EUROPEJSKA, CHIŃSKA REPUBLIKA LUDOWA I ROK 2024: PRZEGLĄD ZMIAN NAPIĘĆ I PERSPEKTYW

Mikołaj Woźniak

⁵⁷² 商务部公告2024年第59号 关于原产于欧盟的进口相关白兰地反倾销调查的延期公告, Ministry of Commerce of the People's Republic of China, 25.12.2024, https://www.mofcom.gov.cn/zwgk/zcfb/art/2024/art_d3c629298851434ea1e374e4a76a1e02.html [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁷³ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Styczeń 2024, Instytut Nowej Europy, 5.02.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzen-ue-chiny-styczen-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁷⁴ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Sierpień 2024, Instytut Nowej Europy, 13.09.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzen-ue-chiny-sierpien-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁷⁵ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Październik 2024, Instytut Nowej Europy, 18.11.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzen-ue-chiny-pazdziernik-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

⁵⁷⁶ M. Woźniak, K. Falkowski, Przegląd Wydarzeń UE-Chiny Listopad 2024, Instytut Nowej Europy, 17.12.2024, <https://ine.org.pl/przegląd-wydarzen-ue-chiny-listopad-2024/> [dostęp: 15.03.2025].

Ostatni rok pokazał, że Unia Europejska postawiła na coraz większą niezależność oraz dystans w relacjach z Chińską Republiką Ludową. Przez cały rok można było zauważyć liczne wydarzenia, które stanowiły punkty zapalne w obustronnych stosunkach. Niemniej jednak jądrem eskalacji napięć było procedowanie i finalne przyjęcie ceł wyrównawczych na chińskie pojazdy elektryczne (ang. *electric vehicle*, EV). To właśnie wokół tej kwestii rozgrywała się cała sztuka, której sceną był europejski rynek motoryzacyjny, a głównymi aktorami – Bruksela i Pekin. Nie oznacza to jednak, że nie przetaczały się przez rok 2024 inne sporne zagadnienia, takie jak chociażby notoryczne wspieranie przez ChRL Rosji w jej napastniczej wojnie przeciwko Ukrainie, afery szpiegowskie na terenie Europy czy dochodzenia antysubsydjne przeciwko towarom z ChRL. O tych wszystkich wydarzeniach można było przeczytać co miesiąc w „Przeglądzie Wydarzeń UE-Chiny” na łamach Instytutu Nowej Europy.

Ewolucja postrzegania Chin przez UE

Unia Europejska z Chińską Republiką Ludową swoich relacji nie rozwija od wczoraj, przez co zrozumiałym jest, że podejście europejskiego bloku do azjatyckiego mocarstwa sukcesywnie ewoluowało wraz z upływającymi latami. Powszechną opinią wśród badaczy i komentatorów jest stwierdzenie, że na przełomie XX i XXI wieku Unia Europejska traktowała Chiny jako „okazję” w rozumieniu przede wszystkim gospodarczym. Wiązało się to ze wstąpieniem Państwa Środka w struktury Światowej Organizacji Handlu (WTO) 11 grudnia 2001 roku⁵⁷⁷. UE postrzegała wstąpienie Chin do WTO jako okazję do „rozszerzenia globalnego systemu handlowego przy jednoczesnej liberalizacji handlu i inwestycji” – jak zauważa Alicia García-Herrero⁵⁷⁸. Już dwa lata później, 30 października 2003 roku, relacje unijno-chińskie przeniosły się na poziom strategicznego partnerstwa, które mogło mieć miejsce, gdyż obydwie strony w tamtym czasie miały zbieżne wobec siebie cele i priorytety (technologia satelitarna, współpraca kosmiczna, rozwój handlu i wzmacnianie pozycji euro wobec dolara). Tym samym decydenci UE byli przekonani, że poprzez poszerzanie gospodarczej współpracy i zależności Europa będzie zdolna wpłynąć na Chiny politycznie, co oznacza, że pokieruje Pekin w stronę zachodniego modelu rozwoju polityczno-gospodarczo-społecznego. Jak się okazało, były to złudne nadzieje. Aktualne wydarzenia w Chinach

⁵⁷⁷ China, World Trade Organization, brak daty, https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/a1_chine_e.htm [dostęp: 20.01.2025].

⁵⁷⁸ A. Garcia-Herrero, The EU's concept of de-risking hovers around economic diversification rather than national security, Bruegel, 6.12.2023, <https://www.bruegel.org/sites/default/files/2024-07/The%20EU%E2%80%99s%20concept%20of%20de-risking%20hovers%20around%20economic%20diversification%20rather%20than%20national%20security.pdf> [dostęp: 20.01.2025].

pokazują, że państwo to zmierza w kierunku głębszego autorytaryzmu niż na początku obecnego stulecia⁵⁷⁹. Z kolei dla Pekinu coraz lepsze i bardziej strategiczne stosunki z UE miały stanowić w przyszłości podstawę do zwalczania dominującej pozycji Stanów Zjednoczonych w globalnym łańdź międzynarodowym, zgodnie z ideą multilateralizmu, do której Chiny często się odwołują⁵⁸⁰.

W kolejnych latach Unia publikowała dokumenty strategiczne odnoszące się *stricto* do relacji z Chinami. Do takich dokumentów należy zaliczyć *Strategię współpracy z Chinami 2007-2013* z 2007 roku. W owym dokumencie zostało stwierdzone, że „Unia Europejska ma ekonomiczny i polityczny interes we wspieraniu zrównoważonego rozwoju Chin”, podkreślając rosnącą potęgę Chin na świecie⁵⁸¹. Kolejnym przykładem jest *Agenda strategiczna współpracy UE-Chiny 2020* z 2013. W tym dokumencie Unia Europejska wskazuje, że zarówno ona, jak i Chiny są ważnymi aktorami w wielobiegunowym świecie, zatem „dzielą odpowiedzialność za promowanie pokoju, dobrobytu i zrównoważonego rozwoju dla dobra wszystkich”. Tym samym wyrażają zgodność w kwestii pogłębiania i umacniania strategicznego partnerstwa w obustronnej korzyści, podkreślając, że współpraca ta ma być oparta o „zasady równości, szacunku i zaufania”⁵⁸².

Kilka lat później, w 2016 roku, Komisja Europejska wraz Parlamentem Europejskim wydały wspólny komunikat pod nazwą „Elementy nowej strategii UE wobec Chin”. Do najważniejszych zaleceń zawartych w tym komunikacie można zaliczyć m.in. stwierdzenie, że fundamentem relacji unijno-chińskich są wzajemne korzyści — zarówno polityczne, jak i ekonomiczne — oraz że zainteresowanie UE kontaktami z ChRL powinno opierać się na praktyczności i pragmatyzmie, nie stojąc w sprzeczności z jej interesami. Co ciekawsze, Unia oczekiwała wówczas od Chin, że „przyjmą odpowiedzialność zgodną z korzyściami, jakie czerpią z opartego na zasadach porządku międzynarodowego”. Jednocześnie podkreślano, że

⁵⁷⁹ N. Ali, China's Authoritarian Regime: An Analysis of Political Control, Modern Diplomacy, 18.05.2023, <https://moderndiplomacy.eu/2023/05/18/chinas-authoritarian-regime-an-analysis-of-political-control/> [dostęp: 20.01.2025].

⁵⁸⁰ N. Casarini, The EU-China partnership: 10 years on, European Union Institute for Security Studies, 11.03.2013, https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Brief_35_EU-China_relations.pdf [dostęp: 20.01.2025].

⁵⁸¹ Strategy for cooperation with China (2007-2013), EUR-Lex, 12.07.2011 (aktualizacja) <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/strategy-for-cooperation-with-china-2007-2013.html>

⁵⁸² EU-China 2020 Strategic Agenda for Cooperation, European Union External Action, 23.11.2023, https://www.eeas.europa.eu/delegations/china/eu-china-2020-strategic-agenda-cooperation_en?s=166 [dostęp: 20.01.2025].

polityka Brukseli powinna uwzględniać bliskie relacje z innymi partnerami Unii Europejskiej – w szczególności ze Stanami Zjednoczonymi⁵⁸³. Z dokumentu wynika, że Unia Europejska zmieniła postrzeganie Państwa Środka. Było to związane przede wszystkim z ogromnym rozwojem Chin oraz wzrostem ich znaczenia w globalnym systemie międzynarodowym.

Kontynuacją tego podejścia było wydanie przez Unię Europejską w 2019 roku *Perspektywy strategicznej UE-Chiny*. W dokumencie wprowadzono nową narrację dotyczącą potęgi i ambicji Państwa Środka. Z perspektywy UE Chiny funkcjonują równocześnie na trzech poziomach: poziom pierwszy – Chiny pełnią rolę „partnera negocjacyjnego”, z którym należy odnaleźć „równowagę interesów”; poziom drugi – Chiny to „konkurent ekonomiczny”, którego celem jest dominacja technologiczna; poziom trzeci – Chiny jako „systemowy rywal”, który prezentuje światu alternatywny wobec zachodniego „model zarządzania”. Zgodnie z treścią omawianej strategii, sytuacja ta wymaga „elastycznego i pragmatycznego podejścia obejmującego całą UE, umożliwiającego skuteczną obronę interesów i wartości”⁵⁸⁴.

Załamanie się strategii z 2019 roku

Wielopłaszczyznowe postrzeganie Chin, zaprezentowane w *Perspektywach strategicznych UE-Chiny* z 2019 roku, zaczęło tracić na znaczeniu wraz z wybuchem wojny na Ukrainie w 2022 roku. Napastnicza wojna Rosji zaburzyła nie tylko europejską architekturę bezpieczeństwa, ale także stosunki pomiędzy Brukselą a Pekinem. Przyczyną tego napięcia była prorosyjska „neutralność” Chin. Choć Chiny nie opowiedziały się otwarcie po stronie Rosji, zadeklarowały neutralnością— podobnie jak wiele państw spoza szeroko pojętego Zachodu i jego sojuszników. Jednak chińska neutralność ma wyłącznie charakter pozorny. Pekin i Moskwa funkcjonują w stale pogłębianym, asymetrycznym sojuszu⁵⁸⁵, co stało się szczególnie wyraźne po 2022 roku. Potwierdzeniem tego są słowa przewodniczącego Xi Jinpinga o trwałości przyjaźni chińsko-rosyjskiej, wygłoszone podczas szczytu BRICS z 2024 roku: „Obecnie świat przechodzi przez zmiany niewidziane od stu lat, sytuacja

⁵⁸³ Elements for a new EU strategy on China, European Union External Action, 22.06.2016, https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/joint_communication_to_the_european_parliament_and_the_council_-_elements_for_a_new_eu_strategy_on_china.pdf [dostęp: 20.01.2025].

⁵⁸⁴ EU-China – A strategic outlook, European Commission, 12.03.2019, <https://commission.europa.eu/system/files/2019-03/communication-eu-china-a-strategic-outlook.pdf> [dostęp: 20.01.2025].

⁵⁸⁵ M. Bogusz, J. Jakóbowski, W. Rodkiewicz, Oś Pekin-Moskwa. Fundamenty asymetrycznego sojuszu, Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia, 15.11.2021, https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/Raport-OSW_Os-Pekin-Moskwa_net_1.pdf [dostęp: 21.01.2025].

międzynarodowa jest przeplatana chaosem [...] Ale głęboko wierzę, że przyjaźń Chin i Rosji będzie trwała przez pokolenia, a odpowiedzialność wielkich krajów wobec swoich obywateli nie ulegnie zmianie”⁵⁸⁶.

Dlatego też nie powinno być nadużyciem stwierdzenie, że moment wybuchu wojny na Ukrainie z perspektywy relacji UE-ChRL był punktem zwrotnym w dotychczasowym myśleniu strategicznym. Wyżej opisana prorosyjska neutralność Chin stała się podwaliną pod erozję dwustronnych stosunków z Unią. Ponadto między Unią a Chinami rośnie coraz wyższa i grubsza ściana konfliktu interesów, co politycy jednej, jak i drugiej strony próbują markować słowami przeciwnymi do rzeczywistości. Konflikt interesów przejawia się w tym przypadku w opowiedzeniu się po stronie Ukrainy przez Europę (w większości) i po stronie Rosji (nieoficjalnie) przez Chiny. Prowadzi to do pogłębiania się blokowości w systemie międzynarodowym: demokratyczny i liberalny Zachód oraz autokratyczny i antyzachodni Wschód. Paradoksalnie Pekin stoi w opozycji wobec takiego rozkładu siły na arenie międzynarodowej, nieustannie podnosząc temat potrzeby odejścia od zimnowojennej i blokowej mentalności⁵⁸⁷.

Poza geopolitycznymi rozbieżnościami między UE a Chinami występują również różnice na poziomie gospodarczym. Unia Europejska dąży do uniezależnienia się od zewnętrznych źródeł, ponieważ już raz wpadła w pułapkę zależności energetycznej od Rosji, co wywołało kryzys energetyczny w krajach europejskich⁵⁸⁸. Nie chce zatem dopuścić, aby podobna sytuacja powtórzyła się w innym sektorze. Dlatego też Unia wprowadziła strategię *deriskingu* — podejście mające na celu ograniczanie ryzyka zależności w kluczowych sektorach gospodarczych i technologicznych, np. poprzez dywersyfikację źródeł dostaw. Próby stworzenia precyzyjniejszej definicji podjęli się tacy badacze jak Andreea Brinza, Una Aleksandra Berzina-Cerenkova, Philippe Le Corre, John Seaman, Richard Turcsanyi i Stefan Vladislavljev w ramach wspólnej pracy dla Parlamentu Europejskiego. Stwierdzili oni, że

⁵⁸⁶ Xi tells Putin the world is in chaos but friendship with Russia will endure, Reuters, 22.10.2024, <https://www.reuters.com/world/xi-tells-putin-world-is-chaos-friendship-with-russia-will-endure-2024-10-22/> [dostęp: 21.01.2025].

⁵⁸⁷ China's Xi says cold war mentality and bloc confrontation must be rejected, Reuters, 17.11.2022, <https://www.reuters.com/world/china/chinas-xi-written-speech-says-cold-war-mentality-bloc-confrontation-must-be-2022-11-17/> [dostęp: 21.01.2025].

⁵⁸⁸ G. Zachmann, The great 2022 European energy crisis - what actually happened and how did Europe cope?, Bruegel, 16.01.2023, <https://www.bruegel.org/newsletter/great-2022-european-energy-crisis-what-actually-happened-and-how-did-europe-cope-0> [dostęp: 21.01.2025].

termin odnosi się do „dywersyfikacji powiązań gospodarczych UE i dążeniem do uzyskania autonomii strategicznej poprzez budowanie potencjału i zdolności Europy do działania jako podmiotu geopolitycznego”⁵⁸⁹. W bezpośrednim nawiązaniu do Chińskiej Republiki Ludowej, zdaniem autorów jest to „zarządzanie ryzykiem wynikającym ze współpracy gospodarczej i technologicznej z Chinami”⁵⁹⁰. Ponadto, *derisking* stanowi łagodniejszą formę *decouplingu*, który oznacza całkowite odcięcie się ekonomiczne jednego państwa od drugiego. Podejście takie jest zauważalne w niektórych obszarach w relacjach amerykańsko-chińskich, choć administracja USA określa *decoupling* zjawiskiem negatywnym⁵⁹¹.

Politykę, koncepcję czy też strategię zmniejszania ryzyka (gdyż nazewnictwo nie jest w tym przypadku również spójne) można określić nie bez powodu „dzieckiem” przewodniczącej Komisji Europejskiej Ursuli von der Leyen. W marcu 2023 podczas wystąpienia w Mercator Institute for China Studies and the European Policy Centre Von der Leyen przedstawiła powyższą koncepcję. Uznała, że „odłączenie się od Chin nie jest wykonalne oraz nie leży w interesie Europy”⁵⁹². Z tego powodu implementacja *deriskingu* ma być sensowniejsza i korzystniejsza dla Unii Europejskiej. W czerwcu tego samego roku Komisja Europejska w jednym z punktów swoich rekomendacji w stosunku do Chin stwierdziła: „Unia Europejska będzie nadal zmniejszać krytyczne zależności i podatności, w tym w swoich łańcuchach dostaw, a także będzie zmniejszać ryzyko i dywersyfikować, gdzie to konieczne i właściwe”⁵⁹³.

Siłę *deriskingu* najlepiej obrazuje przegląd wymiany handlowej pomiędzy UE a ChRL za lata 2013-2023⁵⁹⁴. Można z niego odczytać, że rok 2022 dla ostatniej dekady stał się rokiem

⁵⁸⁹ A. Brinza, U. A. Berzina-Cerenkova, P. Le Corre, J. Seaman, R. Turcsanyi, S. Vladisavljev, EU-China relations: De-risking or de-coupling – the future of the EU strategy towards China, Think Tank European Parliament, 26.03.2024, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2024/754446/EXPO_STU\(2024\)754446_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2024/754446/EXPO_STU(2024)754446_EN.pdf), s. 9.

⁵⁹⁰ Ibidem.

⁵⁹¹ B. Murray, R. Al-Rikabi, Why Prospect of US-China 'Decoupling' Is Getting Serious, Bloomberg, 22.06.2023, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-06-22/what-is-us-china-decoupling-and-how-is-it-happening> [dostęp: 21.01.2025].

⁵⁹² Speech by President von der Leyen on EU-China relations to the Mercator Institute for China Studies and the European Policy Centre, European Commission, 30.03.2023, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_23_2063 [dostęp: 21.01.2025].

⁵⁹³ European Council conclusions on China, 30 June 2023, European Council/Council of the European Union, 30.06.2024, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/06/30/european-council-conclusions-on-china-30-june-2023/> [dostęp: 25.01.2025].

⁵⁹⁴ China-EU - international trade in goods statistics, Eurostat, luty 2024, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=China-EU_-_international_trade_in_goods_statistics#Highlights [dostęp: 21.01.2025].

szczytowym, z kolei momentem gwałtownego spadku był już rok 2023. Od 2013 do 2022 wartość wymiany handlowej sukcesywnie rosła, przy większej wartości importu z Chin niż eksportu do Chin, przez co bilans handlowy rósł na niekorzyść UE. Spadek wartości chińskiego importu do UE z 627,3 do 514,4 miliardów euro w 2023 roku można interpretować jako wyraz pogorszających się relacji z powodu rozbieżności w interesach geopolitycznych. Wskazuje to na skuteczność polityki *deriskingu*: obniżenie wartości importu z Chin i tym samym bilansu handlowego pozwala na mniejszą zależność w danych obszarach gospodarki UE oraz otwiera możliwości na handel z innymi państwami, zatem dywersyfikację źródeł.

Można więc prognozować, że trend z 2023 roku utrzymana się w roku bieżącym. Z drugiej strony Chiny jednak donoszą, że w 2024 roku – pomimo szerokich napięć gospodarczych – wymiana handlowa pomiędzy obiema stronami wzrosła o 1,6% (wzrost eksportu z Chin i spadek importu z UE)⁵⁹⁵. W związku z tym należy zachować ostrożność zarówno w ocenie wyżej przedstawionego trendu, jak i skuteczności *deriskingu* w kolejnych latach.

Punkty zapalne

Analiza relacji między Unią Europejską a Chinami w 2024 roku pozwala na wyznaczenie kluczowych punktów zapalnych determinujących dynamikę tych stosunków. Należy zatem przedstawić najważniejsze z nich, które szerzej scharakteryzowane zostały w ramach comiesięcznego „Przeglądu Wydarzeń UE-Chiny”.

Chińskie samochody elektryczne

Za najważniejszy z takich punktów bezspornie należy uznać spór wokół chińskich samochodów elektrycznych. 4 października 2023 roku rozpoczęło śledztwo Komisji Europejskiej, która zarzuciła Pekinowi subsydiowanie swoich pojazdów elektrycznych, tym samym zaburzając równą konkurencję na rynku europejskim⁵⁹⁶. Wynik śledztwa poskutkował nałożeniem ceł tymczasowych na chińskie pojazdy elektryczne na początku lipca 2024⁵⁹⁷.

⁵⁹⁵ China-EU trade rises by 1.6% in 2024, largely resilient despite some trade spats: General Administration of Customs, “Global Times”, 13.01.2025, <https://www.globaltimes.cn/page/202501/1326779.shtml> [dostęp: 21.01.2025].

⁵⁹⁶ Commission launches investigation on subsidised electric cars from China, European Commission, 4.10.2023, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_4752 [dostęp: 22.01.2025].

⁵⁹⁷ Commission imposes provisional countervailing duties on imports of battery electric vehicles from China while discussions with China continue, European Commission, 4.07.2024, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_3630 [dostęp: 22.01.2025].

Z kolei 4 października 2024 roku kraje Unii Europejskiej przyjęły ostateczną propozycję wysokości ceł na EV z Chin.

Finalna wartość ceł wyrównawczych wraz z momentem ich wejścia w życie prezentuje się następująco. Trzy chińskie firmy zostały wyodrębnione i nałożono na nie odpowiednie – według Komisji Europejskiej – cła wyrównawcze: BYD – 17%, Geely – 18,8% oraz SAIC – 35,3%. Pozostałe przedsiębiorstwa, które wyraziły wolę współpracy z Komisją, będą podlegać taryfom celnym w wysokości 20,7%. Z kolei te, które takiej współpracy nie powzięły, muszą liczyć się z cłami, których wartość sięga 35,3%, tak samo jak w przypadku firmy SAIC. Dodatkowo amerykańska marka Tesla zostanie obciążona cłem w wysokości 7,8% w następstwie indywidualnego badania, popartego uzasadnionym wnioskiem⁵⁹⁸.

W tym czasie przy każdej okazji strona chińska reagowała odwetowo, rzucając groźby, rozpoczynając śledztwa i nakładając cła na towary z Unii Europejskiej (brandy⁵⁹⁹, wieprzowina⁶⁰⁰, nabiał⁶⁰¹), które jednak były sukcesywnie zaskarżane przez UE (przykładowo w odniesieniu do chińskich ceł na europejskie brandy⁶⁰²). Oceniając poczynania Komisji Europejskiej, nie sposób nie zgodzić się z Justyną Szczudlik z Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych. Po pierwsze zauważa ona, że udało się tego dokonać „wbrew lobbिंगowi i presji”. Po drugie, jej zdaniem była to decyzja „przełomowa” z tego powodu, że „decyzja w sprawie chińskich elektryków ma charakter ofensywny, gdyż uderza w produkcję w Chinach i ich eksport”. Dzięki temu Unia jest w stanie ochronić rodzimy przemysł bezemisyjnych

⁵⁹⁸ EU imposes duties on unfairly subsidised electric vehicles from China while discussions on price undertakings continue, European Commission, 29.10.2024, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_5589 [dostęp: 22.01.2025].

⁵⁹⁹ 商务部新闻发言人就对欧盟白兰地实施临时反倾销措施等问题答记者问, Ministry of Commerce of the PRC, 8.10.2024, https://www.mofcom.gov.cn/xwfb/xwfyth/art/2024/art_ef31e652106843fa8dd6ad79b3bca9d0.html [dostęp: 22.01.2025].

⁶⁰⁰ 商务部公告2024年第23号 关于对原产于欧盟的进口相关猪肉及猪副产品进行反倾销立案调查的公告, Ministry of Commerce of the PRC, 17.06.2024, <https://m.mofcom.gov.cn/article/zwgk/gkzcfb/202406/20240603516928.shtml> [dostęp: 22.01.2025].

⁶⁰¹ 商务部公告2024年第35号 关于原产于欧盟的进口相关白兰地反倾销调查初步裁定的公告, Ministry of Commerce of the PRC, 29.08.2024, https://www.mofcom.gov.cn/zwgk/zcfb/art/2024/art_7c285dd2f60f4c73a6b3e36bc8de80a8.html [dostęp: 22.01.2025].

⁶⁰² Statement by the European Commission, European Commission, 8.10.2024, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_24_5182 [dostęp: 22.01.2025].

pojazdów, czego nie udało się dokonać ponad dekadę temu w przypadku branży paneli fotowoltaicznych⁶⁰³.

Nowe śledztwa i obostrzenia UE

Z problematyką ceł na chińskie EV łączą się również inne dochodzenia i obostrzenia implementowane przez Unię Europejską w stosunku do Chin. W okresie od stycznia do grudnia 2024 roku niejednokrotnie można było usłyszeć o podejmowaniu nowych spraw w różnych obszarach. Warto w tym miejscu wymienić kilka z nich:

- dochodzenie w sprawie chińskiej fotowoltaiki w Rumunii⁶⁰⁴;
- dochodzenie w sprawie chińskich dostawców turbin wiatrowych⁶⁰⁵;
- dochodzenie w sprawie handlu chińską blachą stalową⁶⁰⁶;
- zaostrezenie przepisów dotyczących dotacji dla wodoru po obawach ze strony Chin⁶⁰⁷;
- wezwanie Temu do przestrzegania przepisów UE dotyczących ochrony konsumentów⁶⁰⁸.

Podejmowanie kolejnych dochodzeń ze strony Unii Europejskiej jest próbą ochrony własnego rynku oraz rodzimych przedsiębiorstw przed wspieranymi przez administrację państwową przedsiębiorstw z Chin, które zaburzają w ten sposób równość szans oraz uczciwą konkurencję na europejskim rynku. Branże w tym przypadku nie mają większego znaczenia. Należy mieć jednak świadomość, że jest to przede wszystkim branża wysokiej technologii, która w obecnych czasach stanowi klucz do zwycięstwa w technologicznym wyścigu pomiędzy największymi mocarstwami. Dlatego też Unia nie może pozwolić sobie na pozostanie w tyle. Choć śledztwa antysubsydyjne mogą wydawać się czasem ruchem czysto politycznym, niejednokrotnie przemawiają za nimi interesy gospodarcze UE.

⁶⁰³ J. Szczudlik, Przełomowa decyzja UE - ostateczne cła na chińskie samochody elektryczne, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 4.10.2024, <https://www.pism.pl/publikacje/przelomowa-decyzja-ue-ostateczne-cla-na-chinskie-samochody-elektryczne> [dostęp: 22.01.2025].

⁶⁰⁴ F. Y. Chee, Exclusive: EU investigates Chinese bidders over Romania solar tender, Reuters, 3.04.2024, <https://www.reuters.com/business/energy/eu-opens-investigations-into-foreign-subsidies-solar-sector-2024-04-03/> [dostęp: 22.01.2025].

⁶⁰⁵ S. Lau, EU launches probe into Chinese wind turbines, POLITICO, 9.04.2024, <https://www.politico.eu/article/eu-launches-probe-into-chinese-wind-turbines/> [dostęp: 22.01.2025].

⁶⁰⁶ EU launches trade investigation into Chinese tinplate steel, Reuters, 16.05.2024, <https://www.reuters.com/markets/commodities/eu-launches-trade-investigation-into-chinese-tinplate-steel-2024-05-16/> [dostęp: 22.01.2025].

⁶⁰⁷ K. Abnett, EU to tighten hydrogen subsidy rules after China concerns, Reuters, 2.09.2024, <https://www.reuters.com/business/energy/eu-tighten-hydrogen-subsidy-rules-after-china-concerns-2024-09-02/> [dostęp: 22.01.2025].

⁶⁰⁸ Commission and national authorities urge Temu to respect EU consumer protection laws, European Commission, 8.11.2024, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_5707 [dostęp: 22.01.2025].

Pierwsze firmy z Chin objęte sankcjami za pomaganie Rosji w wojnie

Unia Europejska 21 lutego 2024 roku wdrożyła w życie 13. pakiet sankcji przeciwko Rosji oraz podmiotom, które pomagają Federacji Rosyjskiej omijać te sankcje. Pakiet ten zakazuje działalności na terenie UE blisko 200 podmiotom i osobom oskarżonym o pomoc Moskwie w zdobywaniu broni lub udział w porwaniach ukraińskich dzieci. Po raz pierwszy również ograniczenia nałożono na chińskie firmy. W taki sposób trzy przedsiębiorstwa z kontynentalnych Chin – Guangzhou Ausay Technology Co Limited, Shenzhen Biguang Trading Co Limited i Yilufa Electronics Limited – oraz jedna z Hong Kongu – RG Solutions Limited – zostały objęte omawianym pakietem sankcji⁶⁰⁹.

16 grudnia ubiegłego roku Rada Unii Europejskiej ogłosiła oficjalnie przyjęcie kolejnego pakietu sankcji przeciwko podmiotom i osobom, którym udowodniono wspieranie Rosji w jej napastniczej wojnie na Ukrainie. Po raz kolejny środki te dotknęły Chiny. W ponad 40-stronnicowej decyzji Rady UE, opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, można odnaleźć siedem pozycji, które odnoszą się do przedstawicieli Chińskiej Republiki Ludowej, tj. sześć przedsiębiorstw (Shijiazhuang Hanqiang Technology Co., Juhang Aviation Technology Shenzhen Co. Limited, Redlepus TSK Vektor Industrial (Shenzhen) Co., Ltd., Xiamen Limbach Aviation Engine Co., Ltd., Asia Pacific Links Ltd., ARCLM International Trading Co., Ltd.) i jedna osoba prywatna (Li Xiaocui)⁶¹⁰.

Warto podkreślić, że Rada Unii Europejskiej „po raz pierwszy nakłada pełnoprawne sankcje (zakaz podróżowania, zamrożenie aktywów, zakaz udostępniania zasobów gospodarczych) na różnych chińskich aktorów dostarczających komponenty dronów i komponenty mikroelektroniczne na rzecz rosyjskiej wojny agresywnej przeciwko Ukrainie”⁶¹¹ Słuszne

⁶⁰⁹ S. Shamin, Why has the EU sanctioned Indian, Chinese companies for Russia links?, Al Jazeera, 29.02.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/29/why-has-the-eu-sanctioned-indian-chinese-companies-for-russia-links> [dostęp: 23.01.2025].

⁶¹⁰ Decyzja Rady (WPZiB) 2024/3182 z dnia 16 grudnia 2024 r. zmieniająca decyzję 2014/145/WPZiB w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, 16.12.2024, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202403182 [dostęp: 23.01.2025].

⁶¹¹ Russia's war of aggression against Ukraine: EU adopts 15th package of restrictive measures, European Council/Council of the European Union, 16.12.2024, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/12/16/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-eu-adopts-15th-package-of-restrictive-measures/> [dostęp: 23.01.2025].

w tym przypadku są podejrzenia, że w przyszłości kolejne pakiety sankcji będą ponownie dotyczyć podmioty i osoby prywatne z Chin.

Kwestia Tajwanu

Tajwan to newralgiczny punkt dla Chińskiej Republiki Ludowej, która uważnie pilnuje, by żadne z państw posiadających oficjalne stosunki dyplomatyczne z Chinami, nie pogłębiało relacji z Tajwanem — tym bardziej nie legitymizowało jego suwerenności na arenie międzynarodowej. Zdaniem Pekinu wyspa jest „zbuntowaną prowincją”, która prędzej czy później powróci do macierzy.

Państwami UE, które w największym stopniu zaczęły podważać powyższe stanowisko, są Litwa oraz Czechy. Stosunki Wilna z Pekinem zaczęły podupadać w 2021 roku, kiedy Litwa ogłosiła wyjście z formatu 17+1⁶¹² oraz chęć utworzenia przedstawicielstwa handlowego w Tajwanie⁶¹³. Od tego czasu napięcia pomiędzy dwoma stronami stopniowo narastały, co poskutkowało między innymi obniżeniem rangi stosunków dwustronnych przez Chiny⁶¹⁴.

⁶¹² Lithuania mulls leaving China's 17+1 forum, expanding links with Taiwan, LRT, 2.03.2021, <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/1356107/lithuania-mulls-leaving-china-s-17plus1-forum-expanding-links-with-taiwan> [dostęp: 24.01.2025].

⁶¹³ A. Sytas, Lithuania to open trade representation office in Taiwan, Reuters, 4.03.2021, <https://www.reuters.com/article/china-ccec-lithuania/update-1-lithuania-says-will-open-trade-representation-office-in-taiwan-idINL2N2L11BP/> [dostęp: 24.01.2025].

⁶¹⁴ N. Shirouzu, A. Sytas, China downgrades diplomatic ties with Lithuania over Taiwan, 22.11.2021, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/china-downgrades-its-diplomatic-ties-with-lithuania-over-taiwan-issue-2021-11-21/> [dostęp: 24.01.2025].

Wracając jednak do roku ubiegłego, wartym odnotowania wydarzeniem pomiędzy Litwą a Chinami było wydalenie trzech pracowników chińskiej ambasady w Litwie i uznanie ich za *persona non grata*⁶¹⁵. Chiny uznały ten ruch za „bezmyślną i prowokacyjną sytuację”⁶¹⁶. Wypowiedzi nowych władz Litwy sugerują jednak chęć znalezienia rozwiązania tego ciągnącego się impasu w relacjach Wilno-Pekin, lecz – jak można zrozumieć z wypowiedzi nowego litewskiego premiera Gintautasa Paluckasa – przy jednoczesnym braku „upokarzania się, padania na kolana i błagania o cokolwiek”⁶¹⁷.

Z kolei w przypadku Czech, wzrost napięć wystąpił wraz ze zmianą czeskiego prezydenta. Wybrany w 2023 roku Petr Pavel przeprowadził rozmowę telefoniczną z rządzącą wówczas na Tajwanie Tsai Ing-wen, stając się tym samym pierwszym europejskim liderem, który podjął taki krok⁶¹⁸. Oczywiście nie umknęło to uwadze Pekinu, który stanowczo potępił ów gest, powołując się na zasadę „jednych Chin”⁶¹⁹.

W październiku 2024 roku Tsai odbyła swoją podróż po Europie, podczas której odwiedziła czeską stolicę. Była wówczas uczestniczką 28. Międzynarodowej Konferencji Forum 2000, na której wygłosiła swoje przemówienie dotyczące zagrożeń dla współczesnej demokracji płynących z autorytarnych reżimów. Jednakże oficjalna wymiana zdań pomiędzy nią a urzędującym prezydentem Czech nie miała miejsca. Jak podają media, m.in. agencja Reutera, Pavel jedynie powitał ją po przybyciu na konferencję⁶²⁰.

⁶¹⁵ Three staff members of the Embassy of the People's Republic of China have been declared undesirable in Lithuania due to activities that violate the Vienna Convention and the laws of the Republic of Lithuania, Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Lithuania, 2.12.2024, <https://www.urm.lt/en/news/928/three-staff-members-of-the-embassy-of-the-peoples-republic-of-china-have-been-declared-undesirable-in-lithuania-due-to-activities-that-violate-the-vienna-convention-and-the-laws-of-the-republic-of-lithuania:43330> [dostęp: 24.01.2025].

⁶¹⁶ Foreign Ministry Spokesperson's Remarks on Lithuanian Foreign Ministry's Demand for Chinese Diplomatic Personnel to Leave the Country Within the Time Required, Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, 2.12.2024, https://www.mfa.gov.cn/eng/xw/fyrbt/202412/t20241202_11536462.html [dostęp: 24.01.2025].

⁶¹⁷ S. Jakučionis, Lithuania's presumptive PM vows to restore ties with China, LRT, 31.10.2024, <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/2402538/lithuania-s-presumptive-pm-vows-to-restore-ties-with-china> [dostęp: 24.01.2025].

⁶¹⁸ S. Lau, New Czech president risks China's rage with call to Taiwanese leader, POLITICO, 30.01.2023, <https://www.politico.eu/article/petr-pavel-czech-president-elect-taiwan-tsai-ing-wen-china-military/> [dostęp: 24.01.2025].

⁶¹⁹ Foreign Ministry Spokesperson Mao Ning's Regular Press Conference on January 31, 2023, Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, 31.01.2023, https://www.mfa.gov.cn/eng/xw/fyrbt/lxjzh/202405/t20240530_11347454.html [dostęp: 31.01.2023].

⁶²⁰ J. Lopatka, Taiwan on frontline against authoritarianism, former president says in Prague, Reuters, 14.10.2024, <https://www.reuters.com/world/czech-president-greets-former-taiwan-president-tsai-prague-2024-10-14/> [dostęp: 24.01.2025].

Inną osobistością z Tajwanu, która wybrała się na europejskie tournée, była Hsiao Bi-khim w marcu ubiegłego roku. Hsiao, czyli obecna wiceprezydent Tajwanu, zatrzymała się w Czechach⁶²¹, na Litwie⁶²², a także w Polsce⁶²³ i Parlamencie Europejskim⁶²⁴, gdzie rozmawiała z różnymi oficjelnymi poszczególnych państw oraz z ówczesnym wiceprzewodniczącym Parlamentu Europejskiego Othmarem Karasem.

Kwestię Tajwanu poruszała również Unia Europejska oraz przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen. 13 stycznia 2024 roku Unia wydała oświadczenie, w którym – jak to zostało określone – „z zadowoleniem przyjęła wybory” na Tajwanie i pogratulowała przede wszystkim tajwańskim wyborcom demokratycznego sukcesu, nie wspominając przy tym w tej krótkiej notce na stronie internetowej Europejskiego Biura Gospodarczo-Handlowego na Tajwanie ani razu o charakterze tajwańskich wyborów, ani też nazwiska zwycięzcy⁶²⁵.

W lipcu ubiegłego roku, ponownie wybrana na stanowisko Von der Leyen w swoim 30-stronnicowym manifestie pod tytułem „Wybór Europy” (ang. *Europe's Choice*), poruszyła sztandarowe kwestie dla Unii Europejskiej, w których zostały wymienione również Chiny. Odniesienia do Pekinu dotyczyły po pierwsze polityki *deriskingu* i dalszego uniezależniania się gospodarki europejskiej od chińskiej, a po drugie – Tajwanu. Von der Leyen oznajmiła, że Unia Europejska oraz jej sojusznicy w regionie Indo-Pacyfiku muszą podejmować wspólne kroki, aby „powstrzymać Chiny od jednostronnej zmiany *status quo* za pomocą środków wojskowych, zwłaszcza nad Tajwanem”⁶²⁶. Takie podejście wyraźnie wskazuje na to, że jej druga kadencja będzie utrzymywać asertywny i kolizyjny kurs w relacjach z Chinami.

⁶²¹ Vice President-elect Hsiao in the Czech Republic: MOFA, Focus Taiwan, 19.03.2024, <https://focustaiwan.tw/politics/202403190008> [dostęp: 24.01.2025].

⁶²² Vice President-elect Hsiao makes low-key visit to Lithuania, Focus Taiwan, 23.03.2024, <https://focustaiwan.tw/politics/202403230009> [dostęp: 24.01.2025].

⁶²³ Vice President-elect Hsiao meets with Czech Senate president and Lithuanian Seimas speaker, visits Poland, Ministry of Foreign Affairs, Republic of China (Taiwan), 24.03.2024, https://en.mofa.gov.tw/News_Content.aspx?n=1328&sms=273&s=116902 [dostęp: 24.01.2025].

⁶²⁴ T. Liu, VP-elect Hsiao visits European Parliament, “Taipei Times”, 25.03.2024, <https://www.taipeitimes.com/News/front/archives/2024/03/25/2003815425> [dostęp: 24.01.2025].

⁶²⁵ Taiwan: Statement by the Spokesperson on the elections, European Economic and Trade Office in Taiwan, 13.01.2024, https://www.eeas.europa.eu/eeas/taiwan-statement-spokesperson-elections-0_en?s=242 [dostęp: 24.01.2025].

⁶²⁶ U. Von der Leyen, Europe's Choice. Political Guidelines for the Next European Commission 2024-2029, European Commission, 18.07.2024, https://commission.europa.eu/document/download/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_en?filename=Political%20Guidelines%202024-2029_EN.pdf [dostęp: 24.01.2025].

Afery szpiegowskie

Ostatnim punktem zapalnym wartym przypomnienia są liczne afery szpiegowskie. Najwięcej z nich miało miejsce w Niemczech. Najgłośniejsza afera szpiegowska z 23 kwietnia dotyczyła asystenta polityka niemieckiej Alternatywy dla Niemiec i eurodeputowanego z ramienia tej partii – Maximiliana Kraha. Oskarżony Jian G. został zatrzymany przez niemieckie służby pod zarzutami przekazywania informacji dotyczących dyskusji toczących się w unijnych strukturach legislacyjnych chińskiemu wywiadowi⁶²⁷.

Z kolei dzień wcześniej trzech obywateli Niemiec zostało aresztowanych w związku z podejrzeniami o prowadzenie działalności szpiegowskiej na rzecz Chińskiej Republiki Ludowej. Aresztowani mieli dostarczać chińskim tajnym służbom informacje na temat najnowocześniejszych części maszyn do silników używanych w okrętach morskich⁶²⁸.

W listopadzie ubiegłego roku niemiecka prokuratura federalna poinformowała o kolejnym przypadku szpiegostwa na rzecz ChRL. Tym razem posądzony został obywatel Stanów Zjednoczonych – Martin D. Oskarżony miał zaoferować swoje „usługi” chińskim tajnym służbom, przekazując wrażliwe informacje wojskowe odnoszące się do Stanów Zjednoczonych⁶²⁹.

W grudniu zatrzymany został obywatel Chin, który miał robić nieautoryzowane fotografie w bazie marynarki wojennej. Wobec zatrzymanego Chińczyka rozpoczęto śledztwo w związku z podejrzeniem przedstawiania obiektów wojskowych w sposób zagrażający bezpieczeństwu i do tej pory ma on przebywać w areszcie⁶³⁰.

⁶²⁷ German far-right AfD staffer arrested on China spy charges, Deutsche Welle, 23.04.2024, <https://www.dw.com/en/german-far-right-afd-staffer-arrested-on-china-spy-charges/a-68894735> [dostęp: 25.01.2025].

⁶²⁸ A. Sychev, R. More, Germany arrests three people suspected of giving technology to China, Reuters, 22.04.2024, <https://www.reuters.com/world/germany-arrests-three-suspected-spying-china-2024-04-22/> [dostęp: 25.01.2025].

⁶²⁹ BKA nimmt Ex-Mitarbeiter des US-Militärs fest, „Der Spiegel”, 7.11.2024, <https://www.spiegel.de/panorama/justiz/spionage-fuer-china-bka-nimmt-ex-mitarbeiter-des-us-militaers-fest-a-60db7081-72dd-4f4f-8e9e-977938a1b86a> [dostęp: 25.01.2025].

⁶³⁰ F. Flade, Spionageverdacht bei der Marine, Tagesschau, 18.12.2024, <https://www.tagesschau.de/investigativ/wdr/spionage-china-bundeswehr-marine-kiel-100.html> [dostęp: 25.01.2025].

Odnosząc się to innych przypadków szpiegostwa w krajach Unii, Ministerstwo Obrony Królestwa Niderlandów ogłosiło na początku lutego 2024 roku, że Chiny prowadziły przeciwko holenderskim strukturom wojskowym akcje cyberszpiegowskie. Chińscy hakerzy, wspierani przez państwo, uzyskali wówczas dostęp do sieci wojskowej Holandii⁶³¹. Na początku kwietnia władze Szwecji wydały nakaz wydalenia z kraju chińskich dziennikarzy, którzy mieli stanowić „poważne zagrożenie bezpieczeństwa”⁶³². Z kolei czeski wywiad we wrześniu ostrzegł, że chińskie służby rekrutują wykładowców i akademików z Europy do szpiegowania na rzecz Pekinu poprzez portal społecznościowy LinkedIn⁶³³.

Pielgrzymki i *tournée*

Rok 2024 obfitował również w liczne podróże dyplomatyczne zarówno przedstawicieli Unii Europejskiej do Chin, jak i delegacji chińskich do Europy. Nie można jednak pominąć faktu, jakim jest różnica w częstotliwości wizyt Europejczyków w Pekinie a Chińczyków w stolicach europejskich. Przede wszystkim mowa tu o dysproporcji podróży głowy Państwa Środka do Europy. W ubiegłym roku odbył on tylko jedno *tournée* po Starym Kontynencie, odwiedzając w maju Francję, Serbię (która nie jest państwem UE) oraz Węgry. Jak słusznie zauważył Zoltan Feher z Atlantic Council, „misją Xi było sianie podziałów w Europie i mobilizacja krajów, które mogą pomóc odwrócić niedawne dążenie kontynentu do zmniejszenia ryzyka wobec Chin”⁶³⁴. Czy mu się to udało? Odpowiedź nie jest jednoznaczna. Podziały wewnątrz Unii Europejskiej rzeczywiście uwidoczniły się podczas głosowania państw członkowskich w sprawie nałożenia ostatecznych ceł na chińskie samochody elektryczne, jednak nie na tyle, by całkowicie zablokować ich wprowadzenie⁶³⁵.

⁶³¹ Netherlands accuses China of cyber spying after security service makes malware discovery, NL Times, 6.02.2024, <https://nltimes.nl/2024/02/06/netherlands-accuses-china-cyber-spying-security-service-makes-malware-discovery> [dostęp: 25.01.2025].

⁶³² Sweden expels Chinese journalist over national security fears, Reuters, 9.04.2024, <https://www.reuters.com/world/europe/sweden-orders-expulsion-chinese-journalist-over-national-security-lawyer-says-2024-04-08/> [dostęp: 25.01.2025].

⁶³³ A. Zachova, China uses LinkedIn to recruit academics for espionage, Czech intelligence warns, Euractiv, 12.09.2024, <https://www.euractiv.com/section/politics/news/china-uses-linkedin-to-recruit-academics-for-espionage-czech-intelligence-warns/> [dostęp: 25.01.2025].

⁶³⁴ Z. Feher, Xi Jinping visited Europe to divide it. What happens next could determine if he succeeds, Atlantic Council, 1.06.2024, <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/xi-jinping-visited-europe-to-divide-it-what-happens-next-could-determine-if-he-succeeds/> [dostęp: 25.01.2025].

⁶³⁵ P. Blenkinsop, EU presses ahead with Chinese EV tariffs after divided vote, Reuters, 4.10.2024, <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/eu-governments-face-pivotal-vote-chinese-ev-tariffs-2024-10-04/> [dostęp: 25.01.2025].

W przestrzeni publicznej regularnie pojawiały się jednak informacje o aktywności innych przedstawicieli chińskiego establishmentu w Europie. Można wymienić np. premiera ChRL Li Qiang, który w styczniu 2024 roku odwiedził Irlandię⁶³⁶, specjalnego wysłannika Chin ds. Eurazji Li Hui, który w marcu odbył swoją drugą ekspedycję po Europie (zatrzymał się w Moskwie, Brukseli, Warszawie, Kijowie, Berlinie i Paryżu)⁶³⁷, chińskiego ministra spraw zagranicznych Wanga Yi, który w lutym brał udział w Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa⁶³⁸, czy też chińskiego ministra handlu Wanga Wentao, który Europę odwiedzał kilkakrotnie (np. we wrześniu), głównie w celu załagodzenia napięć na tle wprowadzenia cel na chińskie elektryki⁶³⁹.

Europejscy liderzy (a także ministrowie i delegaci, jak chociażby Annalena Baerbock⁶⁴⁰ czy Stephane Sejourne⁶⁴¹) znacznie częściej wybierali Pekin jako cel podróży. Powodami tych „pielgrzymek” do Chin były przede wszystkim próby wpłynięcia na Chiny w związku z wojną na Ukrainie oraz bilateralne sprawy, głównie gospodarcze. Wszystkie wizyty przywódców państw europejskich w Chinach zostały szczegółowo omówione w ramach „Przeglądu Wydarzeń UE-Chiny”, jednak warto w tym miejscu wyróżnić najistotniejsze z nich.

Wizyta byłego już premiera Holandii Marka Ruttego w marcu jest jednym z takich przykładów. Głównym tematem rozmów pomiędzy przywódcami była problematyczna kwestia zaawansowanej technologii mikroczipowej i holenderskiej firmy ASML⁶⁴². Kanclerz Olaf

⁶³⁶ S. Hui, Chinese premier Li Qiang is visiting Ireland for talks on China's relations with Europe, Associated Press, 16.01.2024, <https://apnews.com/article/ireland-china-premier-li-qiang-visit-ce3bdb89da6cb8987dff723298e60fb4> [dostęp: 25.01.2025].

⁶³⁷ M. Bogusz, Druga podróż Li Huia – pozorowana chińska mediacja w sprawie Ukrainy, Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia, 14.03.2024, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2024-03-14/druga-podroz-li-huia-pozorowana-chinska-mediacja-w-sprawie-ukrainy> [dostęp: 25.01.2025].

⁶³⁸ China foreign minister warns against decoupling at Munich Security Conference, Reuters, 17.02.2024, <https://www.reuters.com/world/china/china-foreign-minister-warns-against-decoupling-munich-security-conference-2024-02-17/> [dostęp: 25.01.2025].

⁶³⁹ Readout of meeting between EVP Dombrovskis and Chinese Commerce Minister Wang, European Commission, 20.09.2024, https://policy.trade.ec.europa.eu/news/readout-meeting-between-evp-dombrovskis-and-chinese-commerce-minister-wang-2024-09-20_en [dostęp: 25.01.2025].

⁶⁴⁰ Germany's Baerbock warns China over Russia support, Deutsche Welle, 2.12.2024, <https://www.dw.com/en/germany-warns-china-support-for-russia-has-consequences/a-70934902> [dostęp: 25.01.2025].

⁶⁴¹ France expects 'clear messages' from China to Russia over Ukraine war, France24, 1.04.2024, <https://www.france24.com/en/europe/20240401-france-expects-clear-messages-from-china-to-russia-over-ukraine-war> [dostęp: 25.01.2025].

⁶⁴² R. Woo, E. Cao, Dutch PM downplays conflict over ASML after meeting with China's Xi, Reuters, 27.03.2024, <https://www.reuters.com/world/dutch-pm-set-high-stakes-china-talks-chip-export-policy-2024-03-27/> [dostęp: 25.01.2025].

Scholz z kolei odwiedził Pekin w kwietniu z niemalą świtą niemieckiej klasy biznesowej. Dyskusja toczyła się przede wszystkim wokół planowanych wtedy europejskich ceł na chińskie EV i pozycji niemieckich marek motoryzacyjnych na rynku Chin⁶⁴³. Szerokim echem odbiła się także lipcowa podróż premiera Węgier Victora Orbana do Pekinu (po drodze zatrzymał się również w Kijowie i Moskwie)⁶⁴⁴. Tak zwana „misja pokojowa” Orbana została wprost skrytykowana przez europejskich partnerów jako prorosyjski wybryk⁶⁴⁵. W tym samym miesiącu swoją pielgrzymkę do Pekinu odbyła premier Włoch Giorgia Meloni, która w 2024 roku poszukiwała „resetu” w relacjach z Chińczykami⁶⁴⁶. Powiązana z tym była też podróż prezydenta Włoch Sergio Mattarelli w listopadzie ubiegłego roku⁶⁴⁷. We wrześniu stolicę Chin odwiedził premier Hiszpanii Pedro Sanchez, którego kraj znalazł się na chińskim celowniku w ramach odwetowych ceł na europejską wieprzowinę. Sanchez próbował wówczas załagodzić narastające napięcia⁶⁴⁸.

Zauważywszy powyższą tendencję, można stwierdzić, że wynik tych podróży nie okazał się korzystny dla Unii Europejskiej, a więcej zyskał na tym sam przywódca Chin. Powód takiego stwierdzenia jest prozaiczny: polityczna pozycja Xi Jinpinga została wzmocniona, ponieważ to nie on się fatygował przez pół świata do Europy, tylko Europa do niego. Niczym cesarz to on przyjmował posłańców, a nie on był przyjmowany. Pokazało to, że większy interes w umizgiwaniu się do Chińczyków mają państwa europejskiej niż same Chiny do Europejczyków. Kłóci się to oczywiście z polityką Unii Europejskiej, która próbuje uchodzić za niezależną. Trzeba jednak pamiętać, że UE to blok suwerennych państw, a każde z nich posiada własne cele i interesy, niekiedy niekoniecznie zbieżne z unijną linią.

⁶⁴³ J. Dempsey, Scholz's Visit to China Confirms Germany's Political Weakness, Carnegie Endowment, 16.04.2024, <https://carnegieendowment.org/europe/strategic-europe/2024/04/scholz-visit-to-china-confirms-germanys-political-weakness?lang=en> [dostęp: 25.01.2025].

⁶⁴⁴ I. Gizińska, Samozwańcza „misja pokojowa” Orbana na starcie unijnej prezydencji Węgier, Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia, 12.07.2024, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2024-07-12/samozwancza-misja-pokojowa-orbana-na-starcie-unijnej-prezydencji> [dostęp: 25.01.2025].

⁶⁴⁵ Top EU leaders snub Hungary meetings after Orban's outreach to Russia, China, Voice of America, 15.07.2024, <https://www.voanews.com/a/top-eu-leaders-snob-hungary-meetings-after-orban-outreach-to-russia-china/7699307.html> [dostęp: 25.01.2025].

⁶⁴⁶ G. Vagnoni, L. Chen, Meloni vows to 'relaunch' Italy's cooperation with China, Reuters, 29.07.2024, <https://www.reuters.com/world/europe/italys-meloni-vows-relaunch-cooperation-with-china-ansa-2024-07-28/> [dostęp: 25.01.2025].

⁶⁴⁷ Italian President Mattarella meets Chinese leader Xi in Beijing amid complex ties, Associated Press, 8.11.2024, <https://apnews.com/article/china-italy-trade-president-visit-19737c9fa96d08f0eba6148a0cd2f1e1> [dostęp: 25.01.2025].

⁶⁴⁸ J. Cash, China's Xi, Spain's Sanchez seek to ease EU-China trade disputes, Reuters, 9.09.2024, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/spanish-autos-pork-beijings-sights-with-pm-sanchez-china-2024-09-09/> [dostęp: 25.01.2025].

Perspektywy dalszego rozwoju relacji

Rozważając nad perspektywami dalszych relacji pomiędzy Brukselą a Pekinem, malują się raczej ciemniejsze chmury. Ostatni rok pokazał, że Unia jest zdeterminowana w realizacji i ochronie własnych interesów i pomimo trudności instytucjonalnych nie zamierza ustępować z obranej drogi. Tym bardziej że nowo-stara Komisja Europejska pod przewodnictwem Ursuli von der Leyen wydaje się być jeszcze bardziej nastawiona na kurs kolizyjny, niż miało to miejsce w ostatnich latach.

Mówiąc o nowej Komisji Europejskiej, trzeba zwrócić uwagę na to, że przewodnicząca Von der Leyen dobrała do niej przynajmniej cztery osobistości, które wyrażają bardziej bojowy stosunek w relacjach z Chinami. W jednym miejscu zebrał to dla Central European Institute of Asian Studies Unai Gómez-Hernández, wymieniając w swoim tekście Kaję Kallas, Maroša Šefčoviča, Teresę Riberę i Hennę Virkkunen, którzy podczas swoich przesłuchań na stanowiska w Komisji Europejskiej podkreślali znaczenie wypracowania odpowiedniej strategii UE wobec Chińskiej Republiki Ludowej⁶⁴⁹.

Najbardziej interesującą postacią w tym zestawieniu wydaje się być była premier Estonii oraz kandydatka na szefa NATO Kaja Kallas. Jej nominacja na głowę unijnej dyplomacji była sprytnym zabiegiem Von der Leyen. Znana ze swojego „jastrzębiego” usposobienia wobec Kremla, równie dobrze sprawdzi się – w mniemaniu Von der Leyen – jako „ostrze” nowej Komisji Europejskiej, tym razem nie tylko skierowanemu przeciwko Rosji, ale i Chinom.

W przesłuchaniu na stanowisko stwierdziła: „Podmioty takie jak Rosja, Iran, Korea Północna i częściowo Chiny dążą do uzbrojenia współzależności i wykorzystania otwartości naszych społeczeństw przeciwko nam. Na to musimy być przygotowani”⁶⁵⁰. Co więcej, Kallas podczas wystąpienia przed Parlamentem Europejskim ostrzegła, że „Rosja, Iran, Korea Północna i – bardziej dyskretnie – Chiny chcą zmienić oparty na zasadach porządek świata”⁶⁵¹. Powiedziała

⁶⁴⁹ U. Gómez-Hernández, Embracing systemic rivalry: the new European Commission's plans for EU-China relations, Central European Institute of Asian Studies, 5.12.2024, <https://ceias.eu/embracing-systemic-rivalry-the-new-european-commissions-plans-for-eu-china-relations/> [dostęp: 26.01.2025].

⁶⁵⁰ Confirmation Hearing of Kaja Kallas, European Union, 12.11.2024, https://hearings.elections.europa.eu/documents/kallas/kallas_verbatimreporthearing-original.pdf [dostęp: 26.01.2025].

⁶⁵¹ Ibidem.

wprost, że Chiny stają się coraz mniej partnerem, a coraz bardziej konkurentem i rywalem, a europejska zależność od Chin w pewnych sektorach jest „prawdziwą słabością”⁶⁵².

Z nową kadencją KE wiąże się także potrzeba powzięcia nowej strategii UE wobec Chin, ponieważ panujące od 2019 roku trójwymiarowe postrzeganie Chin coraz bardziej odbiega od rzeczywistości i sensowności. W październiku 2024 roku Alicia García-Herrero i Abigaël Vasselier wystosowali apel o aktualizację obecnej strategii, który można streścić pod hasłem „współistnienie przy jednoczesnym ograniczaniu ryzyka poprzez partnerstwa”⁶⁵³. Powyżsi autorzy wymieniają trzy pola, na których należałoby się skupić przy kreowaniu takiej strategii.

Po pierwsze, spójność i koordynacja we wdrażaniu strategii wobec Chin. Jest to szczególnie istotne w przypadku współpracy z rządem chińskim, który reprezentuje jednolity front wobec 27 rozbieżnych interesów narodowych państw członkowskich Unii. W podobnym tonie w grudniu wypowiedział się nowy minister gospodarki i rozwoju Litwy Lukas Savickas. Stwierdził on, że Litwa przez ostatnie lata w sporze z Chinami działała samotnie, a lepszym i skuteczniejszym modelem prowadzenia polityki jest „działanie razem z UE i innymi partnerami strategicznymi oraz utrzymywanie z nimi wspólnego stanowiska”⁶⁵⁴.

Po drugie, dalsze skupienie się na bezpieczeństwie ekonomicznym. Biorąc pod uwagę, że współpraca UE i Chin w coraz większym stopniu zawodzi i brakuje porozumienia pomiędzy stronami, należy powziąć znacznie więcej działań w zakresie opracowywania i wdrażania strategii bezpieczeństwa gospodarczego UE, które zabezpieczą zarówno europejski rynek, jak i pochodzące z Europy przedsiębiorstwa przed zdominowaniem i marginalizacją. Wyrazem takiego dążenia są niedawne rekomendacje Komisji Europejskiej w stosunku do państw członkowskich, by te dokonały skontrolowania inwestycji swoich przedsiębiorstw ulokowanych poza granicami UE, zwłaszcza w zakresie wysokiej technologii⁶⁵⁵.

⁶⁵² Ibidem.

⁶⁵³ A. García-Herrero, A. Vasselier, Updating the EU strategy on China: co-existence while derisking through partnerships, Bruegel, 31.10.2024, <https://www.bruegel.org/policy-brief/updating-eu-strategy-china-co-existence-while-derisking-through-partnerships> [dostęp: 26.01.2025].

⁶⁵⁴ Lithuania should align its position on China with partners – minister-designate, LRT, 12.12.2024, <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/2437293/lithuania-should-align-its-position-on-china-with-partners-minister-designate> [dostęp: 26.01.2025].

⁶⁵⁵ Commission calls on Member States to review outbound investments and assess risks to economic security, European Commission, 15.01.2025, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_261 [dostęp: 26.01.2025].

Po trzecie, potrzeba większego polegania na partnerstwach. Zjednoczona Europa potrzebuje partnerów z wielu powodów. Jednym z nich jest chociażby to, że nowi i istniejący partnerzy UE mogą wspomóc łagodzenie kosztów niezbędnego odejścia od ryzyka uzależnienia się od chińskiej gospodarki. Z drugiej strony natomiast rozwój partnerstw z innymi państwami może stanowić cenną wymianę doświadczeń na temat tego, jak współistnieć z Chinami. Stany Zjednoczone nadal pozostają i będą pozostawać najważniejszym partnerem i sojusznikiem dla Unii Europejskiej, ale z powodu ostatnich wyborów prezydenckich w USA i zwycięstwie Donalda Trumpa rośnie niepewność wśród europejskich liderów i decydentów (nie wszystkich) odnośnie tego, czy USA będą nadal pręźnie angażować się – tak jak miało to miejsce dotychczas – w relacje z UE. A także czy stosunki z Waszyngtonem za czasów nowego/starego Trumpa nie utracą nadmiernie pozytywnego charakteru (groźba nałożenia cel na Unię)⁶⁵⁶.

Pytaniem otwartym pozostaje również kwestia, kiedy nowa strategia ujrzy światło dzienne. Można podejrzewać, że stanie się to albo przed szczytem UE-Chiny, który w roku ubiegłym nie miał miejsca i zaburzył rokroczną cykliczność, a jest w fazie planów na rok obecny, albo po szczycie jako efekt wynikających z niego ustaleń. O zamierzeniach dotyczących szczytu w Brukseli poinformował przewodniczący Rady Europejskiej António Costa, po rozmowie telefonicznej z przewodniczącym Xi⁶⁵⁷. Po samym wydarzeniu nie należy spodziewać się niczego wyjątkowego ani też przełomowego. Bardzo prawdopodobne, że zostanie utrzymany charakter z ostatniego szczytu z 2023 roku, kiedy to można było obserwować spektakl rozbieżności i odmienności percepcji⁶⁵⁸.

Kończąc powyższy wywód, należy dojść do konkluzji, że Unia Europejska walczy o swoją pozycję w globalnym ładzie. Kolizyjny kurs bloku i Komisji Von der Leyen można odczytywać w kategorii próby wybicia się UE z geopolitycznego impasu. Aby Unia mogła być faktycznym biegunem kształtującego się ładu międzynarodowego musi podejmować m.in. takie kroki jak walka o własny rynek. Widać wyraźnie, jak UE próbuje się przebić przez amerykańsko-chińską

⁶⁵⁶ D. Lawder, A. Shalal, Trump delivers fresh tariff threats against EU and China, Reuters, 22.01.2025, <https://www.reuters.com/world/trump-says-he-is-discussing-10-tariff-china-feb-1-2025-01-21/> [dostęp: 26.01.2025].

⁶⁵⁷ Post António Costy na platformie X, 14.01.2025, <https://x.com/eucopresident/status/1879207209395011623> [dostęp: 26.01.2025].

⁶⁵⁸ M. Woźniak, Szczyt UE-Chiny i perspektywy dalszego rozwoju stosunków dwustronnych, Instytut Nowej Europy, 26.12.2023, <https://ine.org.pl/szczyt-ue-chiny-i-perspektywy-dalszego-rozwoju-stosunkow-dwustronnych/> [dostęp: 26.01.2025].

ścianę dominacji i ukształtować się jako trzecia siła w systemie, co jest znacznie trudniejsze z tego względu, że Unia nie jest państwem tak jak USA czy Chiny, a blokiem suwerennych państw z własnymi interesami.

Niemniej jednak by Unia Europejska mogła się stać kolejną liczącą się siłą, potrzeba jej spójności i solidarności wewnętrznej. Chiny umiejętnie rozgrywają wewnętrzne konflikty w UE, dokonując bilateralnych układów z poszczególnymi państwami, takimi jak Węgry⁶⁵⁹ czy Słowacja⁶⁶⁰, a także w pewnym sensie Niemcy — zwłaszcza z niemieckim sektorem motoryzacyjnym⁶⁶¹. Podważanie unijnej spójności przez Chiny będzie prawdopodobnie postępować, a przed Komisją stoi niełatwe zadanie przeciwstawienia się tym działaniom. Tym samym potwierdza się obserwacja, że Chiny przestają być dla Brukseli partnerem, a coraz wyraźniej jawią się jako konkurent i rywal.

⁶⁵⁹ I. Gizińska, P. Uznańska, Europejski przyczółek Chin. Niebezpieczne związki Budapesztu z Pekinem, Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia, 12.04.2024, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2024-04-12/europejski-przyczolek-chin-niebezpieczne-zwiazki-budapesztu-z> [dostęp: 26.01.2025].

⁶⁶⁰ China, Slovakia forge closer ties amid EU trade disputes, Reuters, 1.11.2024, <https://www.reuters.com/world/china/chinas-xi-underscores-benefits-cooperation-with-slovakia-during-ficos-visit-2024-11-01/> [dostęp: 26.01.2025].

⁶⁶¹ A. Brown, A. Mischer, German carmakers are placing a risky bet on China, Mercator Institute for China Studies, 10.12.2024, <https://merics.org/en/comment/german-carmakers-are-placing-risky-bet-china> [dostęp: 26.01.2025].

